

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการวิจัย

แนวทางการสร้างข้อได้เปรียบทางการแข่งขัน
จากความคาดหวังและการรับรู้ต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน
โดยใช้หลักกิจกรรมสังคม/สาธารณะของนักท่องเที่ยว
ในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ประเทศไทย

**Building a Competitive Advantage from the Expectation and Perception
of Sustainable Cultural Tourism with the Use of Social/Public Affairs
of Tourists in Sukhothai Historical Park, Thailand**

อาจารย์ณรงค์ พิธีไพจิตร

รองศาสตราจารย์ศิริวรรณ เสรีรัตน์

ดร.จิระวัฒน์ อนุวิชานนท์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปณิศา มีจินดา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

ตุลาคม 2555

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการวิจัย

แนวทางการสร้างข้อได้เปรียบทางการแข่งขัน
จากความคาดหวังและการรับรู้ต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน
โดยใช้หลักกิจกรรมสังคม/สาธารณะของนักท่องเที่ยว
ในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ประเทศไทย

**Building a Competitive Advantage from the Expectation and Perception
of Sustainable Cultural Tourism with the Use of Social/Public Affairs
of Tourists in Sukhothai Historical Park, Thailand**

อาจารย์ณรงค์ โปธิไพจิตร

รองศาสตราจารย์ศิริวรรณ เสรีรัตน์

ดร.จิระวัฒน์ อนุวิชานนท์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปณิศา มีจินดา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

สนับสนุนโดย สำนักบริหารโครงการวิจัยในอุดมศึกษาและพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ
สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยเรื่อง แนวทางการสร้างข้อได้เปรียบทางการแข่งขันจากความคาดหวังและการรับรู้ต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนโดยใช้หลักกิจกรรมสังคม/สาธารณะของนักท่องเที่ยวในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ประเทศไทย สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความอนุเคราะห์จากท่านรองศาสตราจารย์ ดร.ศิริโรจน์ ผลพันธิน อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต โดยได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่งจากบุคลากรของสถาบันวิจัยและพัฒนา คณะวิทยาการจัดการ และกองคลัง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ในการให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกในการดำเนินงานวิจัย คณะผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจาก สำนักบริหารโครงการวิจัยในอุดมศึกษาและพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา คณะผู้วิจัยขอขอบคุณบุคลากรทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์พิจารณา ตรวจสอบ และให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไข ตลอดจนการบริหารจัดการในโครงการวิจัยเรื่องนี้มาโดยตลอด

ขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์สุพาดา สิริกุตตา ที่ปรึกษาโครงการวิจัย ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาและข้อแนะนำในการปรับปรุงงานวิจัยให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น นอกจากนี้คณะผู้วิจัยต้องขอขอบคุณผู้บริหารและบุคลากรของหน่วยงานภาครัฐ ผู้ประกอบการโรงแรม เกสต์เฮาส์ ร้านอาหาร ผู้นำชุมชน นักท่องเที่ยว และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่การวิจัยทุกท่านที่ได้เสียสละเวลาในการให้สัมภาษณ์และตอบแบบสอบถาม ทำให้ได้รับข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในงานวิจัยนี้

คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณครู อาจารย์ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาต่าง ๆ ให้แก่คณะผู้วิจัย รวมทั้งท่านเจ้าของความคิด เจ้าของตำรา งานวิจัยและบทความต่าง ๆ ที่คณะผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาอ้างอิง รวมถึงบุคลากรทุกท่านที่มีส่วนในการให้ความช่วยเหลือจนกระทั่งงานวิจัยนี้สำเร็จได้ตามความมุ่งหมาย

อาจารย์ณรงค์ฤทธิ์ โพธิ์ไพจิตร
รองศาสตราจารย์ศิริวรรณ เสรีรัตน์
ดร.จิระวัฒน์ อนุวิชานนท์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปณิศา มีจินดา
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ตุลาคม 2555

ชื่อโครงการวิจัย แนวทางการสร้างข้อได้เปรียบทางการแข่งขันจากความคาดหวังและการรับรู้ต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนโดยใช้หลักกิจกรรมสังคม/สาธารณะของนักท่องเที่ยวในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ประเทศไทย

ได้รับงบประมาณสนับสนุนการวิจัยประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2554

ระยะเวลาการทำวิจัย 11 เดือน ตั้งแต่ 19 พฤษภาคม 2554 ถึง 31 มีนาคม 2555

ชื่อผู้วิจัย อาจารย์นงลักษณ์ โพธิ์ไพจิตร
รองศาสตราจารย์ศิริวรรณ เสรีรัตน์
ดร.จิระวัฒน์ อนุวิชานนท์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปณิศา มีจินดา

ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์สุพาดา สิริกุตตา

ปีการศึกษา 2555

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อหาแนวทางในการสร้างข้อได้เปรียบทางการแข่งขันในด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนของอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยโดยใช้หลักกิจกรรมสังคม/สาธารณะ ผลการวิจัยเชิงปริมาณพบว่า นักท่องเที่ยวมีความคาดหวังและการรับรู้ในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยทุกด้านในระดับมาก ดังนั้นด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว ด้านการพัฒนาจิตสำนึกในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และด้านกิจกรรมสนับสนุนด้านสังคมวัฒนธรรม ตามลำดับ โดยนักท่องเที่ยวมีการรับรู้สูงกว่าความคาดหวัง (มีความพึงพอใจมาก) ต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพพบว่า กลุ่มชุมชน ภาคเอกชน ภาครัฐ นักท่องเที่ยว และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวและได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนของอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยไว้ โดยต้องมีการอนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมของท้องถิ่น ซึ่งทุกภาคส่วนต้องร่วมมือกันในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะคนในท้องถิ่นที่อยู่ใกล้ชิดในพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยต้องเห็นคุณค่าและความสำคัญในสิ่งที่ตนมี จัดกิจกรรมที่นำเสนอเกี่ยวกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมดั้งเดิม สร้างความพร้อมในการต้อนรับนักท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความประทับใจ ทั้งเรื่องการรักษาสัมพันธภาพ การให้ข้อมูล ความปลอดภัย และความสะอาดของพื้นที่

แนวทางในการสร้างข้อได้เปรียบทางการแข่งขันในด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อย่างยั่งยืนของอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย โดยใช้หลักกิจกรรมสังคม/สาธารณะในการดำเนินโครงการต่างๆ เช่น หมู่บ้านวัฒนธรรม ศูนย์แสดงหัตถกรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น เครือข่ายอาสาสมัครการท่องเที่ยว ต้นแบบด้านความสะอาดและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม แต่งกายแบบสุโขทัย ทูตท่องเที่ยววัฒนธรรม เอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรมยามค่ำคืน เครือข่ายบริการข้อมูลการท่องเที่ยว เป็นต้น โดยทุกภาคส่วนที่อยู่ในพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานทุกโครงการ

คำสำคัญ: ข้อได้เปรียบทางการแข่งขัน, การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน, ความคาดหวัง และการรับรู้, กิจกรรมสังคม/สาธารณะ

Research Title Building a Competitive Advantage from the Expectation and Perception of Sustainable Cultural Tourism with the Use of Social/Public Affairs of Tourists in Sukhothai Historical Park, Thailand

Research scholarship granted in the budget year of 2011

Research time frame 11 months From 19 May 2011 to 31 March 2012

Researcher Nongluck Popichit, Lecturer
Assoc.Prof. Sirivan Serirat
Dr.Jirawat Anuwichanont
Asst.Prof. Dr.Panisa Mechinda

Research Consultant Asst.Prof.Supada Sirikudta

Academic Year 2012

Abstract

The purpose of this research is to find approaches in building a competitive advantage of sustainable cultural tourism of Sukhothai Historical Park with the use of social/public affairs. The quantitative research indicated that tourists had high level expectation and perception of sustainable cultural tourism in Sukhothai Historical Park in all aspects as follows; cultural tourism resources, community participation, development of tourism environment, development of cultural tourism consciousness, and socio-cultural supporting activities respectively. The level of tourist perception toward sustainable cultural tourism is higher than the level of tourist expectation. They are very satisfied with sustainable cultural tourism in Sukhothai Historical Park with statistical significance at the .05 level.

The qualitative research indicated that community, private sector, government, tourists and other stakeholders participated in tourism development. They have provided recommendations for developing cultural tourism development. For example, all sectors/ stakeholders should cooperate in continuously developing, maintaining and promoting local culture and tradition. Particularly, the locals who live near the historical park should recognize the value and the importance of the park. Tourism activities such as a presentation of lifestyle and traditional culture should be established. The hospitality of

local people should be encouraged in order to impress tourists. Public relation, providing information, safety and cleanliness should be promoted.

Guidelines in building a competitive advantage of sustainable cultural tourism of Sukhothai Historical Park should be conducted by using social/public affairs projects such as cultural village, local handicraft center, network of volunteer tourism, role model of cleanliness and environmental conservation, Sukhothai style of dress, cultural tourism ambassador, identity of tourism destinations, cultural activities at night, and network information service. All of these projects should receive full participation from all stakeholders.

Keywords: Competitive Advantage, Sustainable Cultural Tourism, Expectation and Perception, Social/Public Affairs

สารบัญเรื่อง

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	(1)
บทคัดย่อภาษาไทย	(2)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(4)
สารบัญเรื่อง	(6)
สารบัญตาราง	(9)
สารบัญภาพ	(12)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญและที่มาของปัญหา	1
วัตถุประสงค์	3
คำถามการวิจัย	4
สมมติฐานการวิจัย	4
ขอบเขตการวิจัย	4
แนวคิด/ทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย	5
การสร้างข้อได้เปรียบทางการแข่งขัน	5
ความสามารถทางการแข่งขันของแหล่งท่องเที่ยว	8
ความคาดหวังของนักท่องเที่ยว	10
การรับรู้ของนักท่องเที่ยว	14
กิจกรรมสังคม/สาธารณะ	16
หลักการของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	18
การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	24
ทฤษฎีการวางแผนพฤติกรรม	27
ลักษณะส่วนบุคคลและลักษณะประชากรศาสตร์ของนักท่องเที่ยว	29
ข้อมูลพื้นฐานอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย	31
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	35
กรอบแนวความคิด	42
นิยามศัพท์	43
ประโยชน์ที่ได้รับ	44

สารบัญเรื่อง (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 2 เนื้อเรื่อง	45
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	45
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	47
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	48
การเก็บรวบรวมข้อมูล	52
การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผล	53
ผลการวิจัยเชิงปริมาณ	54
ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ	90
 บทที่ 3 อภิปรายผล	 109
สรุปผลการวิจัยเชิงปริมาณ	109
สรุปผลการวิจัยเชิงคุณภาพ	116
อภิปรายผลการวิจัย	119
 บทที่ 4 สรุป และข้อเสนอแนะ	 122
สรุปผลการดำเนินงานวิจัย	122
ข้อเสนอแนะจากการวิจัย	126
 บทที่ 5 ผลผลิต	 133
ผลงานตีพิมพ์ในวารสารวิชาการ	133
การจัดสิทธิบัตร	133
ผลงานเชิงพาณิชย์	133
ผลงานเชิงสาธารณะ	133
 รายงานการเงิน	 134
บรรณานุกรม	135

สารบัญเรื่อง (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก	139
ภาคผนวก ก แบบสอบถาม.....	140
ภาคผนวก ข แบบสัมภาษณ์.....	148
ภาคผนวก ค รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์	151
ภาคผนวก ง ภาพกิจกรรมการสัมภาษณ์.....	155
ประวัติคณะผู้วิจัย.....	164

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2.1	สัดส่วนจำนวนกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ	46
2.2	จำนวนกลุ่มตัวอย่างของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในแหล่งท่องเที่ยว อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย	47
2.3	ลักษณะส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยว อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย.....	55
2.4	ข้อมูลทั่วไปและพฤติกรรมการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยของ นักท่องเที่ยว.....	58
2.5	สิ่งที่นักท่องเที่ยวนึกถึงเป็นอันดับแรกเมื่อได้ยินชื่อของสุโขทัย	59
2.6	แหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวได้เข้าชมในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย.....	60
2.7	ความคาดหวังของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน ในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย	61
2.8	ความคาดหวังของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน ในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ..	62
2.9	ความคาดหวังของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนใน อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว ..	63
2.10	ความคาดหวังของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน ในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ด้านการพัฒนาจิตสำนึกในการท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรม	64
2.11	ความคาดหวังของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน ในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ด้านกิจกรรมสนับสนุนด้านสังคมวัฒนธรรม .	65
2.12	ความคาดหวังของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน ในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น.....	66
2.13	การรับรู้ของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน ในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย	67
2.14	การรับรู้ของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน ในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ..	68
2.15	การรับรู้ของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนใน อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว ..	69

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
2.16	การรับรู้ของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน ในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ด้านการพัฒนากิจการสำคัญในการท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรม	70
2.17	การรับรู้ของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนใน อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ด้านกิจกรรมสนับสนุนด้านสังคมวัฒนธรรม	71
2.18	การรับรู้ของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน ในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น.....	72
2.19	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความคาดหวังและการรับรู้ของนักท่องเที่ยว ในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย.....	73
2.20	ทัศนคติของนักท่องเที่ยวต่อกิจกรรมสังคม/สาธารณะในแหล่งท่องเที่ยว อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย	74
2.21	ข้อได้เปรียบทางการแข่งขันของแหล่งท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์ สุโขทัยเมื่อเปรียบเทียบกับอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา.....	76
2.22	ความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยของนักท่องเที่ยว	77
2.23	ปัญหาที่นักท่องเที่ยวชาวไทยพบในการท่องเที่ยว อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย	78
2.24	ปัญหาที่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติพบในการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์ สุโขทัย	79
2.25	ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน ในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยของนักท่องเที่ยวชาวไทย.....	80
2.26	ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน ในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ.....	81
2.27	การเปรียบเทียบความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในอนาคตในอุทยานประวัติศาสตร์ สุโขทัย จำแนกตามเพศของนักท่องเที่ยว.....	82
2.28	การเปรียบเทียบความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในอนาคตในอุทยานประวัติศาสตร์ สุโขทัย จำแนกตามอายุของนักท่องเที่ยว.....	83
2.29	การเปรียบเทียบความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในอนาคตในอุทยานประวัติศาสตร์ สุโขทัย จำแนกตามสถานภาพของนักท่องเที่ยว.....	83

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
2.30	การเปรียบเทียบความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในอนาคตในอุทยานประวัติศาสตร์ สุโขทัย จำแนกตามระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยว	84
2.31	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในอนาคตใน อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย จำแนกตามระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยว...	84
2.32	การเปรียบเทียบความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในอนาคตในอุทยานประวัติศาสตร์ สุโขทัย จำแนกตามอาชีพของนักท่องเที่ยว	85
2.33	การเปรียบเทียบความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในอนาคตในอุทยานประวัติศาสตร์ สุโขทัย จำแนกตามรายได้ครัวเรือนต่อเดือนของนักท่องเที่ยว	86
2.34	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในอนาคต ในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย จำแนกตามรายได้ครัวเรือนต่อเดือนของ นักท่องเที่ยว.....	87
2.35	การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคาดหวังและการรับรู้จริงของ นักท่องเที่ยวจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในอุทยาน ประวัติศาสตร์สุโขทัย	88
2.36	ปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในอนาคตในอุทยานประวัติศาสตร์ สุโขทัยของนักท่องเที่ยว.....	89

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1.1	ปัจจัยที่กำหนดความคาดหวังของการบริการ	11
1.2	ระดับความคาดหวังของลูกค้าที่เป็นไปได้	13
1.3	ทฤษฎีการวางแผนพฤติกรรม	27
1.4	โมเดลกระบวนการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค.....	29
1.5	กรอบแนวคิด	42
3.1	การเปรียบเทียบความคาดหวังและการรับรู้ต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อย่างยั่งยืนของนักท่องเที่ยวในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย	110
4.1	สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน.....	124

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมหนึ่งที่สามารถสร้างรายได้ให้แก่ผู้ประกอบการและประเทศ ซึ่งประเทศไทยสามารถสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวได้อย่างมาก สำหรับสถิติการท่องเที่ยวในภาพรวมของปี พ.ศ. 2550 มีนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทย รวมทั้งสิ้น 14,464,228 คน เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2549 ร้อยละ 4.65 และสร้างรายได้เงินตราเข้าประเทศ 547,781.81 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2549 ร้อยละ 13.57 (ประชาชาติ, 2551) ธุรกิจการท่องเที่ยวก่อให้เกิดการจ้างงานกว่า 2 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 6-7 ของแรงงานทั้งระบบ รวมทั้งยังช่วยกระจายรายได้และการจ้างงานไปสู่ชนบท ตามสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ นอกจากนี้ รายรับที่ได้จากนักท่องเที่ยวต่างประเทศมายังประเทศไทยมีส่วนสำคัญที่ช่วยชดเชยการขาดดุลการค้าในยามที่การส่งออกสินค้าของไทยมีแนวโน้มชะลอตัวลงมากตามเศรษฐกิจโลก (ศูนย์ศึกษาความร่วมมือระหว่างประเทศแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2552)

สำหรับแหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทยมีมากมายและหลากหลายรูปแบบ ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเป็นหนึ่งในแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมจากทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ โดยแหล่งท่องเที่ยวมรดกโลกนับเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในการนำเสนอคุณค่าทางวัฒนธรรมและธรรมชาติได้เป็นอย่างดี เนื่องจากมรดกโลก (World Heritage) นับว่ามีคุณค่าต่อมวลมนุษยชาติและการท่องเที่ยวเป็นอย่างยิ่ง ในปัจจุบัน มีมรดกโลกทั้งหมด 830 แห่ง ใน 138 ประเทศทั่วโลก ซึ่งแบ่งเป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรม 679 แห่ง มรดกโลกทางธรรมชาติ 174 แห่ง และอีก 25 แห่งเป็นแบบผสมทั้งสองประเภท สำหรับในประเทศไทยมีสถานที่ท่องเที่ยวที่ได้รับการยกย่องให้เป็นมรดกโลกทั้งทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติอยู่ด้วยกันทั้งหมด 5 แห่ง โดยคณะกรรมการมรดกโลกได้ประกาศให้อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ศรีสัชนาลัย และกำแพงเพชร อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร-ห้วยขาแข้ง เป็นมรดกโลกในปี พ.ศ. 2534 ต่อมาได้มีการประกาศให้แหล่งโบราณคดีบ้านเชียงเป็นมรดกโลก และในวันที่ 14 กรกฎาคม 2548 คณะกรรมการมรดกโลกได้ประกาศผืนป่าดงพญาเย็น-อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่เป็นมรดกโลกทางธรรมชาติเป็นแห่งสุดท้ายของประเทศไทย

ถ้าพิจารณาจำนวนนักท่องเที่ยวจะเห็นได้ว่าในปี พ.ศ. 2550 มีนักท่องเที่ยวเข้าเยี่ยมชมอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยเป็นจำนวนรวม 714,574 คน และในปี พ.ศ. 2551 มีนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นเป็น 747,331 คน คือเพิ่มขึ้นประมาณ 4% ส่วนในปี 2552 (ม.ค.-มิ.ย.) มีนักท่องเที่ยวจำนวน 300,642 คน ซึ่งจะเห็นว่าจำนวนนักท่องเที่ยวให้ความสนใจอุทยานประวัติศาสตร์แห่ง

นี้เป็นจำนวนมากไม่แพ้แหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงศักยภาพการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวแห่งนี้

จากประวัติความเป็นมาของนครประวัติศาสตร์สุโขทัยและเมืองบริวารจะเห็นได้ว่า มีวัฒนธรรมหลากหลายสาขาที่ควรค่าต่อการเยี่ยมชม ท่องเที่ยวและศึกษาอย่างไม่รู้จบ แต่อย่างไรก็ตามสถานที่ใด เมืองใดที่เปิดให้มีการท่องเที่ยวย่อมมีผลกระทบทั้งแง่บวกและแง่ลบเสมอ แ่งบวกคือ การนำเงินตราเข้ามาสู่ชุมชนท้องถิ่น และประเทศ และการเผยแพร่สิ่งที่ดีงามของแหล่งท่องเที่ยวด้วยการบอกต่อสู่คนอื่น ๆ ให้มาท่องเที่ยว ส่วนผลในแง่ลบคือ การที่ธรรมชาติและวัฒนธรรมถูกทำลายทั้งโดยตั้งใจและไม่ตั้งใจ ซึ่งปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาสำคัญอย่างยิ่งที่เป็นเหตุจูงใจให้คณะผู้วิจัยทำการศึกษาโดยในงานวิจัยเรื่องนี้จะเน้นการนำหลักกิจกรรมสังคม/สาธารณะ (Public affairs) ซึ่งเป็นเครื่องมือประชาสัมพันธ์ประการหนึ่งเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องหรือมีประโยชน์ต่อประชาชนทั่วไป บางหน่วยงานใช้คำว่า การประชาสัมพันธ์ เป็นการดำเนินงานประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างภาพพจน์ที่ดีให้กับประเทศ/องค์กรในฐานะผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีส่วนในการเสริมสร้างการเจริญเติบโตที่ดีงามของสังคม เพื่อให้องค์กรได้ทำประโยชน์แก่สาธารณะ โดยสอดคล้องกับนโยบายของราชการ (เสรี วงษ์มณฑา, 2542, หน้า 174) ที่กล่าวไว้ว่า เจ้าหน้าที่กิจกรรมสังคม สาธารณะจะทำหน้าที่บริการเสนอแนะ และปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ อันเป็นคุณประโยชน์แก่สังคม และส่งผลถึงสังคมโดยรวม เพื่อให้ประชาชนเลื่อมใสศรัทธา

การที่จะเกิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนได้นั้นจะต้องมีการประสานงานกันจากหลายฝ่าย เพื่อสร้างคุณค่าเชิงวัฒนธรรมให้แก่แหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วย (1) ด้านสถาบันหรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องทั้งระดับท้องถิ่น จังหวัดและระดับประเทศ จะต้องให้ความสำคัญและกำหนดนโยบายที่ชัดเจนด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรม ด้วยการโฆษณาประชาสัมพันธ์ และให้ข้อมูลที่สำคัญเกี่ยวกับเขตอุทยาน อำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ หน้าที่ของประชาชนในเขตพื้นที่อุทยานและให้ข้อมูลถึงความสำคัญของการเป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรม ตลอดจนมีการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมเพื่อระลึกถึงเหตุการณ์ที่เคยรุ่งเรืองหรือดิ่งามในอดีต (2) ผู้ประกอบการท่องเที่ยวจะต้องให้ความร่วมมือในการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยจะต้องอยู่บนพื้นฐานของการอนุรักษ์วัฒนธรรม คือต้องให้ความสำคัญกับการรักษาและส่งเสริมวัฒนธรรมที่ดีงาม (3) ชุมชน คนในท้องถิ่นจะต้องให้ความร่วมมือช่วยกันประชาสัมพันธ์สิ่งที่ดีงามในท้องถิ่นของตนและการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ และเห็นคุณค่าในวัฒนธรรมของตน ตลอดจนการเป็นเจ้าบ้านที่ดี (4) นักท่องเที่ยว จะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถานที่ท่องเที่ยว และให้ความสำคัญต่อวัฒนธรรมของท้องถิ่นที่ตนไปเยี่ยมชม ไม่ทำลายหรือแสดงอาการดูถูก หรือลบหลู่ (5) พนักงานบริการ จะต้องเป็นผู้แนะนำ ช่วยกันสอดส่องดูแลและรักษาวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยวด้วยการให้ความรู้ โฆษณา ประชาสัมพันธ์แก่นักท่องเที่ยวด้วยอัธยาศัยไมตรีที่ดี

ในงานวิจัยเรื่องนี้เป็น การสร้างข้อได้เปรียบทางการแข่งขัน (Competitive advantage strategy) เป็นกลยุทธ์ในการสร้างคุณค่าที่เหนือกว่าในการแข่งขันเช่นการทำให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจความสามารถในการเพิ่มคุณค่าด้านประสิทธิภาพความคิดสร้างสรรค์และการตอบสนองต่อลูกค้าซึ่งคุณค่าดังกล่าวข้างต้นนั้นจะต้องเป็นคุณค่าที่เหนือกว่าคู่แข่ง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่าความคาดหวังของลูกค้าจะนำไปสู่การปรับปรุงบริการต่างๆ ให้ดีขึ้น (Clow & Vorhies, 1993) โดยในการสร้างข้อได้เปรียบทางการแข่งขันนั้นบริษัทจะต้องสร้างคุณค่าในด้านต่างๆ (Aaker, 2005, p. 144) ซึ่งข้อได้เปรียบทางการแข่งขันในงานวิจัยเรื่องนี้จะเกี่ยวข้องกับ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนโดยใช้หลักกิจกรรมสังคม/สาธารณะ

ปัจจัยที่กำหนดความคาดหวังของลูกค้าเพื่อการปรับปรุงบริการจะเกี่ยวข้องกับการรับรู้ของลูกค้าต่อคุณภาพการบริการ ซึ่งจะส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้า (Customer satisfaction) และความผูกพันต่อองค์การของลูกค้า (Kelley & Davis, 1994) โดยในงานวิจัยนี้จะนำแนวคิดดังกล่าวมาใช้ในการวัดความคาดหวังต่อการปรับปรุงบริการ (Customer service recovery expectations) และการรับรู้ของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน โดยใช้หลักกิจกรรมสังคม/สาธารณะ เพื่อที่จะได้ข้อมูลในการแก้ไขปรับปรุงเพื่อสร้างข้อได้เปรียบทางการแข่งขัน ซึ่งจะส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้า/นักท่องเที่ยวต่ออุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ซึ่งจะส่งผลต่อแนวโน้มการท่องเที่ยวซ้ำในอนาคต

จากผลการวิจัยในด้านความแตกต่างระหว่างความคาดหวังและการรับรู้ของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม รวมทั้งการมีส่วนร่วมของชุมชน ภาคธุรกิจ ภาครัฐ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนของอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย จะนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ใช้เป็นแนวทางการสร้างข้อได้เปรียบทางการแข่งขันในด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนโดยใช้หลักกิจกรรมสังคม/สาธารณะของนักท่องเที่ยวในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ประเทศไทย

1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 เพื่อศึกษาความคาดหวังและการรับรู้จริงต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนของนักท่องเที่ยวในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ประเทศไทย

1.2.2 เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชน ภาคธุรกิจ ภาครัฐ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นที่เกี่ยวข้อง ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนของอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ประเทศไทย

1.2.3 เพื่อหาแนวทางในการสร้างข้อได้เปรียบทางการแข่งขันในด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนของอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ประเทศไทย โดยใช้หลักกิจกรรมสังคม/สาธารณะ เพื่อตอบสนองความคาดหวังของนักท่องเที่ยว

1.3 คำถามการวิจัย

1.3.1 ความคาดหวังและการรับรู้จริงต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนของนักท่องเที่ยวในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ประเทศไทย เป็นอย่างไร

1.3.2 การมีส่วนร่วมของชุมชน ภาคธุรกิจ ภาครัฐ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนของอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ประเทศไทย เป็นอย่างไร

1.3.3 แนวทางในการสร้างข้อได้เปรียบทางการแข่งขันในด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนของอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ประเทศไทย โดยใช้หลักกิจกรรมสังคม/สาธารณะเพื่อตอบสนองความคาดหวังของนักท่องเที่ยว ควรเป็นอย่างไร

1.4 สมมติฐานการวิจัย

1.4.1 นักท่องเที่ยวที่มีลักษณะส่วนบุคคลต่างกันมีความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในอนาคตในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย แตกต่างกัน

1.4.2 นักท่องเที่ยวมีความคาดหวังและการรับรู้จริงจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย แตกต่างกัน

1.4.3 การรับรู้ต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน ข้อได้เปรียบทางการแข่งขัน กิจกรรมสังคม/สาธารณะในแหล่งท่องเที่ยว มีผลต่อความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในอนาคตในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

1.5 ขอบเขตการวิจัย

1.5.1 พื้นที่เป้าหมาย การดำเนินโครงการวิจัยมีพื้นที่เป้าหมายในแหล่งท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

1.5.2 ขอบเขตการดำเนินงาน

- (1) สืบหาข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับนักท่องเที่ยว
- (2) สัมภาษณ์กลุ่มภาคธุรกิจ ชุมชน ภาครัฐ กลุ่มนักท่องเที่ยว และกลุ่มอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
- (3) วิเคราะห์ความคาดหวังและการรับรู้ต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน
- (4) วิเคราะห์การมีส่วนร่วมของชุมชน ภาคธุรกิจ ภาครัฐ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนของอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

(5) กำหนดแนวทางในการสร้างข้อได้เปรียบทางการแข่งขันในด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนของอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย โดยใช้หลักกิจกรรมสังคม/สาธารณะ

1.5.3 การวิจัยเชิงปริมาณ

(1) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ปี 2553 ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 450,259 คน (สำนักงานอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย, พฤษภาคม 2554)

(2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย จำนวน 400 คน โดยเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 297 คน และนักท่องเที่ยวต่างชาติ จำนวน 103 คน

1.5.4 ตัวแปรที่ศึกษา

(1) ตัวแปรอิสระ ได้แก่

(1.1) ความคาดหวังต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน

(1.2) การรับรู้ต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน

(1.3) ข้อได้เปรียบทางการแข่งขันของแหล่งท่องเที่ยว

(1.4) กิจกรรมสังคม/สาธารณะในแหล่งท่องเที่ยว

(1.5) ลักษณะส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยว

(2) ตัวแปรตาม ได้แก่ ความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในอนาคต

1.5.5 การวิจัยเชิงคุณภาพ

(1) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องซึ่งอยู่ในพื้นที่บริเวณโดยรอบอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

(2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องซึ่งอยู่ในพื้นที่บริเวณโดยรอบอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย จำนวน 40 คน ประกอบด้วย กลุ่มภาครัฐ กลุ่มภาคเอกชน กลุ่มชุมชน กลุ่มนักท่องเที่ยว และกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น

1.5.6 ระยะเวลาในการดำเนินงานวิจัย ระหว่างเดือนพฤษภาคม 2554 ถึงเดือนมีนาคม 2555

1.6 แนวคิด/ทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาถึงแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการวิจัยโดยสรุปเนื้อหารายละเอียดตามหัวข้อต่อไปนี้

1.6.1 การสร้างข้อได้เปรียบทางการแข่งขัน

เอเคอร์ (Aaker, 2005, pp. 142-144) ได้กล่าวถึงการสร้างข้อได้เปรียบทางการแข่งขัน (Competitive Advantage) ว่าเป็นการสร้างคุณค่าที่เหนือกว่าในการแข่งขัน เช่น การทำ

ให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจ ความสามารถในการเพิ่มคุณค่าด้านประสิทธิภาพ ความคิดสร้างสรรค์ และการตอบสนองต่อลูกค้า ซึ่งคุณค่าดังกล่าวข้างต้นนั้นจะต้องเป็นคุณค่าที่เหนือกว่าคู่แข่งขึ้น โดยต้องพิจารณาในประเด็นต่อไปนี้

1. การสร้างข้อได้เปรียบทางการแข่งขันที่ยั่งยืนเปรียบเทียบกับปัจจัยสู่ความสำเร็จที่สำคัญ [Sustainable competitive advantage (SCA) versus key success factor (KSF)] เป็นการสร้างส่วนประกอบของกลยุทธ์ระดับธุรกิจให้มีข้อได้เปรียบคู่แข่งขึ้นทั้งในปัจจุบันและอนาคต โดยใช้สินทรัพย์และขีดความสามารถเป็นพื้นฐานสำหรับการได้เปรียบอย่างต่อเนื่อง แสดงว่าข้อได้เปรียบทางการแข่งขันในด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนซึ่งจะส่งผลต่อความพึงพอใจและความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในอนาคต

2. ปัจจัยสู่ความสำเร็จที่สำคัญ [Key success factors (KSFs)] เป็นสินทรัพย์หรือขีดความสามารถด้านการแข่งขันที่จำเป็นเพื่อการเอาชนะคู่แข่งในตลาด มีประเด็นที่ควรนำมาพิจารณา คือ แหล่งท่องเที่ยวต้องมีจุดแข็งซึ่งเป็นสิ่งที่มีเหนือกว่าแหล่งท่องเที่ยวอื่นที่เป็นคู่แข่ง และเป็นพื้นฐานของข้อได้เปรียบทางการแข่งขัน

3. สินทรัพย์และขีดความสามารถ ซึ่งใช้ในการวิเคราะห์การแข่งขันจะเป็นพื้นฐานสำหรับการกำหนดปัจจัยสู่ความสำเร็จที่สำคัญ [Key success factor (KSF)] สำหรับแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมนั้นจะต้องคำนึงถึงสินทรัพย์นั้นก็คือตัวแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นเอกลักษณ์ในเชิงวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ รวมถึงการเป็นแหล่งท่องเที่ยวมรดกโลกทางวัฒนธรรม

4. การสร้างข้อได้เปรียบทางการแข่งขันที่ยั่งยืน [The sustainable competitive advantages (SCAs)] กลยุทธ์ที่สำคัญคือคุณภาพ ซึ่งคุณภาพระดับสูงนั้นจะต้องใช้ขีดความสามารถในการออกแบบด้านการผลิต/การปฏิบัติการและการส่งมอบผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพสู่ลูกค้า ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวจะเกี่ยวข้องกับประเด็นนี้ เช่น มีกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับความคาดหวังของนักท่องเที่ยว รวมทั้งส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน เพื่อให้เกิดข้อได้เปรียบทางการแข่งขันที่ยั่งยืน

5. การคัดเลือกคู่แข่ง (Competitor selection) ในการสร้างข้อได้เปรียบทางการท่องเที่ยวจะต้องกำหนดกลุ่มเป้าหมายสำหรับผลิตภัณฑ์/บริการการท่องเที่ยวและเลือกคู่แข่งด้วย เพื่อจะได้มีการปรับเปลี่ยนแผนการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดูแลแหล่งท่องเที่ยวให้สามารถแข่งขันได้ ในที่นี้คือการดึงดูดให้นักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวซ้ำในอนาคต

ลักษณะของการสร้างข้อได้เปรียบทางการแข่งขันที่ยั่งยืน (SCA) มีดังนี้

1. มีความสำคัญเพียงพอ (Substantial) ซึ่งเป็นข้อได้เปรียบที่เหนือกว่าคู่แข่ง และเป็นที่ต้องการของลูกค้า ซึ่งนำไปสู่ความพึงพอใจและความภักดีของนักท่องเที่ยวต่อแหล่งท่องเที่ยว

2. ต้องมีความมั่นคงยั่งยืน (Sustainable) ข้อได้เปรียบทางการแข่งขัน นั้นต้องสามารถ เติบโตกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง และสามารถโต้ตอบคู่แข่งได้เป็นอย่างดี

3. มีอำนาจ (Leveraged) เป็นพลังอำนาจของผลิตภัณฑ์/บริการการท่องเที่ยวในสุโขทัย ซึ่งต้องสามารถจูงใจลูกค้า กล่าวคือ ต้องมีคุณค่าในจิตใจลูกค้า (Positioning) โดยต้องสร้าง ผลิตภัณฑ์ให้สามารถเชื่อถือได้ ปัจจัยนี้จะส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้า การบอกต่อในแง่ดี และความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในอนาคต

แนวทางเพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน

สำหรับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของประเทศไทยนั้น สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ม.ป.ป., หน้า 7-8) ได้ศึกษาแนวทางเพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันโดยใช้กรอบแนวความคิด Clusters แล Diamond Model ของ Porter ศาสตราจารย์แห่งมหาวิทยาลัย Harvard เป็นหลัก เพื่อผลักดันให้เกิดการพัฒนาความสามารถและการสร้างข้อได้เปรียบทางการแข่งขันทางการท่องเที่ยวของประเทศไทยอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน โดยหน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องให้ความสำคัญในประเด็นต่อไปนี้

1. ด้านมาตรฐานสินค้าและบริการ การขาดการจัดทำมาตรฐานและการควบคุมมาตรฐานของสินค้าและบริการ เป็นปัจจัยหลักที่ทำให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเกิดการแข่งขันอย่างรุนแรงโดยมีการตัดราคาและลดคุณภาพ นักท่องเที่ยวต่างประเทศบางส่วนไม่พอใจในคุณภาพสินค้าและบริการที่ได้รับ นำไปสู่ปัญหาจรรยาบรรณของกับดักราคาต่ำ (Low price trap) ผู้ประกอบการไม่ให้ความสำคัญกับคุณภาพสินค้าและบริการของตน กำหนดราคาโดยไม่มีหลักเกณฑ์ และเกิดการแข่งขันกันลดราคา โดยเฉพาะธุรกิจนำเที่ยว

2. ด้านระบบการศึกษา ระบบการศึกษาและระบบฝึกอบรมบุคลากรด้านการท่องเที่ยวของไทย ไม่ได้เน้นถึงความต้องการของผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว และการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวทั้งระบบแบบยั่งยืน ดังนั้นถึงแม้ว่าประเทศไทยจะได้เปรียบประเทศอื่นจากการที่คนไทยโดยพื้นฐานมีอัธยาศัยดี โอบอ้อมอารี มีน้ำใจชอบให้บริการ แต่ในปัจจุบันคุณสมบัติพื้นฐานเหล่านี้อาจไม่สามารถทำให้ไทยแข่งขันกับประเทศอื่นได้ บุคลากรด้านการท่องเที่ยวจึงยังจำเป็นต้องยกระดับให้ทัดเทียมกับระดับสากลทั้งด้านความรู้ ทักษะ และเป็นมืออาชีพในการให้บริการด้านการท่องเที่ยวอย่างแท้จริง

3. ด้านการวางแผนแบบบูรณาการและการปฏิบัติตามแผน ถึงแม้รัฐบาลจะมีนโยบายในการส่งเสริมการท่องเที่ยวและมีการวางแผนในแต่ละส่วนอยู่มากมาย แต่การวางแผนที่ผ่านมามักเป็นแผนที่ยังไม่ต่อเนื่องเชื่อมโยงระหว่างกัน ทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวทั้งหน่วยงานราชการและภาคเอกชน ยังไม่มีเป้าหมายที่เป็นเอกภาพร่วมกันชัดเจน ที่จะเข้าใจถึงแนวทางการพัฒนาและเป้าหมายในอนาคตอย่างเป็นลำดับขั้นตอน ยิ่งไปกว่านั้นการบังคับใช้กฎหมายที่ย่อนยานในปัจจุบันเป็นการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการละเมิดกฎหมาย และทำให้ผู้ประกอบการอื่นๆ ขาดกำลังใจในการปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างถูกต้อง และไม่ส่งเสริมการประกอบธุรกิจในเชิงสร้างสรรค์

4. มูลค่าเพิ่มของแหล่งท่องเที่ยวและสภาพแวดล้อมที่ถดถอย การส่งเสริมการท่องเที่ยวของไทยมักพึ่งพิงการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่เดิมเป็นหลัก เช่น ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และชายหาด ทะเล เกาะแก่ง ภูเขา โดยขาดการคำนึงถึงการรักษาธรรมชาติเหล่านี้ให้คงอยู่ในสภาพดีดังเดิม หรือการสร้างมูลค่าเพิ่มขึ้นจากประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และธรรมชาติที่มีอยู่ให้สามารถเพิ่มรายได้โดยไม่จำเป็นต้องใช้ทรัพยากรเพิ่มขึ้น ซึ่งควรจะต้องให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการทรัพยากรที่ดี เพิ่มความรู้ และการจัดหาเงินทุนในการสร้างมูลค่าเพิ่ม

5. ด้านสาธารณูปโภคในการเชื่อมโยงระดับประเทศและระดับภูมิภาค ถึงแม้ว่าประเทศไทยจะมีสาธารณูปโภคพื้นฐานด้านถนนที่ค่อนข้างพร้อมในระดับหนึ่ง แต่เพื่อให้ดำรงไว้ซึ่งการท่องเที่ยวในอัตราที่สูงต่อไปและเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวแห่งเอเชียในอนาคต ประเทศไทยจะต้องยกระดับความสะดวกที่จะเชื่อมต่อด้านคมนาคมกับประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคนี้ ทั้งในด้านการบินระหว่างประเทศ ด้านถนนที่เชื่อมโยงเมืองสำคัญในภูมิภาค ด้านการรถไฟ ตลอดจนการเดินทางระหว่างประเทศซึ่งเป็นอีกทางเลือกหนึ่งของการท่องเที่ยว จะเป็นการสร้างโอกาสการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้สะดวก รวดเร็ว และหลากหลาย

ด้วยเหตุนี้ เพื่อให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยสามารถแข่งขันได้อย่างยั่งยืนต่อไป จำเป็นต้องให้ความสำคัญในการสร้างความสามารถในประเด็นสำคัญดังกล่าว เพื่อสร้างข้อได้เปรียบทางการแข่งขันให้กับแหล่งท่องเที่ยวของประเทศไทยที่เหนือกว่าคู่แข่ง

ในการสร้างข้อได้เปรียบทางการแข่งขันของแหล่งท่องเที่ยวนี้จะต้องสร้างคุณค่าในด้านต่าง ๆ ที่เป็นไปตามความคาดหวังของนักท่องเที่ยวและเหนือกว่าคู่แข่ง ซึ่งจะส่งผลต่อความพึงพอใจและความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในอนาคตของนักท่องเที่ยว สำหรับในงานวิจัยนี้จะได้ศึกษาถึงข้อได้เปรียบทางการแข่งขันของแหล่งท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย โดยพิจารณาจากความสามารถทางการแข่งขันของแหล่งท่องเที่ยว โดยเชื่อมโยงกับความคาดหวังและการรับรู้ต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนโดยใช้หลักกิจกรรมสังคม/สาธารณะของนักท่องเที่ยว

1.6.2 ความสามารถทางการแข่งขันของแหล่งท่องเที่ยว

ปณิศา มีจินดา และศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2553, หน้า 9-12) ได้กล่าวถึง ข้อได้เปรียบทางการแข่งขันอย่างยั่งยืนของแหล่งท่องเที่ยวว่า เป็นสิ่งที่คู่แข่งไม่สามารถเลียนแบบข้อได้เปรียบนั้นได้ ประกอบด้วย ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่แล้ว ทรัพยากรที่มีการสร้างขึ้น ขอบเขตของกิจกรรมที่จัดขึ้น ปัจจัยสนับสนุน และปัจจัยสถานการณ์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) **ทรัพยากรตามธรรมชาติ (Endowed resources)** หมายถึง ทรัพยากรที่มีอยู่แล้วตามธรรมชาติในแหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วย ทรัพยากรด้านธรรมชาติ และทรัพยากรด้านมรดกและวัฒนธรรม ซึ่งถือว่าเป็นอิทธิพลขั้นพื้นฐานที่มีอำนาจในการจูงใจนักท่องเที่ยว แบ่งออกเป็น

(1.1) ทรัพยากรด้านธรรมชาติ (Natural resources) ประกอบด้วยลักษณะทางภูมิศาสตร์กายภาพ อากาศ พืชพันธุ์ ทัศนียภาพ และลักษณะทางกายภาพอื่นๆ

(1.2) ทรัพยากรด้านมรดกและวัฒนธรรม (Heritage and culture) ประกอบด้วย ประวัติศาสตร์ สถาปน ประเพณี ลักษณะทางสถาปัตยกรรม อาหาร งานศิลปะ ดนตรี งานฝีมือ การละเล่น เป็นต้น

(2) ทรัพยากรที่มีการสร้างขึ้น (Created resources) เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งมีอิทธิพลต่อความสามารถทางการแข่งขันของแหล่งท่องเที่ยว แบ่งออกเป็น

(2.1) สาธารณูปโภคการท่องเที่ยว (Tourism infrastructure) เป็นสภาพแวดล้อมหนึ่งของแหล่งท่องเที่ยวและมีผลต่อประสบการณ์ของนักท่องเที่ยว หากแหล่งท่องเที่ยวขาดแคลนระดับสาธารณูปโภคที่เหมาะสมจะมีผลกระทบต่อการประสบการณ์ของนักท่องเที่ยว

(2.2) กิจกรรมที่หลากหลาย (Range of available activities) ส่วนประสมของกิจกรรมภายในแหล่งท่องเที่ยวเป็นสิ่งดึงดูดใจการท่องเที่ยวที่สำคัญ

(2.3) การช้อปปิ้ง (Shopping) ถือเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับนักท่องเที่ยวในบางวัฒนธรรม เช่น ชาวญี่ปุ่นและชาวเกาหลีจะมีการให้ของขวัญเมื่อกลับไปบ้านหลังจากการท่องเที่ยวถือว่าเป็นสิ่งสำคัญสำหรับประสบการณ์ในการท่องเที่ยว

(2.4) การจัดกิจกรรมพิเศษ (Special events) เป็นความตั้งใจที่จะใช้เหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น โดยนักท่องเที่ยวมีแนวโน้มที่จะมีส่วนร่วมอย่างมากในฐานะผู้เกี่ยวข้อง เช่น การจัดงานประเพณีลอยกระทงเผาเทียนเล่นไฟ

(3) ปัจจัยสนับสนุน (Supporting factors) เป็นปัจจัยที่สนับสนุนด้านการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวนั้น ประกอบด้วย

(3.1) สาธารณูปโภคทั่วไป (General infrastructure) สาธารณูปโภคทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยวประกอบด้วย การคมนาคม ถนน สนามบิน ระบบรถโดยสารสาธารณะ ระบบประปา ระบบไฟฟ้า โทรศัพท์ การดูแลสุขภาพ สุขอนามัย และการให้บริการทางการเงิน ถ้าโครงสร้างสาธารณูปโภคเอื้ออำนวยต่อการให้บริการจะเป็นโอกาสที่สามารถจูงใจนักท่องเที่ยวได้ดี

(3.2) คุณภาพของการให้บริการ (Quality of service) ความน่าเชื่อถือได้ บริการและการตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวอย่างทันท่วงทีที่จะเพิ่มข้อได้เปรียบทางการแข่งขันของแหล่งท่องเที่ยวได้ การเพิ่มคุณภาพการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวนั้น ประกอบด้วย การกำหนดมาตรฐานของสิ่งอำนวยความสะดวกของการท่องเที่ยวและการทำงานของพนักงาน

(3.3) ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility of destination) ประกอบด้วย ความถี่ในการเดินทาง ความสะดวกและความง่ายในการเดินทางระหว่างการท่องเที่ยว ความใกล้กับแหล่งท่องเที่ยว และคุณภาพของรถโดยสาร รถไฟ เครื่องบิน เป็นต้น

(3.4) ทัศนคติไมตรีของคนในท้องถิ่น (Hospitality of residents) หมายถึง ความเป็นมิตรของคนในท้องถิ่นและทัศนคติของชุมชนต่อนักท่องเที่ยว ประกอบด้วย ความอบอุ่นของการต้อนรับโดยคนในท้องถิ่น ความเต็มใจของคนในท้องถิ่นที่จะให้ข้อมูลต่อนักท่องเที่ยว ทัศนคติต่อนักท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

(4) ปัจจัยสถานการณ์ (Situational conditions) เป็นการปฏิบัติการและการทำงานของสถาบันต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างโดยรวมของอุตสาหกรรมนั้น ซึ่งสถานการณ์นี้จะทำให้เพิ่มหรือลดการแข่งขันทางการท่องเที่ยวได้ ประกอบด้วย

(4.1) ทำเลที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยว (Destination location) ประกอบด้วย ความน่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยวที่รับรู้ ความใกล้ชิดกับแหล่งท่องเที่ยวอื่น ระยะทางและระยะเวลาที่ใช้ในการท่องเที่ยวจากแหล่งที่อยู่ของนักท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ใกล้จะมีข้อได้เปรียบทางการแข่งขันที่มากกว่าแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นคู่แข่งแต่มีระยะทางที่ไกลกว่า

(4.2) ความสามารถในการรองรับ (Ability to accommodate) หมายถึง จำนวนโรงแรม/ที่พัก ร้านอาหาร ร้านค้า ร้านขายของที่ระลึก ระบบการขนส่งสาธารณะ เป็นต้น ซึ่งให้บริการภายในแหล่งท่องเที่ยวพื้นที่เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว

(4.3) ความปลอดภัย/ความมั่นคง (Safety/security) เป็นความมั่นคงและความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยวภายในแหล่งท่องเที่ยว นั้น ประกอบด้วย ระดับของความปลอดภัยท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว อัตราการเกิดอาชญากรรมต่อนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ความไม่มั่นคงทางการเมือง และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยในการเดินทาง

ในงานวิจัยนี้คณะผู้วิจัยได้นำประเด็นด้านความสามารถทางการแข่งขันของแหล่งท่องเที่ยวมาเป็นปัจจัยกำหนดข้อได้เปรียบทางการแข่งขันอย่างยั่งยืนของแหล่งท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย โดยกำหนดสมมติฐานได้ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 3 การรับรู้ต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน ข้อได้เปรียบทางการแข่งขัน กิจกรรมสังคม/สาธารณะในแหล่งท่องเที่ยว มีผลต่อความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในอนาคตในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

1.6.3 ความคาดหวังของนักท่องเที่ยว

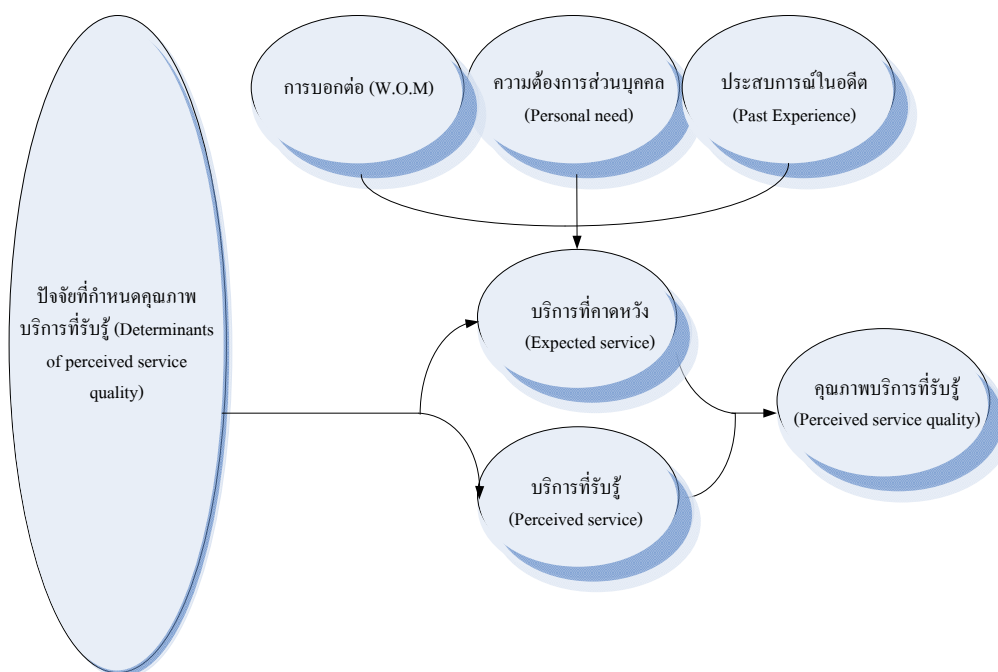
ในงานวิจัยเรื่องนี้เป็น การสร้างข้อได้เปรียบทางการแข่งขันเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนจากความคาดหวังโดยการวัดความคาดหวังของนักท่องเที่ยว (Tourists' Expectation) โดยอาศัยแนวคิดของนักวิจัยที่ว่าความคาดหวังของลูกค้าจะนำไปสู่การปรับปรุงบริการต่าง ๆ ให้ดีขึ้น

ความคาดหวัง (Expectation) เป็นความต้องการ ความรู้สึก หรือความคิดอย่างมี วิจารณ์ญาณของบุคคลที่คาดการณ์ล่วงหน้าถึงสิ่งหนึ่งสิ่งใดควรมี ควรจะเป็นหรือควรจะมี ในสิ่งที่ดี ที่ถูกต้องหรือไม่ ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของแต่ละบุคคล (ปัทมธาดา พาณิชเจริญ, 2552, หน้า 15) ดังนั้นความคาดหวังของนักท่องเที่ยวจึงเป็นความต้องการหรือความรู้สึกที่นักท่องเที่ยว มีต่อแหล่งท่องเที่ยวในด้านต่างๆ ซึ่งนักท่องเที่ยวคาดว่าจะได้พบหรือได้รับการไปท่องเที่ยว ยังสถานที่ท่องเที่ยวแห่งนั้น โดยอาจเป็นผลมาจากประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวแต่ละคน

ปัจจัยที่กำหนดความคาดหวังในบริการ

พาราซูรามาน, ซีธัมล และเบอรี่ (Parasuraman, Zeithaml & Berry, 2009, pp. 19-20) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อความคาดหวังของลูกค้า ดังภาพที่ 1.1 ซึ่งได้จากการ สัมภาษณ์ลูกค้าแบบเจาะกลุ่ม ดังนี้

1. การพูดปากต่อปาก (Word – of mouth communication) ลูกค้าผู้ใช้บริการจะ มีความคาดหวังต่อการบริการใดๆ นั้น มาจากการได้รับคำบอกเล่าจากเพื่อน หรือบุคคลที่รู้จัก
2. ความต้องการส่วนบุคคล (Personal needs) โดยความคาดหวังของลูกค้าแต่ละคนจะเริ่มต้นจากลักษณะเฉพาะส่วนบุคคลหรือสถานการณ์ที่ทำให้เกิดความคาดหวังที่แตกต่าง กันในแต่ละระดับ
3. ประสบการณ์ในอดีต (Past experience) คือ ประสบการณ์ที่ลูกค้าได้เคยใช้ บริการนั้นๆ ในอดีตที่ผ่านมา จะทำให้ลูกค้ามีความคาดหวังในบริการ

ภาพที่ 1.1 ปัจจัยที่กำหนดความคาดหวังของการบริการ
ที่มา (Zeithaml, Berry & Parasuraman, 2009, p. 93)

นอกจากนี้ฟาราสูรามาน, ซีรัลล์ และเบอร์รี่ ยังได้กล่าวถึงโมเดลแนวความคิดของความคาดหวังในบริการนี้ สามารถแบ่งออกมาเป็น 4 ประการ ดังนี้

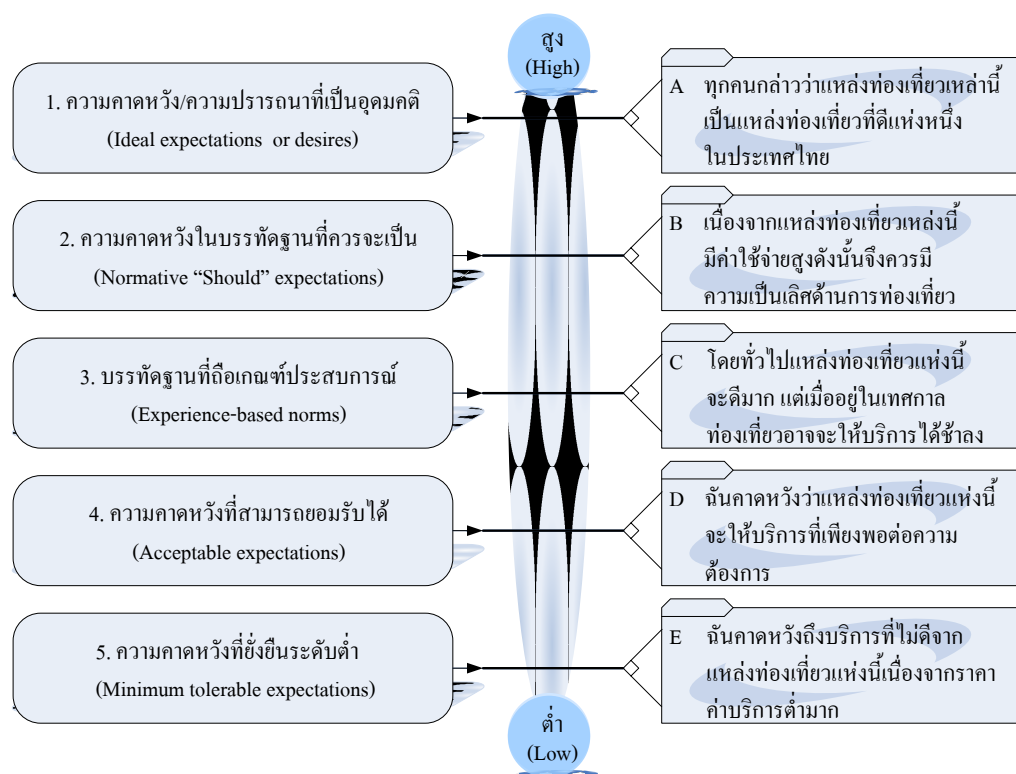
1. ส่วนประกอบของบริการที่คาดหวัง (Expected service component) ประกอบด้วย 2 ประการ คือ ระดับของบริการที่พึงปรารถนา เป็นระดับที่ลูกค้าคาดหวังที่จะรับรู้ และระดับของบริการที่ลูกค้าจะรับรู้

2. ปัจจัยที่กำหนดบริการที่พึงปรารถนา (Desired service) หมายถึง ปัจจัยที่ทำให้เกิดความต้องการส่วนบุคคลต่อบริการและยาวนาน/เข้มข้นยิ่งขึ้นซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อบริการที่มีอิทธิพลต่อบริการที่พึงปรารถนา

3. ปัจจัยที่กำหนดบริการที่พอเพียง (Adequate service) ประกอบด้วยอิทธิพลที่สำคัญ 5 ประการ คือ ความเข้มข้นของการส่งมอบบริการ ทางเลือกในการรับรู้บริการ บทบาทในการรับรู้ส่วนตัวในบริการ ปัจจัยสถานการณ์ และบริการที่พยากรณ์ เหล่านี้เป็นระดับของบริการที่เชื่อว่าลูกค้าต้องการที่จะได้รับ เป็นปัจจัยที่กำหนดบริการที่เพียงพอ ตลอดจนมาตรฐานที่คาดหวังเพื่อประเมินความพึงพอใจของลูกค้า

4. ปัจจัยที่กำหนดทั้งบริการที่พึงปรารถนาและบริการที่พยากรณ์ (Predicted and desired service) ประกอบด้วยตัวแปร 4 ประการ คือ การระบุถึงคำมั่นสัญญาที่ชัดเจน คำมั่นสัญญาในบริการอย่างเป็นนัยโดยไม่ต้องสงสัย การสื่อสารโดยการบอกต่อ และประสบการณ์ในอดีต ทั้ง 4 ประการนี้มีผลกระทบต่องานบริการที่พึงปรารถนาและบริการที่พยากรณ์

ความคาดหวังในบริการ ประกอบด้วยความคาดหวังในเรื่องต่างๆ ต่อไปนี้ (Zeithaml, Bitner & Gremler, 2009, p. 76) ดังภาพที่ 1.2 โดยมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 1.2 ระดับความคาดหวังของลูกค้าที่เป็นไปได้
ที่มา (Zeithaml, Bitner & Gremler, 2009, p. 76)

1. ความคาดหวัง/ความปรารถนาที่เป็นอุดมคติ (Ideal expectations or desires) เป็นความปรารถนาของลูกค้า/นักท่องเที่ยวที่เป็นอุดมคติอันสูงส่ง ตัวอย่างความคาดหวังของนักท่องเที่ยวที่กล่าวว่า สุขุขทัยเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่ดีที่สุดของประเทศไทย

2. ความคาดหวังในบรรทัดฐานที่ควรจะเป็น (Normative "should" expectations) เป็นความคาดหวังของลูกค้า/นักท่องเที่ยวในด้านบรรทัดฐานโดยใช้เหตุผล ตัวอย่างความคาดหวังของนักท่องเที่ยวที่กล่าวว่า การท่องเที่ยวสุขุขทัยมีค่าใช้จ่ายที่สูง ดังนั้นการท่องเที่ยวสุขุขทัยจึงควรมีความเป็นเลิศ ด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนโดยใช้หลักกิจกรรมสังคม/สาธารณะอย่างคุ้มค่ากับค่าใช้จ่าย เวลา และความพยายามของนักท่องเที่ยว

3. บรรทัดฐานที่ถือเกณฑ์ประสบการณ์ (Experience-based norms) เป็นเกณฑ์ที่เกิดจากประสบการณ์ในอดีตของลูกค้า/นักท่องเที่ยว ตัวอย่างจากประสบการณ์การท่องเที่ยวที่ดีมาจากการปั่นจักรยานเที่ยวในสุขุขทัย แต่ถ้าเป็นเทศกาลการท่องเที่ยวในวันสำคัญ/วันหยุด การปั่นจักรยานอาจจะมีปัญหาด้านความสะดวก และไม่ปลอดภัย

4. ความคาดหวังที่สามารถยอมรับได้ (Acceptable expectations) เป็นความคาดหวังที่นักท่องเที่ยวถือเกณฑ์ว่าสามารถยอมรับได้ ตัวอย่างความคาดหวังที่ลูกค้า/นักท่องเที่ยวสามารถยอมรับได้จากการท่องเที่ยวสุขุขทัย คือ คาดหวังว่าจะสามารถปั่นจักรยานในแหล่งท่องเที่ยวทั้งภายในอุทยานและบริเวณโดยรอบอุทยานประวัติศาสตร์สุขุขทัย ความเพียงพอในการให้บริการ เช่น ที่พัก ร้านอาหาร เป็นต้น

5. ความคาดหวังที่ยั่งยืนระดับต่ำ (Minimum tolerable expectations) เป็นความคาดหวังระดับต่ำที่ลูกค้า/นักท่องเที่ยวคาดหวังไว้ เนื่องจากค่าบริการในแหล่งท่องเที่ยวต่ำมาก ตัวอย่าง เนื่องจากค่าบริการเข้าชมอุทยานประวัติศาสตร์สุขุขทัยอยู่ในอัตราที่ต่ำมาก ในทัศนะของนักท่องเที่ยว ดังนั้นเขาจึงคาดหวังผลลัพธ์จากการท่องเที่ยวอุทยานสุขุขทัยต่ำเช่นกัน

ในงานวิจัยเรื่องนี้ใช้โมเดลแนวความคิดที่เกี่ยวกับความคาดหวังของลูกค้าต่อคุณภาพการบริการ กล่าวคือ ปัจจัยที่กำหนดความคาดหวังของลูกค้าเพื่อการปรับปรุงบริการ (Perceptions of service quality) และความพึงพอใจของลูกค้า (Customer satisfaction) ซึ่งมีผลกระทบโดยตรงต่อความคาดหวังต่อการปรับปรุงบริการ และความพึงพอใจของลูกค้ามีผลกระทบทางอ้อมต่อความคาดหวังเพื่อการปรับปรุงบริการ (Kelley & Davis, 1994) ดังนั้นวิธีการสร้างข้อได้เปรียบทางการแข่งขัน โดยการตอบสนองความคาดหวังในบริการของผู้บริโภค โดยยึดหลักว่าความคาดหวังของลูกค้าจะนำไปสู่การปรับปรุงบริการต่างๆ ให้ดีขึ้น (Clow & Vorhies, 1993)

1.6.4 การรับรู้ของนักท่องเที่ยว

การรับรู้ (Perception) เป็นกระบวนการซึ่งเริ่มต้นจากการรับข้อมูลจากภายนอกของประสาทสัมผัสต่างๆ (Sensation) ข้อมูลจะถูกส่งไปแลกเปลี่ยนข้อมูลจากความทรงจำเดิมที่มี (Memory) จากนั้นจึงประมวลออกมาเป็นความรู้ความเข้าใจ (Cognition) และส่งผลออกมาเป็นการตอบโต้ (Action) ในที่สุด หรืออาจกล่าวได้ว่า การรับรู้ เป็นกระบวนการทางความคิดและจิตใจของมนุษย์ที่แสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิด เข้าใจกับสิ่งเร้าที่ผ่านเข้ามาทางประสาทสัมผัส โดยอาศัยประสบการณ์และความรู้เดิมที่เคยได้รับมาก่อนเป็นตัวช่วยในการตีความหมายหรือแปลความหมาย ทำให้การรับรู้เป็นลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกันไปของแต่ละบุคคล และบุคคลมีแนวโน้มที่จะปฏิบัติตามแนวคิดหรือการรับรู้ นั้นๆ พิทูล พิมโคตร (2553, หน้า 16)

การรับรู้ของนักท่องเที่ยวเป็นกระบวนการซึ่งแต่ละบุคคลเลือกสรร จัดระเบียบ และตีความเกี่ยวกับสิ่งกระตุ้น โดยอาศัยประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้แก่ การได้เห็นโดยอาศัยตา การได้ยินจากหู การได้กลิ่นจากจมูก การได้ลิ้มรสจากลิ้น และการได้สัมผัสจากผิวหนัง ซึ่งประสาทสัมผัสทั้ง 5 จะทำให้นักท่องเที่ยวเกิดการเปิดรับ (Exposure) ความตั้งใจที่จะมาท่องเที่ยว (Attention) และเกิดการตีความ (Interpretation) การท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยว ในทางพอใจหรือไม่พอใจ (Solomon, 2007, p. 49)

ความคาดหวังของนักท่องเที่ยวเป็นส่วนประกอบสำคัญในการวัดระดับความพึงพอใจที่มีต่อการท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวนั้น ซึ่งระดับความพอใจได้จากความแตกต่างระหว่างผลที่มองเห็นหรือเข้าใจ (perceived performance) กับความคาดหวังของนักท่องเที่ยว ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นมีได้ 3 แบบด้วยกัน คือ หากผลลัพธ์จากการท่องเที่ยวไม่ตรงกับระดับความคาดหวัง นักท่องเที่ยวย่อมเกิดความไม่พอใจ (dissatisfied) ถ้าผลลัพธ์จากการท่องเที่ยวตรงกับระดับความคาดหวังแล้วนักท่องเที่ยวย่อมเกิดความพอใจ (satisfied) แต่ถ้าผลลัพธ์จากการท่องเที่ยวนั้นเกินกว่าความคาดหวัง นักท่องเที่ยวก็จะยังมีความพอใจมากขึ้นหรือเกิดความประทับใจ (delight)

ดังนั้น ความคาดหวังและการรับรู้ต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนของนักท่องเที่ยวในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย เป็นผลมาจากขนาดและทิศทางของช่องว่างระหว่างความคาดหวังและการรับรู้ ดังนี้

- หากความคาดหวังของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย มีค่ามากกว่าการรับรู้ที่รับรู้จริง ($E > P$) หมายความว่า นักท่องเที่ยวจะไม่พึงพอใจต่อการท่องเที่ยวในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย
- หากความคาดหวังของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย มีค่าเท่ากับการรับรู้ที่รับรู้จริง ($E = P$) หมายความว่า นักท่องเที่ยวจะรู้สึกพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย
- หากความคาดหวังของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย มีค่าน้อยกว่าการรับรู้ที่รับรู้จริง ($E < P$) หมายความว่า นักท่องเที่ยวจะรู้สึกพึงพอใจมากต่อการท่องเที่ยวในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

ดังนั้นถ้านักท่องเที่ยวรับรู้เกินความคาดหวังเขาก็จะพอใจและมาท่องเที่ยวซ้ำ แต่ถ้าวินิจฉัยว่าความคาดหวังเขาจะเกิดความไม่พอใจเลิกท่องเที่ยวแห่งนั้น ในงานวิจัยเรื่องนี้จะนำประเด็นความแตกต่างระหว่างความคาดหวังที่มากกว่าการรับรู้ของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย มาใช้เป็นแนวทางในการสร้างข้อได้เปรียบทางการแข่งขันโดยใช้หลักกิจกรรมสังคม/สาธารณะให้กับอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย โดยกำหนดสมมติฐานได้ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 2	นักท่องเที่ยวมีความคาดหวังและการรับรู้จริงจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย แตกต่างกัน
สมมติฐานข้อที่ 3	การรับรู้ต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน ข้อได้เปรียบทางการแข่งขัน กิจกรรมสังคม/สาธารณะในแหล่งท่องเที่ยว มีผลต่อความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในอนาคตในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

1.6.5 กิจกรรมสังคม/สาธารณะ

กิจกรรมสังคม/สาธารณะ (Public affairs) เป็นการทำงานประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับบริษัทในฐานะผู้มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีส่วนในการเสริมสร้างการเจริญเติบโตที่ดีงามของสังคม เป็นการกระทำที่มีประโยชน์ต่อสาธารณะ ต่อประชาชน เป็นการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมที่เป็นประชากรที่ดีของประเทศ (เสรี วงษ์มณฑา, 2542, หน้า 213) ซึ่งกิจกรรมสาธารณะสามารถจัดกลุ่มในลักษณะของโครงการสาธารณะ (public project) ได้ดังนี้ (1) โครงการเด็ก ได้แก่ โครงการอาหารกลางวัน โครงการสนามเด็กเล่น โครงการพัฒนาเยาวชน (2) โครงการสิทธิสตรี (3) โครงการสำหรับผู้สูงอายุ (4) โครงการการศึกษา (5) โครงการกีฬา (6) โครงการศาสนา (7) โครงการสิ่งแวดล้อม (8) โครงการศิลปวัฒนธรรม (9) โครงการเพื่อความปลอดภัย (10) โครงการเพื่อสวัสดิภาพต่างๆ (11) โครงการเพื่อพัฒนาอาชีพ (12) โครงการร่วมกับรัฐบาล (13) การทำกิจกรรมเพื่อสาธารณะประโยชน์ (14) การรวมกำลังเพื่อให้เกิดผลอย่างใดอย่างหนึ่ง

แนวทางด้านจริยธรรมสำหรับกิจกรรมสังคม/สาธารณะ

แนวทางด้านจริยธรรมสำหรับกิจกรรมสังคม (Ethical guidelines for public affairs) ของหน่วยงานภาครัฐและภาคธุรกิจ มีดังนี้ (Carroll & Buchholtz, 2006, p. 118)

1. จะต้องมีความซื่อสัตย์ ดังนี้ (1.1) แสดงนโยบายที่แน่นอนขององค์กรด้านเศรษฐกิจและการเมืองต่อรัฐบาล พนักงาน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ชุมชนและอื่นๆ (1.2) เป็นแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้ (1.3) ให้ความสำคัญกับทัศนคติที่แตกต่างกัน และรู้ว่าความไม่ลงรอยกันในประเด็นปัญหาเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดประโยชน์ได้ และไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้

2. จะต้องยึดหลักคุณธรรม ดังนี้ (2.1) การตระหนักถึงบทบาทที่จะต้องปฏิบัติตามกฎหมาย และเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับงานตามที่กฎหมายต้องการ (2.2) รู้จักเคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย ซึ่งนำมาใช้เกี่ยวกับกิจกรรมสังคม (2.3) รู้และเคารพกฎหมายด้านการเงินและกิจการการเมืองอื่นๆ และปฏิบัติตาม

3. จะต้องเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างความสนใจของธุรกิจกับความสนใจของสังคม ดังนี้ (3.1) มีความรับผิดชอบต่อความสนใจกลุ่มภายนอก โดยนำมาเป็นกระบวนการตัดสินใจภายในองค์กร (3.2) ยึดหลักคุณธรรมของกระบวนการประชาธิปไตยอย่างชัดเจน (3.3) ประเมินข้อเท็จจริงจริงด้านการเมืองและสังคมที่อาจมีผลต่อการปฏิบัติงานขององค์กร

กิจกรรมสังคม/สาธารณะเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

กิจกรรมสังคม/สาธารณะ (Public affairs) เป็นความรับผิดชอบต่อองค์กร (หน่วยงานรัฐ) ในการติดตามผลและตีความสภาพแวดล้อมด้านวัฒนธรรมขององค์กร ตลอดจนสังเกตการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมโดยทำความเข้าใจ และการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ที่เกี่ยวข้องทั้งองค์กรและการท่องเที่ยว (Post & Kelley, 2000, pp. 9-32 อ้างใน Carroll & Buchholtz, 2006, p. 118) ดังนี้

1. ภาครัฐจะต้องเป็นแกนนำในการจัดกิจกรรม/โครงการต่างๆ เพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม รวมทั้งการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของไทย
2. สร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน (Community/relations) เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
3. จัดโครงการ/กิจกรรมร่วมกันกับภาครัฐกิจ/ผู้ประกอบการ
4. การสร้างความสัมพันธ์อันดีกับรัฐบาลระดับประเทศเพื่อร่วมมือกันจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เช่น เทศกาลลอยกระทง เทศกาลสงกรานต์ วันพ่อ วันแม่ เป็นต้น
5. การสร้างความสัมพันธ์อันดีกับรัฐบาลระดับจังหวัด
6. การสร้างความสัมพันธ์อันดีกับรัฐบาลระดับท้องถิ่น เช่น การรณรงค์การจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวในท้องถิ่น
7. การบริจาค/การช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์
8. การบริหารประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยว
9. การสร้างความสัมพันธ์อันดีกับสื่อเพื่อให้เกิดความร่วมมือในการแจ้งข่าวสารการท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรม
10. การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เช่น การจัดเทศกาลแสงสีเสียงเนื่องในโอกาสปีใหม่ เทศกาลลอยกระทง
11. การสื่อสารที่ดีกับพนักงานเพื่อให้เกิดความร่วมมือในการให้บริการและต้อนรับนักท่องเที่ยว พร้อมทั้งเผยแพร่ข่าวสารทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ
12. การสร้างความสัมพันธ์อันดีกับกลุ่มกิจกรรมสังคมเพื่อให้เกิดการร่วมกิจกรรมและเผยแพร่ข่าวสาร
13. กิจกรรมสนับสนุนการศึกษาโดยเฉพาะความรู้ทางประวัติศาสตร์ผ่านการท่องเที่ยวในอุทยานฯ
14. กิจกรรมสนับสนุนให้ปฏิบัติตามข้อกำหนดกฎหมายของบ้านเมือง โดยไม่ทำลายโบราณสถาน โบราณวัตถุ
15. โปรแกรมอาสาสมัครเพื่อกิจกรรมสังคม เช่น โครงการมัคคุเทศก์น้อย
16. การโฆษณาเพื่อแก้ปัญหาสังคม/วัฒนธรรม โดยการสร้างจิตสำนึกในคุณค่าทางประวัติศาสตร์ และความเป็นมรดกโลกของไทย
17. กิจกรรมสนับสนุนคุ้มครองผู้บริโภค หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องมีความซื่อสัตย์ต่อผู้บริโภค ไม่หลอกลวงไม่ค้ากำไรเกินควร ตลอดจนคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้บริโภค
18. เจ้าหน้าที่กิจกรรมสังคมจะทำหน้าที่บริการ เสนอแนะและปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ อันเป็นประโยชน์แก่สังคม และส่งผลถึงสังคมโดยรวม เพื่อให้ประชาชนเลื่อมใส

การนำหลักกิจกรรม/สังคมสาธารณะสามารถนำมาใช้ในการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับแหล่งท่องเที่ยว โดยเน้นที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวเกิดการรับรู้ที่ดีต่อแหล่งท่องเที่ยวและมีแนวโน้มพฤติกรรมการท่องเที่ยวซ้ำในอนาคตได้ โดยกำหนดสมมติฐานได้ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 3 การรับรู้ต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน ข้อได้เปรียบทางการแข่งขัน กิจกรรมสังคม/สาธารณะในแหล่งท่องเที่ยว มีผลต่อความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในอนาคตในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

1.6.6 หลักการของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable tourism) หมายถึง แนวทางการพัฒนาที่มุ่งให้เกิดความสมดุลระหว่างวัตถุประสงค์ด้านสังคม เศรษฐกิจ และการจัดการสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงความยั่งยืนของการท่องเที่ยวในระยะยาว ความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืนของวัฒนธรรม การพัฒนาการท่องเที่ยวมีนัยในทางการตัดสินใจเลือกทำ-หรือไม่ทำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการวางแผนเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจำเป็นต้องระบุข้อจำกัดและอุปสรรคต่างๆ อันเนื่องมาจากการพัฒนาการท่องเที่ยวให้ชัดเจน (ศูนย์เพื่อการวางแผนการท่องเที่ยวและการแก้ไขปัญหาความยากจนแห่งเอเชีย, 2549, หน้า 5)

หลักการที่สอดคล้องกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable development) กล่าวคือ จะต้องมีการอนุรักษ์และการใช้ทรัพยากรอย่างพอดี เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์ต่อไปได้ในระยะเวลายาวนาน และมีการกระจายผลประโยชน์ให้แก่คนส่วนใหญ่ รวมทั้งมีการร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องหรือมีส่วนได้ส่วนเสีย เมื่อนำหลักการนี้มาปรับใช้กับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จึงมีจุดเน้นที่สำคัญ (การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ, 2553) ดังนี้

1. จะต้องดูแลทรัพยากรการท่องเที่ยว ให้สามารถใช้ประโยชน์ต่อไปได้ในระยะเวลายาวนานจนถึงชั่วลูกชั่วหลาน มิใช่เพียงเพื่อคนรุ่นปัจจุบันเท่านั้น
2. ลดการใช้ทรัพยากรอย่างสิ้นเปลือง และลดปริมาณของเสียที่จะเป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม
3. มีการกระจายรายได้และผลประโยชน์ให้แก่คนในท้องถิ่นที่มีแหล่งท่องเที่ยวตั้งอยู่ เปิดโอกาสให้ชุมชนในท้องถิ่นได้เข้าร่วมในการจัดการ และการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว
4. มีการประชุมปรึกษาหารือกันอย่างสม่ำเสมอระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง ผู้ประกอบธุรกิจการท่องเที่ยว และชุมชนในท้องถิ่น เพื่อการวางแผนงาน การจัดสรรงบประมาณ และการจัดการทรัพยากรอย่างเหมาะสม

5. มีการสร้างเครือข่ายเพื่อเผยแพร่แนวคิด การศึกษาวิจัย และความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ออกไปในหมู่ประชาชน ทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศอย่างกว้างขวาง

แนวความคิดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน มุ่งเน้นให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวโดยรวม ปรับสภาพการจัดการเพื่อเข้าสู่ยุคใหม่ของกระแสโลกที่เปลี่ยนไป (Paradigm shift) จากสังคมบริโภคนิยมสู่ยุคสมัยสังคมเป็นใหญ่ ดังนั้น ขอบเขตของการพัฒนาจึงครอบคลุมทุกองค์ประกอบทุกส่วนของการท่องเที่ยว หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ การพัฒนาการท่องเที่ยวทั้งหมดต้องมุ่งสู่ความยั่งยืน (All tourism should be sustainable tourism) (Dowling, 1995) กล่าวโดยสรุป กิจกรรมการท่องเที่ยวจะต้องสามารถดำรงอยู่ได้ มีนักท่องเที่ยวมาเยี่ยมเยือนอย่างสม่ำเสมอ ทรัพยากรการท่องเที่ยวยังคงรักษาความดึงดูดใจไว้ได้ไม่เสื่อมคลาย กิจกรรมการบริการมีกำไร แม้ต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการให้บริการอยู่เสมอ ผลกระทบที่มีต่อสิ่งแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรม จะต้องไม่มี หรือมีน้อยที่สุด มีแต่การจัดการอย่างยั่งยืนเท่านั้น จึงจะสามารถคงความยั่งยืนของการท่องเที่ยวได้ หลักการพื้นฐานของความยั่งยืน จะต้องได้รับการปฏิบัติโดยอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวทั้งหมด

ความยั่งยืนของการท่องเที่ยว (Destination sustainability) การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนมีหลักในการปฏิบัติ 4 ประการ ดังนี้ (Dowling, 1995)

1. การดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวในขอบเขตที่สามารถรองรับของธรรมชาติ ชุมชน ขนบธรรมเนียม ประเพณีวัฒนธรรม และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนต่อกิจกรรมการท่องเที่ยว

2. การตระหนักในกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีผลกระทบต่อชุมชน ขนบธรรมเนียม ประเพณีวัฒนธรรม และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน ซึ่งจะมีลักษณะเป็นเอกลักษณ์/อัตลักษณ์

3. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว ผู้เกี่ยวข้องทั้งผู้เป็นพันธมิตรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต้องประสานการจัดการร่วมกัน เพื่อลดผลกระทบต่อระบบนิเวศในชุมชน ตลอดจน ขนบธรรมเนียม ประเพณีวัฒนธรรม และวิถีชีวิตจากการท่องเที่ยว

4. การประสานความต้องการและการกำหนดแผนงานทางเศรษฐกิจ การดำรงอยู่ของสังคม การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

ปัจจุบันในหลายๆ พื้นที่ได้มีการใช้กลยุทธ์ต่างๆ ในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างระมัดระวังและมีความรอบคอบมากขึ้น ซึ่งกลยุทธ์เหล่านี้จริงๆ แล้วก็อยู่ภายใต้หลักเกณฑ์อย่างเป็นทางการของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน นักวางแผนและผู้เกี่ยวข้องอาจใช้หลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้ เพื่อเป็นแนวทางพื้นฐานในการรวมเอาวิสัยทัศน์ที่กว้างของการพัฒนาอย่างยั่งยืนเข้าไปบูรณาการกับนโยบายและการปฏิบัติการของท้องถิ่น (ศูนย์เพื่อการวางแผนการท่องเที่ยวและการแก้ไขปัญหาความยากจนแห่งเอเชีย, 2549, หน้า 9-11) ดังนี้

1. สมาชิกของชุมชนจะต้องควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยการเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ด้านการท่องเที่ยวของชุมชน กำหนดแหล่งทรัพยากรที่จะต้องได้รับการทำนุบำรุงและส่งเสริม รวมทั้งการร่วมกำหนดเป้าหมายและกลยุทธ์การพัฒนาและบริหารจัดการ นอกจากนี้สมาชิกของชุมชนจะต้องเข้าร่วมในการดำเนินการตามแนวทางและกลยุทธ์ที่ได้กำหนดขึ้น รวมทั้งการเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานด้านบริการสาธาณูปโภคและการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ

2. นวัตกรรมด้านการท่องเที่ยวควรพัฒนาขึ้นจากความร่วมมือของกลุ่มต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่

3. การพัฒนาด้านการท่องเที่ยวจะต้องรวมถึงโอกาสในการจ้างงานที่มีคุณภาพ การจัดหางานที่ดีและเหมาะสมให้กับคนในพื้นที่ควรจะเป็นส่วนหนึ่งของภาพรวมของการพัฒนาการท่องเที่ยวในแต่ละพื้นที่ และหนึ่งในกระบวนการจ้างงานที่มีคุณภาพนั้นคือ การให้โอกาสคนท้องถิ่นเข้ามาร่วมบริหารจัดการ โครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยว เช่น โรงแรม ร้านอาหาร ร้านค้า ฯลฯ นอกจากนี้การให้การศึกษา การฝึกอบรมกับคนในท้องถิ่น และการให้โอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนในการประกอบธุรกิจก็ถือเป็นส่วนสำคัญของนโยบายการพัฒนาประเภทนี้ด้วย

4. การกระจายผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวควรเป็นไปอย่างกว้างขวางในแต่ละพื้นที่ มีการพัฒนาการท่องเที่ยว ความสัมพันธ์และการเชื่อมโยงระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ตลอดจนการมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชนในการวางแผน ในการพัฒนา และการดำเนินงานบริหารทรัพยากรด้านการท่องเที่ยว ตลอดจนการบริการด้านต่าง ๆ เพื่อก่อให้เกิดความมั่นใจว่ามีการกระจายของผลประโยชน์อย่างเท่าเทียมกันในระหว่างสมาชิกชุมชน นักท่องเที่ยว และผู้ประกอบการต่าง ๆ

5. การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจะต้องให้ความเสมอภาคระหว่างคนรุ่นต่าง ๆ การกระจายต้นทุนและผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวจะต้องเกิดขึ้นทั้งในคนรุ่นปัจจุบันและอนาคต เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมกับคนรุ่นต่อไป ทุกคนไม่ว่าจะเป็นนักท่องเที่ยว ธุรกิจท่องเที่ยว และชุมชน ควรจะรักษาทรัพยากรไว้ให้อยู่ในสภาพที่ดีไม่น้อยกว่าสิ่งที่มีอยู่ในปัจจุบัน ดังนั้นการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจะต้องหลีกเลี่ยงการใช้ทรัพยากรที่ไม่สามารถนำกลับมาสู่สภาพเดิมได้

6. การวางแผนระยะยาวเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้ประกอบการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นหลักประกันว่าพื้นที่นั้น ๆ จะไม่เสียหายจากการดำเนินกิจกรรมใดๆ เพียงเพื่อประโยชน์ระยะสั้น และละทิ้งไปเมื่อนักท่องเที่ยวและนักธุรกิจหมดความสนใจและย้ายไปที่อื่น การวางแผนระยะยาวจะช่วยส่งเสริมให้มีการใช้กลยุทธ์ต่าง ๆ ในเชิงรุกเพื่อให้เกิดความยั่งยืนของพื้นที่ และช่วยสร้างความสัมพันธ์เชื่อมโยงส่วนต่างๆ ของท้องถิ่น

7. ความกลมกลืนเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องสร้างให้เกิดขึ้นระหว่างนักท่องเที่ยว สถานที่ และชุมชน องค์ประกอบสำคัญได้แก่การสนับสนุนอย่างกว้างขวางจากผู้มีส่วนได้ส่วน

เสียประโยชน์ในพื้นที่ และความสมดุลระหว่างวัตถุประสงค์ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและมนุษย์ ตลอดจนการตระหนักถึงความสำคัญของการร่วมมือระหว่างรัฐบาล ชุมชนท้องถิ่น และอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ตลอดจนองค์กรไม่แสวงกำไรที่ทำงานเกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

8. กลยุทธ์และแผนด้านการท่องเที่ยวจะต้องได้รับการเชื่อมโยงเข้ากับนวัตกรรมและแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับต่างๆ

9. ความร่วมมืออย่างใกล้ชิดขึ้นระหว่างผู้กำหนดนโยบายและผู้ปฏิบัติในระดับต่างๆ ตลอดจนหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องมีความจำเป็นมาก โดยเฉพาะนโยบายด้านการท่องเที่ยวและนโยบายด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งผู้ให้บริการด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านการขนส่ง ที่จอดรถ ความสามารถในการรองรับน้ำดื่ม น้ำใช้ ความสามารถในการกำจัดน้ำเสีย จะต้องได้รับการพิจารณาพร้อมกับแผนการท่องเที่ยวและการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง

10. การประสานความร่วมมือระหว่างแหล่งท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ และธุรกิจการท่องเที่ยว เป็นสิ่งจำเป็นเนื่องจากแต่ละธุรกิจหรือการดำเนินงานด้านหนึ่งด้านใด ย่อมมีผลกระทบต่อการประกอบการหรือคุณภาพการทำงานของธุรกิจด้านอื่นๆ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

11. มีความจำเป็นที่จะต้องทำการประเมินผลกระทบที่จะเกิดจากการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว ความสามารถในการรองรับของพื้นที่จะต้องได้รับการพิจารณา โดยครอบคลุมทั้งข้อจำกัดและการพัฒนาด้านศักยภาพ ด้านธรรมชาติ ด้านสังคมและวัฒนธรรม จะต้องมีความสอดคล้องกับข้อจำกัดของท้องถิ่นและสิ่งแวดล้อม แผนและการดำเนินงานใดๆ ควรได้รับการประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ และมีการปรับปรุงแก้ไขตามความเหมาะสม

12. จะต้องมีการพัฒนาแนวทางหรือหลักเกณฑ์สำหรับการดำเนินการด้านการท่องเที่ยว รวมถึงการประเมินผลกระทบ นอกจากนี้จะต้องมีการสร้างประมวลจรรยาบรรณในการปฏิบัติสำหรับการท่องเที่ยวในทุกระดับ ทั้งในระดับชาติ ระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่น รวมทั้งการพัฒนาดัชนีชี้วัดและขีดจำกัดสำหรับใช้ชี้วัดผลกระทบ และความสำเร็จของโครงการท่องเที่ยว กลยุทธ์สำหรับการปกป้องและติดตามตรวจสอบเป็นสิ่งจำเป็น หากชุมชนต้องการปกป้องรักษาทรัพยากรซึ่งเป็นพื้นฐานของสินค้าทางการท่องเที่ยว

13. การวางแผนการท่องเที่ยว จะต้องเปลี่ยนแปลงจากแนวทางดั้งเดิมที่เน้นการเติบโตของอุตสาหกรรมมาเป็นการให้ความสำคัญของโอกาสในการจ้างงาน และการพัฒนารายได้ รวมทั้งคุณภาพชีวิตของคนท้องถิ่นด้วย และในขณะเดียวกันก็ต้องแน่ใจว่าการตัดสินใจในแต่ละขั้นตอนของการพัฒนานั้นสะท้อนให้เห็นถึงการตระหนักในคุณค่าของสิ่งแวดล้อม ทั้งธรรมชาติและวัฒนธรรม การบริหารจัดการและการใช้ทรัพยากรสาธารณะต่างๆ เช่น น้ำ อากาศ และที่ดินส่วนรวม ควรมีความรับผิดชอบที่สามารถตรวจสอบได้ในฐานะของผู้ใช้ ทั้งนี้เพื่อให้เป็นที่แน่ใจว่าทรัพยากรเหล่านี้ไม่ถูกนำไปใช้ในทางที่ผิด

14. การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจำเป็นต้องอาศัยการพัฒนาการศึกษาและหลักสูตรอบรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจให้กับสาธารณะชน ตลอดจนส่งเสริมความสามารถทางธุรกิจ การประกอบอาชีพ และความเชี่ยวชาญในสาขาอาชีพต่าง ๆ

15. การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนรวมถึงการส่งเสริมกิจกรรมและการดำเนินการที่จะช่วยส่งเสริมลักษณะเด่นของสภาพภูมิทัศน์และพื้นที่ในบริเวณนั้น ความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน และโอกาสในการใช้ประโยชน์ของพื้นที่ กิจกรรมต่าง ๆ ควรมุ่งให้เกิดประสบการณ์ที่มีคุณภาพ อันนำไปสู่ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ขณะที่ยังยึดมั่นในหลักการอื่นๆ ของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

16. ขนาดและประเภทของสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวจะต้องสะท้อนให้เห็นข้อจำกัดและขีดความสามารถในการรองรับทรัพยากรในพื้นที่ โดยเน้นการส่งเสริมให้จัดสิ่งอำนวยความสะดวกขนาดเล็ก และบริการที่มีผลกระทบน้อย

17. กระบวนการบริหารจัดการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวจะต้องช่วยดำรงรักษาไว้ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติและมรดกทางวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมา ทั้งนี้โดยใช้หลักเกณฑ์และมาตรฐานของสากล

18. การตลาดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ควรให้ความสำคัญในเรื่องคุณภาพของประสบการณ์ที่นักท่องเที่ยวจะได้รับในขณะที่ยังเน้นหลักการข้ออื่นๆ ที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น การส่งเสริมการตลาดควรกระทำอย่างมีสำนึกรับผิดชอบต่อและสะท้อนจริยธรรมของการบริหารจัดการของแหล่งพื้นที่การท่องเที่ยว

นอกจากนี้แนวความคิดของการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ได้ให้ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ ไม่เพียงแต่สร้างผลตอบแทนให้แก่ประชากรและสิ่งแวดล้อมโดยรวม แต่ยังยกระดับคุณภาพการจัดการท่องเที่ยวอีกด้วย นอกจากนี้ยังต้องปรึกษาร่วมกับผู้เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ (Consulting stakeholders and the public) ซึ่งผู้ประกอบการ ประชาชน ท้องถิ่น องค์กรและสถาบันที่เกี่ยวข้อง มีความจำเป็นในการที่จะร่วมงานไปในทิศทางเดียวกัน รวมทั้งร่วมแก้ปัญหาและลดความขัดแย้งในผลประโยชน์ที่แตกต่างกัน

ศักยภาพของชุมชนในการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ชุมชนที่จะมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ต้องมีความพร้อมหรือองค์ประกอบในการรองรับการท่องเที่ยว (วศิน ปัญญาวุธตระกูล, 2550, หน้า 65) คือ

1. มีทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ได้แก่ ตัวชุมชนซึ่งได้แสดงออกถึงวัฒนธรรม วิถีชีวิต ขนบธรรมเนียมประเพณี ที่มีเอกลักษณ์ มีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ควรอนุรักษ์หรือพัฒนาให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม มีทรัพยากรทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

ภายในหรือโดยรอบชุมชนอันเป็นทรัพยากรที่สำคัญในการบ่งบอกถึงอดีต ความเป็นมาของชุมชน หรือสัมพันธ์กับชุมชนด้านการใช้ประโยชน์ (ที่ยั่งยืน) และการสงวนรักษาไว้โดยชุมชน เป็นต้น

2. มีองค์กรชุมชนหรือกลุ่มคนในชุมชนที่สนใจการจัดการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมควบคู่หรือคู่ขนานไปกับการจัดการชุมชนในด้านอื่นๆ

3. มีการประสานงานหรือปฏิสัมพันธ์กันทั้งภายในและภายนอก ทั้งในด้านวิชาการ การอนุรักษ์การท่องเที่ยว การศึกษาและสาธารณสุข ซึ่งก่อให้เกิดการสร้างความรู้ การเรียนรู้ การพัฒนาศักดิ์ศรีของชุมชน

ศูนย์เพื่อการวางแผนการท่องเที่ยวและการแก้ไขปัญหาความยากจนแห่งเอเชีย (2549, หน้า 7) ยังได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยว สถานที่ท่องเที่ยว และชุมชนเจ้าบ้าน ในส่วนของนักท่องเที่ยวควรตระหนักถึงผลกระทบต่างๆ ที่เกิดจากจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น และความต้องการของนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นในด้านสถานที่ท่องเที่ยวและด้านชุมชนเจ้าบ้านที่มีการท่องเที่ยว รวมถึงความคาดหวังที่สูงขึ้นของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่แสวงหาคุณภาพการท่องเที่ยวที่สูงขึ้นและประสบการณ์การท่องเที่ยวที่น่าพึงพอใจมากยิ่งขึ้น แนวโน้มเหล่านี้สามารถจะก่อให้เกิดคุณประโยชน์ต่อทุกๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้องหากการพัฒนาเป็นไปในทิศทางที่ยั่งยืน เพื่อที่จะเป็นหลักประกันว่าทั้งนักท่องเที่ยวและคนท้องถิ่นจะมีสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี รวมถึงประโยชน์ด้านอื่นๆ ที่จะตามมาจากการพัฒนาที่เหมาะสม ทั้งในเรื่องของการติดต่อสื่อสาร การศึกษาและโอกาสต่างๆ ที่การท่องเที่ยวสามารถนำมาสู่ชุมชนและแหล่งท่องเที่ยวนั้น

หากการท่องเที่ยวขาดการบริหารจัดการที่จะส่งผลให้เกิดผลกระทบด้านลบต่อชุมชนเจ้าของพื้นที่และต่อประสบการณ์ของนักท่องเที่ยว อันจะนำมาซึ่งความรู้สึกที่เป็นปฏิปักษ์ต่อกันระหว่างชุมชน นักท่องเที่ยว และนักลงทุน ตลอดจนความเสียหายในด้านอื่นๆ อาทิ สภาพภูมิทัศน์ที่เสื่อมโทรมจากการใช้งานอย่างต่อเนื่องเป็นเวลานาน ความแออัด ปัญหามลภาวะ เป็นต้น

แนวคิดของความยั่งยืนคือแนวทางและหลักเกณฑ์หรือคุณค่าที่จะชี้นำการพัฒนาหรือเป็นมาตรฐานหรือข้อทดสอบในการกำหนดความยั่งยืน ความเป็นไปได้ดังกล่าวจะเกิดขึ้นหากทรัพยากรการท่องเที่ยวทั้งแหล่งธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น ตลอดจนทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมได้รับการบำรุงรักษาอย่างต่อเนื่อง แนวความคิดในเรื่องของการจัดตั้งกรรมการหรือองค์กร เพื่อดูแลและปกป้องทรัพยากรทางการท่องเที่ยวให้ดำรงความสมบูรณ์อยู่ตลอดเวลาเป็นแนวคิดที่สามารถนำมาปฏิบัติได้ โดยแนวทางเหล่านี้เป็นการตอกย้ำถึงความมุ่งมั่นในความพยายามที่จะคงไว้ซึ่งความสมบูรณ์ของทรัพยากร ป้องกันการเอารัดเอาเปรียบนักท่องเที่ยวและคนท้องถิ่น พร้อมทั้งทำให้เกิดความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ

1.6.7 การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Cultural tourism) เป็นการศึกษาหาความรู้ในพื้นที่หรือบริเวณที่มีคุณลักษณะที่สำคัญทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม มีการบอกเล่าเรื่องราวในการพัฒนาทางสังคมและมนุษย์ผ่านทางประวัติศาสตร์อันเป็นผลเกี่ยวเนื่องกับวัฒนธรรม องค์ความรู้ และการให้คุณค่าของสังคม โดยสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าหรือสภาพแวดล้อมธรรมชาติที่สามารถแสดงออกให้เห็นถึงความสวยงามและประโยชน์ที่ได้รับจากธรรมชาติ สามารถสะท้อนให้เห็นถึงสภาพชีวิต ความเป็นอยู่ของคนในแต่ละยุคสมัยได้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม หรือขนบธรรมเนียมประเพณี

การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (Historical tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณคดีและประวัติศาสตร์ เพื่อชื่นชมและเพลิดเพลินในสถานที่ท่องเที่ยว ได้ความรู้มีความเข้าใจต่อประวัติศาสตร์และโบราณคดี ในท้องถิ่นบนพื้นฐานของความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรม และคุณค่าของสภาพแวดล้อม โดยที่ประชาคมในท้องถิ่น มีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์อาจจัดรายการเส้นทางท่องเที่ยวตามรอยประวัติศาสตร์ต่างๆ อาทิ ทิวทัศน์ทางศิลปะขอม ตามรอยพ่อขุนเม็งราย เที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์ต่างๆ เช่น อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย เป็นต้น

แนวคิดของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

แนวคิดของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้รับการตอบสนองเป็นอย่างดีทั้งภาครัฐและเอกชนในการตระหนักถึงการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม จึงก่อให้เกิดกระแสเรียกร้องหลัก 3 ประการ (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548, หน้า 285) ดังต่อไปนี้

1. กระแสความต้องการของชาวโลกให้เกิดจิตสำนึกการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว เป็นกระแสความต้องการของประชาชนทั่วโลกให้เกิดการสร้างจิตสำนึกในแง่การอนุรักษ์ต่อสิ่งแวดล้อมระดับท้องถิ่นจนถึงขอบข่ายกว้างขวางไปทั่วโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการอนุรักษ์ระบบนิเวศเพื่อคงความหลากหลายทางชีวภาพเอาไว้

2. กระแสความต้องการของนักท่องเที่ยวให้เกิดการศึกษาเรียนรู้ในแหล่งท่องเที่ยว เป็นกระแสความต้องการที่มีมากขึ้นในหมู่นักท่องเที่ยวที่ต้องการได้รับความรู้ความเข้าใจเรื่องการท่องเที่ยวมากกว่าความสนุกเพลิดเพลินอย่างเดียว เพื่อสร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยวรูปแบบใหม่

3. กระแสความต้องการของชุมชนท้องถิ่นในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว เป็นกระแสความต้องการของชุมชนท้องถิ่นที่จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อเป็นหลักประกันให้การพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นไปในทิศทางที่ถูกต้อง และชุมชนท้องถิ่นยอมรับในผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่จะได้รับ เพื่อให้เกิดการกระจายรายได้ที่เหมาะสม

ในงานวิจัยเรื่องนี้จะเป็นการท่องเที่ยวที่ผสมผสานสิ่งต่อไปนี้ (1) การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (2) การท่องเที่ยวเพื่อชมวิถีชีวิตของชาวบ้าน (3) การท่องเที่ยวชมวัฒนธรรมประเพณี (Cultural and Traditional Tourism) (4) การท่องเที่ยวเชิงทัศนศึกษาและศาสนา (Edu-Meditation Tourism) (5) การท่องเที่ยวเพื่อศึกษาวัฒนธรรมกลุ่มน้อยและกลุ่มชาติพันธุ์ (Ethnic Tourism) (6) การท่องเที่ยวเชิงโบราณคดี (Archaeological Tourism) เป็นการศึกษาแหล่งท่องเที่ยวที่เน้นประวัติศาสตร์ โบราณคดีและรวมถึงการท่องเที่ยวในพื้นที่เขตอนุรักษ์ทางประวัติศาสตร์

ดังนั้น การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม คือ การท่องเที่ยวเพื่อชมสิ่งที่แสดงความเป็นวัฒนธรรม เช่น ปราสาท พระราชวัง วัด โบราณสถาน โบราณวัตถุ ประเพณี วิถีการดำเนินชีวิต ศิลปะทุกแขนง และสิ่งต่าง ๆ ที่แสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองที่มีการพัฒนาให้เหมาะสมกับ สภาพแวดล้อม การดำเนินชีวิตของบุคคลในแต่ละยุคสมัย ผู้ท่องเที่ยวจะได้รับทราบประวัติความเป็นมา ความเชื่อ มุมมองความคิด ความศรัทธา ความนิยมของบุคคลในอดีตที่ถ่ายทอดมาถึงคนรุ่นปัจจุบันผ่านสิ่งเหล่านี้ ตัวอย่างเช่น

(1) การท่องเที่ยวชมวัฒนธรรมและประเพณี (Cultural and Traditional Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อชมงานประเพณีต่าง ๆ ที่ชาวบ้านในท้องถิ่นนั้น ๆ จัดขึ้น ได้รับความเพลิดเพลินตื่นตาตื่นใจในสุนทรีย์ศิลป์ เพื่อศึกษาความเชื่อ การยอมรับนับถือ การเคารพ พิธีกรรมต่าง ๆ และได้รับความรู้ มีความเข้าใจต่อสภาพสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนนั้น ๆ มีประสบการณ์ใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นบนพื้นฐานของความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อมและมรดกทางวัฒนธรรม โดยประชาคมในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยว

(2) การท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตในชนบท (Rural Tourism/Village Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวในหมู่บ้านชนบทที่มีลักษณะวิถีชีวิต และผลงานสร้างสรรค์ที่มีเอกลักษณ์พิเศษมีความโดดเด่น เพื่อความเพลิดเพลิน ได้ความรู้ ดูผลงานสร้างสรรค์ และภูมิปัญญาพื้นบ้าน มีความเข้าใจในวัฒนธรรมท้องถิ่น บนพื้นฐานของความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรม และคุณค่าของสภาพแวดล้อมโดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยว

คุณลักษณะของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ยั่งยืน

สำหรับการบริหารและจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืนนั้น นักพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้กำหนดแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ยั่งยืนว่า ควรมีคุณลักษณะ 13 ประการ (สยามรัฐออนไลน์, 2549) ดังนี้

1. เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ดั้งเดิมเฉพาะถิ่น
ร่วมรื้อ สะอาด

2. มีความพร้อมด้านการจัดสิ่งบริการอำนวยความสะดวก(Good infrastructure) รวมถึงระบบการจราจรและการจราจรภายใน บุคลากรมีความพร้อมบริการ(Good service and welcoming)

3. มีศูนย์ข้อมูลอำนวยความสะดวกเบื้องต้น(Tourist center) มีเคาน์เตอร์บริการข่าวสาร มุมนิทรรศการ ห้องสุขา (สะอาด) มุมจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม และสินค้าของที่ระลึก (ร่มรื่น สะอาด)

4. มีการจัดทำเส้นทางศึกษาวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ ทั้งเส้นทางไปและกลับทางเดิม เส้นทางเป็นแบบวงรอบและวงกลม ระยะทางตั้งแต่ 800 เมตร ถึง 1,000 เมตร เป็นต้นไป อย่างน้อย 1 เส้นทาง ทั้งนี้ ต้องคำนึงถึงการบริการนักท่องเที่ยวสูงอายุและคนพิการด้วย

5. มีป้ายสื่อความหมายบนเส้นทางศึกษาสถานที่เป็นระยะๆ เพื่อให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว

6. มีแผนที่และคู่มือแนะนำเที่ยวประกอบป้ายสื่อความหมายเพื่อให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว

7. มีการกำหนดขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ จำนวนนักท่องเที่ยวต่อครั้งต่อวันแต่ละเส้นทางและในสถานที่ท่องเที่ยว

8. มีมัคคุเทศก์ท้องถิ่น วิทยากรท้องถิ่น หรือนักสื่อความหมายที่มีความรู้ทางด้านธรรมชาติและวัฒนธรรม สามารถอธิบายเรื่องราวในท้องถิ่นและภูมิปัญญาพื้นบ้านได้

9. มีการบริหารจัดการพื้นที่ร่วมประชาคมในท้องถิ่น องค์กรภาครัฐบาล องค์กรบริหารท้องถิ่น (เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล) องค์กรเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) และสถาบันการศึกษา

10. มีนโยบายและแผนการจัดการ ด้านการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว รวมทั้งแผนงานด้านการรักษาสภาพแวดล้อม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ชัดเจน เช่น การคุ้มครองลิขสิทธิ์ทางภูมิปัญญา การจัดการขยะ การจัดการน้ำเสีย การจัดการมลพิษต่างๆ ทั้งแผนระยะสั้นและระยะยาว

11. มีแผนพัฒนาบุคลากรและบริการสู่ระดับมาตรฐานสากลขององค์การการท่องเที่ยว โลก (World Tourism Organization หรือ WTO) หรือสมาคมส่งเสริมการท่องเที่ยวภาคพื้นเอเชียแปซิฟิก (Pacific Asia Travel Association : PATA) การฝึกอบรม การเดินทางดูงานเพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ของบุคลากรในธุรกิจท่องเที่ยวและบริการ

12. หากแหล่งท่องเที่ยวมีที่พักแรม จะต้องเป็นที่พักแรมระดับการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น

13. มีการตรวจสอบผลกระทบ การประเมินศักยภาพในแหล่งท่องเที่ยว จะต้องกำหนดสถานภาพให้เหมาะสมว่าควรอยู่ในระดับไหน หาความสมดุลระหว่างความสามารถ การ

จัดการของพื้นที่ การเก็บสถิติและออกแบบสอบถามกับความต้องการของนักท่องเที่ยว และการยอมรับของชุมชนท้องถิ่นต่อการพัฒนา เพื่อการปรับปรุงศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวต่อไป

1.6.8 ทฤษฎีการวางแผนพฤติกรรม

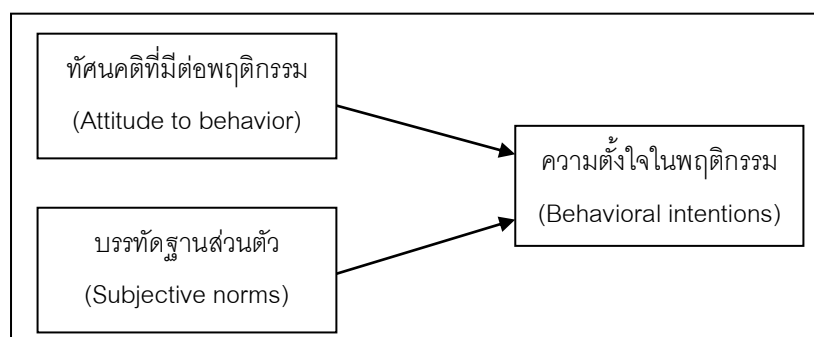
Ajzen (2006, pp. 1-2) ได้สรุปทฤษฎีวางแผนพฤติกรรม (Theory of planned behavior) ว่ามีปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจในพฤติกรรมของบุคคล ดังนี้

1. ทศนคติต่อพฤติกรรม (Attitude toward behavior) เป็นความเชื่อเกี่ยวกับผลลัพธ์ของพฤติกรรมและการประเมินผลลัพธ์ของพฤติกรรม ทศนคติ (Attitude) ประกอบด้วย ความเชื่อถือด้านพฤติกรรม (Behavioral beliefs) มีผลต่อทศนคติด้านพฤติกรรม มีผลต่อความตั้งใจซื้อ และมีผลต่อพฤติกรรม

2. บรรทัดฐานส่วนตัว (Subjective norms) เป็นความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับความคาดหวังที่เป็นบรรทัดฐานจากบุคคลอื่นและแรงจูงใจจากความคาดหวังเหล่านั้น ประกอบด้วย ความเชื่อถือที่เป็นบรรทัดฐาน (Normative beliefs) มีผลต่อบรรทัดฐานส่วนตัว (Subjective norm) มีผลต่อความตั้งใจซื้อ และมีผลต่อพฤติกรรม

การเชื่อมโยงทศนคติต่อพฤติกรรมและบรรทัดฐานส่วนบุคคลจะนำไปสู่การกำหนดความตั้งใจในพฤติกรรม กล่าวคือ ถ้ามีทศนคติที่ดีมากขึ้นและมีบรรทัดฐานส่วนตัวมากขึ้นก็จะมีอิทธิพลต่อความตั้งใจของบุคคลที่จะมีพฤติกรรมมากขึ้นด้วย

Francis และคณะ (2004, pp. 7-9) ได้สรุปทฤษฎีการวางแผนพฤติกรรม เพื่อพยากรณ์ถึงความตั้งใจที่จะทำบางสิ่งที่จะต้องทราบ ซึ่งได้นำมาใช้ในเรื่องนี้ ดังนี้ (1) บุคคลมีความชอบต่อการทำสิ่งนั้นหรือไม่ในประเด็นนี้เป็นการวัดทศนคติ (Attitude) (2) บุคคลรู้สึกต่อแรงกดดันด้านสังคมที่จะทำสิ่งนั้นอย่างไรเป็นบรรทัดฐานส่วนตัว (Subjective norm) เขาได้เสนอโมเดลที่เกี่ยวกับการทำงานของมนุษย์ซึ่งพยากรณ์การเกิดขึ้นของพฤติกรรม โมเดลนี้ประกอบด้วยตัวแปร 2 ประการเพื่อพิจารณาความตั้งใจในพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังภาพที่ 1.3

ภาพที่ 1.3 ทฤษฎีการวางแผนพฤติกรรม (The theory of planned behavior)
ที่มา (Ajzen, 2006, p. 2)

พฤติกรรมนักท่องเที่ยว (Tourist Behavior)

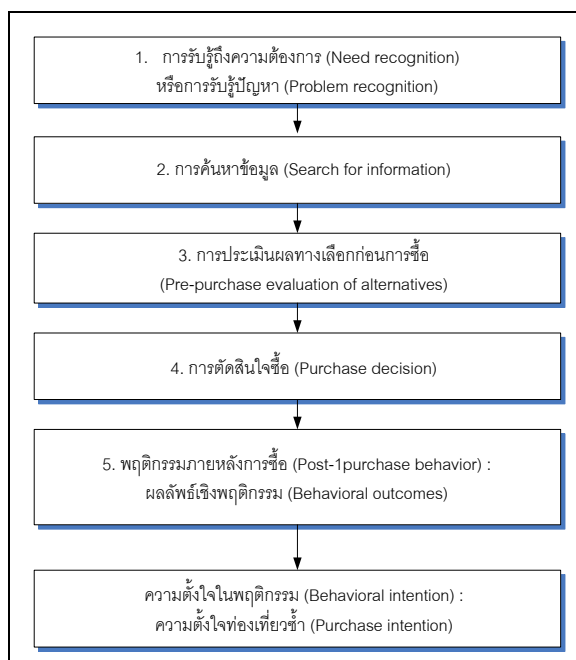
การศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวจะใช้หลักพฤติกรรมผู้บริโภคทางการตลาด ดังนี้

1. พฤติกรรมนักท่องเที่ยว (Tourist behavior)/พฤติกรรมผู้บริโภค (Consumer behavior) หมายถึง พฤติกรรมซึ่งบุคคลทำการค้นหา (Searching) การซื้อ (Purchasing) การใช้ (Using) การประเมินผล (Evaluating) และพฤติกรรมภายหลังการบริโภค (Disposing) ในผลิตภัณฑ์และบริการ โดยคาดว่าจะตอบสนองความต้องการของเขา (Schiffman & Kanuk, 2007, p. G-3) หรือหมายถึง พฤติกรรมการตัดสินใจและการกระทำของผู้บริโภคที่เกี่ยวข้องกับการซื้อและการใช้สินค้าและบริการ เพื่อตอบสนองความต้องการและความพึงพอใจของเขา (Solomon, 2007, p. 622) หรือเป็นกระบวนการตัดสินใจและลักษณะกิจกรรมของแต่ละบุคคลเมื่อทำการประเมินผล (Evaluating) การได้รับ (Obtaining) การใช้ (Using) และพฤติกรรมภายหลังการบริโภค (Disposing) สินค้าและบริการ (Blackwell, Miniard & Engel, 2006, p. 735)

2. กระบวนการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค (Consumer buying decision process) เป็นลำดับขั้นตอนในการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค จากการสำรวจรายงานของผู้บริโภคจำนวนมาก ในกระบวนการซื้อพบว่า ผู้บริโภคผ่านกระบวนการ 5 ขั้นตอน คือ (1) การรับรู้ถึงความต้องการ หรือการรับรู้ถึงปัญหา (2) การค้นหาข้อมูล (3) การประเมินผลทางเลือกก่อนการซื้อ (4) การตัดสินใจซื้อ (5) พฤติกรรมภายหลังการซื้อ ทั้งนี้ผู้บริโภคอาจจะข้ามหรือย้อนกลับไปเริ่มต้นขั้นตอนก่อนหน้าก็ได้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากระบวนการตัดสินใจซื้อเริ่มต้นก่อนการซื้อจริงๆ และมีผลกระทบหลังจากการซื้อด้วย

3. พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวภายหลังการซื้อหรือการใช้บริการ (Post-purchase behavior) หรือผลลัพธ์เชิงพฤติกรรม (Behavioral outcomes) หรือความตั้งใจในพฤติกรรม (Behavioral intention) ถ้าผู้บริโภคเกิดการรับรู้จริงสูงกว่าที่คาดหวัง นั่นคือ เกิดความพึงพอใจในการใช้สินค้าหรือบริการนั้นก็จะมีแนวโน้มของพฤติกรรมการซื้อสินค้าหรือใช้บริการนั้นซ้ำอีกในอนาคต ในกรณีของนักท่องเที่ยวก็เช่นเดียวกัน ถ้านักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจในการท่องเที่ยวในสถานที่นั้นก็จะมีแนวโน้มที่จะกลับไปท่องเที่ยวซ้ำอีกในอนาคต

ในงานวิจัยเรื่องนี้จะมุ่งเน้นเฉพาะในขั้นที่ 5 คือ พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวภายหลังการซื้อหรือการใช้บริการ นั่นคือ ความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำ (Purchase Intention) ในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ซึ่งถือว่าเป็นผลลัพธ์เชิงพฤติกรรม ดังภาพที่ 1.4

ภาพที่ 1.4 โมเดลกระบวนการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค
ที่มา (Blackwell, Miniard & Engel, 2006, p. 735)

1.6.9 ลักษณะส่วนบุคคลและลักษณะประชากรศาสตร์ของนักท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวในงานวิจัยเรื่องนี้ ประกอบด้วย นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ โดยใช้หลักประชากรศาสตร์ ดังนี้

(1) **เพศ** เพศหญิงและเพศชายมีแนวโน้มที่จะมีทัศนคติและพฤติกรรมที่แตกต่างกัน (Shiffman & Kanuk, 2007, p. 50) โดยปกติแล้วบุคคลจะมีความแตกต่างกันไปทั้งด้านกายภาพ บุคลิก และลักษณะนิสัยใจคอ ในเรื่องเพศก็เช่นเดียวกัน เพศหญิงกับเพศชายจะมีความแตกต่างกันในเรื่องของความคิด ค่านิยม ทัศนคติ พฤติกรรม และแนวโน้มความตั้งใจในอนาคตที่ต่างกัน

(2) **อายุ** ผู้บริโภคที่มีอายุต่างกันจะมีความชอบ รสนิยม ความต้องการและขีดความสามารถแตกต่างกันโดยความต้องการของผู้บริโภคจะเปลี่ยนแปลงไปตามวัย (Kotler & Keller, 2009, p. 256) ในเรื่องพฤติกรรมการท่องเที่ยวนั้นนักท่องเที่ยวที่มีวัยต่างกันก็จะมีทัศนคติและพฤติกรรมที่ต่างกันด้วย เช่น นักท่องเที่ยวกลุ่มวัยรุ่นชอบการท่องเที่ยวผจญภัย นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุจะเน้นเชิงวัฒนธรรมและท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เป็นต้น

(3) **จำนวนบุตรหลานที่อาศัยอยู่ด้วย** ครอบครัวใดที่มีบุตรหลานอาศัยอยู่ด้วยก็จะมีแนวโน้มที่จะมาท่องเที่ยวซ้ำและมีพฤติกรรมความถี่ในลักษณะครอบครัวมากกว่าครอบครัวที่ไม่มีบุตรหลาน

(4) รายได้ ผู้บริโภคที่มีรายได้ต่างกันจะมีความต้องการซื้อต่างกัน ตามทฤษฎีอุปสงค์ต่อรายได้ (Income demand) กล่าวว่า เมื่อบุคคลมีรายได้มากขึ้นจะใช้จ่ายมากขึ้นเพราะมีอำนาจซื้อมากขึ้น (Pindyck & Rubinfeld, 2005, pp. 110-113) ดังนั้นรายได้ของคนย่อมเป็นเครื่องกำหนดความต้องการ ตลอดจนความคิดเห็นของคนเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ และรายได้ยังเป็นหรือโอกาสทางเศรษฐกิจ (Economic circumstances) โอกาสทางเศรษฐกิจของบุคคลจะกระทบต่อสินค้าและบริการที่เขาจะตัดสินใจซื้อ นักท่องเที่ยวที่มีรายได้สูงมีแนวโน้มจะมาท่องเที่ยวช้ามามากกว่านักท่องเที่ยวที่มีรายได้ต่ำ

(5) สถานภาพการสมรส และวัฏจักรชีวิตครอบครัว เป็นขั้นตอนการดำรงชีวิตในลักษณะครอบครัว (สามี ภรรยา บุตร) ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้คือ เป็นโสดและยังหนุ่ม ขึ้นแต่งงานใหม่ แต่งงานแล้วมีบุตรยังเล็ก แต่งงานแล้วมีบุตรโตแล้ว เป็นต้น ในงานวิจัยเรื่องนี้ได้จัดแยกกลุ่มผู้ใช้ผลิตภัณฑ์ข้อนี้เป็นกลุ่มโสด สมรส/อยู่ด้วยกัน หม้าย/หย่าร้าง/แยกกันอยู่ ซึ่งขั้นตอนเหล่านี้จะมีความต้องการและพฤติกรรมที่แตกต่างกัน (Kotler & Keller, 2009, p. 256)

(6) การศึกษา เป็นปัจจัยที่ทำให้คนมีความคิด ค่านิยม ทัศนคติ และพฤติกรรมแตกต่างกัน ผู้มีการศึกษาสูงมีแนวโน้มที่จะบริโภคผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพดีกว่าและราคาสูงกว่าผู้มีการศึกษาต่ำ (ปณิศา ลัญญานนท์, 2548, หน้า 114) ตัวอย่าง นักท่องเที่ยวที่มีการศึกษาสูงจะมีรายได้สูง จึงมีอำนาจซื้อมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาต่ำ

(7) อาชีพ อาชีพของแต่ละบุคคลจะนำไปสู่ความจำเป็นและความต้องการสินค้าและบริการที่ต่างกัน และอาชีพยังเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดรายได้ซึ่งมีผลกระทบต่ออำนาจซื้อของผู้บริโภค ตัวอย่าง นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพประกอบการธุรกิจจะมีรายได้สูงสามารถท่องเที่ยวซ้ำได้มากกว่า เป็นต้น

(8) ประเทศที่พำนัก ในกรณีที่เป็นนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติจะแยกออกเป็นกลุ่มเอเชียตะวันออก ยุโรป สหรัฐอเมริกา เอเชียใต้ โอเชียเนีย ตะวันออกกลาง แอฟริกา และอื่นๆ เนื่องจากระยะเวลาในการเดินทางจากประเทศที่พำนักต่างกัน ซึ่งมีผลต่อค่าใช้จ่ายในการเดินทางต่างกัน และรายได้ของนักท่องเที่ยวจากกลุ่มประเทศต่างกัน จะส่งผลต่อพฤติกรรมและความตั้งใจในการท่องเที่ยวซ้ำแตกต่างกันด้วย

โดยกำหนดสมมติฐานได้ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 นักท่องเที่ยวที่มีลักษณะส่วนบุคคลต่างกันมีความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในอนาคตใน อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย แตกต่างกัน

1.6.10 ข้อมูลพื้นฐานอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย อยู่ตรงข้ามพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติรามคำแหง ห่างจากตัวจังหวัดสุโขทัยไปทางทิศตะวันตกประมาณ 12 กิโลเมตร ถนนจรดวิถีถ่อง ทางหลวงหมายเลข 12 สายสุโขทัย-ตาก ในอดีตเมืองสุโขทัยเคยเป็นราชธานีของไทยมีความเจริญรุ่งเรืองเป็นศูนย์กลางการปกครอง ศาสนา และเศรษฐกิจ ภายในอุทยานฯ มีสถานที่สำคัญที่เป็นพระราชวัง ศาสนสถาน โบราณสถาน โดยมีคูเมือง กำแพงเมือง และประตูเมืองโบราณล้อมรอบอยู่ในรูปสี่เหลี่ยมจตุรัส อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย มีพื้นที่ทั้งหมด 70 ตารางกิโลเมตร ซึ่งสุโขทัยเป็นเมืองโบราณบริเวณภาคเหนือตอนล่างของประเทศไทย ในพุทธศตวรรษที่ 18-20 เป็นแหล่งสังสรรค์ศิลปวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ไม่ว่าจะเป็นการประดิษฐ์ตัวอักษรไทยขึ้นใช้เป็นครั้งแรก การวางผังเมืองอย่างเป็นระบบโดยเฉพาะในด้านศิลปะพุทธปฏิมากรรมของสุโขทัยจัดได้ว่าเป็นสุดยอดทางความงามได้รับการประกาศขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกจากองค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) เมื่อวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2534

จุดเด่นที่น่าสนใจ คือ โบราณสถานสมัยลพบุรีมีพระปรางค์เป็นประธานของวัด เพราะเป็นช่วงเวลาที่ชุมชนแห่งนี้รับอิทธิพลจากขอม

- วัดพระพายหลวง อยู่นอกกำแพงเมืองทางทิศเหนือเป็นชุมชนที่เป็นเมืองดั้งเดิมของสุโขทัยมีผังเมืองสี่เหลี่ยมมีคูน้ำล้อมรอบมีพระปรางค์ศิลาแลงที่มีลวดลายปั้นศิลปะลพบุรีงดงามมาก

- วัดศรีสวาย ตั้งอยู่ในเขตเมืองเก่า เป็นศาสนสถานแบบปราสาทขอม เดิมเป็นศาสนสถานในศาสนาพราหมณ์-ฮินดู ต่อมาถูกดัดแปลงเป็นศาสนสถานในพุทธศาสนาเป็นหลักฐานว่าช่วงก่อนสมัยสุโขทัยในบริเวณนี้เป็นชุมชนใหญ่ในวัฒนธรรมแบบลพบุรีอยู่ก่อนแล้ว และพัฒนาขึ้นเป็นเมืองสุโขทัยที่มีรูปแบบศิลปะสถาปัตยกรรมเป็นของตนเองในเวลาต่อมาโบราณสถานสมัยสุโขทัย มีเจดีย์เป็นประธานของวัด ในสมัยแรกนิยมสร้างเจดีย์ทรงพุ่มข้าวบิณฑ์อันเป็นเอกลักษณ์ของสถาปัตยกรรมสุโขทัยและสมัยหลังจะนิยมสร้างเจดีย์ทรงระฆังเนื่องจากรับอิทธิพลพุทธศาสนา ลังกาวัดที่มีเจดีย์ทรงพุ่มข้าวบิณฑ์ ได้แก่ วัดมหาธาตุ วัดตระพังเงิน อยู่ในเขตกำแพงเมือง วัดทักษิณารามอยู่นอกกำแพงเมืองทางใต้วัดอโศการาม (วัดสลัดได) วัดที่มีเจดีย์ทรงระฆัง ได้แก่ วัดชนะสงคราม วัดสระศรี วัดตระพังทอง อยู่ในเขตกำแพงเมือง วัดหินตั้ง วัดคู้หวาย วัดสังฆาวาสอยู่นอกกำแพงเมืองด้านเหนือ วัดช้างรอบ วัดเจดีย์งาม วัดมังกร วัดป่ามะม่วง วัดตึก อยู่นอกกำแพง เมืองด้านตะวันตก วัดตันจันวัดศรีพิจิตรกัลยาราม (วัดตาเถรชิงหนิง) อยู่นอกกำแพงเมืองด้านใต้ วัดช้างล้อม วัดลิงการาม วัดเจดีย์สูงอยู่นอกกำแพงเมืองทางตะวันออก

ศิลปกรรมที่โดดเด่นของสุโขทัยอีกประการหนึ่งคือ พระพุทธรูปซึ่งพระพุทธรูปโลหะส่วนใหญ่ถูกนำมาเป็น พระประธานอยู่ตามวัด ในกรุงเทพฯ ที่หลงเหลืออยู่ในอุทยานประวัติศาสตร์มักเป็นพระพุทธรูปปูนปั้น ซึ่งล้วน แต่ได้รับการบูรณะแล้วทั้งสิ้นที่น่าสนใจได้แก่พระพุทธรูปในบริเวณวัดมหาธาตุ มีทั้งปางประทานอภัย และปางมารวิชัยหลายองค์ด้วยกัน พระอจนะ วัด

ศรีชุม เป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัยขนาดใหญ่อยู่ในมณฑป ซึ่งผนังด้านหลังก่อเป็นโพรงสำหรับเก็บซ่อนคัมภีร์ทางศาสนา มีภาพชาดกอยู่ภายใน พระอัฐารศวัตสะพานหิน พระพุทธรูปยืนปางประทานอภัยศิลปะสุโขทัย สูง 12.50 เมตร วัดเชตุพน มีพระพุทธรูปสี่อิริยาบถ คือ นั่ง ยืน เดิน นอน ขนาดใหญ่ (อยู่ในสภาพชำรุด) ประดิษฐานอยู่ในมณฑปที่สร้างด้วยหินชนวน อิฐ และศิลาแลง ที่ผสมผสานกันได้อย่างกลมกลืน

บริเวณพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยมีโบราณสถานสำคัญที่น่าสนใจมากมาย ตัวอย่าง เช่น (สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสุโขทัย, 2549, หน้า 134-139)

พระบรมราชานุสาวรีย์พ่อขุนรามคำแหงมหาราช

สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2518 ตั้งอยู่ริมถนนจรดวิถีถ่อง ทางทิศเหนือของวัดมหาธาตุ ลักษณะพระบรมรูปพ่อขุนรามคำแหงมหาราชเป็นพระบรมรูปหล่อด้วยโลหะทองเหลืองผสมทองแดงรมดำ ขนาด 2 เท่าขององค์จริง สูง ๓ เมตร ประทับนั่งห้อยพระบาทบนแท่นมณีศิลบาตร พระหัตถ์ขวาถือคัมภีร์ พระหัตถ์ซ้ายอยู่ในท่าทรงสั่งสอนประชาชน แท่นด้านซ้ายมีพานวางพระขรรค์ไว้ข้างๆ ลักษณะพระพักตร์เหมือนอย่างพระพุทธรูปสมัยสุโขทัยตอนต้น ที่ถ่ายทอดความรู้สึกว่า พ่อขุนรามคำแหงมหาราชมีน้ำพระทัยเมตตากรุณา ยุติธรรม มีความเด็ดขาดในการปกครองแบบพ่อปกครองลูก ที่ด้านข้างมีภาพแผ่นจำหลักจารึกเหตุการณ์เกี่ยวกับพระราชกรณียกิจของพระองค์ตามที่อ้างถึงในจารึกสุโขทัย

วัดมหาธาตุ

ตั้งอยู่กลางเมือง เป็นวัดใหญ่ และวัดสำคัญของกรุงสุโขทัย มีพระเจดีย์มหาธาตุทรงดอกบัวตูม หรือทรงพุ่มข้าวบิณฑ์ เป็นศิลปะแบบสุโขทัยแท้ ตั้งเป็นเจดีย์ประธาน ล้อมรอบด้วยเจดีย์ 8 องค์ บนฐานเดียวกัน คือ ปราสาทศิลาแลงตั้งอยู่ที่ทิศทั้ง 4 ด้านตะวันออกบนเจดีย์ประธานมีวิหารขนาดใหญ่ก่อด้วยศิลาแลง มีแท่นซึ่งเคยเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปสำริดที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย คือ พระศรีศากยมุนี ปัจจุบันได้รับการเคลื่อนย้ายไปอยู่ที่วัดสุทัศน์ฯ กรุงเทพมหานคร ที่ด้านเหนือ และด้านใต้ของเจดีย์มหาธาตุมีพระพุทธรูปยืนภายในซุ้มพระ เรียกว่า "พระอัฐารศ"

กำแพงเมืองสุโขทัย

ตั้งอยู่ที่ตำบลเมืองเก่า ปรากฏหลักฐานในศิลาจารึก เรียกว่า ตริบูร มีแผนผังเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีขนาดกว้าง 1,300 เมตร ยาว 1,800 เมตร กำแพงชั้นในเป็นศิลาแลงก่อบนดิน

ดิน กำแพง 2 ชั้นนอกเป็นคูน้ำสลับกับคันดิน นอกจากทำหน้าที่ป้องกันข้าศึกแล้วคูน้ำยังใช้ระบายน้ำไม่ให้ไหลท่วมเมืองอีกด้วย ระหว่างกึ่งกลางแต่ละด้านมีประตูเมือง และป้อมหน้าประตูด้วย

วัดชนะสงคราม

ตั้งอยู่ทางด้านเหนือของวัดมหาธาตุ ใกล้กับโบราณสถานที่เราเรียกว่าหลักเมือง เดิมเรียกว่า วัดราชบูรณะ มีลักษณะเด่นคือ เจดีย์ทรงระฆังกลมขนาดใหญ่ เป็นเจดีย์ประธาน และมีวิหาร โบสถ์ เจดีย์รายต่างๆ

วัดตระพังเงิน

เป็นโบราณสถานสำคัญ ตั้งอยู่บริเวณขอบตระพังเงิน (คำว่า “ตระพัง” หมายถึง สระน้ำ หรือหนองน้ำ) ด้านทิศตะวันตกของวัดมหาธาตุ ห่างจากวัดมหาธาตุ 300 เมตร โบราณสถานนี้ไม่มีกำแพงแก้ว ประกอบด้วยเจดีย์ทรงดอกบัวตูมเป็นประธาน ลักษณะเด่นของเจดีย์ทรงดอกบัวตูม คือ มีจระนำที่เรือนธาตุทั้งสี่ด้านประดิษฐานพระพุทธรูปยืน และพระพุทธรูปปางลีลา (จระนำ หมายถึง ช่อขุ่มทำวิหาร หรือทำยโบสถ์ มักเป็นช่องตัน) วิหารประกอบอยู่ด้านหน้า และทางด้านตะวันออกของเจดีย์เป็นเกาะมีโบสถ์ตั้งอยู่กลางน้ำ

วัดสระศรี

เป็นวัดที่ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของวัดมหาธาตุ เป็นโบราณสถานสำคัญอยู่บริเวณกลางสระน้ำที่มีขนาดใหญ่ ชื่อว่า ตระพังตระกวน และสิ่งสำคัญของวัดประกอบด้วยเจดีย์ประธานทรงลังกา ด้านหน้าวิหารขนาดใหญ่ประดิษฐานพระพุทธรูปปูนปั้นปางมารวิชัย มีเจดีย์ขนาดเล็ก ศิลปศรีวิชัยผสมลังกา ตั้งอยู่ทางด้านทิศใต้ มีขุมพระพุทธรูป 4 ทิศ ด้านหน้ามีเกาะกลางน้ำขนาดย่อมเป็นที่ตั้งของพระอุโบสถขนาดเล็ก

วัดศรีสวาย

ตั้งอยู่ทางตอนใต้ของวัดมหาธาตุ ห่างออกไปประมาณ 350 เมตร โบราณสถานที่สำคัญตั้งอยู่ในกำแพงแก้ว ประกอบด้วยปราสาท 3 องค์ รูปแบบศิลปะลพบุรี ลักษณะของปราสาทค่อนข้างเพรียว ตั้งอยู่บนฐานเตี้ยๆ ลวดลายปูนปั้นบางส่วนเหมือนลายบนเครื่องถ้วยจีน สมัยราชวงศ์หยวน ได้พบทับหลังสลักเป็นรูปนารายณ์บรรทมสินธุ์ ชิ้นส่วนของเทวรูป และศิวิลิ่งที่แสดงให้เห็นว่าเคยเป็นเทวสถานในศาสนาฮินดูมาก่อน แล้วแปลงเป็นพุทธสถานโดยต่อเติมวิหารขึ้นที่ด้านหน้า แล้วเป็นวัดในพุทธศาสนาภายหลัง

แหล่งโบราณคดีเครื่องปั้นดินเผาสุโขทัย (เตาทุเรียง)

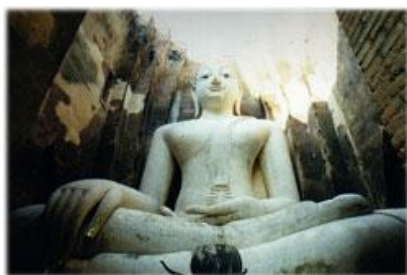
อยู่ใกล้วัดพระพายหลวง บริเวณแนวคูเมืองเก่าที่เรียกว่า “แม่โจน” เป็นเตาเผาถ้วยชามสมัยสุโขทัย มีอายุราวพุทธศตวรรษที่ 18 ค้นพบเตาโดยรอบ 49 เตา ซึ่งส่วนใหญ่อยู่บริเวณคันคูแม่น้ำโจนด้านทิศเหนือ 37 เตา ด้านทิศใต้ข้างกำแพงเมือง 9 เตา และด้านทิศตะวันออก 3 เตา เตาเผาเครื่องสังคโลกมีลักษณะคล้ายประทุนเกวียนขนาดกว้าง 1.50-2.00 เมตร ยาว 4.5 เมตร เครื่องปั้นดินเผาที่พบบริเวณนี้ส่วนใหญ่เป็นประเภทถ้วยชาม มีขนาดใหญ่ น้ำยาเคลือบขุ่น สีเทาแกมเหลือง มีลายเขียนสีดำ ส่วนใหญ่ทำเป็นรูปดอกไม้ ปลา และจักร

วัดพระพายหลวง

เป็นโบราณสถานขนาดใหญ่มีความสำคัญเป็นอันดับสองรองจากวัดมหาธาตุ ผังวัดเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีคูน้ำล้อมรอบ 3 ชั้น คูชั้นนอกเรียกว่า คูแม่โจน วัดพระพายหลวงเป็นศูนย์กลางของชุมชน โบราณสถานเก่าแก่ที่สุดของวัด คือ พระปราสาท 3 องค์ เป็นปราสาทประธานของวัด ก่อด้วยศิลาแลง ศิลปะเป็นเขมรแบบบาเยน สมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 ด้านหน้าของวัดเป็นอาคารที่ประดิษฐานพระพุทธรูปปูนปั้น 4 อริยาบถ คือ นั่ง นอน ยืน เดิน

วัดศรีชุม

ตั้งอยู่ห่างจากวัดพระพายหลวงไปทางทิศตะวันตก 800 เมตร เป็นวัดที่ประดิษฐาน พระอจนะ เป็นพระพุทธรูป ปูนปั้นปางมารวิชัยขนาดใหญ่ หน้าตักกว้าง 11.30 เมตร ลักษณะของวิหารสร้างเป็นรูปสี่เหลี่ยมลักษณะคล้ายมณฑป แต่หลังคาพังทลายลงมาหมดแล้ว เหลือเพียงผนังทั้งสี่ด้าน ผนังแต่ละด้าน ก่ออิฐถือปูนอย่างแน่นหนา ผนังทางด้านใต้

มีช่องให้คนเข้าไปภายใน และเดินขึ้นไปตามทางบันไดแคบๆ ถึงผนังด้านข้างขององค์พระอจนะ หรือสามารถขึ้นไปถึงสันผนังด้านบนได้ ภายในช่องกำแพงตามฝาผนังมีภาพเขียนเก่าแก่แต่เลอะเลือนเกือบหมด ภาพเขียนนี้มีอายุเกือบ 700 ปี นอกจากนี้แล้วบนเพดานช่องบันไดยังมีแผ่นหินชนวนขนาดใหญ่แกะสลักลวดลายเรื่องชาดกต่าง ๆ มีจำนวนทั้งหมด 50 ภาพ เมื่อเดินตามช่องทางบันไดขึ้นไปจะโผล่บนหลังคาวิหารมองเห็นทิวทัศน์อันงดงามของเมืองเก่าสุโขทัย ได้โดยรอบ

1.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2549) ได้สรุปสถิติการท่องเที่ยวในจังหวัดสุโขทัย พบว่า ภาพรวมการเดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดสุโขทัยในปี 2548 มีอัตราการเติบโตลดลงอยู่ที่ 8.99 โดยพิจารณาแยกเป็นผู้เยี่ยมเยือนคนไทยและชาวต่างประเทศ พบว่า ผู้เยี่ยมเยือนคนไทยมีอัตราการเติบโตลดลงในอัตราร้อยละ 11.37 และผู้เยี่ยมเยือนชาวต่างประเทศลดลงในอัตราร้อยละ 3.73 ทั้งนี้ เนื่องจาก แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสุโขทัยมีน้อย และไม่มีกิจกรรมท่องเที่ยว ยามค่ำคืนไว้รองรับนักท่องเที่ยว ทำให้นักท่องเที่ยวไม่นิยมพักค้างคืนที่สุโขทัย (ยกเว้นในช่วง กิจกรรมวันลอยกระทงเผาเทียน เล่นไฟในจังหวัดสุโขทัย จะมีนักท่องเที่ยวเข้ามาพักค้างแรม 1 คืน เพื่อชมงานดังกล่าว) อีกทั้งนักท่องเที่ยวทั้งที่จัดการเดินทางมาเองหรือมากับองค์กรการทัวร์ ต่างเปลี่ยนเส้นทางเดินทางไปใช้เส้นทางเข้าจังหวัดกำแพงเพชรแทน เพราะการคมนาคมมีความ สะดวกสบายและประหยัดเวลาในการเดินทางสำหรับ นักท่องเที่ยวที่จะเดินทางต่อไปยังจังหวัด อื่นทางภาคเหนือ ประกอบกับในช่วงปลายปี มีน้ำท่วมเกิดซ้ำ ปอยครั้งในจังหวัดสุโขทัย รวมทั้ง มีการปรับตัวของราคาน้ำมันเบนซินและดีเซลที่เพิ่มสูงขึ้น ยิ่งส่งผลให้นักท่องเที่ยวหันเหไป ท่องเที่ยวในเส้นทางอื่น อย่างไรก็ดี นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยือนสุโขทัย โดยเฉพาะคนไทย ส่วน ใหญ่เดินทางมาจากภูมิภาคเหนือและภาคกลาง โดยแหล่งท่องเที่ยวที่นิยม คือ อุทยาน ประวัติศาสตร์สุโขทัย, อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย และศาลพระแม่ย่า สำหรับนักท่องเที่ยว ชาวต่างประเทศที่นิยมเดินทางเข้ามาสุโขทัย ส่วนใหญ่มาจากประเทศเยอรมัน ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น ตามลำดับ ซึ่งนิยมจัดการเดินทางผ่านองค์กรนำเที่ยวมากที่สุด และใช้รถส่วนตัวเป็นพาหนะ

หลักในการเดินทาง โดยมีพฤติกรรมเพียงแวะท่องเที่ยวตามแหล่งอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย และศรีสัชนาลัยเท่านั้น จากนั้นจะเดินทางไปพักค้างคืนที่จังหวัดอื่นแทน ได้แก่ พิษณุโลก ลำปาง เชียงใหม่

ในการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวจังหวัดแต่ละครั้งของนักท่องเที่ยวจะมีระยะเวลาพำนักระยะประมาณ 2.02 วัน และจากจำนวนนักท่องเที่ยวและคืนพักดังกล่าวก่อให้เกิดรายได้หมุนเวียนของนักท่องเที่ยว 783.18 ล้านบาท โดยนักท่องเที่ยวมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยประมาณ 1,048.39 บาท (ส่วนใหญ่เป็น ค่าใช้จ่ายเพื่อค่าที่พัก ค่าอาหาร และค่าซื้อสินค้าของที่ระลึก) สำหรับนักท่องเที่ยวมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยประมาณ 765.61 บาท ก่อให้เกิดรายได้คิดเป็นเม็ดเงินเท่ากับ 185.21 ล้านบาท เมื่อรวมรายได้ทั้งหมดที่เกิดจากการท่องเที่ยวภายในจังหวัด โดยไม่นับรวมค่าใช้จ่ายในการเดินทางระหว่างจังหวัด รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 968.39 ล้านบาท ดังนั้น ผู้เยี่ยมเยือนมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อวันประมาณ 979.19 บาท

สำหรับสถานการณ์ด้านการพักรแรม พบว่า จำนวนห้องพักเพิ่มขึ้นเล็กน้อย จากจำนวน 1,327 ห้อง เพิ่มขึ้นเป็น 1,339 ห้อง โดยคิดเป็นอัตราการเพิ่มเท่ากับร้อยละ 0.90 โดยมีอัตราการเข้าพักเฉลี่ยทั้งปีอยู่ที่ 35.55 ลดลงจากเดิมในอัตราร้อยละ 10.49 และนักท่องเที่ยวมีระยะเวลาพำนักระยะในสถานพักรแรม 1.44 วัน

จารึก วิไลแก้ว (2544) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อยมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในระดับน้อย โดยเรียงตามลำดับ ได้แก่ ด้านผลประโยชน์ ด้านการดำเนินงาน ด้านการวางแผน และด้านการประเมินผล ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนตามความคิดเห็นของกลุ่มผู้ดำเนินงาน กลุ่มผู้นำชุมชน กลุ่มชุมชนผู้เกี่ยวข้อง พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ การสังเคราะห์แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย พบว่า ด้านการวางแผนควรให้ชุมชนมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายและเป้าหมายในการจัดการอุทยานประวัติศาสตร์ ด้านการดำเนินงานควรให้ชุมชนมีส่วนร่วมบำรุงรักษาพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์ ด้านการประเมินผล ควรให้ชุมชนประเมินลักษณะการดำเนินงานของอุทยานประวัติศาสตร์ และด้านผลประโยชน์ควรให้ชุมชนใช้ประโยชน์พื้นที่ของอุทยานประวัติศาสตร์

ปริญา สมเชื่อน (2547) ได้ศึกษาความคิดเห็นของคณะกรรมการในเขตเทศบาลตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย ที่มีต่อการจัดการอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย พบว่า คณะกรรมการชุมชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยในระดับมาก มีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยในระดับมาก ส่วนความคิดเห็นต่อการจัดการอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ในภาพรวมเห็นด้วยในระดับมาก และเมื่อแยกพิจารณารายด้านพบว่า มีความเห็นในระดับมากต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวภายในอุทยาน

ประวัติศาสตร์สุโขทัย เส้นทางเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยว และการจัดงานประเพณีและการประชาสัมพันธ์ ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย และการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของคณะกรรมการชุมชนต่อการจัดการอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

รัตน จันทโย (2546) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบแรงจูงใจ และความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในการมาเยือนแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ : กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติแม่วงก์ และอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร พบว่า นักท่องเที่ยวที่ไปเยือนแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ มีแรงจูงใจที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่ไปเยือนอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร ได้แก่ ความต้องการเรียนรู้ศึกษาศิลปะและวัฒนธรรม และการพักผ่อนร่วมกับเพื่อน และครอบครัว โดยนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ได้รับความพึงพอใจจากการมาเยือนแหล่งท่องเที่ยวทั้งสองแหล่ง จากการศึกษาพบว่า ประสพการณ์ด้านนั้นหนทางการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว ความคาดหวังของนักท่องเที่ยว การรับรู้พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวกลุ่มอื่น การรับรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม และความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อค่าธรรมเนียม มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วศิน ปัญญาะตระกูล (2549) ได้ทำการศึกษาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมในพื้นที่ระเบียงวัฒนธรรม โดยมีพื้นที่การวิจัย คือ จังหวัดกำแพงเพชร พิษณุโลก เพชรบูรณ์ โดยได้ผลสรุปดังนี้ สถานการณ์การท่องเที่ยวด้านอุปสงค์ ตลาดการท่องเที่ยวของผู้มาเยี่ยมเยือนชาวต่างประเทศมีศักยภาพที่จะพัฒนาต่อไปได้ เนื่องจากภูมิภาคนี้มีทรัพยากรที่ตรงกับรสนิยมของผู้เยี่ยมเยือนชาวต่างประเทศ โดยมีความสนใจที่จะเข้าเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ของรัฐและเอกชน ตลอดจนประเพณีและเทศกาลประจำปี พร้อมทั้งมีแนวโน้มที่จะเยี่ยมชมแหล่งโบราณคดีและแหล่งประวัติศาสตร์ที่อยู่ภายในชุมชน แต่อย่างไรก็ตามพบว่าจุดอ่อนที่สำคัญที่ส่งผลให้การเข้ามาเยี่ยมเยือนของผู้เข้ามาเยี่ยมเยือนชาวต่างประเทศประสบกับปัญหา คือ ปัญหาด้านการขาดมาตรฐานของแหล่งท่องเที่ยว ภาษา แผ่นพับแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว ตลอดจนมัคคุเทศก์พื้นถิ่นที่สามารถนำชมสถานที่ท่องเที่ยวได้

จากการสำรวจพบว่าผู้มาเยี่ยมเยือนชาวไทย มีความสนใจเข้ามาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์และเทศกาลประจำปี ตลอดจนอุทยานประวัติศาสตร์และโบราณสถาน โบราณวัตถุที่เกี่ยวข้องกับตำนานต่าง ๆ สนใจท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายในพื้นที่

ปัญหาโดยรวมของพื้นที่ที่ศึกษา จากการสำรวจพบว่าพื้นที่ศึกษาไม่มีการประสานงานกัน ตลอดจนขาดการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบที่จะแสวงหาจุดเด่นของแต่ละจังหวัดที่เสริมกันและไม่แข่งขันกัน หรือเลือกพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแต่ละจังหวัดที่ได้เปรียบเชิง

เปรียบเทียบ ดังนั้นการพัฒนารูปแบบให้เกิดโอกาสทางการตลาดด้านการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมนั้นจำเป็นต้องสร้างระบบการท่องเที่ยวในเชิงรุกเพื่อสร้างตลาดท่องเที่ยวใหม่ในรูปแบบ “แหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยง” ภายใต้จุดขายร่วมกันของพื้นที่ศึกษา ที่มีลักษณะเฉพาะทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ภายใต้แนวคิด “แดนตำนาน แหล่งวีรภักดิ์ และคนกล้า”

ด้านอุปทานของพื้นที่ ในเขตพื้นที่ศึกษาทั้ง 4 จังหวัด มีจำนวนแหล่งท่องเที่ยวทั้งสิ้น 154 แห่ง โดยอาจแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มประวัติศาสตร์ 106 แห่ง และกลุ่มประเพณี วัฒนธรรมและกิจกรรมที่สำคัญ 48 แห่ง

ธัญญา นวลละออง (2547) ได้ทำการศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม จังหวัดปทุมธานี การศึกษารั้วนี้มีวัตถุประสงค์อยู่ 4 ประการ คือ ศึกษาแหล่งศิลปวัฒนธรรมของจังหวัดปทุมธานี ศึกษาปัญหา ข้อจำกัด และจัดกลุ่มค่าความสำคัญของแหล่งศิลปวัฒนธรรมเหล่านั้น ศึกษาศักยภาพของตลาดการท่องเที่ยวด้านศิลปวัฒนธรรม และเสนอแนะแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงแหล่งศิลปวัฒนธรรมตามความเหมาะสม วิธีการศึกษาใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อสอบถามความคิดเห็นและทัศนคติของกลุ่มตัวอย่าง 5 กลุ่ม คือ กลุ่มประชาชนในพื้นที่ศึกษา 200 ชุด กลุ่มนักท่องเที่ยว จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 200 ชุด นนทบุรี 100 ชุด และปทุมธานี 100 ชุด กลุ่มบริษัทนำเที่ยว 30 ชุด รวมทั้งหมด 630 ชุด โดยมีจุดประสงค์หลักเพื่อต้องการทราบข้อมูลด้านอุปสงค์การท่องเที่ยว ปัญหาและความคิดเห็นในการพัฒนา

จากการสำรวจโดยใช้แบบสอบถามพบว่า อุปสงค์การท่องเที่ยวจากนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายและบริษัทนำเที่ยวอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ในพื้นที่ศึกษาสามารถแบ่งกลุ่มการท่องเที่ยวออกเป็น 4 กลุ่ม จากการวิเคราะห์พบว่า กลุ่มการท่องเที่ยวที่มีอุปสงค์สูงสุด คือ กลุ่มวัดและชุมชนริมน้ำ เนื่องจากนักท่องเที่ยวชื่นชอบการล่องเรือเพื่อชมทัศนียภาพริมแม่น้ำ รองลงมาคือ กลุ่มแหล่งโบราณคดี เนื่องจากนักท่องเที่ยวชอบศึกษาแหล่งประวัติศาสตร์ กลุ่มเมืองสามโคก เนื่องจากนักท่องเที่ยวชอบวิถีชีวิตและวัฒนธรรมชาวมอญ และกลุ่มเมืองปทุมธานี เนื่องจากนักท่องเที่ยวสนใจในสถาปัตยกรรมที่เก่าแก่ ส่วนความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวจากการประเมินกลุ่มการท่องเที่ยวที่มีความพร้อมสูงสุด คือ กลุ่มเมืองปทุมธานี โดยมีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานอยู่ในระดับสูง ส่วนปัญหาหลักคือยังไม่มีทัศนียภาพและบรรยากาศการท่องเที่ยวที่ดี รองลงมาคือ กลุ่มวัดและชุมชนริมน้ำ โดยมีแม่น้ำเจ้าพระยาที่สามารถสร้างรูปแบบการท่องเที่ยวทางน้ำเป็น จุดแข็ง ส่วนปัญหาหลักคือระบบการคมนาคมขนส่งทางน้ำไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ กลุ่มเมือง สามโคก โดยมีศิลปวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตของชาวมอญเป็นจุดแข็ง ส่วนปัญหาหลักคือ โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกยังมีไม่เพียงพอ และกลุ่มแหล่งโบราณคดี โดยมีแหล่งประวัติศาสตร์เป็นจุดแข็ง ส่วนปัญหาหลักคือ โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกยังอยู่ในระดับต่ำ

ผลการศึกษาศักยภาพของตลาดการท่องเที่ยวด้านศิลปวัฒนธรรม จังหวัดปทุมธานี พบว่าบริเวณพื้นที่ศึกษามีศักยภาพในการที่จะพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว โดยมีองค์ประกอบต่างๆ สนับสนุน คือ ด้านศักยภาพการเข้าถึง ด้านศักยภาพของแหล่งศิลปวัฒนธรรม ด้านอุปสงค์การท่องเที่ยวและด้านจินตภาพของแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาแหล่งศิลปวัฒนธรรมนั้น ไม่สามารถพัฒนาทุกแหล่งได้พร้อมกัน โดยมีข้อจำกัดทางด้านงบประมาณและระยะเวลา จึงต้องมีการประเมินลำดับศักยภาพการพัฒนาโดยแบ่งเป็น 3 ช่วง การพัฒนาช่วงแรก คือ กลุ่มวัดและชุมชนริมน้ำ โดยเน้นรูปแบบการท่องเที่ยวทางน้ำเป็นหลัก การพัฒนาช่วงที่สองตอนต้น คือ กลุ่มเมืองปทุมธานี โดยเน้นการปรับปรุงทัศนียภาพและพัฒนาเป็นศูนย์บริการการท่องเที่ยวหลัก การพัฒนาช่วงที่สองตอนปลาย คือ กลุ่มเมืองสามโคก โดยเน้นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม วิถีชีวิตชาวมอญ และการพัฒนาช่วงสุดท้าย คือ กลุ่มแหล่งโบราณคดี โดยเน้นเรื่องโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยว รวมถึงการจัดสร้างอุทยานประวัติศาสตร์

นิวัฒน์ อมาตยกุล (2549) ได้ทำการศึกษาปัจจัยทางสังคม ผลกระทบ และการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ชุมชนเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาปัจจัยทางสังคมที่มีส่วนช่วยในการรักษาวัฒนธรรมของชุมชนเกาะเกร็ด (2) ศึกษาถึงผลกระทบ และความเปลี่ยนแปลงจากการที่ให้ชุมชนเกาะเกร็ดถูกพัฒนาขึ้นให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวในเชิงวัฒนธรรม (3) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ประเพณี วัฒนธรรมของชาวชุมชนเกาะเกร็ด ซึ่งประชากรและกลุ่มตัวอย่างมาจากตัวแทนของครัวเรือน จำนวน 316 คน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ค่าร้อยละ การจัดลำดับ และการบรรยายคุณลักษณะ ผลการวิจัยโดยสรุปพบว่า 1. ปัจจัยทางสังคมที่มีส่วนช่วยในการรักษาวัฒนธรรมของชุมชนเกาะเกร็ด คือ เครือข่ายองค์กรทางสังคม กิจกรรมสำคัญทางศาสนา ความสามัคคี และความร่วมมือกันในชุมชน 2. ผลกระทบและความเปลี่ยนแปลงจากการที่ชุมชนเกาะเกร็ดถูกพัฒนาขึ้นให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวในเชิงวัฒนธรรม คือ 2.1 ด้านเศรษฐกิจ พบว่าการพัฒนาดังกล่าว สร้างงาน สร้างรายได้ ยกระดับคุณภาพชีวิตให้กับคนในชุมชน 2.2 ด้านสังคม พบว่ามีการฟื้นฟูขนบธรรมเนียม ประเพณี และวิถีชีวิต ของชาวมอญในอดีตให้กลับคืนมา คนในชุมชนเกาะเกร็ดเกิดความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ของตนเอง 2.3 ด้านวัฒนธรรม พบว่าเกาะเกร็ดมีการรับวัฒนธรรมจากแหล่งอื่น เหตุผลประการสำคัญคือ ชุมชนเกาะเกร็ดอยู่ใกล้กรุงเทพฯ จึงมีการคมนาคมติดต่อได้อย่างสะดวก 2.4 ด้านสภาพแวดล้อม พบว่าสิ่งสาธารณูปโภค เช่น ถนน ประปา ไฟฟ้า โทรศัพท์ ได้รับการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น ประชาชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของพื้นที่ และช่วยกันดูแลสภาพแวดล้อมให้ดียิ่งขึ้น 3. ในด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ ประเพณี วัฒนธรรมของชาวชุมชนเกาะเกร็ด พบว่า ยังมีการสืบทอด เช่น ภาษา การแต่งกาย อาหาร การประกอบพิธีกรรม ยังคงทำในรูปแบบดั้งเดิม การผลิตเครื่องปั้นดินเผา วิธีการ แบบดั้งเดิมได้มีการอนุรักษ์ไว้ให้คนทั่วไปได้เห็น อย่างไรก็ตามได้

มีการประยุกต์วัฒนธรรม ประเพณีบางด้านให้เข้ากับรูปแบบใหม่ๆ ทั้งนี้หน่วยงานภาครัฐ ควรปรับบทบาทในการสร้างความยอมรับจากคนในพื้นที่ด้วยการพัฒนาชุมชนอย่างเต็มที่ และมีการรณรงค์ ให้คนในชุมชนรักษามรดกวัฒนธรรมนิยมวัฒนธรรมของชุมชนเกาะเกร็ดอย่างต่อเนื่อง

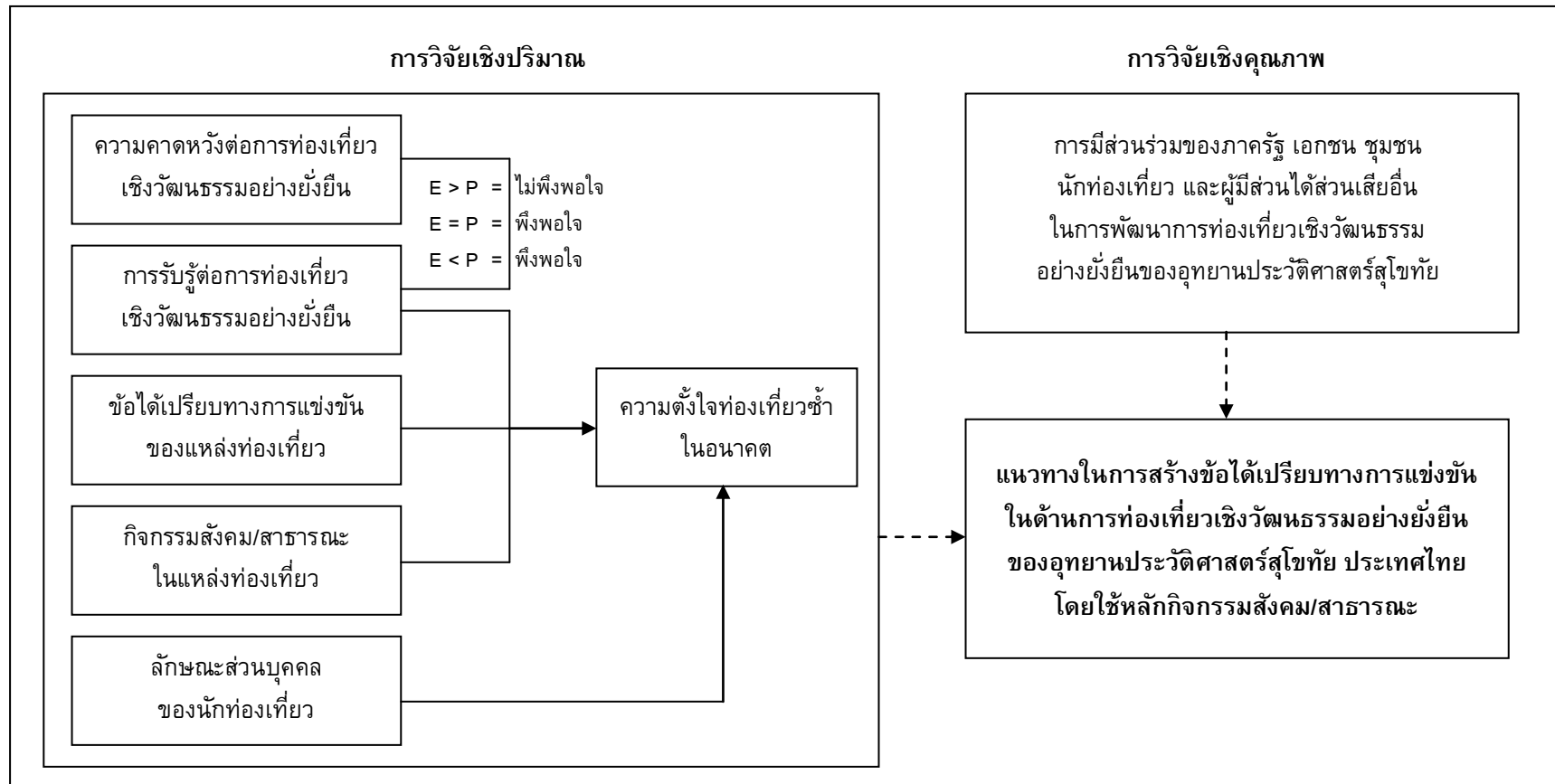
ณัฐวิภา (2551) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวสูงอายุชาวต่างประเทศ กรณีศึกษาอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร ผลการศึกษาพบว่า ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวสูงอายุชาวต่างชาติในเขตพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชรอยู่ในระดับพึงพอใจมาก โดยพึงพอใจผู้ที่ให้บริการและคนในชุมชนของอุทยานประวัติศาสตร์มีความเป็นมิตร ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับพึงพอใจมาก โดยพึงพอใจเส้นทางที่เข้าชมภายในอุทยานประวัติศาสตร์ เช่น ทางรถราง ทางปั่นจักรยาน ทางรถยนต์ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกอยู่ในระดับพึงพอใจมาก โดยพึงพอใจสิ่งประกอบบริเวณแหล่งท่องเที่ยว เช่น ป้ายและสื่อความหมาย สะพาน และอื่นๆ ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวอยู่ในระดับพึงพอใจมาก โดยพึงพอใจการเดินทางชมอุทยานประวัติศาสตร์

ความต้องการของนักท่องเที่ยวสูงอายุชาวต่างชาติในเขตพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร ด้านผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวโดยภาพรวมอยู่ในระดับความต้องการปานกลาง โดยต้องการให้โบราณสถานมีการบูรณะให้มีเอกลักษณ์เข้ากับการท่องเที่ยว ด้านราคาผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวอยู่ในระดับความต้องการปานกลาง โดยต้องการราคาที่มีส่วนลดเมื่อมาท่องเที่ยวเป็นกลุ่ม ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายมีความต้องการจองค่าเข้าชมอุทยานประวัติศาสตร์ด้วยตนเอง ด้านการส่งเสริมการตลาดอยู่ในระดับความต้องการปานกลาง โดยมีความต้องการรับข้อมูลจากการโฆษณา ด้านบุคคลอยู่ในระดับความต้องการปานกลาง โดยต้องการให้ชาวบ้านและเจ้าหน้าที่มีอัธยาศัยไมตรีที่ดี ด้านขั้นตอนการให้บริการอยู่ในระดับความต้องการปานกลาง โดยมีความต้องการติดต่อพูดคุยกันระหว่างพนักงานให้บริการกับนักท่องเที่ยว ด้านหลักฐานทางกายภาพอยู่ในระดับความต้องการมาก โดยมีความต้องการความสะอาดถูกสุขลักษณะของห้องน้ำ/อาคาร/อุปกรณ์ต่างๆ ในอุทยานประวัติศาสตร์

โสภารรณ ตรีสุวรรณ์, ธัญชนก บุญเจือ, ชิดชม กันจุฬา, ธิพร แสงพิรุณ, อัญญา ลักษณะวิรามศิริ และคุณัญญา เบญจวรรณ (2554) ได้ทำการศึกษาเรื่องพฤติกรรม การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในแหล่งมรดกโลก: กรณีศึกษา อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา และอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร ผลการวิเคราะห์พฤติกรรม การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในแหล่งมรดกโลก พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยโดยส่วนใหญ่เป็น ผู้ที่เคยเดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งมรดกโลกแล้วมากกว่า 1 ครั้ง ทั้งนี้ในการเดินทางโดยส่วนใหญ่ มีวิธีการเดินทางท่องเที่ยวด้วยตัวเอง มักมีผู้ร่วมเดินทางมาด้วย ซึ่งในการเดินทางจากบ้านถึง แหล่งท่องเที่ยวเดินทางด้วยรถประจำทาง ระหว่างที่อยู่ในแหล่งมรดกโลก การเดินทางจาก บ้านพักถึงแหล่งท่องเที่ยวเที่ยวมาใช้รถยนต์ส่วนตัว จากแหล่งท่องเที่ยวเดินทางกลับบ้านด้วย

รถส่วนตัวระหว่างอยู่ในแหล่งมรดกโลกเดินทางด้วยรถส่วนตัว โดยใช้โรงแรมเป็นที่พักแรมโดยนักท่องเที่ยวให้ความสนใจร่วมกิจกรรมรับประทานอาหาร ซึ่งมีค่าใช้จ่ายที่พักแรมเฉลี่ย/คน/คืน 1-500 บาท โดยทำการจองที่พักแรมด้วยตนเอง จะใช้ระยะเวลาในการเดินทาง 1-2 วัน ทั้งนี้ได้ทำการศึกษาแหล่งข้อมูลท่องเที่ยวจากเพื่อนหรือการบอกต่อ มักเลือกซื้อกิจกรรมท่องเที่ยวจากผู้ประกอบการโดยตรง โดยทั่วไปไม่ประสบปัญหาในการท่องเที่ยว ซึ่งมีความต้องการให้พัฒนาป้ายบอกทาง เมื่อนักท่องเที่ยวได้เดินทางท่องเที่ยวในแหล่งมรดกโลกมีความรู้สึกพึงพอใจสูงกว่าความคาดหวัง โดยมีความพึงพอใจในแหล่งมรดกโลกอยู่ในระดับพอใจมาก ซึ่งเมื่อเทียบกับความคุ้มค่ากับเงินที่จ่ายอยู่ในระดับคุ้มค่ามาก โดยในอนาคตนักท่องเที่ยวจะกลับมาท่องเที่ยวในแหล่งมรดกโลกอีกครั้ง และในอนาคตนักท่องเที่ยวจะแนะนำให้ผู้อื่นมาท่องเที่ยวในแหล่งมรดกโลกอีก

1.8 กรอบแนวความคิด

ภาพที่ 1.5 กรอบแนวความคิดของโครงการวิจัย

1.9 นิยามศัพท์

ข้อได้เปรียบทางการแข่งขัน หมายถึง การสร้างคุณค่าให้กับแหล่งท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยที่เหนือกว่าแหล่งท่องเที่ยวอื่น เพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจและมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวซ้ำในอนาคต

ความคาดหวัง หมายถึง ความต้องการหรือความรู้สึกที่นักท่องเที่ยวมีต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ประกอบด้วย ความคาดหวังด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การพัฒนาสิ่งแวดล้อม การพัฒนาจิตสำนึกในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กิจกรรมสนับสนุนด้านสังคมวัฒนธรรม และการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

การรับรู้ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดจากการที่นักท่องเที่ยวได้ไปสัมผัสด้วยตนเองต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ประกอบด้วย การรับรู้ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การพัฒนาสิ่งแวดล้อม การพัฒนาจิตสำนึกในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กิจกรรมสนับสนุนด้านสังคมวัฒนธรรม และการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

กิจกรรมสังคม/สาธารณะ หมายถึง โครงการหรือกิจกรรมซึ่งหน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดการแหล่งท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยเป็นแกนนำในการจัดโดยมีความร่วมมือกับชุมชน ภาคเอกชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอื่นในท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน หมายถึง การเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณลักษณะที่สำคัญทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เพื่อศึกษาหาความรู้หรือเพื่อความเพลิดเพลิน โดยมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวที่ตระหนักถึงคุณค่าและการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยให้ดำรงอยู่ต่อไป

ความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำ หมายถึง แนวโน้มพฤติกรรมการเดินทางไปท่องเที่ยวในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยซ้ำอีกในอนาคตของนักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นผลมาจากความพึงพอใจในการท่องเที่ยวครั้งที่ผ่านมา

การมีส่วนร่วม หมายถึง ความร่วมมือร่วมใจกันของหน่วยงาน/กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อการอนุรักษ์ ส่งเสริม และพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ประกอบด้วย ภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน นักท่องเที่ยว และกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น

1.10 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.10.1 ได้แนวทางในการสร้างข้อได้เปรียบทางการแข่งขันในด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนของอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย โดยใช้หลักกิจกรรมสังคม/สาธารณะ ซึ่งส่งผลต่อรายได้จากการท่องเที่ยวและการประกอบอาชีพของคนในท้องถิ่นบริเวณรอบแหล่งท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยดีขึ้น เนื่องจากนักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจและมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวซ้ำในอนาคต

1.10.2 เกิดการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชนผู้ประกอบการ ชุมชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นที่เกี่ยวข้อง ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนของอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย โดยการดำเนินโครงการด้วยหลักกิจกรรมสังคม/สาธารณะ

บทที่ 2

เนื้อเรื่อง

งานวิจัยเรื่อง “แนวทางการสร้างข้อได้เปรียบทางการแข่งขันจากความคิดหวังและการรับรู้ต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนโดยใช้หลักกิจกรรมสังคม/สาธารณะของนักท่องเที่ยวในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ประเทศไทย” เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey research) ประกอบด้วย (1) การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย (2) การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่โดยรอบอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยและผลการวิจัยดังต่อไปนี้

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1.1 การวิจัยเชิงปริมาณ

2.1.1.1 ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ปี 2553 ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 450,259 คน (สำนักงานอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย, พฤษภาคม 2554)

2.1.1.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย เนื่องจากทราบจำนวนประชากร จึงใช้การคำนวณหาขนาดตัวอย่างจากสูตรกรณีทราบจำนวนประชากรของยามาเน (Yamane, 1979, p. 1088 อ้างถึงใน ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, 2548, หน้า 194) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n = ขนาดกลุ่มตัวอย่าง
 N = จำนวนประชากรทั้งหมด
 e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดขึ้น

กำหนดให้ความคลาดเคลื่อนไม่เกิน 5% ($e = .05$) ด้วยความเชื่อมั่น 95% คำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากสูตร ดังนี้

$$n = \frac{450,259}{1 + (450,259)(.05)^2}$$

$$n = 399.64$$

$$n = 400 \text{ คน}$$

ดังนั้นขนาดตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณมีจำนวนทั้งสิ้น 400 คน

2.1.1.3 การสุ่มตัวอย่าง

ขั้นที่ 1 การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified random sampling) เนื่องจากมีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติที่มาท่องเที่ยวในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย คณะผู้วิจัยจึงกำหนดสัดส่วนนักท่องเที่ยวจำแนกตามจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติที่มาท่องเที่ยวในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยในปี 2553 ได้สัดส่วนกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 297 คน และนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ จำนวน 103 คน ดังตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 สัดส่วนจำนวนกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ

นักท่องเที่ยว	ประชากร (คน)	สัดส่วนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
นักท่องเที่ยวชาวไทย	334,239	297
นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ	116,020	103
รวม	450,259	400

ขั้นที่ 2 การสุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก (Convenience sampling) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติที่มาท่องเที่ยวในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยให้ได้จำนวนตัวอย่างครบตามที่กำหนดไว้ในขั้นตอนที่ 1

2.1.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

2.1.2.1 ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องซึ่งอยู่ในพื้นที่บริเวณโดยรอบอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

2.1.2.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องซึ่งอยู่ในพื้นที่บริเวณโดยรอบอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย จำนวน 40 คน

2.1.2.3 การสุ่มตัวอย่าง โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) และเก็บข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์จาก 5 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มภาครัฐ จำนวน 10 คน กลุ่มภาคเอกชน จำนวน 10 คน กลุ่มชุมชน จำนวน 10 คน กลุ่มนักท่องเที่ยว จำนวน 5 คน และกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น จำนวน 5 คน ดังตารางที่ 2.2

ตารางที่ 2.2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในแหล่งท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	จำนวนตัวอย่าง (คน)
- กลุ่มภาครัฐ	10
- กลุ่มภาคเอกชน	10
- กลุ่มชุมชน	10
- กลุ่มนักท่องเที่ยว	5
- กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น (เช่น อาสาสมัคร นำเที่ยว สมาคมการท่องเที่ยว ชมรม เป็นต้น)	5
รวม	40

2.2 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ประกอบด้วย ตัวแปรอิสระ และตัวแปรตาม ดังนี้

2.2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

(1) ความคาดหวัง และ (2) การรับรู้ต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน ในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย 5 ด้าน คือ

- ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
- การพัฒนาสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว
- การพัฒนาจิตสำนึกในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
- กิจกรรมสนับสนุนด้านสังคมวัฒนธรรม
- การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

(3) ข้อได้เปรียบทางการแข่งขันของแหล่งท่องเที่ยว

(4) กิจกรรมสังคม/สาธารณะในแหล่งท่องเที่ยว

(5) ลักษณะส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยว ประกอบด้วย

- เพศ
- อายุ
- สถานภาพ
- ระดับการศึกษา
- อาชีพ
- รายได้ครัวเรือนต่อเดือน

2.2.2 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในอนาคต

2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.3.1 การวิจัยเชิงปริมาณ

(1) ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามที่คณะผู้วิจัยได้สร้างขึ้น โดยการศึกษาจากแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รูปแบบของแบบสอบถามเป็นแบบ ปลายปิด (closed form) ประกอบด้วยข้อความที่เป็นคำถามและมีคำตอบให้ผู้ตอบเลือกตอบข้อใดข้อหนึ่งที่ตรงตามความเป็นจริง แบบเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ และคำถามแบบปลายเปิด (opened form) ให้ผู้ตอบเขียนแสดงความคิดเห็น โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 7 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคล

เป็นคำถามเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยว รวมจำนวน 7 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ครัวเรือนต่อเดือน และภูมิสำเนาของนักท่องเที่ยว ลักษณะของคำถามเป็นแบบให้เลือกคำตอบข้อใดข้อหนึ่งจากคำตอบที่ให้ไว้ โดยใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภทนามบัญญัติ (Nominal scale) และเรียงลำดับ (Ordinal scale)

ส่วนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปและพฤติกรรมการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

เป็นคำถามเกี่ยวกับรูปแบบการท่องเที่ยว จำนวนครั้งในการท่องเที่ยว จุดมุ่งหมายในการท่องเที่ยว สิ่งที่น่าสนใจเป็นอันดับแรกเมื่อได้ยินชื่อ “สุโขทัย” และแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวได้เข้าชมในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย รวมจำนวน 5 ข้อ ลักษณะของคำถามเป็นแบบให้เลือกตอบข้อใดข้อหนึ่งจากคำตอบที่ให้ไว้ แบบให้เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ และแบบให้ผู้ตอบเขียนแสดงความคิดเห็น โดยใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภทนามบัญญัติ (Nominal scale)

ส่วนที่ 3 ความคาดหวังและการรับรู้ในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

เป็นคำถามเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ใน 5 ด้าน คือ (1) ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (2) การพัฒนาสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว (3) การพัฒนาจิตสำนึกในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (4) กิจกรรมสนับสนุนด้านสังคมวัฒนธรรม (5) การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น รวมจำนวน 36 ข้อ ลักษณะของคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ให้ผู้ตอบเลือกคำตอบข้อใดข้อหนึ่งจากคำตอบที่ให้ไว้ โดยใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภทอันตรภาค (Interval scale)

กำหนดระดับคะแนนและการแปลความหมายคะแนนจากคะแนนเฉลี่ย ดังนี้

ระดับคะแนน	ระดับความคาดหวัง/การรับรู้	คะแนนเฉลี่ย	ระดับความคาดหวัง/การรับรู้
5	มากที่สุด	4.21 – 5.00	มากที่สุด
4	มาก	3.41 – 4.20	มาก
3	ปานกลาง	2.61 – 3.40	ปานกลาง
2	น้อย	1.81 – 2.60	น้อย
1	น้อยที่สุด	1.00 – 1.80	น้อยที่สุด

ส่วนที่ 4 กิจกรรมสังคม/สาธารณะในแหล่งท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

เป็นคำถามเกี่ยวกับกิจกรรมสังคม/สาธารณะในแหล่งท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย จำนวน 15 ข้อ ลักษณะของคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย เฉยๆ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ให้ผู้ตอบเลือกคำตอบข้อใดข้อหนึ่งจากคำตอบที่ให้ไว้ โดยใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภทอันตรภาค (Interval scale) 5 ระดับ

กำหนดระดับคะแนนและการแปลความหมายคะแนนจากคะแนนเฉลี่ย ดังนี้

ระดับคะแนน	ระดับทัศนคติ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับทัศนคติ
5	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	4.21 – 5.00	มากที่สุด
4	เห็นด้วย	3.41 – 4.20	มาก
3	เฉยๆ	2.61 – 3.40	ปานกลาง
2	ไม่เห็นด้วย	1.81 – 2.60	น้อย
1	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1.00 – 1.80	น้อยที่สุด

ส่วนที่ 5 ข้อได้เปรียบทางการแข่งขันของแหล่งท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อได้เปรียบทางการแข่งขันของแหล่งท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย จำนวน 13 ข้อ ลักษณะของคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ คือ เห็นดีกว่า ก่อนข้างเหนือกว่า ปานกลาง ก่อนข้างด้อยกว่า ด้อยกว่า ให้ผู้ตอบเลือกคำตอบข้อใดข้อหนึ่งจากคำตอบที่ให้ไว้ โดยใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภทอันตรภาค (Interval scale) 5 ระดับ

กำหนดระดับคะแนนและการแปลความหมายคะแนนจากคะแนนเฉลี่ย ดังนี้

ระดับคะแนน	ระดับข้อได้เปรียบ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับข้อได้เปรียบ
5	เหนือกว่า	4.21 – 5.00	เหนือกว่า
4	ค่อนข้างเหนือกว่า	3.41 – 4.20	ค่อนข้างเหนือกว่า
3	ปานกลาง	2.61 – 3.40	ปานกลาง
2	ค่อนข้างด้อยกว่า	1.81 – 2.60	ค่อนข้างด้อยกว่า
1	ด้อยกว่า	1.00 – 1.80	ด้อยกว่า

ส่วนที่ 6 ความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

เป็นคำถามเกี่ยวกับความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย จำนวน 4 ข้อ ลักษณะของคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย เฉยๆ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ให้ผู้ตอบเลือกคำตอบข้อใดข้อหนึ่งจากคำตอบที่ให้ไว้ โดยใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภทอันตรภาค (Interval scale) 5 ระดับ

กำหนดระดับคะแนนและการแปลความหมายคะแนนจากคะแนนเฉลี่ย ดังนี้

ระดับคะแนน	ระดับความตั้งใจ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับความตั้งใจ
5	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	4.21 – 5.00	มากที่สุด
4	เห็นด้วย	3.41 – 4.20	มาก
3	เฉยๆ	2.61 – 3.40	ปานกลาง
2	ไม่เห็นด้วย	1.81 – 2.60	น้อย
1	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1.00 – 1.80	น้อยที่สุด

ส่วนที่ 7 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

เป็นคำถามเกี่ยวกับปัญหาที่นักท่องเที่ยวพบในการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย และข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย รวมจำนวน 2 ข้อ ลักษณะของคำถามเป็นแบบให้ผู้ตอบเขียนแสดงความคิดเห็น โดยใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภทนามบัญญัติ (Nominal scale)

(2) การหาคุณภาพของเครื่องมือ

การหาคุณภาพของแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย โดยการหาความเที่ยงตรงและค่าความเชื่อมั่น ดังนี้

(2.1) การวัดความเที่ยงตรง (Validity) โดยการให้ผู้เชี่ยวชาญ/นักวิชาการ พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content validity) ได้แก่ ความสอดคล้อง ความ

ครอบคลุมของเนื้อหา และความถูกต้องเหมาะสมของภาษาที่ใช้ เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้เก็บข้อมูลจริง

(2.2) การหาความเชื่อมั่น (Reliability) คณะผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดลองสอบถามกับกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย จำนวน 36 คน แล้วคำนวณหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha coefficient method) ซึ่งมีสูตรในการคำนวณ ดังนี้

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right\}$$

เมื่อ	α	คือ	ค่าความเชื่อมั่น
	n	คือ	จำนวนข้อ
	S_i^2	คือ	ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
	S_t^2	คือ	ความแปรปรวนของคะแนนรวมทุกข้อ

ในการหาค่าความเชื่อมั่นตามสูตรนี้ ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามในแต่ละส่วนและทั้งฉบับดังนี้

ประเด็นแบบสอบถาม	ค่าความเชื่อมั่น
ส่วนที่ 3 ความคาดหวังในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน	
- ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	.9097
- การพัฒนาสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว	.9433
- การพัฒนาจิตสำนึกในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	.8916
- กิจกรรมสนับสนุนด้านสังคมวัฒนธรรม	.9277
- การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น	.9202
ส่วนที่ 3 การรับรู้ในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน	
- ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	.8420
- การพัฒนาสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว	.9161
- การพัฒนาจิตสำนึกในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	.7771
- กิจกรรมสนับสนุนด้านสังคมวัฒนธรรม	.9026
- การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น	.8536

ประเด็นแบบสอบถาม	ค่าความเชื่อมั่น
ส่วนที่ 4 กิจกรรมสังคม/สาธารณะในแหล่งท่องเที่ยว	.9311
ส่วนที่ 5 ข้อได้เปรียบทางการแข่งขันของแหล่งท่องเที่ยว	.9225
ส่วนที่ 6 ความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำ	.8708
ค่าความเชื่อมั่นรวมทั้งฉบับ	.9678

2.3.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

(1) ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์ที่คณะผู้วิจัยได้สร้างขึ้น โดยการศึกษาจากแนวคิดทฤษฎีแล้วกำหนดเป็นประเด็นในการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในประเด็นต่อไปนี้

1. กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
2. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
3. ผลกระทบของกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย
4. ข้อได้เปรียบทางการแข่งขันของแหล่งท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย
5. ปัญหาในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย
6. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน

(2) การหาคุณภาพของเครื่องมือ

การหาคุณภาพของแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย โดยการให้ผู้เชี่ยวชาญ/นักวิชาการพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content validity) จากนั้นคณะผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแล้วไปใช้เก็บข้อมูลจริงกับกลุ่มตัวอย่าง

2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติที่มาท่องเที่ยวในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย รวมจำนวน 400 คน

ขั้นที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และดำเนินการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Depth Interview) กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่อยู่ในพื้นที่โดยรอบอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) รวมจำนวน 40 คน

ขั้นที่ 3 นำข้อมูลที่รวบรวมได้ในขั้นที่ 1 และขั้นที่ 2 มากำหนดแนวทางในการสร้างข้อได้เปรียบทางการแข่งขันในด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนของอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ประเทศไทย โดยใช้หลักกิจกรรมสังคม/สาธารณะ

2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

2.5.1 การวิจัยเชิงปริมาณ

เมื่อคณะผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามแล้วจะนำข้อมูลทั้งหมดมาคัดเลือกรวบรวม จัดกลุ่มข้อมูล แล้วนำมาวิเคราะห์ประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

(1) **การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics)** เพื่ออธิบายข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ข้อมูลทั่วไปและพฤติกรรมการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ความคาดหวังและการรับรู้ในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย กิจกรรมสังคม/สังคมสาธารณะในแหล่งท่องเที่ยว ข้อได้เปรียบทางการแข่งขันของแหล่งท่องเที่ยว ความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ปัญหาและข้อเสนอแนะในการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

(2) **การวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistics)** เพื่อทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติดังนี้

(2.1) **การวิเคราะห์ค่าที (Independent-Samples t-test)** เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน

การทดสอบ Levene's test for equality of variances ถ้าพบว่ามีค่าน้อยกว่า .05 หมายความว่า ค่าความแปรปรวนแตกต่างกันจะใช้ค่าสถิติ t-test ในกรณี Not equal variances ในการทดสอบความแตกต่าง แต่ถ้าพบว่ามีค่ามากกว่า .05 หมายความว่า ค่าความแปรปรวนไม่แตกต่างกันจะใช้ค่าสถิติ t-test ในกรณี Equal variances ในการทดสอบความแตกต่าง

(2.2) **การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA)** เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป

การทดสอบ Test of homogeneity of variances ถ้าพบว่ามีค่า Levene statistic มีค่าน้อยกว่า .05 หมายความว่า ค่าความแปรปรวนแตกต่างกันจะใช้ค่าสถิติ Brown-forsythe ในการทดสอบความแตกต่าง แต่ถ้าพบว่ามีค่า Levene statistic มีค่ามากกว่า .05 หมายความว่า ค่าความแปรปรวนไม่แตกต่างกันจะใช้ค่า F-test ในการทดสอบความแตกต่าง

เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี LSD ในกรณีที่ใช้ค่าสถิติ F-test และจะเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี Dunnett T3 ในกรณีที่ใช้ค่าสถิติ Brown-Forsythe

(2.3) การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นอิสระกันโดยใช้สถิติ Paired t-test

(2.4) การวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression) เพื่อหาตัวแปรอิสระที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม ซึ่งเป็นการพิสูจน์ว่าตัวแปรอิสระใดที่มีผลต่อตัวแปรตาม และตัวแปรอิสระใดที่ไม่มีผลต่อตัวแปรตาม

2.5.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกครบตามจำนวนที่กำหนดแล้ว คณะผู้วิจัยจะนำข้อมูลทั้งหมดมาบันทึกรายละเอียดตามประเด็นการสัมภาษณ์ และสรุปวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อให้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

คณะผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอผลการวิจัยออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้ (1) ผลการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถาม จากนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติที่มาท่องเที่ยวจังหวัดสุโขทัย รวมจำนวนทั้งสิ้น 400 คน (2) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและสัมภาษณ์กลุ่มเฉพาะ จากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย กลุ่มภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคชุมชน นักท่องเที่ยว และกลุ่มอื่นๆ รวมจำนวนทั้งสิ้น 40 คน

2.6 ผลการวิจัยเชิงปริมาณ

การวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามจากนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ จำนวน 400 คน คณะผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอผลการวิจัยออกเป็น 2 ส่วนใหญ่ คือ (1) การนำเสนอข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ตามประเด็นในแบบสอบถาม (2) การนำเสนอข้อมูลด้วยสถิติเชิงอนุมาน ในการสมมติฐานการวิจัยจำนวน 3 ข้อ โดยมีผลการวิจัยดังนี้

2.6.1 การนำเสนอข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ใน 7 ประเด็น ดังนี้

(1) ลักษณะส่วนบุคคล

ตารางที่ 2.3 ลักษณะส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวนักท่องเที่ยวที่มาจากท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

ลักษณะส่วนบุคคล	นักท่องเที่ยว ชาวไทย		นักท่องเที่ยว ชาวต่างชาติ		นักท่องเที่ยว ทั้งหมด	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ						
- ชาย	111	37.37	53	51.46	164	41.00
- หญิง	186	62.63	50	48.54	236	59.00
รวม	297	100.00	103	100.00	400	100.00
อายุ						
- ต่ำกว่า 25 ปี	97	32.66	12	11.65	109	27.25
- 25 - 34 ปี	94	31.65	33	32.04	127	31.75
- 35 - 44 ปี	58	19.53	21	20.39	79	19.75
- 45 ปีขึ้นไป	48	16.16	37	35.92	85	21.25
รวม	297	100.00	103	100.00	400	100.00
สถานภาพ						
- โสด	179	60.27	42	40.78	221	55.25
- สมรส	118	39.73	61	59.22	179	44.75
รวม	297	100.00	103	100.00	400	100.00
ระดับการศึกษา						
- ต่ำกว่าปริญญาตรี	131	44.11	22	21.36	153	38.25
- ปริญญาตรี	130	43.77	32	31.07	162	40.50
- สูงกว่าปริญญาตรี	36	12.12	49	47.57	85	21.25
รวม	297	100.00	103	100.00	400	100.00

ตารางที่ 2.3 (ต่อ)

ลักษณะส่วนบุคคล	นักท่องเที่ยว ชาวไทย		นักท่องเที่ยว ชาวต่างชาติ		นักท่องเที่ยว ทั้งหมด	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
อาชีพ						
- ผู้เชี่ยวชาญมืออาชีพ	13	4.38	36	34.95	49	12.25
- ผู้บริหาร/จัดการ	25	8.42	17	16.50	42	10.50
- พนักงานบริษัท	45	15.15	5	4.85	50	12.50
- รับจ้าง	48	16.16	2	1.94	50	12.50
- ข้าราชการ/พนักงาน รัฐวิสาหกิจ	46	15.49	11	10.68	57	14.25
- เกษียณ/ว่างงาน	20	6.73	9	8.74	29	7.25
- นักศึกษา/นักเรียน	67	22.56	18	17.48	85	21.25
- ผู้ประกอบการ	26	8.75	1	0.97	27	6.75
- อื่นๆ	7	2.36	4	3.88	11	2.75
รวม	297	100.00	103	100.00	400	100.00
รายได้ครัวเรือนต่อเดือน						
- ต่ำกว่า 15,000 บาท	108	36.36	-	-	108	27.00
- 15,000-29,999 บาท	74	24.92	7	6.80	81	20.25
- 30,000-44,999 บาท	45	15.15	7	6.80	52	13.00
- 45,000-59,999 บาท	28	9.43	8	7.77	36	9.00
- 60,000-74,999 บาท	17	5.72	8	7.77	25	6.25
- 75,000 บาทขึ้นไป	25	8.42	73	70.86	98	24.50
รวม	297	100.00	103	100.00	400	100.00

ตารางที่ 2.3 (ต่อ)

ลักษณะส่วนบุคคล	นักท่องเที่ยวยุโรป		นักท่องเที่ยวยุโรป		นักท่องเที่ยวยุโรป	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ภูมิภาค						
- กรุงเทพมหานคร/ East Asia	80	26.94	9	8.74	-	-
- ภาคกลาง/Europe	49	16.50	72	69.90	-	-
- ภาคเหนือ/ The Americas	105	35.35	13	12.62	-	-
- ภาคใต้/South Asia	6	2.02	2	1.94	-	-
- ภาคตะวันออกเฉียง เหนือ/Oceania	36	12.12	7	6.80	-	-
- ภาคตะวันออก/ Middle East	21	7.07	-	-	-	-
- ภาคตะวันตก/Africa	-	-	-	-	-	-
รวม	297	100.00	103	100.00	-	-

จากตารางที่ 2.3 พบว่า นักท่องเที่ยวที่มาจากท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (59.00%) อายุ 25-34 ปี (31.75%) สถานภาพโสด (55.25%) ระดับการศึกษาปริญญาตรี (40.50%) มีอาชีพนักศึกษา/นักเรียน (21.25%) มีรายได้ครัวเรือนต่อเดือนต่ำกว่า 15,000 บาท (27.00%) และนักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคเหนือ (35.35%) ส่วนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในยุโรป (69.90%)

(2) ข้อมูลทั่วไปและพฤติกรรมการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

ตารางที่ 2.4 ข้อมูลทั่วไปและพฤติกรรมการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยของนักท่องเที่ยว

ข้อมูลทั่วไปและพฤติกรรมการท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
รูปแบบการท่องเที่ยวในครั้งนี้		
- ใช้แพ็คเกจทัวร์เต็มรูปแบบ	21	5.25
- ทัวร์บางส่วน	11	2.75
- ท่องเที่ยวด้วยตนเอง	368	92.00
รวม	400	100.00
จำนวนครั้งในการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย		
- ไม่เคย, ครั้งนี้เป็นครั้งแรก	190	47.50
- เคย (รวมครั้งนี้ด้วย)	210	52.50
รวม	400	100.00
ค่าเฉลี่ยของจำนวนครั้งในการท่องเที่ยวอุทยานฯ สุโขทัย	$\bar{x}$	S.D.
ค่าต่ำสุด = 2 ครั้ง ค่าสูงสุด = 30 ครั้ง (n = 179)	5.27	4.724
จุดมุ่งหมายในการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย	จำนวน	ร้อยละ
- เที่ยวชมโบราณสถานและโบราณวัตถุ	368	92.00
- ศึกษาค้นคว้าข้อมูลทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม	24	6.00
- อื่นๆ (ได้แก่ เล่นสรงกรานต์ และทำบุญ)	8	2.00
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 2.4 พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยในครั้งนี้ด้วยตนเอง (92.00%) เคยมาท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยแล้ว (52.50%) โดยมีค่าเฉลี่ยของจำนวนครั้งในการท่องเที่ยวประมาณ 5 ครั้ง ($\bar{x} = 5.27$) และมีจุดมุ่งหมายในการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย คือ เที่ยวชมโบราณสถานและโบราณวัตถุ (92.00%)

ตารางที่ 2.5 สิ่งที่นักท่องเที่ยวนึกถึงเป็นอันดับแรกเมื่อได้ยินชื่อของสุโขทัย

สิ่งที่นักท่องเที่ยวนึกถึงเป็นอันดับแรก เมื่อได้ยินชื่อของสุโขทัย	จำนวน	ร้อยละ
1. เมืองเก่าของไทย	75	22.87
2. พ่อขุนรามคำแหงมหาราช	71	21.65
3. ประวัติศาสตร์ไทย	54	16.46
4. โบราณสถาน	52	15.85
5. อุทยานประวัติศาสตร์	31	9.45
6. วัดเก่า	25	7.62
7. ประเพณีลอยกระทง	17	5.18
8. เมืองมรดกโลก	3	0.91
รวม	328	100.00

จากตารางที่ 2.5 พบว่า สิ่งที่นักท่องเที่ยวนึกถึงเป็นอันดับแรกเมื่อได้ยินชื่อของสุโขทัย คือ เมืองเก่าของไทย (22.87%) รองลงมาคือ พ่อขุนรามคำแหงมหาราช (21.65%) ประวัติศาสตร์ไทย (16.46%) โบราณสถาน (15.85%) อุทยานประวัติศาสตร์ (9.45%) วัดเก่า (7.62%) ประเพณีลอยกระทง (5.18%) และเมืองมรดกโลก (0.91%) ตามลำดับ

ตารางที่ 2.6 แหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวได้เข้าชมในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

แหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวได้เข้าชม ในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย	จำนวน (คน)	ร้อยละ (n = 400)
1. พระบรมราชานุสาวรีย์พ่อขุนรามคำแหงมหาราช	289	72.25
2. กำแพงและคูเมืองสามชั้น	166	41.50
3. ปราสาทพระร่วง/เขตพระราชวังในสมัยสุโขทัย	175	43.75
4. โบราณคดีเครื่องปั้นดินเผาสุโขทัย (เตาทุเรียง)	121	30.25
5. เชื้อนสรีดภงส์หรือท่านบพระร่วง	100	25.00
6. ศาลตาผาแดง	75	18.75
7. วัดมหาธาตุ	256	64.00
8. วัดชนะสงคราม	108	27.00
9. วัดตระพังเงิน	111	27.75
10. วัดสระศรี	120	30.00
11. วัดศรีสวาย	141	35.25
12. วัดพระพายหลวง	105	26.25
13. วัดศรีชุม	160	40.00
14. วัดสะพานหิน	88	22.00
15. วัดตระพังทองหลวง	103	25.75
16. วัดเชตุพน	87	21.75
17. วัดเจดีย์สี่ห้อง	82	20.50
18. อื่นๆ (ได้แก่ พิพิธภัณฑ์)	5	1.25

จากตารางที่ 2.6 พบว่า แหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ได้เข้าชมในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยมากเป็นอันดับแรก คือ พระบรมราชานุสาวรีย์พ่อขุนรามคำแหงมหาราช (72.25%) รองลงมาคือ วัดมหาธาตุ (64.00%) ปราสาทพระร่วง/เขตพระราชวังในสมัยสุโขทัย (43.75%) กำแพงและคูเมืองสามชั้น (41.50%) และวัดศรีชุม (40.00%) ตามลำดับ

(3) ความคาดหวังและการรับรู้ในการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

(3.1) ความคาดหวังในการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

ตารางที่ 2.7 ความคาดหวังของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน ในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย	ระดับความคาดหวัง			
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	3.78	.734	มาก	1
2. ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว	3.54	.735	มาก	3
3. ด้านการพัฒนาจิตสำนึกในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	3.53	.769	มาก	4
4. ด้านกิจกรรมสนับสนุนด้านสังคมวัฒนธรรม	3.50	.755	มาก	5
5. ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น	3.60	.723	มาก	2
รวม	3.59	.634	มาก	-

จากตารางที่ 2.7 พบว่า นักท่องเที่ยวมีความคาดหวังในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยโดยรวมในระดับมาก ($\bar{x} = 3.78$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักท่องเที่ยวมีความคาดหวังในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยในระดับมากทุกด้าน ดังนี้ ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ($\bar{x} = 3.78$) รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น ($\bar{x} = 3.60$) ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{x} = 3.54$) ด้านการพัฒนาจิตสำนึกในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ($\bar{x} = 3.53$) และด้านกิจกรรมสนับสนุนด้านสังคมวัฒนธรรม ($\bar{x} = 3.50$) ตามลำดับ

ตารางที่ 2.8 ความคาดหวังของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ความคาดหวังของนักท่องเที่ยว ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	ระดับความคาดหวัง			
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. มีสถานที่ท่องเที่ยวด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่หลากหลาย เช่น วัด เจดีย์ พระปรางค์ วิหาร เป็นต้น	3.77	.881	มาก	4
2. แสดงถึงเอกลักษณ์ ความงามของศิลปวัฒนธรรม และคุณค่าทางประวัติศาสตร์	3.88	.909	มาก	2
3. มีการสื่อถึงความเป็นมา ความเชื่อ และค่านิยมของบรรพบุรุษที่ถ่ายทอดมาถึงคนรุ่นปัจจุบัน	3.71	.964	มาก	6
4. มีการอนุรักษ์และฟื้นฟูโบราณสถาน/โบราณวัตถุให้อยู่ในสภาพที่ดีอยู่เสมอ	3.65	.917	มาก	8
5. มีการคงไว้ซึ่งวัฒนธรรม ประเพณี วิถีการดำเนินชีวิต ศิลปะทุกแขนง และสิ่งที่แสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองในอดีต	3.69	.917	มาก	7
6. มีความงามควรค่าแก่การเป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรม	3.99	.938	มาก	1
7. การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมไม่ก่อให้เกิดการทำลายสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ	3.79	.950	มาก	3
8. ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมีความดึงดูดใจ	3.75	.902	มาก	5
รวม	3.78	.734	มาก	-

จากตารางที่ 2.8 พบว่า นักท่องเที่ยวมีความคาดหวังในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยรวมในระดับมาก ($\bar{x} = 3.78$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นักท่องเที่ยวมีความคาดหวังด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในระดับมากที่สุดข้อ

โดยนักท่องเที่ยวมีความคาดหวังใน 3 อันดับแรก คือ เรื่องมีความงามควรค่าแก่การเป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรม ($\bar{x} = 3.99$) รองลงมาคือ แสดงถึงเอกลักษณ์ ความงามของศิลปวัฒนธรรม และคุณค่าทางประวัติศาสตร์ ($\bar{x} = 3.88$) และการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมไม่ก่อให้เกิดการทำลายสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ($\bar{x} = 3.79$) ส่วนข้อที่นักท่องเที่ยวมีความคาดหวังในระดับมากเป็นอันดับสุดท้าย คือ มีการอนุรักษ์และฟื้นฟูโบราณสถาน/โบราณวัตถุให้อยู่ในสภาพที่ดีอยู่เสมอ ($\bar{x} = 3.65$)

ตารางที่ 2.9 ความคาดหวังของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว

ความคาดหวังของนักท่องเที่ยว ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว	ระดับความคาดหวัง			
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. บริเวณอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยมีความสะอาดปราศจากขยะและสิ่งปฏิกูล	3.61	.943	มาก	2
2. มีการบริหารจัดการด้านความสะอาดที่เพียงพอ เช่น ที่ทิ้งขยะ ที่กำจัดขยะ เป็นต้น	3.50	.912	มาก	7
3. สถานที่โดยรอบอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยมีความสะอาดและปราศจากมลภาวะของชุมชน	3.55	.866	มาก	4
4. ชุมชนโดยรอบอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยเป็นแบบอย่างที่ดีในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	3.54	.881	มาก	5
5. ร้านค้าภายในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวอุทยานฯ สุโขทัยตระหนักถึงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	3.43	.870	มาก	8
6. สิ่งแวดล้อมโดยรอบบริเวณอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยไม่ถูกทำลายเพื่อผลประโยชน์ทางธุรกิจ	3.57	.910	มาก	3
7. สาธารณูปโภคทางการท่องเที่ยว (เช่น ระบบไฟฟ้า ประปา ทางเท้า ถนน) มีความกลมกลืนกับสิ่งแวดล้อม	3.54	.906	มาก	6
8. มีการพัฒนาสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติควบคู่ไปกับสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม	3.61	.854	มาก	1
รวม	3.54	.735	มาก	-

จากตารางที่ 2.9 พบว่า นักท่องเที่ยวมีความคาดหวังในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวโดยรวมในระดับมาก ($\bar{x} = 3.54$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นักท่องเที่ยวมีความคาดหวังด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวในระดับมากที่สุดข้อ

โดยนักท่องเที่ยวมีความคาดหวังใน 3 อันดับแรก คือ เรื่องมีการพัฒนาสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติควบคู่ไปกับสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม ($\bar{x} = 3.61$) รองลงมาคือ บริเวณอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยมีความสะอาดปราศจากขยะและสิ่งปฏิกูล ($\bar{x} = 3.61$) และสิ่งแวดล้อมโดยรอบบริเวณอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยไม่ถูกทำลายเพื่อผลประโยชน์ทางธุรกิจ ($\bar{x} = 3.57$) ส่วนข้อที่นักท่องเที่ยวมีความคาดหวังในระดับมากเป็นอันดับสุดท้าย คือ ร้านค้าภายในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยตระหนักถึงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ($\bar{x} = 3.43$)

ตารางที่ 2.10 ความคาดหวังของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ด้านการพัฒนาศักยภาพในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ความคาดหวังของนักท่องเที่ยว ด้านการพัฒนาศักยภาพในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	ระดับความคาดหวัง			
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. มีการกำหนดกฎระเบียบและข้อบังคับในการท่องเที่ยวอุทยานฯ สุโขทัยไว้อย่างชัดเจน	3.53	.955	มาก	2
2. มีการสื่อสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไปยังนักท่องเที่ยวผ่านสื่อต่างๆ เช่น ป้ายประกาศ แผ่นพับ เป็นต้น	3.46	.928	มาก	3
3. เจ้าหน้าที่ของอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยให้คำแนะนำในการปฏิบัติตนในการเข้าชมแหล่งท่องเที่ยว	3.41	.989	มาก	5
4. นักท่องเที่ยวมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวที่เหมาะสม เช่น ไม่ทำลายโบราณสถาน กิ่งขยะในถังขยะ เป็นต้น	3.46	.949	มาก	4
5. แหล่งท่องเที่ยวในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยช่วยให้ตระหนักถึงคุณค่าและเกิดความห่วงใยในมรดกทางวัฒนธรรม	3.78	.864	มาก	1
รวม	3.53	.769	มาก	-

จากตารางที่ 2.10 พบว่า นักท่องเที่ยวมีความคาดหวังในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ด้านการพัฒนาศักยภาพในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดย รวมในระดับมาก ($\bar{x} = 3.53$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นักท่องเที่ยวมีความคาดหวังด้านการพัฒนาศักยภาพในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในระดับมากทุกข้อ

โดยนักท่องเที่ยวมีความคาดหวังใน 3 อันดับแรก คือ เรื่องแหล่งท่องเที่ยวในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยช่วยให้ตระหนักถึงคุณค่าและเกิดความห่วงใยในมรดกทางวัฒนธรรม ($\bar{x} = 3.78$) รอง ลงมาคือ มีการกำหนดกฎระเบียบและข้อบังคับในการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยไว้อย่างชัดเจน ($\bar{x} = 3.53$) และมีการสื่อสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไปยังนักท่องเที่ยวผ่านสื่อต่างๆ เช่น ป้ายประกาศ แผ่นพับ เป็นต้น ($\bar{x} = 3.46$) ส่วนข้อที่นักท่องเที่ยวมีความคาดหวังในระดับมากเป็นอันดับสุดท้าย คือ เจ้าหน้าที่ของอุทยานฯ สุโขทัยให้คำแนะนำในการปฏิบัติตนในการเข้าชมแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{x} = 3.41$)

ตารางที่ 2.11 ความคาดหวังของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ด้านกิจกรรมสนับสนุนด้านสังคมวัฒนธรรม

ความคาดหวังของนักท่องเที่ยว ด้านกิจกรรมสนับสนุนด้านสังคมวัฒนธรรม	ระดับความคาดหวัง			
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. มีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยและประเพณีประจำท้องถิ่น	3.53	.904	มาก	3
2. มีกิจกรรมที่ส่งเสริมการอนุรักษ์และเผยแพร่วัฒนธรรมและประเพณีของท้องถิ่น	3.57	.901	มาก	2
3. การร่วมกิจกรรมที่ชุมชนจัดขึ้น เช่น การรับประทานอาหารพื้นบ้าน การศึกษาวิถีชีวิตของชาวบ้าน เป็นต้น	3.43	.936	มาก	6
4. การบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่น เช่น การผลิตเครื่องสังคโลก การแกะสลักไม้	3.38	.926	ปานกลาง	7
5. การสัมผัสและเรียนรู้ถึงวิถีการดำรงชีวิตดั้งเดิมของชุมชนในท้องถิ่น	3.49	.931	มาก	5
6. หน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนและส่งเสริมการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวต่างๆ	3.52	.918	มาก	4
7. มีตำรวจท่องเที่ยวและเจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัยและให้ความช่วยเหลือแก่นักท่องเที่ยว	3.57	.896	มาก	1
รวม	3.50	.755	มาก	-

จากตารางที่ 2.11 พบว่า นักท่องเที่ยวมีความคาดหวังในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ด้านกิจกรรมสนับสนุนด้านสังคมวัฒนธรรมโดยรวมในระดับมาก ($\bar{x} = 3.50$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นักท่องเที่ยวมีความคาดหวังด้านกิจกรรมสนับสนุนด้านสังคมวัฒนธรรมในระดับมากทุกข้อ ยกเว้นเรื่องการบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่น เช่น การผลิตเครื่องสังคโลก การแกะสลักไม้ เป็นต้น

โดยนักท่องเที่ยวมีความคาดหวังใน 3 อันดับแรก คือ เรื่องมีตำรวจท่องเที่ยวและเจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัยและให้ความช่วยเหลือแก่นักท่องเที่ยว ($\bar{x} = 3.57$) รองลงมาคือ มีกิจกรรมที่ส่งเสริมการอนุรักษ์และเผยแพร่วัฒนธรรมและประเพณีของท้องถิ่น ($\bar{x} = 3.57$) และมีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยและประเพณีประจำท้องถิ่น ($\bar{x} = 3.53$) ส่วนข้อที่นักท่องเที่ยวมีความคาดหวังในระดับปานกลาง คือ การบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่น เช่น การผลิตเครื่องสังคโลก การแกะสลักไม้ เป็นต้น ($\bar{x} = 3.38$)

ตารางที่ 2.12 ความคาดหวังของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

ความคาดหวังของนักท่องเที่ยว ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น	ระดับความคาดหวัง			
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. ผู้คนในชุมชนท้องถิ่นมีอริยาศัยไมตรีและการต้อนรับที่ดีต่อนักท่องเที่ยว	3.69	.879	มาก	2
2. การแต่งกายของคนในท้องถิ่นแสดงถึงวัฒนธรรมอันดีงามของไทย	3.45	.903	มาก	8
3. ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมและประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น เช่น งานสงกรานต์ งานลอยกระทง เป็นต้น	3.78	.890	มาก	1
4. การตกแต่งอาคารบ้านเรือนของชุมชนบริเวณโดยรอบอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยมีความกลมกลืนกับความ เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	3.56	.899	มาก	6
5. คนในชุมชนร่วมเป็นมัคคุเทศก์หรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว	3.53	.878	มาก	7
6. มีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสร้างรายได้ เช่น การผลิตเครื่องสังคโลก การแกะสลักไม้ เป็นต้น	3.57	.868	มาก	5
7. มีการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยวของชุมชน	3.61	.854	มาก	3
8. ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวให้บริการด้วยความซื่อสัตย์ และไม่เอาเปรียบนักท่องเที่ยว	3.60	.915	มาก	4
รวม	3.60	.723	มาก	-

จากตารางที่ 2.12 พบว่า นักท่องเที่ยวมีความคาดหวังในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นโดยรวมในระดับมาก ($\bar{x} = 3.60$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นักท่องเที่ยวมีความคาดหวังด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในระดับมากทุกข้อ

โดยนักท่องเที่ยวมีความคาดหวังใน 3 อันดับแรก คือ เรื่องชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมและประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น เช่น งานสงกรานต์ งานลอยกระทง เป็นต้น ($\bar{x} = 3.78$) รองลงมาคือ ผู้คนในชุมชนท้องถิ่นมีอริยาศัยไมตรีและการต้อนรับที่ดีต่อนักท่องเที่ยว ($\bar{x} = 3.69$) และมีการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยวของชุมชน ($\bar{x} = 3.61$) ส่วนข้อที่นักท่องเที่ยวมีความคาดหวังในระดับมากเป็นอันดับสุดท้าย คือ การแต่งกายของคนในท้องถิ่นแสดงถึงวัฒนธรรมอันดีงามของไทย ($\bar{x} = 3.45$)

(3.2) การรับรู้ในการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

ตารางที่ 2.13 การรับรู้ของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน ในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย	ระดับการรับรู้			
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	3.98	.651	มาก	1
2. ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว	3.74	.745	มาก	3
3. ด้านการพัฒนาจิตสำนึกในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	3.66	.759	มาก	4
4. ด้านกิจกรรมสนับสนุนด้านสังคมวัฒนธรรม	3.61	.822	มาก	5
5. ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น	3.81	.714	มาก	2
รวม	3.76	.621	มาก	-

จากตารางที่ 2.13 พบว่า นักท่องเที่ยวมีการรับรู้ในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยโดยรวมในระดับมาก ($\bar{x} = 3.76$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักท่องเที่ยวมีการรับรู้ในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยในระดับมากทุกด้าน ดังนี้ ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ($\bar{x} = 3.98$) รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น ($\bar{x} = 3.81$) ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{x} = 3.74$) ด้านการพัฒนาจิตสำนึกในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ($\bar{x} = 3.66$) และด้านกิจกรรมสนับสนุนด้านสังคมวัฒนธรรม ($\bar{x} = 3.61$) ตามลำดับ

ตารางที่ 2.14 การรับรู้ของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

การรับรู้ของนักท่องเที่ยว ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	ระดับการรับรู้			
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. มีสถานที่ท่องเที่ยวด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่หลากหลาย เช่น วัด เจดีย์ พระปรางค์ วิหาร เป็นต้น	3.96	.817	มาก	5
2. แสดงถึงเอกลักษณ์ ความงดงามของศิลปวัฒนธรรม และคุณค่าทางประวัติศาสตร์	4.06	.819	มาก	2
3. มีการสื่อถึงความเป็นมา ความเชื่อ และค่านิยมของบรรพบุรุษที่ถ่ายทอดมาถึงคนรุ่นปัจจุบัน	3.84	.875	มาก	8
4. มีการอนุรักษ์และฟื้นฟูโบราณสถาน/โบราณวัตถุให้อยู่ในสภาพที่ดีอยู่เสมอ	3.86	.862	มาก	7
5. มีการคงไว้ซึ่งวัฒนธรรม ประเพณี วิถีการดำเนินชีวิต ศิลปะทุกแขนง และสิ่งที่แสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองในอดีต	3.86	.847	มาก	6
6. มีความงดงามควรค่าแก่การเป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรม	4.21	.813	มากที่สุด	1
7. การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมไม่ก่อให้เกิดการทำลายสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ	4.04	.843	มาก	3
8. ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมีความดึงดูดใจ	3.98	.854	มาก	4
รวม	3.98	.651	มาก	-

จากตารางที่ 2.14 พบว่า นักท่องเที่ยวมีการรับรู้ในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยรวมในระดับมาก ($\bar{x} = 3.98$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นักท่องเที่ยวมีการรับรู้ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในระดับมากที่สุด เรื่องมีความงดงามควรค่าแก่การเป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรม ($\bar{x} = 4.21$)

ส่วนข้ออื่นๆ นักท่องเที่ยวมีการรับรู้ในระดับมาก โดย 3 อันดับแรก คือ แสดงถึงเอกลักษณ์ ความงดงามของศิลปวัฒนธรรม และคุณค่าทางประวัติศาสตร์ ($\bar{x} = 4.06$) รองลงมาคือการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมไม่ก่อให้เกิดการทำลายสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ($\bar{x} = 4.04$) และทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมีความดึงดูดใจ ($\bar{x} = 3.98$) ส่วนข้อที่นักท่องเที่ยวมีการรับรู้ในระดับมากเป็นอันดับสุดท้าย คือ มีการสื่อถึงความเป็นมา ความเชื่อ และค่านิยมของบรรพบุรุษที่ถ่ายทอดมาถึงคนรุ่นปัจจุบัน ($\bar{x} = 3.84$)

ตารางที่ 2.15 การรับรู้ของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว

การรับรู้ของนักท่องเที่ยว ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว	ระดับการรับรู้			
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. บริเวณอุทยานฯ สุโขทัยมีความสะอาดปราศจากขยะและสิ่งปฏิกูล	3.81	.942	มาก	1
2. มีการบริหารจัดการด้านความสะอาดที่เพียงพอ เช่น ที่ทิ้งขยะ ที่กำจัดขยะ เป็นต้น	3.71	.940	มาก	7
3. สถานที่โดยรอบอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยมีความสะอาดและปราศจากมลภาวะของชุมชน	3.75	.882	มาก	4
4. ชุมชนโดยรอบอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยเป็นแบบอย่างที่ดีในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	3.75	.872	มาก	3
5. ร้านค้าภายในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยตระหนักถึงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	3.60	.942	มาก	8
6. สิ่งแวดล้อมโดยรอบบริเวณอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยไม่ถูกทำลายเพื่อผลประโยชน์ทางธุรกิจ	3.73	.908	มาก	6
7. สาธารณูปโภคทางการท่องเที่ยว (เช่น ระบบไฟฟ้า ประปา ทางเท้า ถนน) มีความกลมกลืนกับสิ่งแวดล้อม	3.74	.929	มาก	5
8. มีการพัฒนาสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติควบคู่ไปกับสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม	3.79	.917	มาก	2
รวม	3.74	.745	มาก	-

จากตารางที่ 2.15 พบว่า นักท่องเที่ยวมีการรับรู้ในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวโดยรวมในระดับมาก ($\bar{x} = 3.74$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นักท่องเที่ยวมีการรับรู้ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวในระดับมากทุกข้อ

โดยนักท่องเที่ยวมีการรับรู้ใน 3 อันดับแรก คือ บริเวณอุทยานฯ สุโขทัยมีความสะอาดปราศจากขยะและสิ่งปฏิกูล ($\bar{x} = 3.81$) รองลงมาคือ มีการพัฒนาสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติควบคู่ไปกับสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม ($\bar{x} = 3.79$) และชุมชนโดยรอบอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยเป็นแบบอย่างที่ดีในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ($\bar{x} = 3.75$) ส่วนข้อที่นักท่องเที่ยวมีการรับรู้ในระดับมากเป็นอันดับสุดท้าย คือ ร้านค้าภายในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยตระหนักถึงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ($\bar{x} = 3.60$)

ตารางที่ 2.16 การรับรู้ของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ด้านการพัฒนาศักยภาพในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

การรับรู้ของนักท่องเที่ยว ด้านการพัฒนาศักยภาพในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	ระดับการรับรู้			
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. มีการกำหนดกฎระเบียบและข้อบังคับในการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยไว้อย่างชัดเจน	3.64	.923	มาก	2
2. มีการสื่อสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไปยังนักท่องเที่ยวผ่านสื่อต่างๆ เช่น ป้ายประกาศ แผ่นพับ เป็นต้น	3.56	1.004	มาก	3
3. เจ้าหน้าที่ของอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยให้คำแนะนำในการปฏิบัติตนในการเข้าชมแหล่งท่องเที่ยว	3.47	1.050	มาก	5
4. นักท่องเที่ยวมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวที่เหมาะสม เช่น ไม่ทำลายโบราณสถาน ทิ้งขยะในถังขยะ เป็นต้น	3.61	.935	มาก	4
5. แหล่งท่องเที่ยวในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยช่วยให้ตระหนักถึงคุณค่าและเกิดความห่วงใยในมรดกทางวัฒนธรรม	4.00	.851	มาก	1
รวม	3.66	.759	มาก	-

จากตารางที่ 2.16 พบว่า นักท่องเที่ยวมีการรับรู้ในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ด้านการพัฒนาศักยภาพในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยรวมในระดับมาก ($\bar{x} = 3.66$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นักท่องเที่ยวมีการรับรู้ด้านการพัฒนาศักยภาพในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในระดับมากทุกข้อ

โดยนักท่องเที่ยวมีการรับรู้ใน 3 อันดับแรก คือ เรื่องแหล่งท่องเที่ยวในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยช่วยให้ตระหนักถึงคุณค่าและเกิดความห่วงใยในมรดกทางวัฒนธรรม ($\bar{x} = 4.00$) รองลงมาคือ มีการกำหนดกฎระเบียบและข้อบังคับในการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยไว้อย่างชัดเจน ($\bar{x} = 3.64$) และมีการสื่อสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไปยังนักท่องเที่ยวผ่านสื่อต่างๆ เช่น ป้ายประกาศ แผ่นพับ เป็นต้น ($\bar{x} = 3.56$) ส่วนข้อที่นักท่องเที่ยวมีการรับรู้ในระดับมากเป็นอันดับสุดท้าย คือ เจ้าหน้าที่ของอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยให้คำแนะนำในการปฏิบัติตนในการเข้าชมแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{x} = 3.47$)

ตารางที่ 2.17 การรับรู้ของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ด้านกิจกรรมสนับสนุนด้านสังคมวัฒนธรรม

การรับรู้ของนักท่องเที่ยว ด้านกิจกรรมสนับสนุนด้านสังคมวัฒนธรรม	ระดับการรับรู้			
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. มีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยและประเพณีประจำท้องถิ่น	3.67	.928	มาก	3
2. มีกิจกรรมที่ส่งเสริมการอนุรักษ์และเผยแพร่วัฒนธรรมและประเพณีของท้องถิ่น	3.73	.956	มาก	1
3. การร่วมกิจกรรมที่ชุมชนจัดขึ้น เช่น การรับประทานอาหารพื้นบ้าน การศึกษาวิถีชีวิตของชาวบ้าน เป็นต้น	3.52	1.028	มาก	6
4. การบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่น เช่น การผลิตเครื่องสังคโลก การแกะสลักไม้ เป็นต้น	3.43	1.055	มาก	7
5. การสัมผัสและเรียนรู้ถึงวิถีการดำรงชีวิตดั้งเดิมของชุมชนในท้องถิ่น	3.56	1.029	มาก	5
6. หน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนและส่งเสริมการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวต่างๆ	3.68	.945	มาก	2
7. มีตำรวจท่องเที่ยวและเจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัยและให้ความช่วยเหลือแก่นักท่องเที่ยว	3.64	.971	มาก	4
รวม	3.61	.822	มาก	-

จากตารางที่ 2.17 พบว่า นักท่องเที่ยวมีการรับรู้ในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ด้านกิจกรรมสนับสนุนด้านสังคมวัฒนธรรมโดยรวมในระดับมาก ($\bar{x} = 3.61$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นักท่องเที่ยวมีการรับรู้ด้านกิจกรรมสนับสนุนด้านสังคมวัฒนธรรมในระดับมากทุกข้อ

โดยนักท่องเที่ยวมีการรับรู้ใน 3 อันดับแรก คือ เรื่องมีกิจกรรมที่ส่งเสริมการอนุรักษ์และเผยแพร่วัฒนธรรมและประเพณีของท้องถิ่น ($\bar{x} = 3.73$) รองลงมาคือ หน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนและส่งเสริมการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวต่างๆ ($\bar{x} = 3.68$) และมีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยและประเพณีประจำท้องถิ่น ($\bar{x} = 3.67$) ส่วนข้อที่นักท่องเที่ยวมีการรับรู้ในระดับมากเป็นอันดับสุดท้าย คือ การบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่น เช่น การผลิตเครื่องสังคโลก การแกะสลักไม้ เป็นต้น ($\bar{x} = 3.43$)

ตารางที่ 2.18 การรับรู้ของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

การรับรู้ของนักท่องเที่ยว ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น	ระดับการรับรู้			
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. ผู้คนในชุมชนท้องถิ่นมีอัธยาศัยไมตรีและการต้อนรับที่ดีต่อนักท่องเที่ยว	4.02	.824	มาก	2
2. การแต่งกายของคนในท้องถิ่นแสดงถึงวัฒนธรรมอันดีงามของไทย	3.63	.951	มาก	8
3. ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมและประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น เช่น งานสงกรานต์ งานลอยกระทง เป็นต้น	4.06	.828	มาก	1
4. การตกแต่งอาคารบ้านเรือนของชุมชนบริเวณโดยรอบอุทยานฯ สุโขทัยมีความกลมกลืนกับความเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	3.73	.973	มาก	5
5. คนในชุมชนร่วมเป็นมัคคุเทศก์หรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว	3.71	.972	มาก	7
6. มีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสร้างรายได้ เช่น การผลิตเครื่องสังคโลก การแกะสลักไม้ เป็นต้น	3.72	.899	มาก	6
7. มีการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยวของชุมชน	3.84	.903	มาก	3
8. ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวให้บริการด้วยความซื่อสัตย์ และไม่เอาเปรียบนักท่องเที่ยว	3.78	.911	มาก	4
รวม	3.81	.714	มาก	-

จากตารางที่ 2.18 พบว่า นักท่องเที่ยวมีการรับรู้ในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นโดยรวมในระดับมาก ($\bar{x} = 3.81$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นักท่องเที่ยวมีการรับรู้ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในระดับมากทุกข้อ

โดยนักท่องเที่ยวมีการรับรู้ใน 3 อันดับแรก คือ เรื่องชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมและประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น เช่น งานสงกรานต์ งานลอยกระทง เป็นต้น ($\bar{x} = 4.06$) รองลงมาคือ ผู้คนในชุมชนท้องถิ่นมีอัธยาศัยไมตรีและการต้อนรับที่ดีต่อนักท่องเที่ยว ($\bar{x} = 4.02$) และมีการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยวของชุมชน ($\bar{x} = 3.84$) ส่วนข้อที่นักท่องเที่ยวมีการรับรู้ในระดับมากเป็นอันดับสุดท้าย คือ การแต่งกายของคนในท้องถิ่นแสดงถึงวัฒนธรรมอันดีงามของไทย ($\bar{x} = 3.63$)

(3.3) การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความคาดหวังและการรับรู้ในการ ท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

ตารางที่ 2.19 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความคาดหวังและการรับรู้ของนักท่องเที่ยวในการ
ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน ในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย	ความคาดหวัง			การรับรู้		
	$\bar{x}$	แปลผล	อันดับ	$\bar{x}$	แปลผล	อันดับ
1. ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	3.78	มาก	1	3.98	มาก	1
2. ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในแหล่ง ท่องเที่ยว	3.54	มาก	3	3.74	มาก	3
3. ด้านการพัฒนาจิตสำนึกในการท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรม	3.53	มาก	4	3.66	มาก	4
4. ด้านกิจกรรมสนับสนุนด้านสังคม วัฒนธรรม	3.50	มาก	5	3.61	มาก	5
5. ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น	3.60	มาก	2	3.81	มาก	2
รวม	3.59	มาก	-	3.76	มาก	-

จากตารางที่ 2.19 พบว่า นักท่องเที่ยวมีความคาดหวังและการรับรู้ในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยโดยรวมในระดับมาก ($\bar{x} = 3.59$ และ $\bar{x} = 3.76$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักท่องเที่ยวมีความคาดหวังและการรับรู้ในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยในระดับมากทุกด้าน ดังนี้ ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ($\bar{x} = 3.78$ และ $\bar{x} = 3.98$) รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น ($\bar{x} = 3.60$ และ $\bar{x} = 3.81$) ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{x} = 3.54$ และ $\bar{x} = 3.74$) ด้านการพัฒนาจิตสำนึกในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ($\bar{x} = 3.53$ และ $\bar{x} = 3.66$) และด้านกิจกรรมสนับสนุนด้านสังคมวัฒนธรรม ($\bar{x} = 3.50$ และ $\bar{x} = 3.61$) ตามลำดับ

(4) กิจกรรมสังคม/สาธารณะในแหล่งท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์
สุโขทัย

ตารางที่ 2.20 ทศนคติของนักท่องเที่ยวต่องิจกรรมสังคม/สาธารณะในแหล่งท่องเที่ยวอุทยาน
ประวัติศาสตร์สุโขทัย

ทัศนคติต่องิจกรรมสังคม/สาธารณะ ในแหล่งท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย	ระดับทัศนคติ			
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. ภาครัฐควรเป็นหน่วยงานหลักในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	4.41	.776	มากที่สุด	15
2. ภาครัฐควรจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวร่วมกับชุมชน และภาคธุรกิจ/ผู้ประกอบการ	4.44	.737	มากที่สุด	14
3. หน่วยงานในท้องถิ่นกับหน่วยงานระดับประเทศควรมีความร่วมมือในการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เช่น เทศกาลลอยกระทง เทศกาลสงกรานต์ เป็นต้น	4.53	.697	มากที่สุด	2
4. ทุกภาคส่วนควรมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยว	4.52	.715	มากที่สุด	5
5. ควรมีการสร้างเครือข่ายกับสื่อมวลชนในการประชาสัมพันธ์ข่าวสารด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	4.49	.739	มากที่สุด	10
6. ควรมีการสร้างความเข้าใจกับบุคลากรการท่องเที่ยวในการให้บริการที่ดีแก่นักท่องเที่ยว	4.49	.725	มากที่สุด	9
7. ควรมีการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับกลุ่มกิจกรรมสังคม เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการจัดกิจกรรม	4.47	.711	มากที่สุด	11
8. ควรมีการเผยแพร่ความรู้ทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ผ่านการท่องเที่ยวในอุทยานฯ สุโขทัย	4.53	.686	มากที่สุด	1
9. ควรมีการรณรงค์ให้นักท่องเที่ยวปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับในการเข้าชมแหล่งท่องเที่ยว	4.50	.719	มากที่สุด	8
10. ควรมีการจัดโปรแกรมอาสาสมัครเพื่อกิจกรรมสังคม เช่น มัคคุเทศก์น้อย ทูตท่องเที่ยววัฒนธรรมสุโขทัย เป็นต้น	4.52	.693	มากที่สุด	4
11. ควรมีการกระตุ้นจิตสำนึกในคุณค่าทางประวัติศาสตร์ และมรดกทางวัฒนธรรมผ่านการโฆษณา	4.45	.754	มากที่สุด	13
12. ควรมีการรณรงค์ให้บุคลากรการท่องเที่ยวดำเนินงานด้วยความซื่อสัตย์ ไม่เอาเปรียบ และคำนึงถึงความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว	4.53	.707	มากที่สุด	3

ตารางที่ 2.20 (ต่อ)

ทัศนคติต่อกิจกรรมสังคม/สาธารณะ ในแหล่งท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย	ระดับทัศนคติ			
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
13. ควรมีการจัดตั้งทีมผู้นำเครือข่ายการขับเคลื่อนจากทุกภาคส่วนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน	4.46	.748	มากที่สุด	12
14. ควรมีการพัฒนาแผนการโฆษณาประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในอุทยานฯ สุโขทัยผ่านเว็บไซต์	4.52	.732	มากที่สุด	6
15. ควรมีการจัดอบรมเพื่อส่งเสริม/เพิ่มมูลค่าให้แก่ผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาชาวบ้านที่เป็นเอกลักษณ์ของสุโขทัย	4.51	.722	มากที่สุด	7
รวม	4.49	.565	มากที่สุด	-

จากตารางที่ 2.20 พบว่า นักท่องเที่ยวมีทัศนคติโดยรวมต่อกิจกรรมสังคม/สาธารณะในแหล่งท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{x} = 4.49$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นักท่องเที่ยวมีทัศนคติต่อกิจกรรมสังคม/สาธารณะในระดับมากที่สุดทุกข้อ

โดยนักท่องเที่ยวมีทัศนคติต่อกิจกรรมสังคม/สาธารณะใน 6 อันดับแรก คือ ควรมีการเผยแพร่ความรู้ทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมผ่านการท่องเที่ยวในอุทยานฯ สุโขทัย ($\bar{x} = 4.53$) รองลงมาคือ หน่วยงานในท้องถิ่นกับหน่วยงานระดับประเทศควมมีความร่วมมือในการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เช่น เทศกาลลอยกระทง เทศกาลสงกรานต์ เป็นต้น ($\bar{x} = 4.53$) และควรมีการรณรงค์ให้บุคลากรการท่องเที่ยวดำเนินงานด้วยความซื่อสัตย์ ไม่เอาเปรียบและคำนึงถึงความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว ($\bar{x} = 4.53$) ควรมีการจัดโปรแกรมอาสาสมัครเพื่อกิจกรรมสังคม เช่น มัคคุเทศก์น้อย ทูตท่องเที่ยววัฒนธรรมสุโขทัย เป็นต้น ($\bar{x} = 4.52$) ทุกภาคส่วนควรมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{x} = 4.52$) และควรมีการพัฒนาแผนการโฆษณาประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในอุทยานฯ สุโขทัยผ่านเว็บไซต์ ($\bar{x} = 4.52$) ตามลำดับ

(5) ข้อได้เปรียบทางการแข่งขันของแหล่งท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์
สุโขทัย

ตารางที่ 2.21 ข้อได้เปรียบทางการแข่งขันของแหล่งท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย
เมื่อเปรียบเทียบกับอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา

ข้อได้เปรียบทางการแข่งขันของแหล่งท่องเที่ยว	ระดับข้อได้เปรียบ (n = 222)			
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยรวมของสุโขทัย	3.78	.937	ค่อนข้างเหนือกว่า	3
2. ความเป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรมโดยรวมของสุโขทัย	3.88	.874	ค่อนข้างเหนือกว่า	1
3. ขอบเขตของกิจกรรมทางการท่องเที่ยวโดยรวมของสุโขทัย	3.68	.980	ค่อนข้างเหนือกว่า	9
4. สาธารณูปโภคทางการท่องเที่ยวโดยรวมของสุโขทัย	3.55	1.022	ค่อนข้างเหนือกว่า	12
5. ความหลากหลาย/คุณภาพของสินค้าที่ขบปั๋งของสุโขทัย	3.44	1.039	ค่อนข้างเหนือกว่า	13
6. ความเป็นเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวโดยรวมของสุโขทัย	3.70	.972	ค่อนข้างเหนือกว่า	7
7. คุณภาพการบริการของบุคลากรการท่องเที่ยวโดยรวมของสุโขทัย	3.68	.937	ค่อนข้างเหนือกว่า	8
8. การต้อนรับ/อรัยาศัยไมตรีของคนในท้องถิ่นโดยรวมของสุโขทัย	3.84	.896	ค่อนข้างเหนือกว่า	2
9. ปัจจัยสนับสนุนในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวโดยรวมของสุโขทัย	3.60	.949	ค่อนข้างเหนือกว่า	11
10. การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยรวมของสุโขทัย	3.65	.938	ค่อนข้างเหนือกว่า	10
11. การเป็นแหล่งศึกษาข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมโดยรวมของสุโขทัย	3.72	.976	ค่อนข้างเหนือกว่า	5
12. ความดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวโดยรวมของสุโขทัย	3.72	.977	ค่อนข้างเหนือกว่า	6
13. ความสามารถรองรับนักท่องเที่ยวโดยรวมของสุโขทัย	3.77	.982	ค่อนข้างเหนือกว่า	4
รวม	3.69	.746	ค่อนข้างเหนือกว่า	-

จากตารางที่ 2.21 พบว่า นักท่องเที่ยวมีทัศนคติต่อข้อได้เปรียบทางการแข่งขันของแหล่งท่องเที่ยวเมื่อเปรียบเทียบระหว่างอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยกับอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา ดังนี้

นักท่องเที่ยวมีทัศนคติว่าแหล่งท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยมีความได้เปรียบอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาโดยรวมในระดับค่อนข้างเหนือกว่า ($\bar{x} = 3.69$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นักท่องเที่ยวมีทัศนคติว่าแหล่งท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยมีข้อได้เปรียบอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาในระดับค่อนข้างเหนือกว่าทุกข้อ

โดยนักท่องเที่ยวมีทัศนคติว่าแหล่งท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยมีข้อได้เปรียบอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาใน 3 อันดับแรก คือ ความเป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรมโดยรวมของสุโขทัย ($\bar{x} = 3.88$) รองลงมาคือ การต้อนรับ/อภัยยศไมตรีของคนในท้องถิ่นโดยรวมของสุโขทัย ($\bar{x} = 3.84$) และทรัพยากรทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยรวมของสุโขทัย ($\bar{x} = 3.78$) ส่วนข้อที่นักท่องเที่ยวมีทัศนคติว่าแหล่งท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยมีข้อได้เปรียบอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาในระดับค่อนข้างเหนือกว่าเป็นอันดับสุดท้าย คือ ความหลากหลาย/คุณภาพของสินค้าที่ช้อปปิ้งของสุโขทัย ($\bar{x} = 3.44$)

(6) ความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

ตารางที่ 2.22 ความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยของนักท่องเที่ยว

ความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำ ในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย	ระดับความตั้งใจ			
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. จะบอกผู้อื่นในสิ่งที่ดีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย	4.52	.715	มากที่สุด	2
2. จะแนะนำบุคคลอื่นให้มาเที่ยวที่อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย	4.53	.714	มากที่สุด	1
3. อยากจะมาเที่ยวที่อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยอีก เพราะมีสิ่งดึงดูดใจมากมายให้มาท่องเที่ยวซ้ำ	4.27	.939	มากที่สุด	4
4. ถ้าต้องการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอีกจะเลือกท่องเที่ยวที่อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย	4.30	.955	มากที่สุด	3
รวม	4.41	.719	มากที่สุด	-

จากตารางที่ 2.22 พบว่า นักท่องเที่ยวมีความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยโดยรวมในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.41$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นักท่องเที่ยวมีความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยในระดับมากที่สุดทุกข้อ

โดยนักท่องเที่ยวจะแนะนำบุคคลอื่นให้มาเที่ยวที่อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ($\bar{x} = 4.53$) รองลงมาคือ จะบอกผู้อื่นในสิ่งที่ดีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ($\bar{x} = 4.52$) ถ้าต้องการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอีกจะเลือกท่องเที่ยวที่อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ($\bar{x} = 4.30$) และอยากจะมาเที่ยวที่อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยอีกเพราะมีสิ่งดึงดูดใจมากมาย ให้มาท่องเที่ยวซ้ำ ($\bar{x} = 4.27$) ตามลำดับ

(7) ปัญหาและข้อเสนอแนะในการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

ตารางที่ 2.23 ปัญหาที่นักท่องเที่ยวชาวไทยพบในการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

ปัญหาที่นักท่องเที่ยวพบ ในการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย	จำนวน	ร้อยละ
1. ความไม่สะอาดของแหล่งท่องเที่ยว	29	15.59
2. ข้อมูลเกี่ยวกับโบราณสถาน/แหล่งท่องเที่ยวมีน้อย	28	15.05
3. ห้องน้ำมีจำนวนน้อย	21	11.29
4. ไม่มีเจ้าหน้าที่/มัคคุเทศก์คอยให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว	20	10.75
5. ป้ายบอกทางไปแหล่งท่องเที่ยวมีน้อย	16	8.60
6. ป้ายบอกสถานที่มีขนาดเล็กมองเห็นไม่ชัดเจน	15	8.06
7. การนำรถยนต์/จักรยานยนต์เข้ามาภายในเขตอุทยานฯ เป็นการทำลายทัศนียภาพ	14	7.53
8. การประชาสัมพันธ์กิจกรรมการท่องเที่ยวมีน้อย	13	6.99
9. ถนนบริเวณทางเข้าออกอุทยานฯ ไม่สะดวก	10	5.38
10. ป้ายแสดงทางเข้าอุทยานฯ และห้องน้ำเห็นไม่ชัดเจน	9	4.84
11. อื่นๆ (เช่น รถโดยสารมีน้อย มีกิจกรรมน้อย เอกสาร แนะนำแหล่งท่องเที่ยวมีข้อมูลน้อย ไม่มีเจ้าหน้าที่/ ตำรวจดูแลความปลอดภัย อากาศร้อน เป็นต้น)	11	5.91
รวม	186	100.00

จากตารางที่ 2.23 พบว่า ปัญหาที่นักท่องเที่ยวชาวไทยพบในการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยมีดังนี้ ความไม่สะอาดของแหล่งท่องเที่ยว (15.59%) รองลงมาคือ ข้อมูลเกี่ยวกับโบราณสถาน/แหล่งท่องเที่ยวมีน้อย (15.05%) ห้องน้ำมีจำนวนน้อย (11.29%) ไม่มีเจ้าหน้าที่/มัคคุเทศก์คอยให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว (10.75%) ป้ายบอกทางไปแหล่งท่องเที่ยวมีน้อย (8.60%) ป้ายบอกสถานที่มีขนาดเล็กมองเห็นไม่ชัดเจน (8.06%) การนำรถยนต์/จักรยานยนต์เข้ามาภายในเขตอุทยานฯ เป็นการทำลายทัศนียภาพ (7.53%) การประชาสัมพันธ์

กิจกรรมการท่องเที่ยวมีน้อย (6.99%) ถนนบริเวณทางเข้าออกอุทยานฯ ไม่สะดวก (5.38%) ป้ายแสดงทางเข้าอุทยานฯ และห้องน้ำเห็นไม่ชัดเจน (4.84%) และปัญหาอื่นๆ (เช่น รถโดยสารมีน้อย มีกิจกรรมน้อย เอกสารแนะนำแหล่งท่องเที่ยวมีข้อมูลน้อย ไม่มีเจ้าหน้าที่/ตำรวจดูแลความปลอดภัย อากาศร้อน เป็นต้น) (5.91%)

ตารางที่ 2.24 ปัญหาที่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติพบในการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

ปัญหาที่นักท่องเที่ยวพบ ในการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย	จำนวน	ร้อยละ
1. ไม่มีรถโดยสารสำหรับเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยว ต่างๆ ที่ตั้งอยู่บริเวณรอบนอกของตัวอุทยานประวัติศาสตร์	1	25.00
2. ไม่ค่อยมีกิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยว	1	25.00
3. ความไม่ซื่อสัตย์ของผู้ให้บริการรถโดยสาร	1	25.00
4. เสี่ยงรบกวนจากสัตว์ในเวลากลางคืน	1	25.00
รวม	4	100.00

จากตารางที่ 2.24 พบว่า ปัญหาที่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติพบในการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยมีดังนี้ ไม่มีรถโดยสารสำหรับเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ที่ตั้งอยู่บริเวณรอบนอกของตัวอุทยานประวัติศาสตร์ (จำนวน 1 คน) ไม่ค่อยมีกิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยว (จำนวน 1 คน) ความไม่ซื่อสัตย์ของผู้ให้บริการรถโดยสาร (จำนวน 1 คน) และเสี่ยงรบกวนจากสัตว์ในเวลากลางคืน (จำนวน 1 คน)

ตารางที่ 2.25 ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยของนักท่องเที่ยวชาวไทย

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย	จำนวน	ร้อยละ
1. ควรมีเจ้าหน้าที่/มัคคุเทศก์น้อยให้ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว	28	15.73
2. ปรับปรุงป้ายหรือเอกสารบรรยายข้อมูลในแต่ละแหล่งท่องเที่ยวให้มีรายละเอียดมากขึ้นเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ศึกษาข้อมูล	24	13.48
3. ควรดูแลรักษาความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยวและมีจำนวนถังขยะเพิ่มขึ้น	23	12.92
4. อนุรักษ์วัฒนธรรมที่มีไว้ให้ดีที่สุดเพื่อสืบทอดไปสู่คนรุ่นหลัง	17	9.55
5. ควรมีป้ายบอกทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ให้มากขึ้น	16	8.99
6. ควรมีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวผ่านสื่อให้หลากหลายมากขึ้น	15	8.43
7. ควรมีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ดึงดูดใจมากขึ้น	14	7.87
8. ควรให้คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวและร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยว	14	7.87
9. ไม่ควรให้นักท่องเที่ยวนำรถส่วนตัวเข้ามาในอุทยานฯ ควรอนุญาตเฉพาะรถจักรยานและรถราง	14	7.87
10. ธรรมชาติให้นักท่องเที่ยวแต่งกายให้เหมาะสมในการเข้าชมสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์	5	2.81
11. อื่นๆ (เช่น เพิ่มจำนวนห้องน้ำ มีกิจกรรมตอนกลางคืน ปรับปรุงสิ่งแวดล้อมภายในอุทยานฯ เป็นต้น)	8	4.49
รวม	178	100.00

จากตารางที่ 2.25 พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยมีข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยดังนี้ ควรมีเจ้าหน้าที่/มัคคุเทศก์น้อยให้ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว (15.73%) รองลงมาคือ ปรับปรุงป้ายหรือเอกสารบรรยายข้อมูลในแต่ละแหล่งท่องเที่ยวให้มีรายละเอียดมากขึ้นเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ศึกษาข้อมูล (13.48%) ควรดูแลรักษาความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยวและมีจำนวนถังขยะเพิ่มขึ้น (12.92%) อนุรักษ์วัฒนธรรมที่มีไว้ให้ดีที่สุดเพื่อสืบทอดไปสู่คนรุ่นหลัง (9.55%) ควรมีป้ายบอกทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ให้มากขึ้น (8.99%) ควรมีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวผ่าน

สื่อให้หลากหลายมากขึ้น (8.43%) ควรมีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ดึงดูดใจมากขึ้น (7.87%) ควรให้คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวและร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยว (7.87%) ไม่ควรให้นักท่องเที่ยวนำรถส่วนตัวเข้ามาในอุทยานฯ ควรอนุญาตเฉพาะรถจักรยานและรถราง (7.87%) รณรงค์ให้นักท่องเที่ยวแต่งกายให้เหมาะสมในการเข้าชมสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ (2.81%) และข้อเสนอแนะอื่นๆ (เช่น เพิ่มจำนวนห้องน้ำ มีกิจกรรมตอนกลางคืน ปรับปรุงสิ่งแวดล้อมภายในอุทยานฯ เป็นต้น) (4.49%)

ตารางที่ 2.26 ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย	จำนวน	ร้อยละ
1. ควรมีบริการรถโดยสารสาธารณะสำหรับนักท่องเที่ยวระหว่างเมืองใหม่และเมืองเก่า	3	37.50
2. ป้ายต่างๆ ควรมีภาษาอังกฤษด้วย	2	25.00
3. ควรบำรุงรักษาโบราณสถานให้อยู่ในสภาพที่ดีกว่านี้	1	12.50
4. ควรมีสถานบันเทิงในเวลากลางคืน	1	12.50
5. ร้านจำหน่ายอาหารหรือร้านจำหน่ายของที่ระลึกควรตั้งอยู่ภายนอกตัวอุทยานประวัติศาสตร์	1	12.50
รวม	8	100.00

จากตารางที่ 2.26 พบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยดังนี้ ควรมีบริการรถโดยสารสาธารณะสำหรับนักท่องเที่ยวระหว่างเมืองใหม่และเมืองเก่า (จำนวน 3 คน) ป้ายต่างๆ ควรมีภาษาอังกฤษด้วย (จำนวน 2 คน) ควรบำรุงรักษาโบราณสถานให้อยู่ในสภาพที่ดีกว่านี้ (จำนวน 1 คน) ควรมีสถานบันเทิงในเวลากลางคืน (จำนวน 1 คน) และร้านจำหน่ายอาหารหรือร้านจำหน่ายของที่ระลึกควรตั้งอยู่ภายนอกตัวอุทยานประวัติศาสตร์ (จำนวน 1 คน)

2.6.2 การนำเสนอข้อมูลด้วยสถิติเชิงอนุมาน : การทดสอบสมมติฐาน

คณะผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานการวิจัยไว้ 3 ข้อ ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 นักท่องเที่ยวที่มีลักษณะส่วนบุคคลต่างกันมีความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในอนาคตในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยแตกต่างกัน

แบ่งออกเป็น 6 สมมติฐานย่อย ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1.1 นักท่องเที่ยวที่มีเพศต่างกันมีความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในอนาคตในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยแตกต่างกัน

การทดสอบ Levene's test for equality of variances ถ้าพบว่ามีค่าน้อยกว่า .05 หมายความว่า ค่าความแปรปรวนแตกต่างกันจะใช้ค่า t-test ของ Not equal variances ในการทดสอบความแตกต่าง แต่ถ้าพบว่ามีค่ามากกว่า .05 หมายความว่า ค่าความแปรปรวนไม่แตกต่างกันจะใช้ค่า t-test ของ Equal variances ในการทดสอบความแตกต่าง

ตารางที่ 2.27 การเปรียบเทียบความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในอนาคตในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย จำแนกตามเพศของนักท่องเที่ยว

ความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำ ในอนาคต	Levene's Test		เพศ	$\bar{x}$	t	df	Sig.
	F	Sig.					
Not equal variances	7.164*	.008	ชาย หญิง	4.30 4.48	-2.489*	313.865	.013

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2.27 ผลการเปรียบเทียบความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในอนาคตในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย จำแนกตามเพศของนักท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีเพศต่างกันมีความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในอนาคตในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักท่องเที่ยวเพศหญิงมีความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในอนาคตในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยมากกว่านักท่องเที่ยวเพศชาย

สมมติฐานข้อที่ 1.2 นักท่องเที่ยวที่มีอายุต่างกันมีความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในอนาคตในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยแตกต่างกัน

การทดสอบ Test of homogeneity of variances ถ้าพบว่า Levene statistic มีค่าน้อยกว่า .05 หมายความว่า ค่าความแปรปรวนแตกต่างกันจะใช้ค่าสถิติ Brown-forsythe ในการทดสอบความแตกต่าง แต่ถ้าพบว่า Levene statistic มีค่ามากกว่า .05 หมายความว่า ค่าความแปรปรวนไม่แตกต่างกันจะใช้ค่า F-test ในการทดสอบความแตกต่าง

ตารางที่ 2.28 การเปรียบเทียบความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในอนาคตในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย จำแนกตามอายุของนักท่องเที่ยว

Test of Homogeneity of Variances		Brown-Forsythe			
Levene Statistic	Sig.	Statistic	df1	df2	Sig.
2.893*	.035	1.856	3	361.259	.137

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2.28 ผลการเปรียบเทียบความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในอนาคตในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย จำแนกตามอายุของนักท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีอายุต่างกันมีความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในอนาคตในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานข้อที่ 1.3 นักท่องเที่ยวที่มีสถานภาพต่างกันมีความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในอนาคตในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยแตกต่างกัน

ตารางที่ 2.29 การเปรียบเทียบความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในอนาคตในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย จำแนกตามสถานภาพของนักท่องเที่ยว

ความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำ ในอนาคต	Levene's Test		สถานภาพ	$\bar{x}$	t	df	Sig.
	F	Sig.					
Equal variances	2.662	.104	โสด	4.39	-.373	398	.709
			สมรส	4.42			

จากตารางที่ 2.29 ผลการเปรียบเทียบความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในอนาคตในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย จำแนกตามสถานภาพของนักท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีสถานภาพต่างกันมีความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในอนาคตในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานข้อที่ 1.4 นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในอนาคตในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยแตกต่างกัน

ตารางที่ 2.30 การเปรียบเทียบความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในอนาคตในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย จำแนกตามระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยว

Test of Homogeneity of Variances		ความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในอนาคต	SS	df	MS	F-test	Sig.
Levene Statistic	Sig.						
1.824	.163	ระหว่างกลุ่ม	8.975	2	4.487	9.038*	.000
		ภายในกลุ่ม	197.119	397	.497		
		รวม	206.094	399			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2.30 ผลการเปรียบเทียบความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในอนาคตในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย จำแนกตามระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในอนาคตในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแล้วพบว่ามีความแตกต่างกัน จะเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ดังตาราง 2.31

ตารางที่ 2.31 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในอนาคตในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย จำแนกตามระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยว

ความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในอนาคต		ระดับการศึกษา		
		ต่ำกว่าปริญญาตรี	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี
	$\bar{x}$	4.54	4.42	4.14
ต่ำกว่าปริญญาตรี	4.54	-	.12	.40*
ปริญญาตรี	4.42		-	.28*
สูงกว่าปริญญาตรี	4.14			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2.31 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในอนาคตในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย จำแนกตามระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีมีความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในอนาคตในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย มากกว่านักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ .40

นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีมีความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในอนาคตในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย มากกว่านักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ .28

สมมติฐานข้อที่ 1.5 นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพต่างกันมีความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในอนาคตในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยแตกต่างกัน

ตารางที่ 2.32 การเปรียบเทียบความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในอนาคตในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย จำแนกตามอาชีพของนักท่องเที่ยว

Test of Homogeneity of Variances		Brown-Forsythe			
Levene Statistic	Sig.	Statistic	df1	df2	Sig.
2.362*	.017	1.602	8	233.563	.125

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2.32 ผลการเปรียบเทียบความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในอนาคตในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย จำแนกตามอาชีพของนักท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพต่างกันมีความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในอนาคตในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานข้อที่ 1.6 นักท่องเที่ยวที่มีรายได้ครัวเรือนต่อเดือนต่างกันมีความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในอนาคตในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยแตกต่างกัน

ตารางที่ 2.33 การเปรียบเทียบความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในอนาคตในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย จำแนกตามรายได้ครัวเรือนต่อเดือนของนักท่องเที่ยว

Test of Homogeneity of Variances		ความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในอนาคต	SS	df	MS	F-test	Sig.
Levene Statistic	Sig.						
1.099	.361	ระหว่างกลุ่ม	8.535	5	1.707	3.404*	.005
		ภายในกลุ่ม	197.559	394	.501		
		รวม	206.094	399			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2.33 ผลการเปรียบเทียบความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในอนาคตในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย จำแนกตามรายได้ครัวเรือนต่อเดือนของนักท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีรายได้ครัวเรือนต่อเดือนต่างกันมีความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในอนาคตในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแล้วพบว่ามีความแตกต่างกัน จะเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ดังตาราง 2.34

ตารางที่ 2.34 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในภาคในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย จำแนกตามรายได้ครัวเรือนต่อเดือนของนักท่องเที่ยว

ความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำ ในภาค		รายได้ครัวเรือนต่อเดือน					
		ต่ำกว่า 15,000 บาท	15,000- 29,999 บาท	30,000- 44,999 บาท	45,000- 59,999 บาท	60,000- 74,999 บาท	75,000 บาท ขึ้นไป
	$\bar{x}$	4.54	4.56	4.35	4.28	4.45	4.20
ต่ำกว่า 15,000 บาท	4.54	-	-.02	.19	.26	.09	.33*
15,000-29,999 บาท	4.56		-	.21	.28*	.11	.35*
30,000-44,999 บาท	4.35			-	.07	-.10	.15
45,000-59,999 บาท	4.28				-	-.17	.07
60,000-74,999 บาท	4.45					-	.25
75,000 บาทขึ้นไป	4.20						-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2.34 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในภาคในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย จำแนกตามรายได้ครัวเรือนต่อเดือนของนักท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีรายได้ครัวเรือนต่อเดือนต่ำกว่า 15,000 บาท มีความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในภาคในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย มากกว่านักท่องเที่ยวที่มีรายได้ครัวเรือนต่อเดือน 75,000 บาทขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ .33

นักท่องเที่ยวที่มีรายได้ครัวเรือนต่อเดือน 15,000-29,999 บาท มีความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในภาคในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย มากกว่านักท่องเที่ยวที่มีรายได้ครัวเรือนต่อเดือน 45,000-59,999 บาท และ 75,000 บาทขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ .28 และ .35 ตามลำดับ

สมมติฐานข้อที่ 2 นักท่องเที่ยวมีความคาดหวังและการรับรู้จริงจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย แตกต่างกัน

ถ้าความคาดหวังของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย มีค่ามากกว่าการรับรู้ที่รับรู้จริง ($E > P$) หมายความว่า นักท่องเที่ยวไม่พึงพอใจต่อการท่องเที่ยวในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

ถ้าความคาดหวังของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย มีค่าเท่ากับการรับรู้ที่รับรู้จริง ($E = P$) หมายความว่านักท่องเที่ยวพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

ถ้าความคาดหวังของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย มีค่าน้อยกว่าการรับรู้ที่รับรู้จริง ($E < P$) หมายความว่านักท่องเที่ยวพึงพอใจมากต่อการท่องเที่ยวในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

ตารางที่ 2.35 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคาดหวังและการรับรู้จริงของนักท่องเที่ยวจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน ในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย	Paired t - test for Equality of Means						
	$\bar{x}$ (E)	$\bar{x}$ (P)	E-P	แปลผล	t	df	Sig.
1. ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	3.78	3.98	-.20	พึงพอใจมาก	-4.988*	399	.000
2. ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว	3.54	3.74	-.20	พึงพอใจมาก	-4.864*	399	.000
3. ด้านการพัฒนาจิตสำนึกในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	3.53	3.66	-.13	พึงพอใจมาก	-2.975*	399	.003
4. ด้านกิจกรรมสนับสนุนด้านสังคมวัฒนธรรม	3.50	3.61	-.11	พึงพอใจมาก	-2.574*	399	.010
5. ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น	3.60	3.81	-.21	พึงพอใจมาก	-5.594*	399	.000
การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน โดยรวม	3.59	3.76	-.17	พึงพอใจมาก	-4.895*	399	.000

E = ความคาดหวัง, P = การรับรู้, * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2.35 ผลการเปรียบเทียบความคาดหวังและการรับรู้จริงของนักท่องเที่ยวจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย พบว่า นักท่องเที่ยวมีความคาดหวังและการรับรู้จริงแตกต่างกันทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โดยค่าเฉลี่ยของการรับรู้จริง (P) สูงกว่าค่าเฉลี่ยของความคาดหวัง (E) หมายความว่านักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจมากต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้าน ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว ด้าน

การพัฒนาจิตสำนึกในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และด้านกิจกรรมสนับสนุนด้านสังคม วัฒนธรรม ตามลำดับ

สมมติฐานข้อที่ 3 การรับรู้ต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน ข้อได้เปรียบทางการแข่งขัน กิจกรรมสังคม/สาธารณะในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มีผลต่อความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในอนาคตในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

ตารางที่ 2.36 ปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในอนาคตในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยของนักท่องเที่ยว

ปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในอนาคต	Beta	t	Sig.
1. ข้อได้เปรียบทางการแข่งขัน ในเรื่องทรัพยากรทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยรวม	.186	2.596*	.010
2. การรับรู้ของนักท่องเที่ยวในด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	.256	4.220*	.000
3. ข้อได้เปรียบทางการแข่งขัน ในเรื่องความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวโดยรวม	.205	2.904*	.004
4. กิจกรรมสังคม/สาธารณะในแหล่งท่องเที่ยว	.151	2.585*	.010
F	23.059*		
Sig.	.000		
R ²	29.8%		
Adj. R ²	28.5%		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2.36 พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในอนาคตในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยของนักท่องเที่ยว คือ การรับรู้ของนักท่องเที่ยวด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ($\beta = .256$) ข้อได้เปรียบทางการแข่งขันในเรื่องความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวโดยรวม ($\beta = .205$) ข้อได้เปรียบทางการแข่งขันในเรื่องทรัพยากรทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยรวม ($\beta = .186$) และกิจกรรมสังคม/สาธารณะในแหล่งท่องเที่ยว ($\beta = .151$) ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยปัจจัยต่างๆ เหล่านี้สามารถอธิบายความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในอนาคตในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยของนักท่องเที่ยวได้ร้อยละ 28.5 (Adjusted R²)

2.7 ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ในประเด็นการมีส่วนร่วมของภาครัฐ เอกชน ชุมชน นักท่องเที่ยว และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนของอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ซึ่งคณะผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอผลการวิจัยออกเป็น 5 ส่วน คือ (1) ผลการสัมภาษณ์กลุ่มภาครัฐ จำนวน 10 คน (2) ผลการสัมภาษณ์กลุ่มภาคเอกชน จำนวน 10 คน (3) ผลการสัมภาษณ์กลุ่มภาคชุมชน จำนวน 10 คน (4) ผลการสัมภาษณ์กลุ่มนักท่องเที่ยว จำนวน 5 คน (5) ผลการสัมภาษณ์กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น จำนวน 5 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 40 คน (รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ดูภาคผนวก)

คณะผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) จากข้อมูลการสัมภาษณ์ ซึ่งสรุปจำแนกตามประเด็นต่างๆ ดังนี้

2.7.1 กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

(1) กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่โดดเด่นและเป็นเอกลักษณ์

กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้ง 5 กลุ่มให้ข้อมูลที่สอดคล้องกันว่า กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่โดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ และสามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้มาท่องเที่ยวยังอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยมากที่สุดคือ ประเพณีลอยกระทง เผาเทียนเล่นไฟ ซึ่งเป็นงานที่จัดขึ้นเป็นประจำทุกปีและนักท่องเที่ยวจะเดินทางมาเที่ยวในสุโขทัยกันเป็นจำนวนมากในช่วงเทศกาลลอยกระทง ดังตัวอย่างคำกล่าวของผู้ให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

กลุ่มบุคลากรภาครัฐ

“เราได้สืบทอดประเพณีลอยกระทงเผาเทียนเล่นไฟกันมาประมาณ 30 กว่าปีแล้ว และได้ทำมาตลอดทุกปี กลายเป็นปฏิทินท่องเที่ยวของประเทศไปแล้ว”

“ในการจัดงานลอยกระทงแต่ละครั้งก็มาเที่ยวกันแทบทุกจังหวัดโดยเฉพาะในส่วนของทางภาคเหนือ เพราะจะมีการจัดประกวดกระทงและมีกระทงพระราชทานร่วมด้วย”

“ในส่วนของงานลอยกระทงก็จะมีนักท่องเที่ยวต่างชาติเพิ่มขึ้นทุกปี”

กลุ่มผู้ประกอบการภาคเอกชน

“ในช่วง High season นักท่องเที่ยวจะเข้ามาใช้บริการตลอด โดยเฉพาะช่วงเทศกาลลอยกระทง”

กลุ่มชุมชน

“ในช่วงงานประเพณีลอยกระทงจะมีนักท่องเที่ยวมาเยอะ”

กลุ่มนักท่องเที่ยว

“รู้จักสุขุขทัยในเรื่องงานลอยกระทง เห็นทางอินเทอร์เน็ตทางสื่อแต่พอมาเจอจริง ๆ ยิ่งใหญ่มาก เขาจัดได้ประทับใจและคุ้มค่าสำหรับนักท่องเที่ยวคนหนึ่ง”

“ประเพณีเผาเทียน เล่นไฟ ในช่วงเทศกาลลอยกระทงที่มีการแต่งกายย้อนยุค และการแสดงแสง สี เสียง”

กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น

“นักท่องเที่ยวจะเข้ามาเที่ยวกันเยอะในช่วงงานเทศกาลลอยกระทง”

(2) กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอื่น ๆ

นอกจากงานประเพณีลอยกระทง เผาเทียน เล่นไฟ แล้ว ยังมีกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอื่นๆ ที่เป็นที่ยอมรับของนักท่องเที่ยวรองลงมา ได้แก่ งานประเพณีสงกรานต์ งานมินิไลท์แอนด์ซาวนด์ที่จำลองการแสดงมาจากงานลอยกระทง งานวันพ้อขุน และการปั่นจักรยานเที่ยวชมโบราณสถาน ซึ่งเป็นที่ยอมรับมากสำหรับนักท่องเที่ยวโดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ดังตัวอย่างคำกล่าวของผู้ให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

กลุ่มบุคลากรภาครัฐ

“งานลอยกระทงเป็นกิจกรรมหลัก งานที่รองจากงานหลักก็คือในส่วนของการท่องเที่ยว เช่น งานสงกรานต์”

“นักท่องเที่ยวจะปั่นจักรยานเพื่อชมโบราณสถานซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของที่นี่ไป แล้ว ถ้าเป็นนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติจะนิยมปั่นจักรยานเที่ยวรอบเมืองสุโขทัย”

“วันที่ 17 มกราคม เป็นวันพ้อขุน จังหวัดสุโขทัยก็ทำพิธีและจัดให้มีขบวนแห่เพื่อรำลึกถึงพ้อขุนรามคำแหงมหาราช”

กลุ่มผู้ประกอบการภาคเอกชน

“กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวนิยม เช่น งานลอยกระทงเผาเทียน เล่นไฟ Light and Sound งานสงกรานต์”

“จากการเปรียบเทียบกับสมัยก่อนปริมาณการท่องเที่ยวโดยใช้จักรยานมีปริมาณที่สูงขึ้น เป็นทางเลือกในการท่องเที่ยว”

กลุ่มชุมชน

“งานสงกรานต์เป็นงานประเพณีของท้องถิ่น นักท่องเที่ยวจะให้ความสนใจในขบวนแห่ มีการประกวดล้อเกวียนโบราณ ก่อพระเจดีย์ทราย เทพีสงกรานต์”

“นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติส่วนใหญ่จะคุ้นเคยในการท่องเที่ยวโดยใช้จักรยาน”

กลุ่มนักท่องเที่ยว

“ใช้จักรยานในการเที่ยวชมอุทยานฯ สุโขทัย เพราะไม่ทำให้เกิดมลภาวะ”

2.7.2 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ทั้งในฐานะเจ้าภาพร่วมหรือผู้ให้การสนับสนุนการจัดกิจกรรมทั้งในระดับจังหวัดและระดับท้องถิ่น โดยแต่ละหน่วยงาน สถานประกอบการ และชุมชนจะมีลักษณะของการมีส่วนร่วมหรือการให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่แตกต่างกันตามหน้าที่ความรับผิดชอบของตน

กลุ่มบุคลากรภาครัฐ

จากที่คณะผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเจ้าหน้าที่ภาครัฐพบว่าทุกหน่วยงานได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม เช่น งานประเพณีลอยกระทง งานมินิไลท์แอนด์ซาวด์ งานสงกรานต์ เป็นต้น ซึ่งเป็นงานหลักที่จัดขึ้นเป็นประจำทุกปี โดยมีส่วนร่วมทั้งในด้านการสนับสนุนด้านสถานที่ งบประมาณ หรือการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในการจัดงาน ดังตัวอย่างคำกล่าวของผู้ให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ส่วนใหญ่จะอำนวยความสะดวกในเรื่องสถานที่จัดงาน ไม่ได้เป็นเจ้าของงานโดยตรง แต่จะมีส่วนงานต่างๆ เป็นเจ้าภาพในการจัดกิจกรรม งานในส่วนของท้องถิ่น เช่น งานสงกรานต์ เวียนเทียนวันอาสาฬหบูชาหรือวันเข้าพรรษา จะร่วมมือกับวัฒนธรรมจังหวัดและส่วนของพระพุทธศาสนา ซึ่งในอุทยานฯ สุโขทัยเป็นที่ตั้งของวัดมหาธาตุ ทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐ เอกชน ประชาชน และนักท่องเที่ยว”

“กิจกรรมงานจะเน้นไปทางด้านการส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรม เช่น งานสงกรานต์ งานลอยกระทง งานไหว้พระ วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาต่างๆ ในส่วนของงานประเพณีลอยกระทงทางจังหวัดรับเป็นเจ้าภาพในการดำเนินงาน แต่เทศบาลเป็นเจ้าของพื้นที่หน่วยงานที่เป็นแม่งานหลักสนับสนุนคือ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ส่วนงานสงกรานต์ยังเป็นหน้าที่ของเทศบาล”

“เกือบทุกงานไม่ว่าจะเป็นในส่วนของประเพณีลอยกระทง งานสงกรานต์ และงานพ้อขุน ก็จะเข้าไปร่วมมือในการจัดงานด้วยตลอด สนับสนุนในการให้งบประมาณ การอบรมให้ความรู้กับชาวบ้านในหมู่บ้านต่างๆ เช่น หมู่ 4 จะทำเรือไม้สัก หมู่ 5 จะขึ้นชื่อเรื่องเครื่องปั้นดินเผา นอกจากนั้นจะมีกลุ่มอาชีพเย็บผ้าในช่วงเวลาว่าง และส่งเสริมการทอผ้าไทยของหมู่บ้านอีสานเพื่อเป็นผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว”

“จัดงานมินิไลท์ร่วมกับสมาคมส่งเสริมการท่องเที่ยวของสุโขทัยในทุกเสาร์แรกของเดือน หรือในงานลอยกระทงจะมีการจัดแสง สี เสียงชุดใหญ่ โดยใช้สถานที่วัดมหาธาตุในอุทยานฯ ปีนี้เราจะใช้สโลแกนในการท่องเที่ยวว่า Always Amazing You และเน้นประชาสัมพันธ์ว่า “สุโขทัยคือเมืองรุ่งอรุณแห่งความสุข” พยายามที่จะตอกย้ำว่าเรามีความชัดเจนในตรงนี้”

“ร่วมมือกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานสุโขทัย และอุทยานฯ สุโขทัยในการจัดงานประเพณีลอยกระทงทุกปี โดยรับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดงานประเพณีลอยกระทงและกิจกรรมในงาน ส่วนหนึ่งคือจะเน้นเรื่องวัฒนธรรมที่เป็นประเพณีดั้งเดิมและกิจกรรมเอามาจากศิลาจารึก เพื่อสื่อให้นักท่องเที่ยวได้รู้ถึงชีวิตที่หลากหลายของคนสุโขทัย”

“เป็นการดำเนินการในส่วนของงานประจำปีคือ งานประเพณีลอยกระทง จะรับผิดชอบในภาพรวมของงานกับจุดที่เน้นคือในส่วนของลานวัฒนธรรม 700 ปี ซึ่งจะเป็นการย้อนวิถีชีวิตของคนสุโขทัยในอดีต และร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ ส่งเสริมด้านวัฒนธรรมหรือภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยทางเราเป็นวิทยากรอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการเก็บรักษาโบราณวัตถุในพิพิธภัณฑ์ของชุมชน และวิธีการจัดเก็บไว้เป็นหมวดหมู่”

“ประสานงานในเรื่องการจัดกิจกรรมลอยกระทงย้อนยุค และนำเสนอเรื่องราวของสุโขทัยให้กับนักท่องเที่ยว เช่น การแกะสลัก การตีมีด การสอนภาษาลายสือไทย การทำนา”

กลุ่มผู้ประกอบการภาคเอกชน

ในส่วนของผู้ประกอบการภาคเอกชนทั้งในส่วนของโรงแรม/ที่พัก ร้านอาหาร บริการขนส่ง รวมทั้งผู้ผลิตหรือจำหน่ายสินค้า ต่างก็ให้ความร่วมมือในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยในลักษณะต่างๆ เช่น การเข้าร่วมประชุมร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ สนับสนุนด้านงบประมาณ การออกร้านในงานประจำปี การประชาสัมพันธ์ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการผ่านทางเอกสารแผ่นพับและการบอกกล่าวด้วยตนเอง เป็นต้น ดังตัวอย่างคำกล่าวของผู้ให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ทางร้านเป็นสปอนเซอร์ให้ในช่วงเวลาที่มีการจัดงานภายในจังหวัด ด้านเงินทุนหรือเสื้อผ้า หรือไปช่วยออกร้านในงานต่างๆ เช่น งานประเพณีลอยกระทง หรืองานสงกรานต์ หรือไปช่วยจัดตกแต่งสถานที่”

“มีการแจกแผ่นพับเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวของอุทยานฯ สุโขทัยที่หน่วยงานภาครัฐจัดทำขึ้นให้กับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาพัก”

“มีการประชุมกันทุกเดือนร่วมกับภาคเอกชนและภาครัฐเกี่ยวกับการช่วยเหลือด้านการท่องเที่ยว โดยวางแผนว่าในแต่ละเดือนจะมีกิจกรรมอะไรบ้างเพื่อให้จังหวัดสุโขทัยเป็นที่รู้จักมากขึ้นและมีคนเข้ามาท่องเที่ยวมากขึ้น ภาคชุมชนก็มีส่วนร่วมเยอะเช่นกัน เขาก็ให้ความร่วมมือทุกอย่างในการอนุรักษ์ประเพณีของไทย”

“พร้อมที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมร่วมกับภาคชุมชน ภาคเอกชน และภาครัฐ ในการดำเนินโครงการต่างๆ โดยจะสนับสนุนในเรื่องสถานที่ ทรัพยากร และแผ่นพับไว้บริการนักท่องเที่ยว”

“เวลาที่มีกิจกรรมต่างๆ เกิดขึ้นที่ส่วนกลางทางเราก็จะเข้าไปร่วม โดยเราได้มีกรมโฆษณาประชาสัมพันธ์ให้บริษัททัวร์ต่างๆ รู้ว่าแต่ละปีเรามีกิจกรรมอะไรบ้าง แจกเอกสารแผ่น

พบต่าง ๆ ที่ททท.จัดทำขึ้นเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว หรือร้านอาหาร หรือการเดินทางให้กับผู้ที่มาพักด้วย”

“ทางร้านเป็นสปอนเซอร์ในการจัดทำป้ายโฆษณาทางนอกระทาง”

“หากมีการแสดงก็จะบอกให้นักท่องเที่ยวได้ไปท่องเที่ยว ไม่เช่นนั้นเขาจะไม่รู้ในส่วนของการอนุรักษ์ก็พยายามทำที่พักให้เป็นแนวอนุรักษ์เพื่อให้กลมกลืนกับลักษณะของแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นโบราณสถาน”

กลุ่มชุมชน

ชาวบ้านที่อยู่ในเขตพื้นที่ของอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยทั้ง 12 ชุมชนก็ได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมตามที่หน่วยงานภาครัฐขอความร่วมมือมา เช่น การจัดขบวนแห่ในงานสงกรานต์ซึ่งเป็นประเพณีประจำปีของท้องถิ่น การร่วมกิจกรรมตักบาตรในงานลอยกระทง การอบรมเป็นอาสาสมัครนำเที่ยวหรือเป็นมัคคุเทศก์น้อยเพื่อให้บริการนำเที่ยวและให้ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ การเป็นตำรวจบ้านเพื่อช่วยดูแลความปลอดภัยให้นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในชุมชนหรือบริเวณอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ดังตัวอย่างคำกล่าวของผู้ให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

“มีส่วนร่วมโดยการจัดกิจกรรมประเพณีลอยกระทง ให้บริการกับนักท่องเที่ยว ดูแลเรื่องของความสะอาดของพื้นที่ และพยายามรักษาโบราณสถานให้คงอยู่ในสภาพเดิมให้ได้มากที่สุด”

“คนในชุมชนได้เข้าอบรมเป็นมัคคุเทศก์ที่หน่วยงานของรัฐจัดให้เพื่อให้สามารถสื่อสารกับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติได้ นอกจากนี้คนในชุมชนยังให้ความร่วมมือกับหน่วยงานของตำรวจโดยการเข้าเป็นตำรวจบ้านคอยดูแลความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว”

“การจัดงานของเทศบาลจะขอความร่วมมือเข้ามายังชุมชน โดยจากการสังเกตทุกชุมชนจะให้ความร่วมมือ ในช่วงที่ผ่านมามีกิจกรรมงานลอยกระทง ประเพณีสงกรานต์ชุมชนก็ได้มีการจัดขบวนเข้าร่วม”

“วันพ้อขุน องค์การบริหารส่วนจังหวัดและเทศบาลให้การสนับสนุน มีการจัดขบวนแห่ วิ่งมาราธอน งานเดือน 4 ที่มีการไหว้พระ เทศบาล ชุมชน และวัดจะร่วมกันจัด”

“คนในชุมชนได้เข้าร่วมการอบรมมัคคุเทศก์มา 2 รุ่นแล้ว ซึ่งหลังจากที่อบรมไปแล้วก็มีการติดต่อให้ไปนำเที่ยวตามชุมชนต่าง ๆ ที่มีการทำหัตถกรรมพื้นบ้าน เช่น สักโลก ไม้แกะสลัก”

“ชุมชนจะมีส่วนร่วมในงานสงกรานต์มากกว่างานลอยกระทง เพราะงานลอยกระทงจะเป็นงานของทางจังหวัด แต่ถ้าเป็นงานสงกรานต์ทางรัฐให้เงินสนับสนุนมาเพื่อจัดขบวนแห่แต่ละชุมชนจะคิดสร้างสรรค์ขึ้นมาเกี่ยวกับรูปแบบในการนำเสนอ”

“เราก็มีส่วนร่วมตลอด หากเขาต้องการให้เราทำอะไรก็จะไป งานลอยกระทงก็ไป ทำบุญตักบาตร ในเทศกาลสงกรานต์ก็จะมีเกวียนและนางสงกรานต์ กลองยาวประกอบขบวน แห่งของแต่ละชุมชน”

กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น

สำหรับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นก็ได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย โดยการช่วยประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยว การช่วยดูแลความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว สถาบันการศึกษาก็มีส่วนร่วมในลักษณะของกิจกรรมนักศึกษา เช่น ชมรมมัลลเทศก์ ชมรมศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น ดังตัวอย่างคำกล่าวของผู้ให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ส่งเสริมด้านการประชาสัมพันธ์เป็นงานหลัก ส่งเสริมด้านข้อมูลต่าง ๆ ให้กับคนที่ผ่านเข้ามาในจังหวัดสุโขทัย ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม ทางเรามีแผนพับใบปลิวที่พอจะแนะนำกันได้ก็นำกันไป”

“มีการสร้างเครือข่ายชุมชนเพื่อดูแลเรื่องความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว”

“กิจกรรมต่าง ๆ ที่นักศึกษาทำในรูปแบบของชมรมที่เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมว่าจะเรียนรู้เกี่ยวกับอะไรในชุมชน ชมรมมัลลเทศก์ ซึ่งเขาจะลงพื้นที่ที่เมืองเก่า เขียววิทยากรมาให้ความรู้ จากนั้นก็ให้นักศึกษาบรรยายให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวในโอกาสต่อไป”

2.7.3 ผลกระทบของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

(1) ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ/การสร้างอาชีพให้กับชุมชน

ทั้งกลุ่มภาครัฐ เอกชน ชุมชน และกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นมีความคิดเห็นในทิศทางเดียวกันว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ส่งผลกระทบด้านเศรษฐกิจ/การสร้างอาชีพให้กับคนในชุมชนบริเวณโดยรอบอุทยานฯ ในเชิงบวก คือ ทำให้คนในชุมชนมีรายได้จากการนำภูมิปัญญามาผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่นเพื่อเป็นของที่ระลึกจากการท่องเที่ยว เช่น เครื่องสังคโลก ไม้แกะสลัก งานหัตถกรรม อาหาร ขนม เป็นต้น บางส่วนก็เปลี่ยนอาชีพจากการทำการเกษตรมาเป็นการค้าขาย หรือมีรายได้เสริมจากการทำการเกษตร ทำให้คนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ถ้าเป็นภาคธุรกิจจะส่งผลดีต่อผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่โดยตรง เช่น ที่พัก/เกสต์เฮาส์ ร้านอาหาร บริการรถรางและรถเช่าจักรยาน ดังตัวอย่างคำกล่าวของผู้ให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

กลุ่มบุคลากรภาครัฐ

“คนในพื้นที่ได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวโดยพื้นที่ในส่วนที่อยู่ใกล้มีการสร้างที่พัก เกสต์เฮาส์ เปลี่ยนอาชีพจากเกษตรกรรมมาเป็นการค้าขาย นำสินค้ามาจำหน่ายในพื้นที่มากขึ้น”

“การท่องเที่ยวยังเกิดประโยชน์กับเอกชนในพื้นที่เข้ามาทำรถรางและร้านเช่าจักรยานบริการนักท่องเที่ยว ชาวบ้านมาตั้งร้านค้าจำหน่ายสินค้า”

“ในปีหนึ่งจะมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวงานลอยกระทง งานสงกรานต์ โฮมสเตย์ก็จะสามารถรองรับด้านที่พักได้ส่วนหนึ่งทำให้คนในชุมชนมีรายได้เสริม

“การออกร้านขายของ เช่น งานลอยกระทง งานพ่อขุน แต่ละชุมชนจะมีการนำสินค้ามาขายกัน เช่น อาหาร ของใช้ ของที่ระลึก ทำให้ชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น”

“ชุมชนรอบๆ เมืองเก่าก็เป็นชุมชนหัตถกรรม บางบ้านทำเครื่องสังคโลก บางบ้านก็ทำข้าวตอกพระร่วง”

“ในส่วนของชุมชนก็มีรายได้จากการที่ทาง ททท.เข้าไปจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ตลาดแลกเบี้ย”

“งาน Mini Light and Sound เขาก็จะไปจ้างทางชุมชนให้ทำอาหารพื้นเมืองแต่ละชนิดมาร่วมด้วย ชาวบ้านก็จะมีรายได้จากตรงนั้น เวลาที่มีงานออกร้านชาวบ้านก็จะเอาภูมิปัญญาของตัวเองออกมาวางขายทำให้เกิดรายได้ในส่วนนี้”

“บริเวณด้านหน้าอุทยานฯ จะมีร้านขายของที่ระลึกที่ทำจากฝีมือภูมิปัญญาชาวบ้านในท้องถิ่น นักท่องเที่ยวก็จะไปซื้อเป็นของฝากหรือซื้อไปขายต่อ ทำให้คนในท้องถิ่นมีรายได้”

ซึ่งกลุ่มบุคลากรภาครัฐบางท่านก็มีความคิดเห็นว่า ถ้าชุมชนมีรายได้จากการท่องเที่ยวก็จะทำให้ชุมชนเห็นความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ดังตัวอย่างคำกล่าวของผู้ให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ในการจัดกิจกรรมต่างๆ ชุมชนจะต้องมีรายได้จากนักท่องเที่ยวด้วย ไม่เช่นนั้นคนในชุมชนก็จะมองไม่เห็นความสำคัญของนักท่องเที่ยว”

กลุ่มผู้ประกอบการภาคเอกชน

“คนในชุมชนจะทำเครื่องปั้นโบราณ สังคโลก และผลิตภัณฑ์จากไม้ ซึ่งเป็นรายได้อีกส่วนหนึ่งที่เข้ามาสู่ชุมชนโดยใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านในการทำ เป็นตุ๊กตาโบราณ เครื่องเรือน ช่วงเทศกาลลอยกระทงทำให้มีการกระจายรายได้ภายในจังหวัด จะมีของมาฝากขายในร้านด้วย”

“ที่รีสอร์ทมีการบริการนวดแผนไทยโดยให้ชาวบ้านที่มีความรู้ในการนวดแผนไทยเข้ามาให้บริการกับนักท่องเที่ยว เป็นการกระจายรายได้ให้กับคนในชุมชน”

“บางครั้งที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามามากก็จะจ้างนักศึกษามาช่วยงานทำให้เขามีรายได้ตรงส่วนนี้เพิ่มเติม ร้านอาหารต่างๆ ก็มีลูกค้าเข้ามาเยอะขึ้น เครื่องสังคโลก หรือเครื่องไม้ก็ได้รับการตอบรับจากนักท่องเที่ยวมากพอสมควรโดยจะซื้อไปเป็นของที่ระลึก”

“การที่สุโขทัยได้เป็นมรดกโลกเป็นสัญลักษณ์ที่ดีของสุโขทัยและทำให้คนในชุมชนมีรายได้มากขึ้นจากที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามามากขึ้น”

กลุ่มชุมชน

“ชาวบ้านที่มีฝีมือด้านหัตถกรรมสามารถนำสินค้าไปขายให้กับนักท่องเที่ยวได้ ทำให้ความเป็นอยู่ของชาวบ้านดีขึ้น มีอาชีพเสริมนอกเหนือจากการทำนา”

“คนในชุมชนเน้นทำการเกษตร แต่การที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาทำให้ประชาชนมีรายได้ที่เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะในช่วงงานลอยกระทงซึ่งคนในชุมชนนำไปลานมาทำกระทงขาย”

“ชาวบ้านมีการค้าขาย มีอาชีพเสริมมีรายได้เพิ่มขึ้น ชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชนดีขึ้น”

“มีอยู่หลายบ้านที่ทำพวกแกะสลักไม้ เรือสำเภา ปลาตะเพียน ที่พอขายเป็นรายได้จากการท่องเที่ยว งานลอยกระทงก็มีส่วนให้เศรษฐกิจของชุมชนดีขึ้นถึงจะเป็นช่วงระยะเวลาสั้นๆ”

“ชุมชนมีการทำตุ๊กตาโบราณ มีการทำไม้แกะสลัก หากมีงานก็จะนำไปออกร้านแล้วแต่ทางจังหวัดจะจัด”

“งานหัตถกรรมของสุโขทัยที่มีชื่อเสียงก็จะเป็นการทำเครื่องสังคโลก และงานแกะสลักที่สร้างรายได้ให้กับชุมชน”

อย่างไรก็ตามการท่องเที่ยวก็สร้างรายได้หรืออาชีพให้กับบางชุมชนหรือบางครอบครัวเท่านั้น เพราะบางชุมชนก็ไม่ได้มีสินค้าท้องถิ่นที่จะนำมาจำหน่ายเพื่อสร้างรายได้ หรือมีการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวอย่างไม่ทั่วถึง และรายได้ไม่คงที่จะมากในช่วงเทศกาลเท่านั้น รวมถึงธุรกิจที่ได้รับผลดีมากกว่าธุรกิจอื่นๆ คือ ธุรกิจที่พัก/เกสต์เฮาส์และร้านอาหาร ดังตัวอย่างคำกล่าวของผู้ให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ในส่วนของกิจกรรม *light and sound* จังหวัดได้ให้ชาวบ้านมารับทำขันโตก แต่จะเกิดปัญหาว่าเขาไม่ได้กระจายรายได้ให้ทุกชุมชน”

“รายได้จากการท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งแต่ก็เป็นครั้งๆ ไป เช่น งานลอยกระทงจะมีการทำกระทงโบราณที่ทำจากใบลานไปขาย”

“มีผลเล็กน้อยกับชุมชนนี้เพราะก่อนหน้านี้เขาไม่ได้ค้าขายอะไร”

“รายได้ยังไม่ได้กระจายไปมากเท่าไร เพราะนักท่องเที่ยวจะมาเยอะแค่ช่วงงานลอยกระทง”

“ผลิตภัณฑ์ที่ทำแล้วได้ดีก็คือการปั้นเครื่องสังคโลกที่เขาทำแล้วสามารถที่จะอยู่ได้”

“เชิงธุรกิจของการค้าขายจะส่งผลดีกับแหล่งที่เป็นเกสต์เฮาส์และร้านอาหารมากกว่า”

(2) ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม

กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยส่งผลด้านสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ใน 2 มุมมอง คือ มองว่าการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไม่ได้ก่อให้เกิดปัญหาต่อสิ่งแวดล้อมในพื้นที่มากนัก เพราะนักท่องเที่ยวนิยมปั่นจักรยานเที่ยวชมโบราณสถานและแหล่งชุมชนต่างๆ เป็นการลดการเกิดมลภาวะทั้งทางอากาศและทางเสียง หน่วยงานภาครัฐก็ได้มีการบริหารจัดการในเรื่องสิ่งแวดล้อม ชุมชนก็ช่วยกันดูแลเรื่องของความสะอาดมาโดยตลอด ในขณะที่ผู้ประกอบการภาคเอกชนก็ตระหนักถึงการรักษาสภาพแวดล้อมโดยนำแนวคิดการประหยัดพลังงานและการนำสิ่งต่างๆ กลับมาใช้ใหม่ ดังตัวอย่างคำกล่าวของผู้ให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

กลุ่มบุคลากรภาครัฐ

“ไม่มีผลกระทบอะไร ป่าก็คงสภาพป่าเหมือนเดิม ชาวบ้านก็ช่วยกันถางหญ้า ดูแลความสะอาด”

“นักท่องเที่ยวต่างชาติส่วนใหญ่จะคุ้นเคยในการท่องเที่ยวโดยใช้จักรยาน เพื่อลดมลพิษ อะไรที่จะทำให้สิ่งแวดล้อมเสียหายน้อยลงเขาก็ยินดี”

“พื้นที่ที่ใช้ขายอาหารน้ำล้างทั้งหมดจะต้องอยู่ในถัง ในแต่ละวันต้องนำขยะไปทิ้งไว้ที่ถังขยะ ภายหลังการจัดงานแต่ละครั้งต้องกำจัดขยะให้หมด”

กลุ่มผู้ประกอบการภาคเอกชน

“ยังไม่มีผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมจากการท่องเที่ยวมากนัก”

“มีการปลูกฝังให้พนักงานประหยัดพลังงานและนำสิ่งต่างๆ กลับมาใช้ใหม่ได้”

“หน่วยงานภาครัฐมีการจัดอบรมเรื่องความสะอาดและการดูแลสถานที่ให้กับคนในพื้นที่”

“การท่องเที่ยวแบบนี้ไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเท่าไร ไม่เหมือนกับการไปเที่ยวทะเลหรือภูเขา”

กลุ่มชุมชน

“การปั่นจักรยานของนักท่องเที่ยวไม่รบกวนโบราณสถาน ลมมลภาวะและไม่มีเสียงรบกวน”

“ไม่ได้ส่งผลกระทบอะไรมากเพราะสถานที่ของเราเป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อยู่แล้ว นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เขาก็จะใช้จักรยาน ในเรื่องความสะอาดเราก็มีการณรงค์กันตลอด”

กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น

“ไม่มีปัญหาเรื่องสิ่งแวดล้อมเพราะไม่มีอะไรที่แออัดอยู่แล้ว”

“การปั่นจักรยานไม่มีผลกระทบด้านการทำลายสิ่งแวดล้อม และยังรักษา สภาพแวดล้อมด้วย แต่การนำรถยนต์เข้าไปชมอุทยานฯ ก่อให้เกิดมลภาวะทางอากาศ”

ในขณะที่อีกมุมมองหนึ่งมองว่าเมื่อมีนักท่องเที่ยวเข้ามามากก็ทำให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในเรื่องของปริมาณขยะที่เพิ่มมากขึ้นโดยเฉพาะในช่วงเทศกาล ความไม่สะอาดของแหล่งน้ำ และอื่นๆ ที่มีแนวโน้มของการเพิ่มขึ้นในอนาคต ดังตัวอย่างคำกล่าวของผู้ให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ปัญหาที่เกิดขึ้นตามมาจากการท่องเที่ยวคือเรื่องการจัดการขยะ โดยเฉพาะในช่วงเทศกาลงานลอยกระทงหรือสงกรานต์” (บุคลากรภาครัฐ)

“การขยายตัวของที่พัก โรงแรม ร้านค้า ร้านอาหาร การเพิ่มจำนวนของระบบขนส่ง การเพิ่มจำนวนของขยะ น้ำเสีย ซึ่งยากต่อการควบคุม แม้ว่าจะไม่ใช่ปัญหาที่รุนแรงในปัจจุบันแต่มีแนวโน้มที่จะทวีความรุนแรงในอนาคต” (บุคลากรภาครัฐ)

“แหล่งน้ำไม่ค่อยสะอาดทำให้ดูไม่ค่อยสวยงาม” (นักท่องเที่ยว)

“การสร้างเลนจักรยานทำให้ในส่วนของตนไม้ที่จะให้ร่มเงามันหายไป” (ผู้ประกอบการภาคเอกชน)

(3) ผลกระทบด้านสังคม/วัฒนธรรม

กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยมองว่า การท่องเที่ยวไม่ได้ส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงด้านสังคมของคนในพื้นที่มากนัก เพราะอยู่ในพื้นที่นี้มานานจึงใช้ชีวิตตามปกติเหมือนที่ผ่านมา แต่อาจมีนักท่องเที่ยวที่เข้าไปเรียนรู้วิถีชีวิตของชาวบ้านบ้าง ผู้ประกอบการบางรายก็อาจนำเรื่องของวัฒนธรรมเข้ามาเชื่อมโยงกับกิจกรรมของลูกค้า/นักท่องเที่ยว เช่น การแต่งกาย การแสดงรำ เป็นต้น ซึ่งถือเป็นการช่วยส่งเสริมและสืบทอดวัฒนธรรมของคนสุโขทัยให้นักท่องเที่ยวหรือคนสุโขทัยรุ่นใหม่ได้ศึกษา ดังตัวอย่างคำกล่าวของผู้ให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

กลุ่มบุคลากรภาครัฐ

“คนในตำบลเมืองเก่าอยู่กันมาหลายชั่วอายุคนแล้ว มองวิถีชีวิตที่ค่อนข้างธรรมดา ตื่นเช้ามาก็เจอกับนักท่องเที่ยว นำสิ่งของไปขายเป็นชีวิตธรรมดาแบบอยู่บ้านตัวเอง”

“โดยส่วนใหญ่คนสุโขทัยจะไม่ค่อยเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตไปจากเดิมเท่าใด”

“นักท่องเที่ยวเข้ามาเรียนรู้วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคมที่สืบทอดมาจากอดีต”

“บรรยากาศของการที่ชาวบ้านอยู่กันมาแล้ว 700 ปีจนกระทั่งกลายเป็นวิถีชีวิตของเขา”

กลุ่มผู้ประกอบการภาคเอกชน

“จะส่งเสริมให้พนักงานแต่งตัวแบบไทยๆ เวลาไปออกงาน OTOP มีผ้าขาวม้าชุดไทย”

“เวลาลูกค้าต้องการชมการแสดงเราก็จะติดต่อการแสดงรำหรือการแสดงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นที่เป็นของสุโขทัยจริงๆ”

กลุ่มชุมชน

“วิถีชีวิตของคนในชุมชนไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปเท่าไร”

“วิถีชีวิตของคนเมืองเก่าก็อยู่กันได้ตามปกติอย่างมีความสุข พอนักท่องเที่ยวเข้ามาโดยเฉพาะช่วงเทศกาลท่องเที่ยวก็ทำให้เกิดความสนุกสนาน”

“มองว่าวิถีชีวิตเปลี่ยนไปไม่เยอะเหมือนที่อื่นๆ เป็นวิถีชีวิตดั้งเดิม”

กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น

“ทั้งนักท่องเที่ยวและคนสุโขทัยรุ่นใหม่ได้เห็นวัฒนธรรมในอดีตที่หลากหลาย เช่น ตลาดน้ำ ซึ่งเป็นการจำลองวิถีชีวิตของคนสมัยก่อนในหลักศิลาจารึก”

ส่วนกลุ่มที่มองว่าการท่องเที่ยวส่งผลกระทบด้านสังคม/วัฒนธรรมในพื้นที่อยู่บ้าง ในเรื่องของการดำเนินชีวิตจากเดิมที่เป็นแบบสังคมเกษตรกรรมมาเป็นแบบค้าขายมากขึ้น ร่วมกิจกรรมทางศาสนาบ่อยลง และได้รับผลกระทบในเรื่องของการสร้างบ้านเรือน แต่ไม่ถือว่าเป็นผลกระทบที่ร้ายแรง แต่ประเด็นหนึ่งที่น่าสนใจคือการเลือนหายไปของวัฒนธรรมดั้งเดิมบางอย่าง ดังตัวอย่างคำกล่าวของผู้ให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ความเป็นอยู่เปลี่ยนไปจากสภาพชีวิตแบบผู้ผลิตในสังคมเกษตรกรรมมาเป็นแบบผู้ประกอบการค้าและผู้ให้บริการ” (บุคลากรภาครัฐ)

“วิถีชีวิตของชาวบ้านเปลี่ยนแปลงไป การเข้าวัดน้อยลง” (ชุมชน)

“มีผลในเรื่องของการก่อสร้างบ้านเรือนบ้าง เช่น กำหนดความสูง ต้องเป็นแบบไทย” (ชุมชน)

“วัฒนธรรมของชาวบ้านแท้ๆ บางอย่างกำลังจะหายไปจากท้องถิ่น ไม่มีการสืบทอดต่อ เช่น กลองมโหระทึก มีแต่ผู้สูงอายุที่เล่น เมื่อก่อนหากมีงานลอยกระทงเผาเทียนเล่นไฟจะใช้วัวเป็นหลัก ตอนนี้อย่าให้เห็นเท่าไรแล้วค่อยๆ เลือนหายไป” (ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น)

2.7.4 ข้อได้เปรียบทางการแข่งขันของแหล่งท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์ สุโขทัย

จากการสัมภาษณ์ในประเด็นข้อได้เปรียบทางการแข่งขันของแหล่งท่องเที่ยวพบว่า กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับแหล่งท่องเที่ยวมีความคิดเห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยมีหลายสิ่งๆ ที่ถือว่าเป็นข้อได้เปรียบทางการแข่งขันกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอื่นในเรื่องของการเป็นเมืองหลวงแห่งแรก เป็นต้นกำเนิดของงานประเพณีลอยกระทง เอกลักษณะทางสถาปัตยกรรมเจดีย์ทรงพุ่มข้าวบิณฑ์ ความงดงามของพระพุทธรูป ความเป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรม การกำหนดผังเมืองที่ชัดเจนระหว่างเมืองเก่ากับเมืองใหม่ ความมีน้ำใจของคนในท้องถิ่นในการต้อนรับนักท่องเที่ยว และการดำเนินวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมที่ยังคงอยู่ ดังตัวอย่างคำกล่าวของผู้ให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

กลุ่มบุคลากรภาครัฐ

“นักท่องเที่ยวจะให้ความสนใจในเรื่องของศิลปวัฒนธรรมเพราะเป็นเมืองหลวงแห่งแรกของประเทศไทย และยังเป็นจุดเริ่มต้นสำหรับประเพณีลอยกระทง”

“นักท่องเที่ยวอาจนิยมไปเที่ยวอยุธยาเพราะอยู่ใกล้กรุงเทพฯ มากกว่า แต่ความปลอดภัยบนท้องถนนหรือการจราจรอาจจะสู้ของสุโขทัยไม่ได้ เพราะนักท่องเที่ยวสามารถปั่นจักรยานเที่ยวรอบๆ อุทยานฯ สุโขทัยได้โดยปลอดภัย”

“การเป็นเมืองหลวงแห่งแรกของชนชาติไทย มีความเก่าแก่มากกว่า มีเอกลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมและประติมากรรม เจดีย์ทรงพุ่มข้าวบิณฑ์ พระพุทธรูปปางลีลา”

“ความโดดเด่นในความเป็นมหาราชองค์แรกของกษัตริย์ไทย แหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรม ภาษาไทยที่เป็นความภูมิใจของคนไทย หลักศิลาจารึก พุทธศิลป์แห่งแรกแห่งเดียว พระพุทธรูปที่สวยที่สุดในโลก”

“โบราณวัตถุและโบราณสถานคือข้อได้เปรียบของคนสุโขทัยที่สืบทอดกันมา 700 กว่าปี”

กลุ่มผู้ประกอบการภาคเอกชน

“ความเป็นมรดกโลก ซึ่งเป็นตัวหนึ่งที่ทำให้คนอยากมาดูว่ามรดกโลกเป็นอย่างไร และวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของเราเป็นอย่างไร คนสุโขทัยยังมีวิถีชีวิตแบบเดิมๆ ให้เห็นกันอยู่มากกว่า คิดว่าตรงนี้เป็นเสน่ห์ของสุโขทัยที่เหนือกว่า”

“เป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรม และมีการจัดผังเมืองแยกออกจากกันชัดเจนระหว่างเมืองเก่ากับเมืองใหม่ เหมาะสำหรับเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมได้ดีกว่า”

“มีวัฒนธรรมที่ยาวนาน 700 ปี”

กลุ่มชุมชน

“มีโบราณสถานที่ยังคงความสมบูรณ์คงไว้ซึ่งของเก่า เป็นเมืองเก่า และยังคงซึ่งไว้ ความเป็นธรรมชาติ โบราณสถาน ความดั้งเดิมไว้มากกว่า”

“มีการแยกบริเวณระหว่างที่อยู่อาศัยของคนในชุมชนกับบริเวณอุทยานฯ ชัดเจนทำให้คงสภาพเดิมมากกว่า”

“ในเรื่องของผังเมืองจะเป็นจุดแข็งของสุโขทัย”

กลุ่มนักท่องเที่ยว

“ประเพณีลอยกระทงที่สุโขทัยจะยิ่งใหญ่กว่าที่อื่น เพราะเป็นต้นกำเนิดของประเพณีลอยกระทง”

“ความน่ารักและความมีน้ำใจของคนในท้องถิ่น เป็นกันเองกับนักท่องเที่ยว”

“ความเป็นเมืองหลวงเก่าของไทยที่มีประวัติศาสตร์มา 700 กว่าปี มีสถาปัตยกรรมที่เป็นเอกลักษณ์”

“อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยมีความสมบูรณ์ของโบราณสถาน และมีการจัดพื้นที่ แยกระหว่างอุทยานฯ กับชุมชนอย่างชัดเจน ทำให้มีความสงบมากกว่า”

กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น

“มีต้นทุนทางประวัติศาสตร์การท่องเที่ยวที่ดีอยู่แล้ว”

“ชาวต่างชาติเดินทางมาเที่ยวเพราะมองว่าเป็นพื้นที่ที่เป็นมรดกโลก”

“สุโขทัยเป็นเมืองที่ความสะอาด และมีความเป็นดั้งเดิมอย่างครบถ้วน ไม่มีเมืองสมัยใหม่เข้ามาปะปน”

“ศิลปะของสุโขทัย มีความโดดเด่นแตกต่างกันไปของแต่ละที่ เช่น เจดีย์ทรงพุ่มข้าวบิณฑ์ซึ่งที่อื่นไม่มี”

2.7.5 ปัญหาในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

ประเด็นที่กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้ความเห็นว่าเป็นปัญหาสำหรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย คือ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะมาท่องเที่ยวมากช่วงเทศกาล ถ้าไม่ใช่งานประจำปีอย่างงานลอยกระทงก็จะมีจำนวนนักท่องเที่ยวไม่มาก เพราะไม่ค่อยมีกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวทำมากนัก ควรมีกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมกับชุมชน เช่น การเรียนรู้และลงมือปฏิบัติในภูมิปัญญาท้องถิ่น ปัญหาเรื่องความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวทั้งในเรื่องของศูนย์ข้อมูล บุคลากรที่ให้ข้อมูล การประชาสัมพันธ์กิจกรรม การท่องเที่ยว ป้ายแหล่งท่องเที่ยว ป้ายแหล่งจำหน่ายสินค้าท้องถิ่น ความไม่เพียงพอของที่พักริเวณเทศกาล การบริการรถโดยสารสาธารณะ การสื่อสารกับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ เป็นต้น ดังตัวอย่างคำกล่าวของผู้ให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

กลุ่มบุคลากรภาครัฐ

“ตรงนี้อาจครั้งก็เป็นเหรียญสองด้าน เราจะมองว่าสุโขทัยเป็นเมืองเจียบๆ ทุกคนจะดำรงชีวิตด้วยความเรียบง่าย ไม่มีอาชญากรรมมากนัก แต่สิ่งที่สูญเสียไปคือนักท่องเที่ยวอยู่ในพื้นที่น้อย เนื่องจากไม่มีกิจกรรมกลางคืน”

“แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์บางที่วางแผนไปแค่ครั้งเดียวต่อปี นักท่องเที่ยวมีความต้องการที่จะไปพักผ่อนกับธรรมชาติมากกว่า”

“เราเป็นแหล่งโบราณสถานไม่มีกิจกรรมอะไรให้สร้าง และจุดเด่นที่จะให้นักท่องเที่ยวอยู่อย่างประทับใจหรือมีกิจกรรมทำในชุมชนหมู่บ้านยังมีไม่มากพอ”

“ถ้าหากเราจัดกิจกรรมที่ไม่ใช่ช่วงเทศกาลก็จะเป็นคนบ้านเราเองที่มาเที่ยว”

“การท่องเที่ยวในเชิงของโบราณสถานหรือโบราณวัตถุ ถ้าหากไม่มีคนนำเที่ยวก็จะปัญหาใหญ่เลย เพราะนักท่องเที่ยวต้องมาเดินในพื้นที่ที่เป็นหมิ่นตารางเมตรและกลับไปโดยไม่รู้อะไรเลย”

“การเดินทางสำหรับนักท่องเที่ยวยังไม่ค่อยสะดวก จากตลาดไปยังอุทยานประวัติศาสตร์ต้องนั่งรถสองแถวไปเอง”

กลุ่มผู้ประกอบการภาคเอกชน

“นักท่องเที่ยวจะมาพักเพียง 1 คืน แล้วเดินทางไปที่อื่นต่อเพราะไม่มีกิจกรรมอะไรให้ทำ การจะเพิ่มกิจกรรมในพื้นที่จะเพิ่มไม่ได้มากเพราะเป็นพื้นที่อนุรักษ์เชิงประวัติศาสตร์”

“ข้อมูลข่าวสารที่ให้กับนักท่องเที่ยวน้อยมาก”

“นักท่องเที่ยวจะมาเยี่ยมชมอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยแต่ไม่พักค้าง อาจเป็นเพราะมีที่พักและแหล่งท่องเที่ยวน้อย”

“ทรัพยากรการท่องเที่ยวมีอยู่ในพื้นที่ เราจะดึงมาใช้เป็นจุดเด่นทางด้านการท่องเที่ยวได้อย่างไร และทำอะไรให้คนรู้จัก และคนในท้องถิ่นพร้อมที่จะต้อนรับนักท่องเที่ยว”

“ไม่มีสถานที่ที่เป็นแหล่งดึงดูดให้นักท่องเที่ยวพักค้างคืนได้ ขาดกิจกรรมในเวลากลางคืน มีโครงการที่จะทำตลาดกลางคืนแต่ไม่ประสบความสำเร็จ เพราะนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เข้ามามีจำนวนน้อย”

“การประชาสัมพันธ์กิจกรรมการท่องเที่ยวต่างๆ ควรเน้นไปที่นักท่องเที่ยวให้มาก เพราะคนในท้องถิ่นจะรู้อยู่แล้ว ป้ายประชาสัมพันธ์ขนาดใหญ่ส่วนใหญ่จะเป็นภาษาไทย ไม่ค่อยเป็นภาษาอังกฤษ”

“การบริการเรื่องป้ายประชาสัมพันธ์ ป้ายถนน ป้ายชื่อโรงแรม/ที่พักยังมีไม่ค่อนมาก”

“นักท่องเที่ยวจะรู้จักเฉพาะงานประเพณีใหญ่ๆ คือ งานลอยกระทงและงานสงกรานต์เท่านั้น แต่งานอื่นๆ เช่น งานพ่อขุนรามไม่ค่อยเป็นที่รู้จักเท่าไร”

กลุ่มชุมชน

“ไม่มีแหล่งท่องเที่ยวที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้พักที่สุโขทัย เพราะชาวต่างชาติชอบการท่องเที่ยวเวลากลางคืน”

“ประเพณีบางอย่างไม่น่าสนใจสำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทย ที่อื่นก็มีให้เห็นบ่อยเลย ไม่เห็นว่าเป็นสิ่งแปลกใหม่”

“ในชุมชนจะมีแต่ป้ายที่เป็นรูปของที่ระลึกของชุมชน แต่ไม่ค่อยมีป้ายบอกทางไปยังสถานที่จำหน่ายสินค้าของชุมชน”

“ควรพัฒนาเรื่องการจราจรและป้ายบอกเส้นทางไปยังแหล่งท่องเที่ยว”

“คิดว่าการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวยังไม่เพียงพอ อยากให้มีการประชาสัมพันธ์มากขึ้นอีกทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ”

“น่าจะมีจุดประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลข่าวสารสำหรับนักท่องเที่ยวให้มากกว่านี้ เวลานักท่องเที่ยวมาถึงแล้วสามารถได้รับข้อมูลได้ทันที”

กลุ่มนักท่องเที่ยว

“หากมีเจ้าหน้าที่ไปประจำตามจุดท่องเที่ยวต่าง ๆ น่าจะดี เพราะบางที่เราอ่านจากป้ายก็ไม่เข้าใจ เขาน่าจะให้คำแนะนำและอธิบายได้ดีกว่า”

“นอกจากงานลอยกระทงน่าจะมีกิจกรรมที่น่าสนใจในเดือนอื่น ๆ ด้วย”

“นักท่องเที่ยวมาเที่ยวงานลอยกระทงจำนวนมากทำให้มีปัญหาในเรื่องของห้องน้ำ ที่มีไม่เพียงพอควรปรับปรุงเป็นอันดับแรก”

“หาศูนย์บริการข้อมูลสำหรับนักท่องเที่ยวที่เป็นศูนย์กลางจริง ๆ ไม่เจอ ทำให้ไม่รู้ว่แหล่งท่องเที่ยวที่มีอะไรบ้าง อยู่ที่ไหน และจะเดินทางไปอย่างไร น่าจะมีประมาณ 5-6 จุด จะได้เสนอแนะปัญหาในการท่องเที่ยวได้ด้วย”

“ไม่ค่อยมีป้ายบอกทางสำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการไปยังแหล่งขายสินค้าของท้องถิ่น ทำให้ไม่สะดวกต้องคอยถามคนในพื้นที่”

“ไม่ค่อยมีการประชาสัมพันธ์ รู้จักที่กินที่เที่ยวจากคนในจังหวัดพาไปหากเขาไม่พาไปก็ไม่รู้ข้อมูลเลย”

“น่าจะมีป้ายบอกเส้นทางมากกว่านี้ รวมถึงบรรยายว่าจุดนั้นเป็นอะไร จุดนี้เป็นอะไร ข้อมูลไม่ละเอียดพอ”

กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น

“สุโขทัยเป็นเมืองที่นักท่องเที่ยวแค่แวะผ่านไม่ค่อยพักเท่าไร ส่วนมากก็ไปพักที่พิษณุโลก หรือขึ้นเหนือไปเชียงใหม่ ใช้เวลาอยู่ที่สุโขทัยน้อย ขาดกิจกรรมที่ดึงดูดให้เขาอยู่พักค้างคืน”

“การขนส่งสาธารณะยังมีไม่เพียงพอ นักท่องเที่ยวจะมีปัญหามากเกี่ยวกับการเดินทางในจังหวัดต้องใช้บริการจักรยานยนต์รับจ้างหรือตุ๊กๆ ซึ่งบางทีก็เรียกราคาสูง”

“คนในท้องถิ่นพร้อมที่จะต้อนรับนักท่องเที่ยวแต่ขาดการสื่อสารด้านภาษากับชาวต่างชาติ เคยอบรมให้คนในชุมชนบ้างแล้วแต่ยังไม่เพียงพอ”

“บางคนไม่ได้สนใจศึกษาประวัติศาสตร์อย่างแท้จริง แค่เข้าไปสนุกๆ แล้วก็ออกมา”

“เมืองเก่าไม่ว่าจะเป็นเมืองไหนหากไปดูมาแล้วก็จะไม่อยากไปดูอีก จะจดจำไว้มากกว่า เป็นวิสัยของเขา เพียงแต่จะทำอย่างไรให้เขาแนะนำคนรุ่นหลังให้มาท่องเที่ยว”

2.7.6 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน

กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ได้เสนอแนะความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในพื้นที่ไว้ในประเด็นหลักๆ ทั้งเรื่องของการอนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมของท้องถิ่น ซึ่งทุกภาคส่วนต้องร่วมมือกันในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะคนในท้องถิ่นที่อยู่ใกล้ชิดในพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยต้องเห็นคุณค่าและความสำคัญในสิ่งที่ตนมี จัดกิจกรรมที่นำเสนอเกี่ยวกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมดั้งเดิม สร้างความพร้อมในการต้อนรับนักท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความประทับใจ ทั้งเรื่องการประชาสัมพันธ์ การให้ข้อมูล ความปลอดภัย และความสะอาดของพื้นที่ โดยผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละกลุ่มได้เสนอแนะแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนไว้ ดังตัวอย่างคำกล่าวของผู้ให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

กลุ่มบุคลากรภาครัฐ

“การอนุรักษ์ความดั้งเดิมของความเป็นสุโขทัยไว้โดยการคงสภาพเดิมไว้ให้มากที่สุด ไม่ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากการเป็นของแท้ดั้งเดิมไปมากกว่าที่เป็นอยู่”

“คนในสังคมต้องช่วยกันรักษามรดกทางศิลปวัฒนธรรมนี้ไว้ ไม่เห็นแก่ประโยชน์จนสร้างความเสื่อมให้กับมรดกทางศิลปวัฒนธรรมนั้น ความพอดีความพอเพียงจึงน่าจะเป็นทางออกในการทำให้อุทยานประวัติศาสตร์เป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน”

“นักท่องเที่ยวบอกเป็นเสียงเดียวกันว่าชอบสุโขทัยตรงที่เป็นเมืองเล็ก น่ารัก และสงบ ประทับใจในเขตเมืองเก่า ชุมชนเมืองเก่า การท่องเที่ยวแบบใช้จักรยาน ซึ่งเป็นการตอกย้ำว่าเราควรพัฒนาในแนวไหน น่าจะเป็นทิศทางที่เหมาะสมสำหรับสุโขทัยและเติบโตได้อย่างยั่งยืนด้วย”

“จะทำอย่างไรให้เวลาพวกเขามาเที่ยวแล้วได้รับความสะดวกสบาย หมู่บ้านหัตถกรรมก็ควรจะมีให้เขาดู การแก้ปัญหาพื้นฐานสำคัญกว่า เดินทางไปมาสะดวก และมีกิจกรรมให้มากขึ้น”

“แค่ขอความร่วมมือให้ช่วยกันดูแลโบราณสถานและวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมให้คงอยู่กับเราและคนรุ่นหลังให้นานที่สุดเท่าที่จะนานได้ และเน้นการอนุรักษ์ประเพณีมากกว่ารายได้”

“ต้องได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน/ชุมชน จึงจะสามารถพัฒนาได้อย่างยั่งยืน”

“ชุมชนควรมีโอกาสได้คิดและได้แสดงเอกลักษณ์วัฒนธรรมของชุมชนตนเอง โดยภาครัฐมีหน้าที่ให้การสนับสนุนและเป็นตัวเชื่อมเท่านั้น”

“ถ้าจะทำให้เกิดความยั่งยืนต้องเริ่มจากการเปลี่ยนทัศนคติของคนในชุมชนก่อน”

“คนสุโขทัยต้องรู้เรื่องท่องเที่ยวเมืองสุโขทัย ต้องมีการขับเคลื่อนคนภายในก่อน”

กลุ่มผู้ประกอบการภาคเอกชน

“ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์มากกว่าที่เป็นอยู่”

“ต้องสร้างกิจกรรมเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมที่น่าสนใจ เช่น ตลาดน้ำ มีอาหารการกินแบบเมืองโบราณ มีการใช้เงินดั่งหรือเบี้ยโบราณ ไม่ใช่รอแต่ช่วงเทศกาลอย่างเดียว”

“สิ่งที่นักท่องเที่ยวชอบคือวิถีชีวิตที่เป็นแบบโบราณที่เราไม่เคยได้พบเห็น การจัดกิจกรรมเพิ่มมากขึ้นและการมีเทคโนโลยีมากขึ้นไม่มีความจำเป็น แต่สิ่งที่ต้องรักษาไว้คือ วิถีชีวิตของคนในชุมชน การดูแลโบราณสถาน และการรักษาความสะอาดของพื้นที่ เสน่ห์ของเมืองอยู่ตรงไหนสร้างจุดตรงนั้นขึ้นมาและรักษาเอาไว้ให้นาน”

“ควรนำประเพณีพื้นบ้านดั้งเดิมมาฟื้นฟูและส่งเสริมให้เป็นประเพณีเด่นให้นักท่องเที่ยวได้รู้ นอกจากประเพณีลอยกระทง”

“ต้องสร้างความพร้อมในการต้อนรับนักท่องเที่ยว ถ้าเขามาพักแล้วสะอาดปลอดภัยก็จะเกิดการบอกต่อกันเอง จะทำอะไรให้พวกเขาประทับใจ ไม่ใช่เข้าไปแล้วไม่รู้ว่าจะไรอยู่ตรงไหน”

“คนในพื้นที่ต้องเห็นคุณค่าในสิ่งที่ตัวเองมีอยู่และปรุงแต่งขึ้นมาก็คงเกิดสิ่งใหม่ขึ้นมาให้กับลูกหลาน ทุกอย่างต้องทำและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง”

“คนในท้องถิ่นต้องรักท้องถิ่นตัวเอง ถ้าไม่เกิดความรักหรือหวงแหนก็ไม่มีประโยชน์การท่องเที่ยวจะพัฒนาไปในทิศทางไหน จะยั่งยืนหรือไม่ คนสำคัญที่สุด ต้องมีสำนึกที่ดีและถูกต้อง

“การจัดงานควรจะอนุรักษ์ประเพณีดั้งเดิมไว้อย่าให้เป็นสมัยใหม่ และเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวกับวิถีชีวิตชุมชน”

กลุ่มชุมชน

“จัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยใช้ศักยภาพที่มีอยู่ โดยให้นักท่องเที่ยวได้เข้าไปชมสินค้าของชาวบ้าน และจัดให้ภายในหมู่บ้านมีโฮมสเตย์เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้พักค้างและเรียนรู้วิถีชีวิตของชาวบ้าน”

“ต้องพัฒนาชุมชนควบคู่ไปกับการจัดกิจกรรม และสร้างจิตสำนึกให้คนในชุมชนคำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ที่ตนเองจะได้รับ”

“พัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ ไม่ใช่เป็นแค่ให้นักท่องเที่ยวมาชมอุทยานฯ แล้วเดินทางผ่านไป”

“อันดับแรกควรพัฒนาบุคลากรก่อนให้ตระหนักถึงความร่วมมือกันอย่างแท้จริงทุกภาคส่วนและทุกระดับ หากการพัฒนาบุคลากรตรงนี้ไม่ดีก็ไม่รอด”

“อยากให้มียุทธศาสตร์เพิ่มขึ้นกว่านี้ และมีการประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมเพิ่มมากขึ้นเพราะคนไม่ค่อยรู้เท่าไร”

“การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้คงอยู่ต่อไปอย่างยั่งยืนต้องช่วยกันทั้งชาวบ้านและหน่วยงานที่เขามีอำนาจมากกว่า ทุกวันนี้การจัดกิจกรรมท่องเที่ยวไม่ค่อยให้ความสำคัญกับความเป็นมาสักเท่าไร ไม่เหมือนเมื่อก่อน ความเป็นเอกลักษณ์ของการเผาเทียนเล่นไฟก็ไม่เหมือนเดิมเปลี่ยนเป็นคอนเสิร์ตไปหมดแล้วไม่อนุรักษ์ของเก่า”

กลุ่มนักท่องเที่ยว

“คิดว่าการที่ไม่มีความบันเทิงต่าง ๆ ในเมืองเก่าเป็นข้อดี ถ้ามีเมื่อไหร่ก็จะขาดกลิ่นไอของความเป็นสุโขทัยทันที”

“ให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นโดยมาพักแบบโฮมสเตย์ เข้าไปมีส่วนร่วม เช่น ลองทำเครื่องสังคโลกขนาดเล็ก เพื่อใช้ในการนำกลับไปด้วย”

“ต้องให้นักท่องเที่ยวเกิดการรับรู้ว่าเมื่อมาเที่ยวปีนี้แล้ว หากมาอีกในปีหน้าเขาจะได้พบได้เห็นอะไร ต้องมีอะไรให้นักท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องในแต่ละปี ที่นี้มีของดีและมีเอกลักษณ์อยู่แล้วต้องดึงออกมาและสื่อออกไปให้ได้”

“ควรอนุรักษ์โบราณสถานและพื้นที่ในส่วนของอุทยานฯ ให้มีความสมบูรณ์แบบนี้อย่างเต็มที่ และน่าจะมีกิจกรรมมากกว่านี้ เพราะนอกจากมาชมโบราณสถานแล้วก็ไม่มีกิจกรรมอะไรให้ทำเลย”

“ไม่ค่อยรู้ว่ามีร้านขายสินค้าท้องถิ่นอะไรและที่ไหนบ้าง น่าจะส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้เข้าไปถึงชุมชน เพื่อเรียนรู้และศึกษาการทำสินค้าท้องถิ่น”

“มีการประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ ให้มากขึ้น และพัฒนาสิ่งแวดล้อมคู่ไปกับการอนุรักษ์ทางวัฒนธรรม”

“น่าจะมีกิจกรรมการแสดงหรือกิจกรรมอื่นๆ ให้นักท่องเที่ยวได้ร่วมด้วย เพราะเท่าที่ดูนักท่องเที่ยวจะเพิ่มในช่วงที่มีการจัดงานเทศกาลเท่านั้น”

กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น

“ควรนำวัฒนธรรมด้านประวัติศาสตร์มาเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมด้านวิถีชีวิตความเป็นอยู่ รวมถึงวัฒนธรรมในเรื่องพระพุทธศาสนา”

“หากจะยั่งยืนได้ต้องนำคนแต่ละรุ่นมาต่อยอดกันให้ติด เราก็สามารถที่จะยั่งยืนหยัดได้ตลอดชีพและยั่งยืนเพราะมันเป็นต้นทุนของเราอยู่แล้วแค่เราสืบต่อเท่านั้นเอง”

“ถ้าไม่มี ททท.เข้ามาสนับสนุน ชุมชนก็ควรที่จะทำกันเอง สุขุขทัยมีของดีเยอะ ภาครัฐควรเข้ามาประสานงานและวางแนวทางให้ในช่วงแรก องค์กรในท้องถิ่นก็ต้องร่วมมือกันทำ”

“ถ้าหากมาดูแลสิ่งประหลาดพิสดารอย่างเดียวมันก็ไม่มีอะไร เราจะทำอย่างไรให้นักท่องเที่ยวมาอยู่กับเรานานกว่านี้ จากครั้งวันเป็นหนึ่งวันไม่ต้องค้างก็ได้ แต่ต้องคิดว่าจะพาเขาไปดูอะไร”

“แต่ละหน่วยงานต้องเข้ามามีส่วนร่วมโดยให้ชุมชนได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวด้วย”

“ต้องสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยวที่เข้ามา เขาประทับใจอะไรในเมืองเก่ากลับไปบ้าง ความเป็นมิตร หรือความสะอาดของบ้านเมืองก็ทำให้เขามีความสุขกลับไปอยากกลับมาอีกหรือไปเล่าให้คนอื่นฟัง”

“ต้องให้ชุมชนมีความรู้เกี่ยวกับพื้นที่ของตัวเองเพื่อให้ข้อมูลกับนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวได้ ภาครัฐและเอกชนควรมีการวางแผนการจัดการที่เป็นไปในทางเดียวกัน”

บทที่ 3

อภิปรายผล

อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวในเชิงศึกษาเรียนรู้ความเป็นมาทางประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรมในสมัยสุโขทัยที่ทรงคุณค่า ซึ่งการจะทำให้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมนี้ดำเนินต่อไปอย่างยั่งยืนและเกิดข้อได้เปรียบทางการแข่งขันจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในพื้นที่นั้น ในงานวิจัย เรื่อง “การสร้างข้อได้เปรียบทางการแข่งขันจากความคาดหวังและการรับรู้ต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนโดยใช้หลักกิจกรรมสังคม/สาธารณะของนักท่องเที่ยวในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ประเทศไทย” คณะผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลในเชิงปริมาณโดยการแจกแบบสอบถามกับนักท่องเที่ยว จำนวน 400 คน และข้อมูลในเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ จำนวน 40 คน

โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาความคาดหวังและการรับรู้จริงต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนของนักท่องเที่ยวในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย (2) ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชน ภาคธุรกิจ ภาครัฐ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นที่เกี่ยวข้อง ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนของอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย (3) หาแนวทางในการสร้างข้อได้เปรียบทางการแข่งขันในด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนของอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย โดยใช้หลักกิจกรรมสังคม/สาธารณะเพื่อตอบสนองความคาดหวังของนักท่องเที่ยว โดยคณะผู้วิจัยได้ดำเนินการสรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

3.1 สรุปผลการวิจัยเชิงปริมาณ

คณะผู้วิจัยได้สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณไว้ตามลำดับประเด็น ซึ่งในข้อ 5.1.3 และ 5.1.4 จะเป็นข้อมูลสรุปผลการวิจัยสำหรับวัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 1 เพื่อศึกษาความคาดหวังและการรับรู้จริงต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนของนักท่องเที่ยวในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ประเทศไทย

3.1.1 ลักษณะส่วนบุคคล

นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 25-34 ปี สถานภาพโสด ระดับการศึกษาปริญญาตรี มีอาชีพนักศึกษา/นักเรียน มีรายได้ครัวเรือนต่อเดือนต่ำกว่า 15,000 บาท และนักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคเหนือ ส่วนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในยุโรป

3.1.2 ข้อมูลทั่วไปและพฤติกรรมนักท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

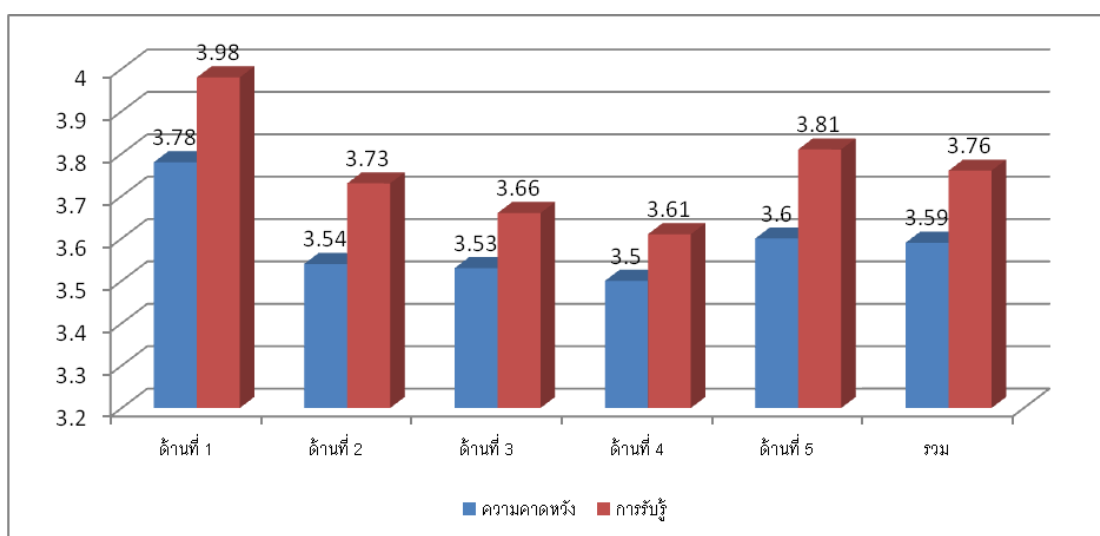
นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยในครั้งนี้ด้วยตนเอง เคยมาท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยแล้ว มีจำนวนครั้งในการท่องเที่ยวประมาณ 5 ครั้ง และมีจุดมุ่งหมายในการท่องเที่ยว คือ เที่ยวชมโบราณสถานและโบราณวัตถุ

สิ่งที่นักท่องเที่ยวนึกถึงเป็นอันดับแรกเมื่อได้ยินชื่อของสุโขทัย คือ เมืองเก่าของไทย รองลงมาคือ พ่อขุนรามคำแหงมหาราช ประวัติศาสตร์ไทย โบราณสถาน อุทยานประวัติศาสตร์ วัดเก่า ประเพณีลอยกระทง และเมืองมรดกโลก ตามลำดับ

แหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ได้เข้าชมในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยมากเป็นอันดับแรก คือ พระบรมราชานุสาวรีย์พ่อขุนรามคำแหงมหาราช รองลงมาคือ วัดมหาธาตุ ปราสาทพระร่วง/เขตพระราชวังในสมัยสุโขทัย กำแพงและคูเมืองสามชั้น และวัดศรีชุม ตามลำดับ

3.1.3 ความคาดหวังและการรับรู้ในการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย (วัตถุประสงค์ข้อ 1)

นักท่องเที่ยวมีความคาดหวังและการรับรู้ในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยทุกด้านในระดับมาก เรียงตามลำดับดังนี้ อันดับแรก ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (ด้านที่ 1) อันดับ 2 ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น (ด้านที่ 5) อันดับ 3 ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว (ด้านที่ 2) อันดับ 4 ด้านการพัฒนาจิตสำนึกในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (ด้านที่ 3) และอันดับสุดท้าย ด้านกิจกรรมสนับสนุนด้านสังคมวัฒนธรรม (ด้านที่ 4) ดังภาพที่ 3.1

ภาพที่ 3.1 การเปรียบเทียบความคาดหวังและการรับรู้ต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนของนักท่องเที่ยวในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

(1) ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

นักท่องเที่ยวมีความคาดหวังในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในระดับมาก 3 อันดับแรก คือ เรื่องมีความงดงามควรค่าแก่การเป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรม รองลงมาคือ แสดงถึงเอกลักษณ์ ความงดงามของศิลปวัฒนธรรม และคุณค่าทางประวัติศาสตร์ และการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมไม่ก่อให้เกิดการทำลายสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ

นักท่องเที่ยวมีการรับรู้ในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในระดับมากที่สุดในเรื่องมีความงดงามควรค่าแก่การเป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรม และนักท่องเที่ยวมีการรับรู้ในระดับมาก 3 อันดับแรก คือ แสดงถึงเอกลักษณ์ ความงดงามของศิลปวัฒนธรรม และคุณค่าทางประวัติศาสตร์ รองลงมาคือ การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมไม่ก่อให้เกิดการทำลายสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ และทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมีความดึงดูดใจ

(2) ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวมีความคาดหวังในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวในระดับมาก 3 อันดับแรก คือ เรื่องมีการพัฒนาสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติควบคู่ไปกับสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม รองลงมาคือ บริเวณอุทยานฯ สุโขทัยมีความสะอาดปราศจากขยะและสิ่งปฏิกูล และสิ่งแวดล้อมโดยรอบบริเวณอุทยานฯ สุโขทัยไม่ถูกทำลายเพื่อผลประโยชน์ทางธุรกิจ

นักท่องเที่ยวมีการรับรู้ในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวในระดับมาก 3 อันดับแรก คือ บริเวณอุทยานฯ สุโขทัยมีความสะอาดปราศจากขยะและสิ่งปฏิกูล รองลงมาคือ มีการพัฒนาสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติควบคู่ไปกับสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม และชุมชนโดยรอบอุทยานฯ สุโขทัยเป็นแบบอย่างที่ดีในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

(3) ด้านการพัฒนาจิตสำนึกในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

นักท่องเที่ยวมีความคาดหวังในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ด้านการพัฒนาจิตสำนึกในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในระดับมาก 3 อันดับแรก คือ เรื่องแหล่งท่องเที่ยวในอุทยานฯ สุโขทัยช่วยให้ตระหนักถึงคุณค่าและเกิดความหวงแหนในมรดกทางวัฒนธรรม รองลงมาคือ มีการกำหนดกฎระเบียบและข้อบังคับในการท่องเที่ยวอุทยานฯ สุโขทัยไว้อย่างชัดเจน และมีการสื่อสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไปยังนักท่องเที่ยวผ่านสื่อต่างๆ เช่น ป้ายประกาศ แผ่นพับ เป็นต้น

นักท่องเที่ยวมีการรับรู้ในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ด้านการพัฒนาจิตสำนึกในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในระดับมาก 3

อันดับแรก คือ เรื่องแหล่งท่องเที่ยวในอุทยานฯ สุโขทัยช่วยให้ตระหนักถึงคุณค่าและเกิดความห่วงใยในมรดกทางวัฒนธรรม รองลงมาคือ มีการกำหนดกฎระเบียบและข้อบังคับในการท่องเที่ยวอุทยานฯ สุโขทัยไว้อย่างชัดเจน และมีการสื่อสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไปยังนักท่องเที่ยวผ่านสื่อต่างๆ เช่น ป้ายประกาศ แผ่นพับ เป็นต้น

(4) ด้านกิจกรรมสนับสนุนด้านสังคมวัฒนธรรม

นักท่องเที่ยวมีความคาดหวังในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ด้านกิจกรรมสนับสนุนด้านสังคมวัฒนธรรมในระดับมาก 3 อันดับแรก คือ เรื่องมีตำรวจท่องเที่ยวและเจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัยและให้ความช่วยเหลือแก่นักท่องเที่ยว รองลงมาคือ มีกิจกรรมที่ส่งเสริมการอนุรักษ์และเผยแพร่วัฒนธรรมและประเพณีของท้องถิ่น และมีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวอุทยานฯ สุโขทัยและประเพณีประจำท้องถิ่น

นักท่องเที่ยวมีการรับรู้ในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ด้านกิจกรรมสนับสนุนด้านสังคมวัฒนธรรมในระดับ 3 อันดับแรก คือ เรื่องมีกิจกรรมที่ส่งเสริมการอนุรักษ์และเผยแพร่วัฒนธรรมและประเพณีของท้องถิ่น รองลงมาคือ หน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนและส่งเสริมการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวต่างๆ และมีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวอุทยานฯ สุโขทัยและประเพณีประจำท้องถิ่น

(5) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

นักท่องเที่ยวมีความคาดหวังในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในระดับมาก 3 อันดับแรก คือ เรื่องชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมและประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น เช่น งานสงกรานต์ งานลอยกระทง เป็นต้น รองลงมาคือ ผู้คนในชุมชนท้องถิ่นมีศักยภาพไมตรีและการต้อนรับที่ดีต่อนักท่องเที่ยว และมีการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยวของชุมชน

นักท่องเที่ยวมีการรับรู้ในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในระดับมาก 3 อันดับแรก คือ เรื่องชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมและประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น เช่น งานสงกรานต์ งานลอยกระทง เป็นต้น รองลงมาคือ ผู้คนในชุมชนท้องถิ่นมีศักยภาพไมตรีและการต้อนรับที่ดีต่อนักท่องเที่ยว และมีการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยวของชุมชน

3.1.4 กิจกรรมสังคม/สาธารณะในแหล่งท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

นักท่องเที่ยวมีทัศนคติโดยรวมและทุกข้อต่อกิจกรรมสังคม/สาธารณะในแหล่งท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยในระดับเห็นด้วยมากที่สุด โดย 6 อันดับแรก คือ (1) ควรมีการเผยแพร่ความรู้ทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมผ่านการท่องเที่ยวในอุทยานฯ สุโขทัย รองลงมาคือ (2) หน่วยงานในท้องถิ่นกับหน่วยงานระดับประเทศควรมีความร่วมมือในการจัด

กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เช่น เทศกาลลอยกระทง เทศกาลสงกรานต์ เป็นต้น (3) ควรมีการรณรงค์ให้บุคลากรการท่องเที่ยวดำเนินงานด้วยความซื่อสัตย์ ไม่เอาเปรียบ และคำนึงถึงความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว (4) ควรมีการจัดโปรแกรมอาสาสมัครเพื่อกิจกรรมสังคม เช่น มัคคุเทศก์น้อย ทูตท่องเที่ยววัฒนธรรมสุโขทัย เป็นต้น (5) ทุกภาคส่วนควรมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยว (6) ควรมีการพัฒนาแผนการโฆษณาประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในอุทยานฯ สุโขทัยผ่านเว็บไซต์ ตามลำดับ

3.1.5 ข้อได้เปรียบทางการแข่งขันของแหล่งท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

นักท่องเที่ยวมีทัศนคติว่าแหล่งท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยมีความได้เปรียบอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาโดยรวมและทุกข้อในระดับค่อนข้างเหนือกว่า โดยนักท่องเที่ยวมีทัศนคติว่าแหล่งท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยมีข้อได้เปรียบอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาใน 3 อันดับแรก คือ ความเป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรมโดยรวมของสุโขทัย รองลงมาคือ การต้อนรับ/อวยยศไมตรีของคนในท้องถิ่นโดยรวมของสุโขทัย และทรัพยากรทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยรวมของสุโขทัย

3.1.6 ความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

นักท่องเที่ยวมีความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยโดยรวมและทุกข้อในระดับมากที่สุด โดยนักท่องเที่ยวจะแนะนำบุคคลอื่นให้มาเที่ยวที่อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย รองลงมาคือ จะบอกผู้อื่นในสิ่งที่ดีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ถ้าต้องการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอีกจะเลือกท่องเที่ยวที่อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย และอยากจะมาเที่ยวที่อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยอีกเพราะมีสิ่งดึงดูดใจมากมายให้มาท่องเที่ยวซ้ำ ตามลำดับ

3.1.7 ปัญหาในการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

ปัญหาที่นักท่องเที่ยวพบในการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยมีดังนี้ (1) ความไม่สะอาดของแหล่งท่องเที่ยว (2) ข้อมูลเกี่ยวกับโบราณสถาน/แหล่งท่องเที่ยวมีน้อย (3) ห้องน้ำมีจำนวนน้อย (4) ไม่มีเจ้าหน้าที่/มัคคุเทศก์คอยให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว (5) ป้ายบอกทางไปแหล่งท่องเที่ยวมีน้อย (6) ป้ายบอกสถานที่มีขนาดเล็กมองเห็นไม่ชัดเจน (7) การนำรถยนต์/จักรยานยนต์เข้ามาในอุทยานฯ เป็นการทลายทัศนียภาพ (8) การประชาสัมพันธ์กิจกรรมการท่องเที่ยวมีน้อย (9) ถนนบริเวณทางเข้าออกอุทยานฯ ไม่สะดวก (10) ป้ายแสดงทางเข้าอุทยานฯ และห้องน้ำเห็นไม่ชัดเจน

สำหรับปัญหาที่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติพบในการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย นอกเหนือจากที่นักท่องเที่ยวชาวไทยพบมีดังนี้ ไม่มีรถโดยสารสำหรับเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ที่ตั้งอยู่บริเวณรอบนอกของตัวอุทยานประวัติศาสตร์ ไม่

ค่อยมีกิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยว ความไม่ซื่อสัตย์ของผู้ให้บริการรถโดยสาร และเสียงรบกวนจากสัตว์ในเวลากลางคืน

3.1.8 ข้อเสนอแนะในการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

นักท่องเที่ยวมีข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ดังนี้ (1) ควรมีเจ้าหน้าที่/มัคคุเทศก์น้อยให้ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว (2) ปรับปรุงป้ายหรือเอกสารบรรยายข้อมูลในแต่ละแหล่งท่องเที่ยวให้มีรายละเอียดมากขึ้นเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ศึกษาข้อมูล (3) ควรดูแลรักษาความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยว และมีจำนวนถังขยะเพิ่มขึ้น (4) รักษาวัฒนธรรมที่มีไว้ให้ดีที่สุดเพื่อสืบทอดไปสู่คนรุ่นหลัง (5) ควรมีป้ายบอกทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ให้มากขึ้น (6) ควรมีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวผ่านสื่อให้หลากหลายมากขึ้น (7) ควรมีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ดึงดูดใจมากขึ้น (8) ควรให้คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวและร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยว (9) ไม่ควรให้นักท่องเที่ยวนำรถส่วนตัวเข้ามาในอุทยานฯ ควรอนุญาตเฉพาะรถจักรยานและรถราง (10) รณรงค์ให้นักท่องเที่ยวแต่งกายให้เหมาะสมในการเข้าชมสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์

สำหรับข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ นอกเหนือจากที่นักท่องเที่ยวชาวไทยพบมีดังนี้ ควรมีบริการรถโดยสารสาธารณะสำหรับนักท่องเที่ยวระหว่างเมืองใหม่และเมืองเก่า ป้ายต่างๆ ควรมีภาษาอังกฤษด้วย ควรบำรุงรักษาโบราณสถานให้อยู่ในสภาพที่ดีกว่านี้ ควรมีสถานบันเทิงในเวลากลางคืน และร้านจำหน่ายอาหารหรือร้านจำหน่ายของที่ระลึกควรตั้งอยู่ภายนอกตัวอุทยานประวัติศาสตร์

3.1.9 ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานข้อที่ 1 นักท่องเที่ยวที่มีลักษณะส่วนบุคคลต่างกันมีความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในอนาคตในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยแตกต่างกัน พบว่า

1.1 นักท่องเที่ยวที่มีเพศต่างกันมีความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในอนาคตในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย แตกต่างกัน โดยนักท่องเที่ยวเพศหญิงมีความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในอนาคตในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยมากกว่านักท่องเที่ยวเพศชาย

1.2 นักท่องเที่ยวที่มีอายุต่างกันมีความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในอนาคตในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ไม่แตกต่างกัน

1.3 นักท่องเที่ยวที่มีสถานภาพต่างกันมีความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในอนาคตในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ไม่แตกต่างกัน

1.4 นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในอนาคตในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย แตกต่างกัน โดยนักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า

ปริญญาตรีและระดับการศึกษาปริญญาตรี มีความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในอนาคตในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย มากกว่านักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี

1.5 นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพต่างกันมีความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในอนาคตในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ไม่แตกต่างกัน

1.6 นักท่องเที่ยวที่มีรายได้ครัวเรือนต่อเดือนต่างกันมีความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในอนาคตในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย แตกต่างกัน โดยนักท่องเที่ยวที่มีรายได้ครัวเรือนต่อเดือนต่ำกว่า 15,000 บาท มีความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในอนาคตในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย มากกว่านักท่องเที่ยวที่มีรายได้ครัวเรือนต่อเดือน 75,000 บาทขึ้นไป และนักท่องเที่ยวที่มีรายได้ครัวเรือนต่อเดือน 15,000-29,999 บาท มีความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในอนาคตในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย มากกว่านักท่องเที่ยวที่มีรายได้ครัวเรือนต่อเดือน 45,000-59,999 บาท และ 75,000 บาทขึ้นไป

สมมติฐานข้อที่ 2 นักท่องเที่ยวมีความคาดหวังและการรับรู้จริงจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย แตกต่างกัน

นักท่องเที่ยวมีความคาดหวังและการรับรู้จริงแตกต่างกันทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้าน โดยนักท่องเที่ยวมีการรับรู้จริงสูงกว่าความคาดหวัง นั่นคือ นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจมากต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยทั้งโดยรวมและทุกด้าน ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว ด้านการพัฒนาจิตสำนึกในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และด้านกิจกรรมสนับสนุนด้านสังคมวัฒนธรรม ตามลำดับ

สมมติฐานข้อที่ 3 การรับรู้ต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน ข้อได้เปรียบทางการแข่งขัน กิจกรรมสังคม/สาธารณะในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มีผลต่อความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในอนาคตในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

ปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในอนาคตในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยของนักท่องเที่ยวสูงสุด คือ การรับรู้ของนักท่องเที่ยวด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม รองลงมาคือ ข้อได้เปรียบทางการแข่งขันในเรื่องความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวโดยรวม ข้อได้เปรียบทางการแข่งขันในเรื่องทรัพยากรทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยรวม และกิจกรรมสังคม/สาธารณะในแหล่งท่องเที่ยว ตามลำดับ โดยปัจจัยต่างๆ เหล่านี้สามารถอธิบายความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในอนาคตในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยของนักท่องเที่ยวได้ร้อยละ 28.5

3.1.10 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน	ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	สถิติที่ใช้	ผลการทดสอบ
ข้อที่ 1				
ข้อที่ 1.1	เพศ	ความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำ	t-test	✓
ข้อที่ 1.2	อายุ	ความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำ	Brown-Forsythe	✗
ข้อที่ 1.3	สถานภาพ	ความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำ	t-test	✗
ข้อที่ 1.4	ระดับการศึกษา	ความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำ	F-test	✓
ข้อที่ 1.5	อาชีพ	ความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำ	Brown-Forsythe	✗
ข้อที่ 1.6	รายได้ครัวเรือนต่อเดือน	ความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำ	F-test	✓
ข้อที่ 2	ความคาดหวัง	การรับรู้จริง	Paired t - test	✓
ข้อที่ 3	ข้อได้เปรียบทางการแข่งขัน ^a	ความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำ	Multiple Regression	✓
	การรับรู้ ^b			
	กิจกรรมสังคม/สาธารณะ ^c			

✓ เป็นไปตามสมมติฐาน ✗ ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

a ข้อได้เปรียบทางการแข่งขัน เรื่องทรัพยากรทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และเรื่องความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว

b การรับรู้ของนักท่องเที่ยว ในด้านทรัพยากรทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

c กิจกรรมสังคม/สาธารณะในแหล่งท่องเที่ยว

3.2 สรุปผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพตามลำดับประเด็น สำหรับวัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 2 เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชน ภาคธุรกิจ ภาครัฐ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นที่เกี่ยวข้อง ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนของอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ประเทศไทย มีดังต่อไปนี้

3.2.1 กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่โดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ และสามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้มาท่องเที่ยวยังอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยมากที่สุดคือ ประเพณีลอยกระทง เผาเทียนเล่นไฟ นอกจากนั้นยังมีกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอื่นๆ ได้แก่ งานประเพณีสงกรานต์ งานมิไนท์แอนด์ชาวด์ และการปั่นจักรยานเที่ยวชมโบราณสถาน ซึ่งเป็นที่นิยมมากสำหรับนักท่องเที่ยวโดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

3.2.2 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ทุกภาคส่วนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยภาครัฐเป็นหน่วยงานหลักและให้การสนับสนุนด้านสถานที่ งบประมาณ และแบ่งความรับผิดชอบในการจัดงาน ในส่วนของผู้ประกอบการต่างก็ให้ความร่วมมือกับภาครัฐ เช่น การเข้าร่วมประชุมกับหน่วยงานภาครัฐ สนับสนุนด้านงบประมาณ การออกฐานในงานประจำปี การประชาสัมพันธ์ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยวผ่านทางเอกสารแผ่นพับและการบอกกล่าวด้วยตนเอง ส่วนชาวบ้านที่อยู่ในเขตพื้นที่ก็ได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเช่นเดียวกัน โดยการจัดขบวนแห่ในงานสงกรานต์ซึ่งเป็นประเพณีประจำปีของท้องถิ่น การอบรมเป็นอาสาสมัครนำเที่ยวหรือเป็นมัคคุเทศก์น้อยเพื่อให้บริการนำเที่ยวและให้ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ การเป็นตำรวจบ้านเพื่อช่วยดูแลความปลอดภัยให้นักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยว สำหรับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นก็ได้มีส่วนร่วมโดยช่วยประชาสัมพันธ์ข้อมูลด้านการท่องเที่ยว ช่วยดูแลความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว รวมทั้งสถาบันการศึกษาในท้องถิ่นก็มีส่วนร่วมในลักษณะของการจัดกิจกรรมนักศึกษา เช่น ชมรมมัคคุเทศก์ ชมรมศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น

3.2.3 ผลกระทบของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

(1) ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ/การสร้างอาชีพให้กับชุมชน

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยทำให้คนในชุมชนมีรายได้จากการนำภูมิปัญญามาผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่นเพื่อเป็นของที่ระลึกจากการท่องเที่ยว เช่น เครื่องสังคโลก ไม้แกะสลัก งานหัตถกรรม อาหาร ขนม เป็นต้น บางส่วนก็เปลี่ยนอาชีพจากการทำการเกษตรมาเป็นการค้าขาย หรือมีรายได้เสริมจากการทำการเกษตร ทำให้คนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ถ้าเป็นภาคธุรกิจจะส่งผลดีต่อผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่โดยตรง เช่น ที่พัก/เกสต์เฮาส์ ร้านอาหาร บริการรถรางและรถเช่าจักรยาน

อย่างไรก็ตามการท่องเที่ยวก็สร้างรายได้หรืออาชีพให้กับบางชุมชนหรือบางครอบครัวเท่านั้น เพราะบางชุมชนก็ไม่ได้มีสินค้าท้องถิ่นที่จะนำมาจำหน่ายเพื่อสร้างรายได้ หรือมีการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวอย่างไม่ทั่วถึง และรายได้ไม่คงที่จะมากในช่วงเทศกาลเท่านั้น

(2) ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมส่งผลด้านสิ่งแวดล้อมใน 2 มุมมอง คือ ไม่ได้ก่อให้เกิดปัญหาต่อสิ่งแวดล้อมในพื้นที่มากนัก เพราะนักท่องเที่ยวนิยมปั่นจักรยานเที่ยวชมโบราณสถานและแหล่งชุมชนต่างๆ หน่วยงานภาครัฐก็ได้มีการบริหารจัดการในเรื่องสิ่งแวดล้อม

ชุมชนก็ช่วยกันดูแลเรื่องของความสะอาดมาโดยตลอด ในขณะที่ผู้ประกอบการก็ตระหนักถึงการรักษาสีสิ่งแวดล้อมโดยนำแนวคิดการประหยัดพลังงานและการนำสิ่งต่างๆ กลับมาใช้ใหม่ ในขณะที่อีกมุมมองหนึ่งมองว่าเมื่อนักท่องเที่ยวเข้ามามากก็ทำให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในเรื่องของปริมาณขยะที่เพิ่มมากขึ้นโดยเฉพาะในช่วงเทศกาล ความไม่สะอาดของแหล่งน้ำ และอื่นๆ ที่มีแนวโน้มของการเพิ่มขึ้นในอนาคต

(3) ผลกระทบด้านสังคม/วัฒนธรรม

การท่องเที่ยวไม่ได้ส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงด้านสังคมของคนในพื้นที่มากนัก เพราะอยู่ในพื้นที่นี้มานานจึงใช้ชีวิตตามปกติเหมือนที่ผ่านมา อาจมีนักท่องเที่ยวเข้าไปเรียนรู้วิถีชีวิตของชาวบ้านบ้าง ผู้ประกอบการบางรายก็อาจนำเรื่องของวัฒนธรรมเข้ามาเชื่อมโยงกับกิจกรรมของลูกค้านักท่องเที่ยว เช่น การแต่งกาย การแสดงรำ เป็นต้น ซึ่งถือเป็นการช่วยส่งเสริมและสืบทอดวัฒนธรรมของคนสุโขทัยให้นักท่องเที่ยวหรือคนสุโขทัยรุ่นใหม่ได้ศึกษา

3.2.4 ข้อได้เปรียบทางการแข่งขันของแหล่งท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยมีหลายสิ่งๆ ที่ถือว่าเป็นข้อได้เปรียบทางการแข่งขันกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอื่น คือ การเป็นเมืองหลวงแห่งแรก การเป็นต้นกำเนิดของงานประเพณีลอยกระทง เอกลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมเจดีย์ทรงพุ่มข้าวบิณฑ์ ความงดงามของพระพุทธรูป ความเป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรม การกำหนดผังเมืองที่ชัดเจนระหว่างเมืองเก่ากับเมืองใหม่ ความมีน้ำใจของคนในท้องถิ่นในการต้อนรับนักท่องเที่ยว และการดำเนินวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมที่ยังคงอยู่

3.2.5 ปัญหาในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

ประเด็นที่เป็นปัญหาสำหรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย คือ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะมาท่องเที่ยวมากช่วงเทศกาล ถ้าไม่ใช่งานประจำปีอย่างงานลอยกระทงก็จะมีจำนวนนักท่องเที่ยวไม่มาก เพราะไม่ค่อยมีกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวทำมากนัก ปัญหาในเรื่องของศูนย์ข้อมูล บุคลากรที่ให้ข้อมูล การประชาสัมพันธ์ กิจกรรมการท่องเที่ยว ป้ายแหล่งท่องเที่ยว ป้ายแหล่งจำหน่ายสินค้าท้องถิ่น ที่พักไม่เพียงพอในช่วงเทศกาล การบริการรถโดยสารสาธารณะ การสื่อสารกับนักท่องเที่ยวต่างชาติ เป็นต้น

3.2.6 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน

กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ได้เสนอแนะความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในพื้นที่ไว้ในประเด็นหลักๆ ทั้งเรื่องของการอนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมของท้องถิ่น ซึ่งทุกภาคส่วนต้องร่วมมือกันในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะคนในท้องถิ่นที่อยู่ใกล้ชิดในพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยต้องเห็นคุณค่าและ

ความสำคัญในสิ่งที่ตนมี จัดกิจกรรมที่นำเสนอเกี่ยวกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมดั้งเดิม สร้างความพร้อมในการต้อนรับนักท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความประทับใจ ทั้งเรื่องการประชาสัมพันธ์ การให้ข้อมูล ความปลอดภัย และความสะอาดของพื้นที่

3.3 อภิปรายผลการวิจัย

คณะผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากผลการวิจัยเชิงปริมาณเฉพาะประเด็นที่สำคัญมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. จุดมุ่งหมายในการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยของนักท่องเที่ยว คือ เที่ยวชมโบราณสถานและโบราณวัตถุและศึกษาค้นคว้าข้อมูลทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรัตนา จันทโย (2546) ที่ศึกษาเปรียบเทียบแรงจูงใจ และความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในการมาเยือนแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ : กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติแม่วังก์ และอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่ไปเยือนอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรเพราะต้องการเรียนรู้ ศึกษาศิลปะและวัฒนธรรม และสอดคล้องกับแนวคิดของบุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548, หน้า 285) ที่กล่าวว่า ความต้องการในการศึกษาเรียนรู้ในแหล่งท่องเที่ยวเป็นกระแสดังความต้องการที่มีมากขึ้นในหมู่นักท่องเที่ยวที่ต้องการได้รับความรู้ความเข้าใจเรื่องการท่องเที่ยวมากกว่าความสนุกเพลิดเพลินอย่างเดียว เพื่อสร้างความพึงพอใจให้แก่นักท่องเที่ยวรูปแบบใหม่

2. นักท่องเที่ยวมีทัศนคติว่าแหล่งท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยมีความได้เปรียบอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาโดยรวมและทุกข้อในระดับค่อนข้างเหนือกว่า โดยนักท่องเที่ยวมีทัศนคติว่าแหล่งท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยมีข้อได้เปรียบอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาใน 3 อันดับแรก คือ ความเป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรมโดยรวมของสุโขทัย รองลงมาคือ การต้อนรับ/อภยาศัยไมตรีของคนในท้องถิ่นโดยรวมของสุโขทัย และทรัพยากรทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยรวมของสุโขทัย อาจเป็นเพราะสุโขทัยเป็นเมืองที่มีประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมมายาวนานกว่า ประกอบกับการได้รับการเป็นเมืองมรดกโลกทางด้านวัฒนธรรมจึงทำให้มีการอนุรักษ์โบราณสถานและประเพณีอันดีงามสืบทอดต่อกันมา ผู้คนในท้องถิ่นมีวิถีชีวิตแบบเรียบง่ายและมีอภยาศัยไมตรีที่ดีกับผู้มาเยือน

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐวุฒิ วิทา (2551) ที่ศึกษาการพัฒนาการตลาดท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวสูงอายุชาวต่างประเทศ กรณีศึกษาอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชรพบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจผู้ที่ให้บริการและคนในชุมชนของอุทยานประวัติศาสตร์มีความเป็นมิตร และสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ของนักท่องเที่ยวที่กล่าวถึงข้อได้เปรียบทางการแข่งขันของแหล่งท่องเที่ยวว่า “คนในท้องถิ่นมีความน่ารักและความมีน้ำใจของคนในท้องถิ่น เป็นกันเองกับนักท่องเที่ยว”

3. นักท่องเที่ยวที่มีเพศและระดับการศึกษาต่างกันมีความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในอนาคตในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย แตกต่างกัน โดยนักท่องเที่ยวเพศหญิงมีความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำมากกว่าเพศชาย อาจเป็นเพราะเพศหญิงเป็นเพศที่มีความละเอียดอ่อนทางด้านอารมณ์และศิลปะจึงมีความสนใจท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมซ้ำมากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของชิฟฟ์แมนและคานุก (Shiffman & Kanuk, 2007, p. 50) ที่กล่าวว่า เพศหญิงและเพศชายมีแนวโน้มที่จะมีทัศนคติและพฤติกรรมที่แตกต่างกัน และการศึกษาเป็นปัจจัยที่ทำให้คนมีความคิด ค่านิยม ทัศนคติ และพฤติกรรมแตกต่างกัน

4. นักท่องเที่ยวที่มีอายุ สถานภาพ และอาชีพต่างกันมีความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในอนาคตในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ไม่แตกต่างกัน อาจเนื่องมาจากบุคคลที่เดินทางไปท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมนั้นมักจะเป็นผู้ที่มีความสนใจศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมในอดีต และแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่เป็นอุทยานประวัติศาสตร์ในประเทศไทยที่ได้รับการประกาศเป็นมรดกโลกก็มีเพียง 2 แห่ง ดังนั้นไม่ว่านักท่องเที่ยวจะมีอายุ สถานภาพ และอาชีพใดก็มีความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยอีกในอนาคตได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของโสภารัตน์ ตรีสุวรรณ และคนอื่นๆ (2554, หน้า 126-130) ที่พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีอายุ อาชีพ และสถานภาพแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการท่องเที่ยวด้านอนาคตจะกลับมาท่องเที่ยวไม่แตกต่างกัน

5. นักท่องเที่ยวที่มีรายได้ครัวเรือนต่อเดือนต่างกันมีความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในอนาคตในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย แตกต่างกัน โดยนักท่องเที่ยวที่มีรายได้ครัวเรือนต่ำกว่า 30,000 บาท มีความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยมากกว่า ซึ่งไม่สอดคล้องกับแนวคิดของพินดิกและรูบินเฟลด์ (Pindyck & Rubinfeld, 2005, pp. 110-113) ที่กล่าวว่า เมื่อบุคคลมีรายได้มากขึ้นจะใช้จ่ายมากขึ้นเพราะมีอำนาจซื้อเพิ่มขึ้น อาจเป็นเพราะการท่องเที่ยวในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยเป็นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และแหล่งท่องเที่ยวดังกล่าวไม่ได้มีกิจกรรมหรือแหล่งความบันเทิงมากนัก นักท่องเที่ยวจึงไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายที่สูงทำให้นักท่องเที่ยวที่มีรายได้ไม่สูงมีความสนใจท่องเที่ยวซ้ำมากกว่า

6. นักท่องเที่ยวมีความคาดหวังและการรับรู้จริงจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยแตกต่างกันในทุกด้าน โดยนักท่องเที่ยวมีการรับรู้จริงสูงกว่าความคาดหวัง นั่นคือ นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจมากต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย อาจเป็นเพราะเมื่อนักท่องเที่ยวได้เดินทางไปท่องเที่ยวที่อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ทำให้เขาได้สัมผัสถึงความเป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรมที่ทรงคุณค่า และได้รับประสบการณ์ที่ดีในการบริการของบุคลากรทางการท่องเที่ยว ทั้งเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ ผู้ให้บริการด้านที่พัก ร้านอาหาร ร้านจำหน่ายของที่ระลึก รวมทั้งมัคคุเทศก์ของคนในชุมชนพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย จึงทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจและพึงพอใจมากกว่าที่คาดหวังไว้

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของโสภารรณ ตรีสุวรรณ และคนอื่นๆ (2554, หน้า 121) ที่ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในแหล่งมรดกโลก: กรณีศึกษา อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา และอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้จริงต่อแหล่งท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชรสูงกว่าความคาดหวัง โดยมีความพอใจต่อแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับพอใจมาก และสอดคล้องกับแนวคิดของโซโลมอน (Solomon, 2007, p. 49) ที่กล่าวว่า ความคาดหวังของนักท่องเที่ยวเป็นส่วนประกอบสำคัญในการวัดระดับความพึงพอใจที่มีต่อการท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งระดับความพอใจได้จากความแตกต่างระหว่างผลที่มองเห็นหรือเข้าใจกับความคาดหวังของนักท่องเที่ยว ถ้าผลลัพธ์จากการท่องเที่ยวเกินกว่าความคาดหวัง นักท่องเที่ยวจะมีความพอใจมากขึ้นหรือเกิดความประทับใจ

7. การรับรู้ของนักท่องเที่ยวด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ข้อได้เปรียบทางการแข่งขันด้านความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวโดยรวม ข้อได้เปรียบทางการแข่งขันด้านทรัพยากรทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยรวม และกิจกรรมสังคม/สาธารณะในแหล่งท่องเที่ยว มีผลต่อความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในอนาคตในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยของนักท่องเที่ยว สอดคล้องกับแนวคิดของแบลคเวลล์ มิเนียด และเอ็นเจล (Blackwell, Miniard & Engel, 2006, p. 735) ที่กล่าวว่า ถ้าผู้บริโภคเกิดการรับรู้จริงสูงกว่าที่คาดหวัง นั่นคือ เกิดความพึงพอใจในการใช้สินค้าหรือบริการนั้นก็จะมีแนวโน้มของพฤติกรรมซื้อสินค้าหรือใช้บริการนั้นซ้ำอีกในอนาคต นอกจากนี้ถ้าแหล่งท่องเที่ยวที่มีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยว มีการจัดกิจกรรมสังคม/สาธารณะที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ซึ่งถือเป็นปัจจัยที่เสริมจากทรัพยากรทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่แหล่งท่องเที่ยวมีอยู่แล้ว จึงอาจทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความต้องการมาท่องเที่ยวยังอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยซ้ำอีกในอนาคตได้

บทที่ 4

สรุป และข้อเสนอแนะ

งานวิจัย เรื่อง “การสร้างข้อได้เปรียบทางการแข่งขันจากความคาดหวังและการรับรู้ต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนโดยใช้หลักกิจกรรมสังคม/สาธารณะของนักท่องเที่ยวในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ประเทศไทย” คณะผู้วิจัยได้สรุปผลการดำเนินงานวิจัยและกำหนดข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานภาครัฐและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยให้เกิดความยั่งยืน และสามารถตอบสนองความคาดหวังและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ซึ่งนำไปสู่การมีพฤติกรรมท่องเที่ยวซ้ำในอนาคต ดังนี้

4.1 สรุปผลการดำเนินงานวิจัย

4.1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา

แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเป็นหนึ่งในแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ โดยแหล่งท่องเที่ยวมรดกโลกนับเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในการนำเสนอคุณค่าทางวัฒนธรรมและธรรมชาติได้เป็นอย่างดี โดยคณะกรรมการมรดกโลกได้ประกาศให้อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ศรีสัชนาลัย และกำแพงเพชร เป็นมรดกโลกในปี พ.ศ. 2534 ถ้าพิจารณาจำนวนนักท่องเที่ยวจะเห็นได้ว่าในปี พ.ศ. 2550 มีนักท่องเที่ยวเข้าเยี่ยมชมอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยเป็นจำนวนรวม 714,574 คน และในปี พ.ศ. 2551 มีนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นเป็น 747,331 คน คือเพิ่มขึ้นประมาณ 4% ส่วนในปี 2552 (ม.ค.-มิ.ย.) มีนักท่องเที่ยวจำนวน 300,642 คน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงศักยภาพการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวแห่งนี้

จากประวัติความเป็นมาของนครประวัติศาสตร์สุโขทัยจะเห็นว่า มีวัฒนธรรมที่หลากหลายควรค่าต่อการเยี่ยมชม ท่องเที่ยวและศึกษาอย่างไม่รู้จบ แต่อย่างไรก็ตามสถานที่ใดเมืองใดที่เปิดให้มีการท่องเที่ยวย่อมมีผลกระทบทั้งแง่บวกและแง่ลบเสมอ ผลในแง่บวกคือ การนำเงินตราเข้ามาสู่ชุมชนท้องถิ่น และประเทศ และการเผยแพร่สิ่งที่ดีงามของแหล่งท่องเที่ยวด้วยการบอกต่อสู่คนอื่นๆ ให้มาท่องเที่ยว ส่วนผลในแง่ลบคือ การที่ธรรมชาติและวัฒนธรรมถูกทำลายทั้งโดยตั้งใจและไม่ตั้งใจ ซึ่งปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาสำคัญอย่างยิ่งที่เป็นเหตุจูงใจให้คณะผู้วิจัยทำการศึกษาโดยในงานวิจัยเรื่องนี้จะเน้นการนำหลักกิจกรรมสังคม/สาธารณะ (Public affairs) ซึ่งเป็นเครื่องมือประชาสัมพันธ์ประการหนึ่งเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องหรือมีประโยชน์ต่อประชาชนทั่วไป

การที่จะเกิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนได้นั้นจะต้องมีการประสานงานกันจากหลายฝ่าย เพื่อสร้างคุณค่าเชิงวัฒนธรรมให้แก่แหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วย (1) ด้านสถาบันหรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องทั้งระดับท้องถิ่น จังหวัดและระดับประเทศ จะต้องให้ความสำคัญและกำหนดนโยบายที่ชัดเจนด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรม (2) ผู้ประกอบการจะต้องให้ความร่วมมือในการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยอยู่บนพื้นฐานของการอนุรักษ์วัฒนธรรม (3) ชุมชน จะต้องให้ความร่วมมือช่วยกันประชาสัมพันธ์สิ่งที่ดีงามในท้องถิ่นของตน สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ และเห็นคุณค่าในวัฒนธรรมของตน ตลอดจนการเป็นเจ้าบ้านที่ดี (4) นักท่องเที่ยว จะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถานที่ท่องเที่ยว และให้ความสำคัญต่อวัฒนธรรมของท้องถิ่นที่ตนไปเยี่ยมชม

ผลการวิจัยในด้านความแตกต่างระหว่างความคาดหวังและการรับรู้ของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม รวมทั้งการมีส่วนร่วมของชุมชน ภาคธุรกิจ ภาครัฐ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนของอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย จะนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ใช้เป็นแนวทางการสร้างข้อได้เปรียบทางการแข่งขันในด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนโดยใช้หลักกิจกรรมสังคม/สาธารณะของนักท่องเที่ยวในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ประเทศไทย

4.1.2 วัตถุประสงค์

(1) เพื่อศึกษาความคาดหวังและการรับรู้จริงต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนของนักท่องเที่ยวในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

(2) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชน ภาคธุรกิจ ภาครัฐ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นที่เกี่ยวข้อง ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนของอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

(3) เพื่อหาแนวทางในการสร้างข้อได้เปรียบทางการแข่งขันในด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนของอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย โดยใช้หลักกิจกรรมสังคม/สาธารณะเพื่อตอบสนองความคาดหวังของนักท่องเที่ยว

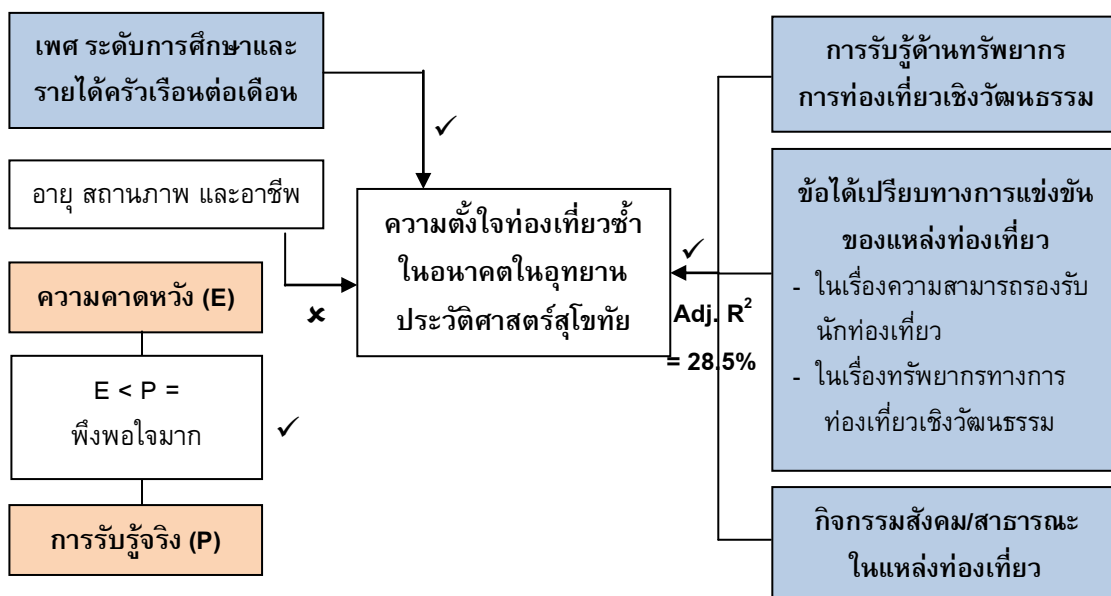
4.1.3 ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ โดยการแจกแบบสอบถามกับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย จำนวน 400 คน และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องในพื้นที่โดยรอบอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ประกอบด้วย กลุ่มภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน นักท่องเที่ยว และกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น จำนวน 40 คน

4.1.4 ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเชิงปริมาณพบว่า นักท่องเที่ยวมีความคาดหวังและการรับรู้ในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยทุกด้านในระดับมาก เรียงตามลำดับดังนี้ อันดับแรก ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อันดับ 2 ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น อันดับ 3 ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว อันดับ 4 ด้านการพัฒนาจิตสำนึกในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และอันดับสุดท้าย ด้านกิจกรรมสนับสนุนด้านสังคมวัฒนธรรม โดยนักท่องเที่ยวมีการรับรู้สูงกว่าความคาดหวังในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยทุกด้าน

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า (1) นักท่องเที่ยวที่มีเพศ ระดับการศึกษา และรายได้ครัวเรือนต่อเดือนต่างกัน มีความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในอนาคตในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยแตกต่างกัน (2) นักท่องเที่ยวมีความคาดหวังและการรับรู้จริงแตกต่างกัน โดยมีการรับรู้จริงสูงกว่าความคาดหวัง นั่นคือ นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจมากต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย (3) การรับรู้ของนักท่องเที่ยวด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ข้อได้เปรียบทางการแข่งขันในเรื่องความสามารถรองรับนักท่องเที่ยวโดยรวม ข้อได้เปรียบทางการแข่งขันในเรื่องทรัพยากรทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยรวม และกิจกรรมสังคม/สาธารณะในแหล่งท่องเที่ยว เป็นปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจท่องเที่ยวซ้ำในอนาคตในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยของนักท่องเที่ยว ร้อยละ 28.5 ดังภาพที่ 4.1

ภาพที่ 4.1 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพพบว่า กลุ่มชุมชน ภาคธุรกิจ ภาครัฐ นักท่องเที่ยว และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวและได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนของอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยไว้ โดยต้องมีการอนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมของท้องถิ่น ซึ่งทุกภาคส่วนต้องร่วมมือกันในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะคนในท้องถิ่นที่อยู่ใกล้ชิดในพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยต้องเห็นคุณค่าและความสำคัญในสิ่งที่ตนมี จัดกิจกรรมที่นำเสนอเกี่ยวกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมดั้งเดิม สร้างความพร้อมในการต้อนรับนักท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความประทับใจ ทั้งเรื่อง การประชาสัมพันธ์ การให้ข้อมูล ความปลอดภัย และความสะอาดของพื้นที่

4.1.5 การนำผลงานวิจัยไปประยุกต์ใช้

(1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยสามารถนำข้อมูลไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินโครงการต่างๆ เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว และสร้างข้อได้เปรียบทางการแข่งขันในด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน โดยใช้หลักกิจกรรมสังคม/สาธารณะซึ่งมีภาครัฐเป็นแกนนำร่วมกับชุมชนและภาคเอกชน โดยเป็นโครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้องกับความคาดหวังของนักท่องเที่ยว ซึ่งทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจและมีพฤติกรรมท่องเที่ยวซ้ำในอนาคต

(2) เป็นแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย โดยใช้หลักกิจกรรมสังคม/สาธารณะซึ่งจะทำให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งหน่วยงานภาครัฐ ผู้ประกอบการภาคเอกชน ชุมชน และกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นในพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานร่วมกัน

4.1.6 ผลที่ได้จากการทำวิจัยมีผลกระทบต่อสังคมและประเทศชาติ

(1) เกิดข้อได้เปรียบทางการแข่งขันต่อการท่องเที่ยวในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย โดยใช้หลักกิจกรรมสังคม/สาธารณะ เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนต่อไป

(2) การเพิ่มขึ้นของรายได้ของชุมชนและผลประโยชน์ของผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการท่องเที่ยวในพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยและบริเวณใกล้เคียง

(3) ส่งผลในเชิงบวกต่อเศรษฐกิจโดยรวมทั้งในระดับท้องถิ่นของจังหวัดสุโขทัยและระดับประเทศ รวมทั้งการเจริญเติบโตที่เพิ่มขึ้นของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของประเทศไทยในภาพรวม

4.2 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

สำหรับการเสนอแนะข้อมูลที่ได้จากการวิจัยนั้น คณะผู้วิจัยได้แบ่งข้อเสนอแนะออกเป็น 2 ประเด็น คือ ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ทางการบริหาร และข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.2.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ทางการบริหาร

คณะผู้วิจัยได้นำหลักกิจกรรมสังคม/สาธารณะมาบูรณาการกับข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ มาสรุปเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในลักษณะของการจัดโครงการสำหรับการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างข้อได้เปรียบทางการแข่งขันด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย สำหรับวัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 3 เพื่อหาแนวทางในการสร้างข้อได้เปรียบทางการแข่งขันในด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนของอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ประเทศไทย โดยใช้หลักกิจกรรมสังคม/สาธารณะ เพื่อตอบสนองความคาดหวังของนักท่องเที่ยว ประกอบด้วยโครงการต่างๆ ดังนี้

(1) หมู่บ้านวัฒนธรรม เช่น “หมู่บ้านวัฒนธรรม 700 ปี ราชธานีสุโขทัย” หรือ “ท่องเที่ยว เรียนรู้ คู่สืบสาน หมู่บ้านวัฒนธรรม” เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น โดยการจำลองรูปแบบการดำเนินชีวิตและความเป็นอยู่ของคนในท้องถิ่นมารวมอยู่ในหมู่บ้านแห่งนี้ ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถมาพักค้างคืนในหมู่บ้านวัฒนธรรมนี้ได้ ในลักษณะของโฮมสเตย์ เพื่อศึกษาและเรียนรู้จากการร่วมทำกิจกรรมไปพร้อมๆ กับคนในหมู่บ้าน เช่น การตักบาตรตอนเช้า การประกอบอาหารและการรับประทานอาหารร่วมกัน การแต่งกายแบบพื้นบ้านของชาวสุโขทัยในอดีต การทำเกษตรกรรม ทำนา เลี้ยงสัตว์ ปลูกพืชผัก การวางแผนโบราณ การทำงานศิลปหัตถกรรมที่มีชื่อเสียงของแต่ละหมู่บ้าน เช่น ถ้วยชามสังคโลก แกะสลักไม้ เครื่องประดับข้าวตอกพระร่วง เป็นต้น ระบายสีสุโขทัยและดนตรีพื้นบ้าน เช่น กลองมโหรี ซึ่งนักท่องเที่ยวจะได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ตั้งแต่ช่วงเช้าจนถึงกลางคืน ทั้งนี้กิจกรรมที่จัดขึ้นในหมู่บ้านวัฒนธรรมนี้บางส่วนอาจจำลองมาจากที่จัดแสดงในงานประเพณีลอยกระทง เพื่อให้เกิดความหลากหลายของกิจกรรมในแต่ละวัน เพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้กับแหล่งท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

ผู้มีส่วนร่วมในโครงการ ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐในระดับจังหวัดและระดับท้องถิ่นเป็นแกนนำ ร่วมกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสำนักงานสุโขทัย สมาคมการท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ ชุมชนในพื้นที่ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(2) ศูนย์แสดงหัตถกรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยเป็นแหล่งรวมงานหัตถกรรมที่เกิดจากฝีมือและภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่น ชุมชนหรือหมู่บ้านใดมีงานศิลปหัตถกรรมใดที่

ถือเป็นภูมิปัญญาหรือเป็นอัตลักษณ์ของคนในชุมชนหรือหมู่บ้านก็ให้นำมาแสดง รวมถึงการ
 สาธิตให้นักท่องเที่ยวที่สนใจได้ชมและสามารถมีส่วนร่วมในการทำงานศิลปหัตถกรรมนั้นๆ ซึ่ง
 นักท่องเที่ยวสามารถเลือกซื้อกลับไปเป็นของที่ระลึกได้จากศูนย์ฯ แห่งนี้ โดยไม่ต้องเดินทางไป
 ยั้งแต่ละชุมชน/หมู่บ้านซึ่งอาจไม่สะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวที่มีเวลาในการท่องเที่ยวน้อย
 รวมถึงการจำหน่ายอาหารหรือขนมพื้นบ้านของชาวสุโขทัยด้วย ซึ่งนอกจากศูนย์ฯ แสดง
 หัตถกรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นจะเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับนักท่องเที่ยวแล้ว ยังเป็นแหล่งเรียนรู้
 และสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นของคนตำบลเมืองเก่าไปยังคนรุ่นใหม่ เพื่อเป็นมรดกตกทอดทาง
 วัฒนธรรมที่ยาวนานต่อไป ตลอดจนเป็นการกระจายโอกาสให้ทุกชุมชนหรือหมู่บ้านได้มีรายได้
 จากการท่องเที่ยว

ผู้มีส่วนร่วมในโครงการ ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐในระดับท้องถิ่นเป็นแกนนำ
 ร่วมกับผู้ประกอบการ ชุมชนในพื้นที่ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(3) บุคลากรอาสาพัฒนาจิตสำนึกการท่องเที่ยว เนื่องจากเจ้าหน้าที่ของ
 อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยมีจำนวนน้อยทำให้ไม่สามารถให้บริการนักท่องเที่ยวได้อย่างทั่วถึง
 จึงควรสร้างเครือข่ายในการดำเนินงานร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่อุทยานฯ อาสาสมัครนำเที่ยว
 มัคคุเทศก์น้อย ผู้ประกอบการที่พัก ร้านอาหาร ร้านค้า ตำรวจท่องเที่ยว ตำรวจบ้าน นักเรียน/
 นักศึกษาจากสถาบันการศึกษาและคนในชุมชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ของอุทยานประวัติศาสตร์
 สุโขทัย โดยจัดอบรมให้ความรู้พื้นฐานในการให้ข้อมูลกับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและ
 ชาวต่างชาติ เช่น แหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ เส้นทางท่องเที่ยว การอธิบายข้อมูลเพิ่มเติม
 เกี่ยวกับความเป็นมาของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งนอกเหนือจากที่ระบุไว้ในป้ายที่ติดตั้งอยู่หน้า
 แหล่งท่องเที่ยวนั้น การปฏิบัติตนที่เหมาะสมในการเข้าชมแหล่งท่องเที่ยว การอนุรักษ์
 โบราณสถานและสิ่งแวดล้อม การดูแลความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว เป็นต้น เนื่องจาก
 อาสาสมัครนำเที่ยวในปัจจุบันมีจำนวนค่อนข้างน้อย ตลอดจนมัคคุเทศก์น้อยเองก็ติดภารกิจด้าน
 การศึกษา ทำให้ไม่สามารถให้บริการนักท่องเที่ยวได้ตลอดเวลา ซึ่งสมาชิกของเครือข่ายนี้จะ
 สลับสับเปลี่ยนหมุนเวียนกันทำหน้าที่ดังกล่าวได้ทันกับความต้องการของนักท่องเที่ยวทั้งที่
 เดินทางมาเป็นกลุ่มคณะ และที่เดินทางท่องเที่ยวด้วยตนเอง

ผู้มีส่วนร่วมในโครงการ ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐในระดับจังหวัดและระดับ
 ท้องถิ่นเป็นแกนนำ ร่วมกับอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ผู้ประกอบการ สถาบันการศึกษา
 ชุมชนในพื้นที่ กลุ่มผู้มีจิตอาสา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(4) การบริหารจัดการด้านความสะอาดและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดย
 นักท่องเที่ยวได้เสนอแนะให้มีการดูแลรักษาความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยว และมีจำนวนถัง
 ขยะเพิ่มขึ้น ซึ่งในโครงการนี้จะเป็นการบริหารจัดการความสะอาดในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวทั้ง
 ในเขตรั้วและนอกเขตรั้วอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ความสะอาดบนถนนหนทาง แหล่งน้ำ

ร้านค้า ที่พัก และที่อยู่อาศัยของชุมชนโดยรอบอุทยานฯ โดยหน่วยงานภาครัฐนอกจากให้การสนับสนุนด้านงบประมาณการจัดซื้อถังขยะ บริการรถจัดเก็บขยะ และที่จำกัดขยะแล้วยังสามารถขอความร่วมมือจากสมาชิกของโครงการบุคลากรอาสาพัฒนาจิตสำนึกการท่องเที่ยวให้ช่วยกันดูแลในส่วนนี้ได้ด้วย นอกจากนี้อาจมีการจัดโครงการประกวดร้านค้า/ที่พัก/ชุมชนต้นแบบด้านการรักษาความสะอาดและมีแนวคิดในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่เกิดประโยชน์สูงสุดเพื่อกระตุ้นให้เกิดการตื่นตัวของคนในพื้นที่มากขึ้น ตัวอย่างเช่น อาจให้นักท่องเที่ยวที่ไปใช้บริการที่ที่พัก/ร้านอาหาร/ร้านค้า มีส่วนร่วมในการประเมินให้คะแนนการประกวดนี้ด้วย

ผู้มีส่วนร่วมในโครงการ ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐในระดับท้องถิ่นเป็นแกนนำร่วมกับผู้ประกอบการ ชุมชนในพื้นที่ นักท่องเที่ยว และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(5) แต่งกายตามสไตล์สุโขทัย โดยให้คนในท้องถิ่นแต่งกายแบบไทยที่แสดงถึงวัฒนธรรมอันดีงามและเอกลักษณ์ของชาวสุโขทัย โดยร่วมมือกันทั้งหน่วยงานภาครัฐในระดับจังหวัดและระดับท้องถิ่นในการกำหนดรูปแบบการแต่งกายแบบไทย รวมถึงเครื่องประดับที่เป็นเอกลักษณ์ของคนสุโขทัยสำหรับให้ข้าราชการสวมใส่ในลักษณะเดียวกันอย่างน้อย 1 วันต่อสัปดาห์ ส่วนผู้ประกอบการที่พัก/ร้านอาหาร/ร้านค้าก็ให้กำหนดรูปแบบการแต่งกายสำหรับพนักงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันโดยสวมใส่ทุกวัน ส่วนคนในชุมชนก็ควรสวมใส่เสื้อผ้าที่มีรูปแบบหรือลวดลายที่แสดงถึงเอกลักษณ์ของคนเมืองเก่าสุโขทัยเช่นกัน เช่น ผ้าถุง ผ้าขาวม้า หรือสวมใส่เครื่องประดับที่ทำขึ้นจากในท้องถิ่น เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับรู้ถึงเอกลักษณ์และวัฒนธรรมด้านการแต่งกายของคนเมืองเก่า โดยนักท่องเที่ยวที่พักในหมู่บ้านวัฒนธรรมจะได้แต่งกายตามแบบที่คนในหมู่บ้านสวมใส่ด้วย

ผู้มีส่วนร่วมในโครงการ ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐในระดับจังหวัดและระดับท้องถิ่นเป็นแกนนำ ร่วมกับผู้ประกอบการ ชุมชนในพื้นที่ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(6) ทูตท่องเที่ยววัฒนธรรมสุโขทัย เป็นการเปิดโอกาสให้เยาวชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยได้แสดงความสามารถด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ประเพณี หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น ในรูปแบบของการประกวดความสามารถพิเศษ เช่น การแสดงนาฏศิลป์ของสุโขทัย การเล่นดนตรีพื้นบ้านของสุโขทัย การวาดภาพหรือการผลิตวิดิทัศน์แนะนำแหล่งท่องเที่ยวของอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย เป็นต้น ซึ่งผู้ที่ได้รับรางวัลจากการประกวดต้องเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่หน่วยงานภาครัฐ หรือการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย หรือหน่วยงานอื่นๆ จัดขึ้นเพื่อเป็นสื่อบุคคลในการถ่ายทอดวัฒนธรรมอันดีงามไปยังนักท่องเที่ยวที่กำลังท่องเที่ยวอยู่ในพื้นที่ และดึงดูดให้นักท่องเที่ยวที่อยู่ภายนอกจังหวัดสุโขทัย รวมถึงนักท่องเที่ยวในต่างประเทศเกิดความสนใจเดินทางมาท่องเที่ยวในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

ผู้มีส่วนร่วมในโครงการ ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐในระดับจังหวัดและระดับท้องถิ่นเป็นแกนนำ ร่วมกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สมาคมการท่องเที่ยว ผู้ประกอบการชุมชนในพื้นที่ นักท่องเที่ยว และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(7) พัฒนาระบบสนับสนุนการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว โดยจัดระบบการขนส่งรถโดยสารสาธารณะที่เชื่อมโยงจากตัวจังหวัดสุโขทัยไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ในบริเวณอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ทั้งภายในและภายนอกกำแพงเมือง เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวที่ไม่ได้เดินทางท่องเที่ยวกับคณะทัวร์ หรือไม่ได้เดินทางด้วยรถส่วนตัว ทั้งนี้ อาจมีบริการรถรางนำเที่ยวรอบเขตพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวตามเส้นทางและรอบเวลาที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันกำหนด ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถรับฟังการบรรยายข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวจากมัคคุเทศก์น้อย อาสาสมัครนำเที่ยว หรือสมาชิกของบุคลากรอาสาพัฒนาจิตสำนึกการท่องเที่ยว (ในโครงการที่ 3) ส่วนการเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวภายนอกกำแพงเมืองโดยบริการรถเช่าจักรยานนั้น ควรมีการจัดทำเลนจักรยานเพื่อความปลอดภัยในการเดินทางสำหรับนักท่องเที่ยว

ผู้มีส่วนร่วมในโครงการ ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐในระดับจังหวัดและระดับท้องถิ่นเป็นแกนนำ ร่วมกับผู้ประกอบการ ชุมชนในพื้นที่ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(8) ส่งเสริมเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย นอกจากโครงการแต่งกายตามสไตล์สุโขทัยแล้ว ทั้งหน่วยงานภาครัฐ ผู้ประกอบการ และชุมชนควรนำเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยและความเป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรมมานำเสนอ เพื่อให้สอดคล้องกับแผนการประชาสัมพันธ์ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานสุโขทัย ที่ว่า “สุโขทัย เมืองรุ่งอรุณแห่งความสุข” เช่น การจัดทำป้ายบอกสถานที่ซึ่งตกแต่งด้วยลวดลายที่บ่งบอกถึงความเป็นสุโขทัย เช่น ภาพวัดมหาธาตุ ภาพหลักศิลาจารึก ลายสีไทย ลวดลายบนเครื่องสังคโลก เป็นต้น ส่วนผู้ประกอบการที่พัก/ร้านอาหาร/ร้านค้า และชุมชนต่างๆ ก็ควรมีการตกแต่งสถานที่ด้วยบรรยากาศของความเป็นสุโขทัยเมืองเก่าเช่นกัน เช่น ป้ายหน้าชุมชนอาจสื่อถึงเอกลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ขึ้นชื่อในชุมชนนั้น ตัวอย่างเช่น ป้ายรูปเครื่องสังคโลก ป้ายรูปปลาตะเพียน ป้ายรูปเครื่องประดับจากข้าวตอกพระร่วง ป้ายรูปไม้แกะสลัก เป็นต้น รวมถึงการนำเสนอสอดแทรกอยู่ในป้ายประชาสัมพันธ์ต่างๆ ด้วย

ผู้มีส่วนร่วมในโครงการ ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐในระดับจังหวัดและระดับท้องถิ่นเป็นแกนนำ ร่วมกับผู้ประกอบการ ชุมชนในพื้นที่ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(9) กิจกรรมบันเทิงเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรมยามค่ำคืน เป็นการจัดกิจกรรมในช่วงเวลากลางคืนในรูปแบบของการแสดงนาฏศิลป์ ดนตรี การแสดงหรือการเล่นพื้นบ้านของ

ชาวเมืองเก่าสุโขทัย หมุนเวียนสลับเปลี่ยนกันไป โดยในงานจะมีการจำหน่ายอาหารและผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกต่างๆ จากฝีมือของคนในท้องถิ่น ซึ่งสถาบันการศึกษาในพื้นที่สามารถนำผลงานศิลปหัตถกรรมของนักเรียน/นักศึกษาและประกอบอาหารมาร่วมจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นการกระจายรายได้ให้กับคนในท้องถิ่นด้วย โดยเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวที่สนใจได้มีส่วนร่วมในการแสดงหรือการเล่นพื้นบ้านนั้นๆ ได้ ซึ่งจะทำให้นักท่องเที่ยวมีกิจกรรมสำหรับการพักผ่อนในช่วงเวลากลางคืน

ผู้มีส่วนร่วมในโครงการ ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐในระดับท้องถิ่นเป็นแกนนำร่วมกับสถาบันการศึกษา ผู้ประกอบการ ชุมชนในพื้นที่ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(10) เครือข่ายบริการข้อมูลการท่องเที่ยว ควรเพิ่มจำนวนศูนย์บริการข้อมูลการท่องเที่ยวของอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย และระบุแหล่งที่ตั้งให้ชัดเจนเพื่อให้นักท่องเที่ยวทราบแหล่งที่จะไปสอบถามข้อมูลการท่องเที่ยวได้ โดยสร้างเครือข่ายร่วมกันทั้งหน่วยงานภาครัฐ ผู้ประกอบการ และชุมชน ในการเป็นศูนย์ย่อยสำหรับบริการข้อมูลการท่องเที่ยว หรือการอบรมให้กับตัวแทนจากผู้ประกอบการที่พัก/ร้านอาหาร/ร้านค้า ให้สามารถเป็นแหล่งบริการข้อมูลการท่องเที่ยวได้ทั้งหมด เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้อย่างทันท่วงที เพราะสื่อบุคคลจะสามารถนำเสนอและถ่ายทอดข้อมูลได้ชัดเจนและเข้าใจง่ายกว่าสื่อสิ่งพิมพ์ และนักท่องเที่ยวยังสามารถสะท้อนความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจากประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวผ่านทางเครือข่ายบริการข้อมูลการท่องเที่ยวได้โดยตรง นอกจากการสะท้อนผ่านเว็บไซต์ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเท่านั้น

ผู้มีส่วนร่วมในโครงการ ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐในระดับท้องถิ่นเป็นแกนนำร่วมกับผู้ประกอบการ ชุมชนในพื้นที่ นักท่องเที่ยว และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(11) เพิ่มการประชาสัมพันธ์ โดยการปรับปรุงป้ายบอกทางไปยังแหล่งท่องเที่ยว ป้ายบอกทางไปยังแหล่งจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของชุมชน หรือป้ายบอกทางไปยังสถานที่สำคัญต่างๆ ให้สามารถมองเห็นได้อย่างชัดเจนเป็นระยะ รวมถึงป้ายประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมต่างๆ โดยระบุข้อความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยคำนึงถึงกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย ชาวต่างชาติที่อยู่ในประเทศไทยและต่างประเทศ ทั้งที่เคยมาและยังไม่เคยมาท่องเที่ยวที่อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย โดยผลักดันกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมต่างๆ ที่จัดขึ้นสำหรับแหล่งท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยให้ปรากฏอยู่ในปฏิทินท่องเที่ยวประจำปี และประชาสัมพันธ์เชิงรุกให้กิจกรรมเหล่านั้นเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวมากขึ้น นอกจากนี้ข้อมูลที่เผยแพร่ผ่านทางสื่อต่างๆ ควรมีความเป็นปัจจุบันมากที่สุด

ทั้งนี้อาจดำเนินโครงการประชาสัมพันธ์ร่วมกับบริษัทตัวแทนนำเที่ยวที่อยู่ในกรุงเทพฯ ในการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวเส้นทางย้อนรอยอาณาจักรสุโขทัย ในรูปแบบของ

การรวมนำเที่ยวร่วมกับอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัยและอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร ซึ่งได้รับการประกาศให้เป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรมร่วมกัน เพื่อให้เกิดข้อได้เปรียบทางการแข่งขันมากขึ้น หรืออาจเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเข้ากับประเทศใกล้เคียงที่เป็นสมาชิกกลุ่มอาเซียน เช่น สาธารณรัฐแห่งสหภาพพม่า สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ราชอาณาจักร กัมพูชา สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม เป็นต้น เพื่อศึกษาประวัติศาสตร์ความเป็นมาของแต่ละเมือง เป็นต้น

(12) พัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์ให้ดึงดูดใจ สื่อโบราณวัตถุอิเล็กทรอนิกส์ที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจัดทำขึ้นเพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถดาวน์โหลดข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวยังเป็นลักษณะของตัวอักษรและภาพนิ่ง ควรมีการพัฒนาเป็นสื่อมัลติมีเดียที่ถ่ายทอดเรื่องราวของแหล่งท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย เพื่อนำเสนอให้นักท่องเที่ยวที่มาติดต่อยังศูนย์บริการข้อมูลการท่องเที่ยวหรือตามแหล่งที่จัดตั้งเป็นเครือข่ายบริการข้อมูลการท่องเที่ยวได้ทราบข้อมูลก่อนที่จะได้ไปสัมผัสประสบการณ์ยังสถานที่จริง หรือให้นักท่องเที่ยวสามารถดาวน์โหลดไปศึกษาในระหว่างการเดินทางท่องเที่ยวได้ เช่น ความเป็นมาของแหล่งท่องเที่ยว ความเป็นมาของชุมชน/หมู่บ้าน กิจกรรมต่างๆ ที่น่าสนใจ เป็นต้น

ผู้มีส่วนร่วมในโครงการ ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐในระดับจังหวัดและระดับท้องถิ่นเป็นแกนนำ ร่วมกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(13) จัดทำแผนแม่บทในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและความเป็นมรดกโลกของอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยร่วมกันของทุกภาคส่วน โดยเชิญตัวแทนจากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องมาประชุมและระดมความคิดเห็นร่วมกัน มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีในการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม กระตุ้นให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเกิดจิตสำนึกและความรู้สึกร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม พร้อมทั้งกำหนดแนวทางในการส่งเสริมและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ตลอดจนแนวทางการจัดการประเด็นปัญหาด้านการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

ผู้มีส่วนร่วมในโครงการ ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐในระดับจังหวัดและระดับท้องถิ่นเป็นแกนนำ ร่วมกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ผู้ประกอบการ ชุมชนในพื้นที่ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

4.2.2 ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

คณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการดำเนินงานวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

(1) การท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ในแหล่งท่องเที่ยวมรดกโลกทางวัฒนธรรม อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา กับอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ศรีสัชนาลัย และกำแพงเพชร

(2) การสร้างข้อได้เปรียบทางการแข่งขันสำหรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในแหล่งมรดกโลกของประเทศไทย เปรียบเทียบกับแหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรมของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และราชอาณาจักรกัมพูชา

(3) การเปรียบเทียบความคาดหวังและการรับรู้ของนักท่องเที่ยวต่างชาติต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยวมรดกโลก โดยศึกษาความแตกต่างระหว่างทัศนะของกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวเอเชีย กลุ่มยุโรป และกลุ่มอื่นๆ

บทที่ 5

ผลผลิต

ผลผลิตของโครงการวิจัย เรื่อง “แนวทางการสร้างข้อได้เปรียบทางการแข่งขันจากความคาดหวังและการรับรู้ต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนโดยใช้หลักกิจกรรมสังคม/สาธารณะของนักท่องเที่ยวในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ประเทศไทย” มีดังนี้

5.1 ผลงานตีพิมพ์ในวารสารวิชาการ

นางลักษณ์ โพธิ์ไพจิตร, ศิริวรรณ เสรีรัตน์, จิระวัฒน์ อนุวิชานนท์ และปณิศา มีจินดา. (2555). แนวทางการสร้างข้อได้เปรียบทางการแข่งขันจากความคาดหวังและการรับรู้ต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนโดยใช้หลักกิจกรรมสังคม/สาธารณะของนักท่องเที่ยวในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ประเทศไทย, วารสารการบริการและการท่องเที่ยวไทย, ปีที่ 7 เล่มที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม).

5.2 การจดสิทธิบัตร

ผลงานวิจัยนี้ไม่ได้มีการจดสิทธิบัตร

5.3 ผลงานเชิงพาณิชย์

ผลงานวิจัยนี้ไม่ได้ส่งผลในเชิงพาณิชย์

5.4 ผลงานเชิงสาธารณะ

ผลงานวิจัยนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวของอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ได้แก่ สำนักงานอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเก่า เทศบาลตำบลเมืองเก่า สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสุโขทัย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานสุโขทัย และหน่วยงานอื่นๆ ในพื้นที่วิจัย สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เพื่อตอบสนองต่อความคาดหวังของนักท่องเที่ยว อันจะทำให้เกิดข้อได้เปรียบทางการแข่งขันและเกิดความยั่งยืนต่อไป โดยการจัดโครงการหรือกิจกรรมเชิงสังคม/สาธารณะร่วมกับภาคเอกชนและชุมชนในพื้นที่ ซึ่งจะส่งผลต่อการเพิ่มขึ้นของรายได้ของชุมชนและผู้ประกอบการที่ดำเนินธุรกิจเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ตลอดจนส่งผลในเชิงบวกต่อเศรษฐกิจโดยรวมทั้งในระดับท้องถิ่นของจังหวัดสุโขทัยและระดับประเทศ รวมถึงการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของประเทศไทย

รายงานสรุปการเงิน
เลขที่โครงการ 2554A15762006
โครงการส่งเสริมการวิจัยในอุดมศึกษาและพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ
สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
หน่วยงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

โครงการ แนวทางการสร้างข้อได้เปรียบทางการแข่งขันจากความคิดหวังและการรับรู้ต่อการท่องเที่ยว
เชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนโดยใช้หลักกิจกรรมสังคม/สาธารณะของนักท่องเที่ยวในอุทยาน
ประวัติศาสตร์สุโขทัย ประเทศไทย

ชื่อหัวหน้าโครงการวิจัยผู้รับทุน อาจารย์นงลักษณ์ โพธิ์ไพจิตร
รายงานในช่วงตั้งแต่วันที่ 19 พฤษภาคม 2554 ถึงวันที่ 31 มีนาคม 2555
ระยะเวลาดำเนินการ 11 เดือน ตั้งแต่ 19 พฤษภาคม 2554 ถึงวันที่ 31 มีนาคม 2555

รายจ่าย					
หมวด (ตามสัญญา)	รายจ่ายสะสม จากรายงาน ครั้งก่อน	ค่าใช้จ่าย งวดปัจจุบัน	รวมรายจ่าย สะสมจนถึง งวดปัจจุบัน	งบประมาณ รวม ทั้งโครงการ	คงเหลือ (หรือเกิน)
1. ค่าตอบแทน	32,500	106,500	139,000	139,000	0
2. ค่าจ้าง	-	30,000	-	26,000	(4,000)
3. ค่าวัสดุ	2,400	5,100	7,500	7,700	200
4. ค่าใช้สอย	51,500	233,700	285,200	289,000	3,800
5. ค่าใช้จ่ายอื่นๆ (ค่าสาธารณูปโภค ของมหาวิทยาลัย)	-	24,300	-	24,300	0
รวม	86,400	399,600	486,000	486,000	0

จำนวนเงินที่ได้รับและจำนวนเงินคงเหลือ			
	จำนวนเงินที่ได้รับ	ค่าใช้จ่าย	จำนวนเงินคงเหลือ
งวดที่ 1	243,000.00 บาท	86,400.00 บาท	156,600.00
งวดที่ 2	243,000.00 บาท	399,600.00 บาท	(156,600.00)
รวม	486,000.00 บาท	486,000.00 บาท	0.00

ลงนามหัวหน้าโครงการวิจัยผู้รับทุน
(นางสาวนงลักษณ์ โพธิ์ไพจิตร)
วันที่ 31 มีนาคม 2555

ลงนามเจ้าหน้าที่การเงินโครงการวิจัย
(นางสาวสุวรรณา วรรณม)
วันที่ 31 มีนาคม 2555

บรรณานุกรม

เอกสารอ้างอิงภาษาอังกฤษ

- Aaker, D. A. (2005). **Strategic Market Management**. (7th ed). New York: John Wiley & Sons.
- Ajzen, I. (2006). Constructing a TpB Questionnaires: Conceptual and Methodological Considerations. *TpB Questionnaires*.
- _____. (1991). The theory of Planned Behavior. **Organization Behavior and Human Decision Processes**. 50, pp. 1-2.
- Armstrong, G. & Kotler, P. (2007). **Marketing An Introduction**. (8th ed). New Jersey: Pearson Education.
- Blackwell, R. D., Miniard, W. & Engel, J. F. (2006). **Consumer Behavior**. (10th ed). Canada: Thomson South-Western.
- Carroll, A. B. & Buchholtz, A.K. (2006). **Business & Society: Ethics and Stakeholder Management**. (6th ed). USA: Thomson South-Western.
- Cottrell, S., Vaske, J. & Shen, F. (2005). Predictors of Sustainable Tourism: Resident Perceptions of Tourism in Holland and China. **Proceedings of the 2005 Northeastern Recreation Research Symposium**. New York: USDA Forest Service, Northeastern Research Station.
- Clow & Vorhies. (1993). "Building a competitive advantage for service firms: measurement of consumer expectations of service quality", **Journal of Services Marketing**, 7(1), pp.22 – 32.
- Eden, M. L., Falkheden, L. & Malbert, B. (2000), The Built Environment and Sustainable Development Research meets Practice in a Scandinavian Context. **Journal of Services Marketing**, 1(2), pp. 260-272.
- Etzel, M.J., Walker, B.J. & Stanton, W.J. (2007). **Marketing**. (14th ed). New York: McGraw-Hill.
- Francis, J. J., Eccless, M. P., Johnston, M., Walker, A., Grimshaw, J., Foy, R., Kaner, E. F., Smit, L. & Bonetti, D. (2004). Constructing Questionnaires Aires based on the Theory of Planned Behavior. **A Manual for Health Service Researchers**, pp. 7-9.

- Garretson & Clow. (1999). "The Influence of Coupon Face Value on Service Quality Expectations, Risk Perceptions and Purchase Intentions in the Dental Industry," **Journal of Services Marketing**, 13(1), pp. 59-72.
- Hassan, S. (2000, February). Determinants of Market Competitiveness in an Environmentally Sustainable Tourism Industry. **Travel Research**, 38 (3), pp. 239-245.
- Holden, A. (2001). **Environment and Tourism**, Routledge, London.
- Kotler, P. & Keller, K. L. (2009). **Marketing Management**. (13th ed). New Jersey: Prentice- Hall.
- McKercher, R. (1993). The Unrecognized Threat: Can Tourism Survive Sustainability. **Tourism Management**, 14 (2), pp. 131-136.
- Parasuraman, A. & Grewel, D. (1997). Reflections on gaining competitive advantage through customer value. **Journal of the Academy of Marketing Science**, 25 (2), pp. 154-164.
- Pindyck, R.S. & Rubinfeld, D.L. (2005). **Microeconomics**. (6 th ed.). New Jersey: Prentice-Hall.
- Schiffman, L.G. & Kanuk, L.L. (2007). **Consumer Behavior**. (9th ed). New Jersey: Prentice-Hall.
- Solomon, M.R. (2007). **Consumer Behavior: Buying, Having and Being**. (7th ed). New Jersey: Prentice-Hall.
- Spangenberg, J. H. (2002). Environmental Space the Prism of Sustainability: Frameworks for Indicators Measuring Sustainable Development. **Ecological Indicators**, 57, pp. 1-15.
- Spangenberg, J. H. & Valentin, A. (1999). Indicators for Sustainable Communities. **Wuppertal Institute for Climate, Environment and Energy**. A. f. [Online]. Available: <http://www.foeeurope.org/sustainability/sustain/t-content-prism.htm>. [2553, ธันวาคม 2]
- UNESCO World Heritage Centre. [On-line] Available: [www:http://whc.unesco.org/en/statesparties/th](http://whc.unesco.org/en/statesparties/th) [2553, พฤศจิกายน 28]
- Wheelen, T.L. & Hugner, J.D. (2006). **Strategic Management and Business Policy**. (10 th ed). New Jersey: Prentice-Hall.

Zeithaml, V. A., Bitner, M. J. & Gremler, D. D. (2009). **Service Marketing**. (5 th ed).
Singapore : McGraw-Hill.

เอกสารอ้างอิงภาษาไทย

- จารึก วิไลแก้ว. (2544). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการอุทยานประวัติศาสตร์
สุโขทัย. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ณัฐภูมิ วิทา (2551). การพัฒนาการตลาดท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวสูงอายุ
ชาวต่างประเทศ กรณีศึกษาอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพง
เพชร. พิษณุโลก : วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. กรุงเทพฯ : ศูนย์วิชาการ
ท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม, บริษัท. (2552). **มรดกไทย มรดกโลก**. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท.
- ปณิศา มีจินดา และศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2553). รายงานการวิจัยเรื่องการค้าขายทางวัฒนธรรม
ความสามารถทางการแข่งขัน และความยั่งยืนสำหรับการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ประเทศไทย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ปณิศา ลัญจนาพันธ์. (2548). **หลักการตลาด**. กรุงเทพฯ : ธรรมสาร.
- บุณณดา พาณิชเจริญ. (2552). ความคาดหวังและการรับรู้จริงของลูกค้าต่อความเป็น
โรงแรมสีเขียว (Green Hotel) ของโรงแรมลองบีชชะอำ จังหวัดเพชรบุรี. กรุงเทพฯ
: สารนิพนธ์ ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประชาชาติ. (2551). ททท. ชวนร่วมงาน “เทศกาลเที่ยวเมืองไทย”. [Online], Available:
<http://www.matichon.co.th> [2553, กันยายน 8]
- ปริญา สมเชื่อน (2547). ความคิดเห็นของคณะกรรมการในเขตเทศบาลตำบลเมืองเก่า
อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย ที่มีต่อการจัดการอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย.
กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พิกุล พิมโคตร. (2553). ความคาดหวังกับการรับรู้จริงต่อการจัดการความรู้ที่มีผลต่อ
ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) สำนักงาน
ใหญ่กลุ่มธุรกิจน้ำมัน. กรุงเทพฯ : สารนิพนธ์ ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- รัตนา จันทโย (2546). การศึกษาเปรียบเทียบแรงจูงใจ และความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว
ในการมาเยือนแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์

- : กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติแม่วังก์ และอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร.
 กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วสิน ปัญญาบุตรกุล. (2549). รายงานการวิจัยเรื่องการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และ
 วัฒนธรรม ในพื้นที่ระบียงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม (กำแพงเพชร สุโขทัย
 พิษณุโลก เพชรบูรณ์). พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ศูนย์เพื่อการวางแผนการท่องเที่ยวและการแก้ไขปัญหาความยากจนแห่งเอเชีย. (2549). แนว
 ทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศูนย์ศึกษาความร่วมมือระหว่างประเทศแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (2552). นโยบายภาษี
 เพื่อกระตุ้นธุรกิจท่องเที่ยวไทย. [Online]. Available: <http://apecthai.org/2008/th/econnews.php?id=169> [2553, สิงหาคม 18]
- ศูนย์สารสนเทศสิ่งแวดล้อม. (2553). การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. [Online]. Available: http://www.environnet.in.th/index.php?option=com_content&view=article&id=973 [2554, พฤษภาคม 16]
- สยามรัฐออนไลน์. (2549). คุณลักษณะของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ยั่งยืน. [Online].
 Available: <http://www.siamrath.co.th/web/index.php?q=travel> [2554, พฤษภาคม 16]
- เสรี วงษ์มณฑา. (2542). การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภค. กรุงเทพฯ : ธีระฟิล์ม และไซเท็กซ์.
- โสภารรรณ ตรีสุวรรณ, ธัญชนก บุญเจือ, ชิตชม กันจุพา, กิรพร แสงพิรุณ, อัญชนา ลักษณะ
 วิจารณ์ และคุณัญญา เบญจวรรณ. (2554). รายงานการวิจัยเรื่องพฤติกรรมกา
 รท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในแหล่งมรดกโลก: กรณีศึกษา อุทยานประวัติศาสตร์
 พระนครศรีอยุธยา และอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร.
 กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ม.ป.ป.). รายงานสรุปสำหรับ
 ผู้บริหาร. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท.
- สำนักงานอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย. (2554). จำนวนสถิตินักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวอุทยาน
 ประวัติศาสตร์สุโขทัย ประจำปี 2553.
- สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสุโขทัย. (2549). ประวัติวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์อำเภอ
 เมืองสุโขทัย). สุโขทัย : ม.ป.ท.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสอบถาม

แบบสอบถาม

เรียน ท่านผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้าพเจ้าและคณะกำลังศึกษาเรื่อง “แนวทางการสร้างข้อได้เปรียบทางการแข่งขันจากความคิดหวังและการรับรู้ต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนโดยใช้หลักกิจกรรมสังคม/สาธารณะของนักท่องเที่ยวในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ประเทศไทย” คำตอบของท่านจะมีคุณค่าสำหรับงานวิจัยของเรา ซึ่งในกรณีนี้ไม่มีคำตอบที่ถูกหรือผิด เราเพียงสนใจแต่ความคิดเห็นของท่าน และต้องการคำตอบที่ตรงตามความเป็นจริงของท่านเท่านั้น

ทุกคำตอบของท่านจะเก็บรวบรวมไว้เป็นความลับโดยใช้ข้อมูลนำเสนอให้เห็นเป็นภาพรวมเท่านั้น ข้าพเจ้าและคณะขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงสำหรับความกรุณาของท่านในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

นางสาวนงลักษณ์ โพธิ์ไพจิตร และคณะผู้วิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ หรือเติมข้อความในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็น/ความเป็นจริงของท่าน
ในประเด็นต่างๆ ต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 : ลักษณะส่วนบุคคล

1. เพศ	☐ 1. ชาย	☐ 2. หญิง
2. อายุ	☐ 1. ต่ำกว่า 25 ปี	☐ 2. 25 - 34 ปี ☐ 3. 35 - 44 ปี
	☐ 4. 45 ปีขึ้นไป	
3. สถานภาพ	☐ 1. โสด	☐ 2. สมรส/อยู่ด้วยกัน ☐ 3. ม่าย/หย่าร้าง/แยกกันอยู่
4. ระดับการศึกษา	☐ 1. ต่ำกว่าปริญญาตรี	☐ 2. ปริญญาตรี ☐ 3. สูงกว่าปริญญาตรี
5. อาชีพ	☐ 1. ผู้เชี่ยวชาญมืออาชีพ	☐ 2. ผู้บริหาร/จัดการ ☐ 3. พนักงานบริษัท
	☐ 4. รับจ้าง	☐ 5. ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ
	☐ 6. เกษียณ/ว่างงาน	☐ 7. นักศึกษา/นักเรียน ☐ 8. ผู้ประกอบการ
	☐ 9. อื่นๆ (โปรดระบุ).....	
6. รายได้ครัวเรือนต่อเดือน	☐ 1. ต่ำกว่า 15,000 บาท ☐ 2. 15,000 - 29,999 บาท	
	☐ 3. 30,000 - 44,999 บาท	☐ 4. 45,000 - 59,999 บาท
	☐ 5. 60,000 - 74,999 บาท	☐ 6. 75,000 บาทขึ้นไป
7. ภูมิลำเนา	☐ 1. กรุงเทพมหานคร/East Asia ☐ 2. ภาคกลาง/ Europe โปรดระบุ.....	
	☐ 3. ภาคเหนือ/The Americas โปรดระบุ.....	
	☐ 4. ภาคใต้/ South Asia โปรดระบุจังหวัด.....	
	☐ 5. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ/Oceania โปรดระบุจังหวัด.....	
	☐ 6. ภาคตะวันออก/Middle East โปรดระบุจังหวัด	
	☐ 7. ภาคตะวันตก/Africa โปรดระบุจังหวัด.....	

ส่วนที่ 2 : ข้อมูลทั่วไปและพฤติกรรมการณ์ท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

1. รูปแบบการท่องเที่ยวของท่านครั้งนี้
[] 1. ใช้แพ็คเกจทัวร์เต็มรูปแบบ [] 2. ทัวร์บางส่วน [] 3. ท่องเที่ยวด้วยตนเอง
2. จำนวนครั้งในการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย
[] 1. ไม่เคย, ครั้งนี้เป็นครั้งแรก [] 2. เคย..... ครั้ง (รวมครั้งนี้ด้วย)
3. จุดมุ่งหมายในการท่องเที่ยวอุทยานฯสุโขทัย (ตอบเพียงข้อเดียว)
[] 1. เที่ยวชมโบราณสถานและโบราณวัตถุ [] 2. ศึกษาค้นคว้าข้อมูลทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม
[] 3. อื่นๆ (โปรดระบุ)
4. เมื่อท่านได้ยินชื่อของ “สุโขทัย” ท่านนึกถึงสิ่งใดเป็นอันดับแรก
5. โปรดระบุแหล่งท่องเที่ยวที่ท่านได้เข้าชมในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
[] 1. พระบรมราชานุสาวรีย์พ่อขุนรามคำแหงมหาราช [] 2. กำแพงและคูเมืองสามชั้น
[] 3. ปราสาทพระร่วง/เขตพระราชวังในสมัยสุโขทัย [] 4. โบราณคดีเครื่องปั้นดินเผาสุโขทัย
[] 5. เขื่อนสรีดถงส์หรือท่านบพระร่วง [] 6. ศาลตาผาแดง
[] 7. วัดมหาธาตุ [] 8. วัดชนะสงคราม [] 9. วัดตระพังเงิน
[] 10. วัดสระศรี [] 11. วัดศรีสวย [] 12. วัดพระพายหลวง
[] 13. วัดศรีชุม [] 14. วัดสะพานหิน [] 15. วัดตระพังทองหลาง
[] 16. วัดเชตุพน [] 17. วัดเจดีย์สี่ห้อง [] 18. อื่นๆ โปรดระบุ.....

ส่วนที่ 3 : ความคาดหวังและการรับรู้ต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

[illegible]

ประเด็นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน ในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย	ระดับความ คาดหวัง					ระดับการรับรู้				
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
5. มีการคงไว้ซึ่งวัฒนธรรม ประเพณี วิถีการดำเนินชีวิต ศิลปะทุกแขนง และสิ่งต่างๆ ที่แสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองในอดีต										
6. มีความงดงามควรค่าแก่การเป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรม										
7. การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมไม่ก่อให้เกิดการทำลายสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ										
8. ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมีความดึงดูดใจ										
C2 การพัฒนาสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย										
1. บริเวณอุทยานฯ สุโขทัยมีความสะอาดปราศจากขยะและสิ่งปฏิกูล										
2. มีการบริหารจัดการด้านความสะอาดที่เพียงพอ เช่น ที่ทิ้งขยะ										
3. สถานที่โดยรอบอุทยานฯ สุโขทัยมีความสะอาดและปราศจากมลภาวะของชุมชน										
4. ชุมชนโดยรอบอุทยานฯ เป็นแบบอย่างที่ดีในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม										
5. ร้านค้าภายในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวอุทยานฯ สุโขทัยตระหนักถึงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม										
6. สิ่งแวดล้อมโดยรอบบริเวณอุทยานฯ สุโขทัยไม่ถูกทำลายเพื่อผลประโยชน์ทางธุรกิจ										
7. สาธารณูปโภคทางการท่องเที่ยว (เช่น ระบบไฟฟ้า ประปา ทางเท้า ถนน) มีความกลมกลืนกับสิ่งแวดล้อม										
8. มีการพัฒนาสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติควบคู่ไปกับสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม										
C3 การพัฒนาจิตสำนึกในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย										
1. มีการกำหนดกฎระเบียบและข้อบังคับในการท่องเที่ยวอุทยานฯ สุโขทัยไว้อย่างชัดเจน										
2. มีการสื่อสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไปยังนักท่องเที่ยวผ่านสื่อต่างๆ เช่น ป้ายประกาศ แผ่นพับ เป็นต้น										
3. เจ้าหน้าที่ของอุทยานฯ สุโขทัยให้คำแนะนำในการปฏิบัติตนในการเข้าชมแหล่งท่องเที่ยว										
4. นักท่องเที่ยวมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวที่เหมาะสม เช่น ไม่ทำลายโบราณสถาน ทั้งขณะในถึงขยะ เป็นต้น										
5. แหล่งท่องเที่ยวในอุทยานฯ สุโขทัยช่วยให้ตระหนักถึงคุณค่าและเกิดความหวงแหนในมรดกทางวัฒนธรรม										

ประเด็นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน ในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย	ระดับความ คาดหวัง					ระดับการรับรู้				
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
C4 กิจกรรมสนับสนุนด้านสังคมวัฒนธรรมในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย										
1. มีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวอุทยานฯ สุโขทัยและประเพณีประจำท้องถิ่น										
2. มีกิจกรรมที่ส่งเสริมการอนุรักษ์และเผยแพร่วัฒนธรรมและประเพณีของท้องถิ่น										
3. การร่วมกิจกรรมที่ชุมชนจัดขึ้น เช่น การรับประทานอาหารพื้นบ้าน การศึกษาวิถีชีวิตของชาวบ้าน เป็นต้น										
4. การบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่น เช่น การผลิตเครื่องสังคโลก การแกะสลักไม้ เป็นต้น										
5. การสัมผัสและเรียนรู้ถึงวิถีการดำรงชีวิตดั้งเดิมของชุมชนในท้องถิ่น										
6. หน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนและส่งเสริมการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวต่างๆ										
7. มีตำรวจท่องเที่ยวและเจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัยและให้ความช่วยเหลือแก่นักท่องเที่ยว										
C5 การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย										
1. ผู้คนในชุมชนท้องถิ่นมีอัตราศัຍไมตรีและการต้อนรับที่ดีต่อนักท่องเที่ยว										
2. การแต่งกายของคนในท้องถิ่นแสดงถึงวัฒนธรรมอันดีงามของไทย										
3. ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมและประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น เช่น งานสงกรานต์ งานลอยกระทง เป็นต้น										
4. การตกแต่งอาคารบ้านเรือนของชุมชนบริเวณโดยรอบอุทยานฯ สุโขทัยมีความกลมกลืนกับความเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม										
5. คนในชุมชนร่วมเป็นภาคีหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว										
6. มีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสร้างรายได้ เช่น การผลิตเครื่องสังคโลก การแกะสลักไม้ เป็นต้น										
7. มีการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยวของชุมชน										
8. ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวให้บริการด้วยความซื่อสัตย์ และไม่เอาเปรียบนักท่องเที่ยว										

ส่วนที่ 4 : กิจกรรมสังคม/สาธารณะในแหล่งท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

กิจกรรมสังคม/สาธารณะในแหล่งท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย	ระดับทัศนคติ				
	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (1)	ไม่เห็นด้วย (2)	เฉย ๆ (3)	เห็นด้วย (4)	เห็นด้วยอย่างยิ่ง (5)
1. ภาครัฐควรเป็นหน่วยงานหลักในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม					
2. ภาครัฐควรจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวร่วมกับชุมชน และภาครัฐกิจ/ผู้ประกอบการ					
3. หน่วยงานในท้องถิ่นกับหน่วยงานระดับประเทศควรมีความร่วมมือในการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เช่น เทศกาลลอยกระทง เทศกาลสงกรานต์					
4. ทุกภาคส่วนควรมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยว					
5. ควรมีการสร้างเครือข่ายกับสื่อมวลชนในการประชาสัมพันธ์ข่าวสารด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม					
6. ควรมีการสร้างความรู้เข้าใจกับบุคลากรการท่องเที่ยวในการให้บริการที่ดีแก่นักท่องเที่ยว					
7. ควรมีการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับกลุ่มกิจกรรมสังคมเพื่อให้เกิดความร่วมมือในการจัดกิจกรรม					
8. ควรมีการเผยแพร่ความรู้ทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมผ่านการท่องเที่ยวในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย					
9. ควรมีการรณรงค์ให้นักท่องเที่ยวปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับในการเข้าชมแหล่งท่องเที่ยว					
10. ควรมีการจัดโปรแกรมอาสาสมัครเพื่อกิจกรรมสังคม เช่น มัคคุเทศก์น้อย ทูตท่องเที่ยววัฒนธรรมสุโขทัย					
11. ควรมีการกระตุ้นจิตสำนึกในคุณค่าทางประวัติศาสตร์และมรดกทางวัฒนธรรมผ่านการโฆษณา					
12. ควรมีการรณรงค์ให้บุคลากรการท่องเที่ยวดำเนินงานด้วยความซื่อสัตย์ ไม่เอาเปรียบ และคำนึงถึงความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว					
13. ควรมีการจัดตั้งทีมผู้นำเครือข่ายการขับเคลื่อนจากทุกภาคส่วนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน					
14. ควรมีการพัฒนาแผนการโฆษณาประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยผ่านเว็บไซต์					
15. ควรมีการจัดอบรมเพื่อส่งเสริม/เพิ่มมูลค่าให้แก่ผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาชาวบ้านที่เป็นเอกลักษณ์ของสุโขทัย					

ส่วนที่ 5 : ข้อได้เปรียบทางการแข่งขันของแหล่งท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยเมื่อเปรียบเทียบกับอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา

ในกรณีที่ท่านไม่เคยไปท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์อยุธยา โปรดข้ามไปตอบส่วนที่ 6

ข้อได้เปรียบทางการแข่งขันของแหล่งท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยเมื่อเปรียบเทียบกับอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา	ระดับข้อได้เปรียบ				
	เหนือกว่า (1)	ค่อนข้างเหนือกว่า (2)	ปานกลาง (3)	ค่อนข้างด้อยกว่า (4)	ด้อยกว่า (5)
1. ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยรวมของสุโขทัย					
2. ความเป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรมโดยรวมของสุโขทัย					
3. ขอบเขตของกิจกรรมทางการท่องเที่ยวโดยรวมของสุโขทัย					
4. สาธารณูปโภคทางการท่องเที่ยวโดยรวมของสุโขทัย					
5. ความหลากหลาย/คุณภาพของสินค้าที่ช้อปปิ้งของสุโขทัย					
6. ความเป็นเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวโดยรวมของสุโขทัย					
7. คุณภาพการบริการของบุคลากรการท่องเที่ยวโดยรวมของสุโขทัย					
8. การต้อนรับ/อภัยยศไมตรีของคนในท้องถิ่นโดยรวมของสุโขทัย					
9. ปัจจัยสนับสนุนในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวโดยรวมของสุโขทัย					
10. การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยรวมของสุโขทัย					
11. การเป็นแหล่งศึกษาข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมโดยรวมของสุโขทัย					
12. ความดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวโดยรวมของสุโขทัย					
13. ความสามารถรองรับนักท่องเที่ยวโดยรวมของสุโขทัย					

ส่วนที่ 6 : ความตั้งใจท่องเที่ยวในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

ความตั้งใจท่องเที่ยวในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย	ระดับทัศนคติ				
	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (1)	ไม่เห็นด้วย (2)	เฉย ๆ (3)	เห็นด้วย (4)	เห็นด้วยอย่างยิ่ง (5)
1. ท่านจะบอกผู้อื่นในสิ่งที่ดีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย					
2. ท่านจะแนะนำบุคคลอื่นให้มาเที่ยวที่อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย					
3. ท่านอยากจะมาเที่ยวที่อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยอีกเพราะมีสิ่งดึงดูดใจมากมายให้มาท่องเที่ยวซ้ำ					
4. ถ้าท่านต้องการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอีกท่านจะเลือกท่องเที่ยวที่อุทยานประวัติศาสตร์ สุโขทัย					

ส่วนที่ 7 : ปัญหาและข้อเสนอแนะในการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

1. ปัญหาที่พบในการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

.....

.....

.....

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

.....

.....

.....

.....ขอขอบพระคุณท่านในการตอบแบบสอบถามนี้.....

ภาคผนวก ข
แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์

เรียน ท่านผู้ให้สัมภาษณ์

ข้าพเจ้าและคณะกำลังศึกษาเรื่อง “แนวทางการสร้างข้อได้เปรียบทางการแข่งขันจากความคิดหวังและการรับรู้ต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนโดยใช้หลักกิจกรรมสังคม/สาธารณะของนักท่องเที่ยวในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ประเทศไทย” ข้อมูลจากการให้สัมภาษณ์ของท่านจะมีคุณค่าสำหรับงานวิจัยของเรา โดยจะนำเสนอข้อมูลให้เห็นเป็นภาพรวมเท่านั้น ข้าพเจ้าและคณะขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงสำหรับความกรุณาของท่านในการให้สัมภาษณ์ในครั้งนี้

นางสาวนงลักษณ์ โพธิ์ไพจิตร และคณะผู้วิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

ชื่อหน่วยงาน/สถานประกอบการ.....

ชื่อผู้ให้ข้อมูล.....ตำแหน่ง/อาชีพ.....

โทรศัพท์.....ที่อยู่.....

ประเด็นการสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึก (In-depth Interview)

1. กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมใดบ้างที่โดดเด่นและเป็นเอกลักษณ์ของอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

.....
.....
.....

2. ท่าน/หน่วยงาน/สถานประกอบการของท่านมีส่วนร่วมในกิจกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างไรบ้าง

.....
.....
.....

3. การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยส่งผลกระทบในด้านต่อไปนี้
อย่างไร

3.1 ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ/การสร้างอาชีพให้กับชุมชน

.....
.....
.....

3.2 ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม

.....

.....

.....

3.3 ผลกระทบด้านสังคม/วัฒนธรรม

.....

.....

.....

4. แหล่งท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยมีสิ่งใดบ้างที่ถือว่าเป็นข้อได้เปรียบทางการแข่งขันได้

.....

.....

.....

5. ประเด็นที่ท่านคิดว่าเป็นปัญหาต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

.....

.....

.....

6. ท่านคิดว่าควรมีการดำเนินการอย่างไรบ้างเพื่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน

.....

.....

.....

.....ขอขอบพระคุณท่านในการให้สัมภาษณ์ข้อมูล.....

ภาคผนวก ค
รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์กลุ่มหน่วยงานภาครัฐ

1. อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

นายสุวิทย์ ชัยมงคล	ผู้อำนวยการอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย
นายภาคภูมิ อยู่พลู	นักโบราณคดีปฏิบัติการ
นายสถาพร แก้วอัมพร	นายช่างโยธาชำนาญการ

2. องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเก่า

นายบรรจง ทัดนุ้ม	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเก่า
นายสุวรรณค์ เปี่ยมสี	รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเก่า

3. การท่องเที่ยวสำนักงานสุโขทัย

นางสาวจิตติมา สุขผลิน	ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวสำนักงานสุโขทัย
-----------------------	---

4. เทศบาลตำบลเมืองเก่า

นางญาณิศา เทียมถนอม	ปลัดเทศบาลตำบลเมืองเก่า
---------------------	-------------------------

5. สำนักงานจังหวัดสุโขทัย

นางสาวนวรรตน์ เหลี่ยมไทย	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน ชำนาญการ
--------------------------	-----------------------------------

6. สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสุโขทัย

นางบุญชู สาดี้	นักวิชาการวัฒนธรรม ชำนาญการพิเศษ
นางเพ็ญทิพย์ เขียวฤทธิ์	นักวิชาการวัฒนธรรม ชำนาญการ
นางสาวปรีศนา มณีวงศ์	นักวิชาการวัฒนธรรม ชำนาญการ

7. สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสุโขทัย

นายจารึก ปิ่นประภา	ท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสุโขทัย
--------------------	---------------------------------

8. สำนักงานวัฒนธรรมอำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย

นายศิริวัฒน์ บุญฉัตรกุล	นักวิชาการวัฒนธรรม ชำนาญการ
-------------------------	-----------------------------

9. สำนักศิลปากรที่ 6 สุโขทัย

นายพีรพน พิสนพวงศ์	ผู้อำนวยการสำนักศิลปากรที่ 6 สุโขทัย
--------------------	--------------------------------------

รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์กลุ่มผู้ประกอบการภาคเอกชน

1. นางอุปถัม เปรมใจ	ผู้ประกอบการร้านขนมจีน แอนด์ ก๋วยเตี๋ยว
สุขุขทัยบ้านนาเมืองเก่า
2. คุณเกษมกร เสน่ห์สิน	ผู้จัดการแผนกต้อนรับ เลอ ชาร์ม สุขุขทัย รีสอร์ท
3. นายสุรสิทธิ์ จันทรแสง	ผู้จัดการสุขุขทัยเทรเชอร์ รีสอร์ท แอนด์ สปา
4. คุณแตง	ผู้ประกอบการที่พัก Lotus Village
5. คุณวลัยลักษณ์ วรสมบัติ	ผู้ประกอบการ บริษัทสุขุขทัยทราเวลเซอร์วิส
จำกัด
6. นายบำนาญ จีนะวิจารณ์	ผู้ประกอบการสินวนา รีสอร์ท และร้านอาหาร
สินวนา
7. นายวัฒนา เรื่องปัญญาวัฒนา	ผู้ประกอบการธุรกิจรถราง และ
กรรมการผู้จัดการ บริษัทโตโยต้าสุขุขทัย
8. นายจินตวัฒน์ กิจสนาโยธิน	ผู้จัดการทั่วไปห้างหุ้นส่วนจำกัด สุขุขทัยธงชัย
วิทยุ
9. นายสมคิด คำพวง	ผู้ประกอบการที่พัก Old City Guest House
10. นายวินิจ เสกาจารย์	ผู้จัดการทั่วไปโรงแรมไพลิน

รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์กลุ่มชุมชน

1. นางสาวรรณา พัดขำ	ประธานชุมชนบ้านใหม่ตระพังทอง
2. นายปราโมทย์ ทองสุข	ประธานชุมชนลิไท
3. นางฉลอง ขาวเขียว	ประธานชุมชนบ้านเหนือ
4. นางบุญทิม ดวงคำ	ประธานชุมชนศรีชุม
5. นางปรียวรรณ ศรีอ้น	ประธานชุมชนรามเล็ก
6. นายน้อย จีอกตั้ง	ประธานชุมชนสุขุขทัยนคร 1
7. นายอำนาจ คำปลื้ม	ประธานชุมชนสุขุขทัยนคร 3
8. นางบัวเหรียญ นาดาล	ประธานชุมชนรามใหญ่
9. นายสมพร สว่างศรี	ประธานชุมชนบ้านใต้
10. นางดวงพร วิโรจน์สกุล	ประธานชุมชนตระพังทองหลวง

รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ของกลุ่มนักท่องเที่ยว

1. นายจักรพงศ์ กันขาว	นักท่องเที่ยวจากจังหวัดน่าน
2. นายสมศักดิ์ วงศ์สา	นักท่องเที่ยวจากจังหวัดพิษณุโลก
3. นางสาวชมพูนุช เรนุमान	นักท่องเที่ยวจากกรุงเทพฯ
4. นางสาววาสนา วันดี	นักท่องเที่ยวจากกรุงเทพฯ
5. นายประกิต มาหลา	นักท่องเที่ยวจากจังหวัดราชบุรี

รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น

1. นางสาวศรีสุตา ชัยวงศ์ศรีอรุณ	ประธานชมรมสื่อสารมวลชน จังหวัดสุโขทัย
2. นายประเสริฐศักดิ์ สิงห์รงค์	นายกสมาคมการท่องเที่ยว จังหวัดสุโขทัย
3. นางสาวอรพินท์ หนูสอน	อาสาสมัครนำเที่ยว
4. นายธงชัย กิจสนาโยธิน	นายกสมาคมพ่อค้า จังหวัดสุโขทัย
5. นายอิษวัต รัตนสมบัติ	อาจารย์สาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม
วิทยาลัยอาชีวศึกษา จังหวัดสุโขทัย

ภาคผนวก ง
ภาพกิจกรรมการสัมมนา

ภาพกิจกรรมการสัมภาษณ์กลุ่มหน่วยงานภาครัฐ

ผู้อำนวยการอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเก่า

ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวสำนักงานสุโขทัย

สำนักงานจังหวัดสุโขทัย

ปลัดเทศบาลตำบลเมืองเก่า

ท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสุโขทัย

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสุโขทัย

สำนักงานวัฒนธรรมอำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย

ภาพกิจกรรมการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ประกอบการภาคเอกชน

ผู้ประกอบการร้านขนมจีน แอนด์
ก๋วยเตี๋ยวสุโขทัยบ้านนาเมืองเก่า

ผู้จัดการแผนกต้อนรับ เลอ ชาร์ม สุโขทัย รีสอร์ท

ผู้ประกอบการที่พัก Lotus Village

ผู้จัดการสุโขทัยเทรเซอร์ รีสอร์ท แอนด์ สปา

ผู้ประกอบการสุโขทัยทราเวลเซอร์วิส

ผู้ประกอบการสินวนา รีสอร์ท
และร้านอาหารสินวนา

ผู้ประกอบการธุรกิจรถราง และ
กรรมการผู้จัดการ บริษัทโตโยต้าสุโขทัย

ผู้จัดการทั่วไป
ห้างหุ้นส่วนจำกัด สุโขทัยทรงชัยวิทยุ

ผู้ประกอบการที่พัก
Old City Guest House

ผู้จัดการทั่วไปโรงแรมไพลิน

ภาพกิจกรรมการสัมภาษณ์กลุ่มชุมชน

ประธานชุมชนบ้านใหม่ระพีทอง

ประธานชุมชนลิไท

ประธานชุมชนบ้านเหนือ

ประธานชุมชนศรีชุม

ประธานชุมชนสุขโขทัยนคร 1

ประธานชุมชนสุขโขทัยนคร 3

ประธานชุมชนรามใหญ่

ประธานชุมชนบ้านไต้

ประธานชุมชนรามเล็ก

ประธานชุมชนตระพังทองกลาง

ภาพกิจกรรมการสัมภาษณ์กลุ่มนักท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวจากกรุงเทพฯ

นักท่องเที่ยวจากจังหวัดราชบุรี

นักท่องเที่ยวจากจังหวัดพิษณุโลก

นักท่องเที่ยวจากกรุงเทพฯ

รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น

ประธานชมรมสื่อสารมวลชน
จังหวัดสุโขทัย

นายกสมาคมการท่องเที่ยว จังหวัดสุโขทัย

อาสาสมัครนำเที่ยว

นายกสมาคมพ่อค้า จังหวัดสุโขทัย

อาจารย์สาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม
วิทยาลัยอาชีวศึกษา จังหวัดสุโขทัย

ประวัติผู้วิจัย

หัวหน้าโครงการวิจัย: อาจารย์นงลักษณ์ โพธิ์ไพจิตร

1. ชื่อ-นามสกุล (ภาษาไทย) นางสาวนงลักษณ์ โพธิ์ไพจิตร

(ภาษาอังกฤษ) Miss Nongluck Popichit

2. ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์

3. หน่วยงานและสถานที่ติดต่อได้สะดวก

ที่อยู่ (ที่ทำงาน) มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต เลขที่ 295 ถนนราชสีมา เขตดุสิต

จังหวัด กรุงเทพมหานคร รหัสไปรษณีย์ 10300

โทรศัพท์ 0-2244-5720 โทรสาร 0-2243-9142

E-mail Address npopichit@gmail.com

4. ประวัติการศึกษา

4.1 ปริญญาตรีสาขา กศ.บ. (การศึกษาศาสตรบัณฑิต) เอกเทคโนโลยีทางการศึกษา

สถาบัน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปีที่สำเร็จ พ.ศ. 2541

4.2 ปริญญาโทสาขา บธ.ม. (บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต) สาขาการจัดการ

สถาบัน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปีที่สำเร็จ พ.ศ. 2546

5. สาขาวิชาที่มีความชำนาญพิเศษ

6.1 การจัดการ

6.2 การบริหารธุรกิจ

6. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศ

6.1 ผู้อำนวยการแผนงานวิจัย

-ไม่มี-

6.2 หัวหน้าโครงการวิจัย

1. ชื่องานวิจัย การสร้างคุณค่าตราแหล่งท่องเที่ยวและความคุ้มค่าของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในมรดกโลกของประเทศไทย: กรณีศึกษาผืนป่าดงพญาเย็น-เขาใหญ่ (2554)

แหล่งทุน สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

2. ชื่องานวิจัย ชีตความสามารถของผู้บริหารธุรกิจนำเที่ยวในเขตกรุงเทพมหานคร (2552)

การเผยแพร่ วารสารการบริการและการท่องเที่ยวไทย ปีที่ 5 ฉบับที่ 1

แหล่งทุน มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

6.3 งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว

ผู้ร่วมวิจัย

1. **ชื่องานวิจัย** แผนการพัฒนาการให้บริการเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงแรม/ที่พักสีเขียว ในเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง ประเทศไทย (2554)

การเผยแพร่ วารสาร International Business & Economics Research Journal, vol.10, no.11, November, 2011.

แหล่งทุน มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

2. **ชื่องานวิจัย** ยุทธศาสตร์การพัฒนาความสามารถทางการแข่งขันอย่างยั่งยืนและคุณค่าแหล่งท่องเที่ยวในเกาะช้าง จังหวัดตราด ประเทศไทย (2553)

การเผยแพร่ วารสาร International Business & Economics Research Journal, vol. 9, no.10, October, 2010.

แหล่งทุน มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

3. **ชื่องานวิจัย** การศึกษาเพื่อวางยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและทางการแพทย์ : กรณีศึกษานักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ในเมืองพัทยา อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ประเทศไทย (2552)

แหล่งทุน มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

4. **ชื่องานวิจัย** การสร้างคุณค่าสำหรับการท่องเที่ยวยามราตรีอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาพัทยา อ.บางละมุง จ.ชลบุรี (2552)

แหล่งทุน สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

5. **ชื่องานวิจัย** การพัฒนาอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทยในภาคตะวันออก เชียงเหนือ (2552)

การเผยแพร่ วารสาร International Business and Economics Research Journal Vol. 8, No.10, October 2009

แหล่งทุน สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

6. **ชื่องานวิจัย** แนวทางการพัฒนาขีดความสามารถของพนักงานบริการในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในเขตกรุงเทพมหานคร (2551)

แหล่งทุน มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

7. **ชื่องานวิจัย** การจัดการความรู้ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต (2551)

แหล่งทุน มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

8. **ชื่องานวิจัย** ความจงรักภักดีของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติต่อแหล่งท่องเที่ยวในเขตกรุงเทพมหานคร (2550)

แหล่งทุน วัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว กรุงเทพมหานคร

6.4 งานวิจัยที่กำลังทำ

1. ชื่อข้อเสนอโครงการวิจัย กลยุทธ์สร้างความยั่งยืนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในความร่วมมือของกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนตามแนวพื้นที่ชายฝั่งตอนใต้จากประเทศไทยไปราชอาณาจักรกัมพูชาและสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

แหล่งทุน สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

สถานภาพในการทำวิจัย ผู้ร่วมวิจัย

3. ชื่อข้อเสนอโครงการวิจัย แผนการจัดการโลจิสติกส์เพื่อส่งเสริมครัวไทยสู่ตลาดอาเซียน: กรณีศึกษา ประเทศไทย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และราชอาณาจักรกัมพูชา

แหล่งทุน สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

สถานภาพในการทำวิจัย ผู้ร่วมวิจัย

4. ชื่อข้อเสนอโครงการวิจัย กลยุทธ์ระดับธุรกิจเพื่อสร้างข้อได้เปรียบทางการแข่งขันในการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของภาคเอกชนตามเส้นทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงตอนบน: กรณีศึกษา ประเทศไทย (เชียงราย/เชียงใหม่) สาธารณรัฐแห่งสหภาพพม่า (เชียงใหม่) สาธารณรัฐประชาชนจีน (เชียงใหม่) สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (เชียงทอง หลวงพระบาง)

แหล่งทุน สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

สถานภาพในการทำวิจัย ผู้ร่วมวิจัย

ผู้ร่วมวิจัยลำดับที่ 1: รองศาสตราจารย์ศิริวรรณ เสรีรัตน์

1. ชื่อ-นามสกุล (ภาษาไทย) นางศิริวรรณ เสรีรัตน์
(ภาษาอังกฤษ) Mrs. Sirivan Serirat
2. ตำแหน่งปัจจุบัน รองศาสตราจารย์
3. หน่วยงานและสถานที่ติดต่อได้สะดวก
ที่อยู่ (ที่ทำงาน) มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต เลขที่ 295 ถนนราชสีมา เขตดุสิต
จังหวัด กรุงเทพมหานคร รหัสไปรษณีย์ 10300
โทรศัพท์ 0-2244-5712-3 โทรสาร 0-2244-5712
E-mail Address sirivanonline@gmail.com

4. ประวัติการศึกษา

4.1 ปริญญาตรีสาขา พศ.บ. (สาขาพาณิชยศาสตร์)

สถาบัน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีที่สำเร็จ พ.ศ. 2510

4.2 ปริญญาตรีสาขา ค.บ. (ครุศาสตรบัณฑิต)

สถาบัน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีที่สำเร็จ พ.ศ. 2517

4.3 ปริญญาโทสาขา พบ.ม. (สาขาพัฒนาการเศรษฐกิจ)

สถาบัน สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
ปีที่สำเร็จ พ.ศ. 2518

5. สาขาวิชาที่มีความชำนาญพิเศษ

5.1 การตลาด

5.2 การจัดการ/การบริหาร

6. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศ
ผลงานวิจัยย้อนหลังตั้งแต่ปี ค.ศ. 2000 ถึงปัจจุบัน

6.1 ผลงานวิจัยที่ตีพิมพ์ในวารสารระดับนานาชาติ

- 1) Serirat, S., Rutchatorn, B., Sirikudta, S., Tangkrachang, A., Limthai, S., Sirisuthikul, V., Popichit, N. (2006). **Key Success Factors of SME Business in Bangkok Metropolitan Area**. The Mainich Newspapers, November, Japan.
- 2) Tangkrachang, A.; & Serirat, S. (2006). **Health Tourism Behavior for Thai Tourists**. The Mainich Newspapers, November, Japan.

6.4 ผลงานวิจัยอื่นๆ

Proceeding

- 1) Serirat, S., Rutchatorn, B., Sirikudta, S., Tangkrachang, A., Limthai, S., Sirisuthikul, V., Popichit, N. (2006). **Key Success Factors in Small Business (SME_s) in Bangkok Metropolitan Area.** Workshop 2005 Saitama, Saitama, Japan.
- 2) Serirat, S., Sirikudta, S., Tangkrachang, A., Lanjananda, P. (2006). **An Exploratory Study of Thai and Foreign Tourists' Loyalty toward Bangkok Destination.** 2006 Global Business Conference "A New Paradigm, New Techniques for Global Business Development and Strategy", Bangkok, Thailand.
- 3) Serirat, S., Sirikudta, S., Tangkrachang, A., Vongsaroj, R., Lanjanonda, P., Aneksuk, B., Supason, C. (2006). **The Study of Tourists Perception toward Ubon Ratchathani Province, Thailand on Passing Chong-Mek to Champasak Province, Laos People's Democratic Republic.** 2006 Global Business Conference "A New Paradigm, New Techniques for Global Business Development and Strategy", Bangkok, Thailand.
- 4) Serirat, S., Sirikudta, S., Tangkrachang, A., Vongsaroj, R., Lanjanonda, P., Aneksuk, B., Supason, C. (2006). **The Study of Tourism Strategic Planning Linking between Ubon Ratchathani Province, Thailand on Passing Chong-Mek to Champasak Province, Laos People's Democratic Republic.** 12th APTA and 4th APAC CHRIE Joint International Conference, Hualien, Taiwan.
- 5) Serirat, S., Tangkrachang, A., Lanjananda, P. (2006). **An Exploratory Study of Thai and Foreign Tourists' Loyalty toward Tourist Destination in Chonburi Province.** 12th APTA and 4th APAC CHRIE Joint International Conference, Hualien, Taiwan.
- 6) Tangkrachang, A.; & Serirat, S. (2006). **Health Tourism Behavior for Thai Tourists.** Workshop 2005 Saitama, Saitama, Japan.

ผู้ร่วมวิจัยลำดับที่ 2: ดร.จิระวัฒน์ อนุวิชานนท์

1. ชื่อ-นามสกุล (ภาษาไทย) นายจิระวัฒน์ อนุวิชานนท์
(ภาษาอังกฤษ) Mr.Jirawat Anuwichanont

2. ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์

3. หน่วยงานและสถานที่ติดต่อได้สะดวก

ที่อยู่ (ที่ทำงาน) มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต เลขที่ 295 ถนนราชสีมา เขตดุสิต

จังหวัด กรุงเทพมหานคร รหัสไปรษณีย์ 10300

โทรศัพท์ 0-2244-5712-3 โทรสาร 0-2244-5712

E-mail Address jirawata@hotmail.com

4. ประวัติการศึกษา

4.1 ปริญญาตรีสาขา สัตวแพทยศาสตรบัณฑิต

สถาบัน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ปีที่สำเร็จ พ.ศ .2531

4.2 ปริญญาโทสาขา การตลาดมหาบัณฑิต

สถาบัน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ปีที่สำเร็จ พ.ศ .2541

4.3 ปริญญาเอกสาขา การตลาดดุษฎีบัณฑิต

สถาบัน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ปีที่สำเร็จ พ.ศ .2546

5. สาขาวิชาที่มีความชำนาญพิเศษ

5.1 Marketing, Service Marketing

5.2 Customer Relationship Management

5.3 Consumer Behavior

6. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศ

6.1 ชื่อข้อเสนอโครงการวิจัย แผนการตลาดการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการบนฐานข้อมูล
พฤติกรรมนักท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมของชุมชน
จังหวัดชัยนาท (2552)

แหล่งทุน สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวไทย และสำนักงาน
กองทุนสนับสนุนการวิจัย

สถานภาพในการทำวิจัย ผู้ร่วมวิจัย

- 6.2 ชื่อข้อเสนอโครงการวิจัย** การสร้างคุณค่าสำหรับการท่องเที่ยวยามราตรีอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษาพญา อ.บางละมุง จ.ชลบุรี (2552)
- แหล่งทุน** สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
- สถานภาพในการทำวิจัย** ผู้ร่วมวิจัย
- 6.3 ชื่อข้อเสนอโครงการวิจัย** แผนการพัฒนาการให้บริการเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงแรม/ที่พักนักท่องเที่ยวในเกาะเสม็ด (2553)
- แหล่งทุน** สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
- สถานภาพในการทำวิจัย** หัวหน้าโครงการวิจัย
- 6.4 ชื่อข้อเสนอโครงการวิจัย** การจัดการประเด็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวสีเขียวในผืนป่าดงพญาเย็น-เขาใหญ่: กรณีศึกษา อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ อุทยานแห่งชาติทับลาน อุทยานแห่งชาติปางสีดา อุทยานแห่งชาติตาพระยา และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าดงใหญ่ (2554)
- แหล่งทุน** สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
- สถานภาพในการทำวิจัย** หัวหน้าโครงการวิจัย
- 6.5 ชื่อข้อเสนอโครงการวิจัย** แผนการตลาดในการสร้างคุณค่าตราร้านอาหาร/ภัตตาคารเพื่อสุขภาพให้แข็งแกร่งสำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติในกรุงเทพ มหานคร ประเทศไทย (2554)
- แหล่งทุน** สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
- สถานภาพในการทำวิจัย** หัวหน้าโครงการวิจัย
- 6.6 ชื่อข้อเสนอโครงการวิจัย** แผนการจัดการโลจิสติกส์เพื่อส่งเสริมครัวไทยสู่ตลาดอาเซียน: กรณีศึกษาประเทศไทย, สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และราชอาณาจักรกัมพูชา (2554)
- แหล่งทุน** สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
- สถานภาพในการทำวิจัย** หัวหน้าโครงการวิจัยย่อย
- 6.7 ชื่อข้อเสนอโครงการวิจัย** แผนกลยุทธ์ของภัตตาคาร/ร้านอาหารในการสร้างตราโดยบูรณาการรายการอาหารท้องถิ่นไทยและการส่งเสริมการตลาดสำหรับนักท่องเที่ยว : กรณีศึกษา พญา จังหวัดชลบุรี (2554)
- แหล่งทุน** สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
- สถานภาพในการทำวิจัย** หัวหน้าโครงการวิจัย

6.8 ชื่อข้อเสนอโครงการวิจัย กลยุทธ์สร้างความยั่งยืนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์
 ในความร่วมมือของกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน:
 กรณีศึกษาตามแนวพื้นที่ชายฝั่งตอนใต้จากประเทศไทย
 ไปราชอาณาจักรกัมพูชาและสาธารณรัฐสังคมนิยม
 เวียดนาม (2554)

แหล่งทุน

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

สภาพภาพในการทำวิจัย หน้าโครงการวิจัยย่อย

7. ผลงานวิจัยที่ตีพิมพ์ในวารสารระดับนานาชาติ

- 7.1 Anuwichanont, J. (2011). **The Impact of Price Perception on Customer Loyalty in the Airline Context.** Journal of Business and Economic Research, vol.9, no.9, September, 2011.
- 7.2 Anuwichanont, J., Lanjananda, P., Serirat, S., Lertwannawit, A. and Popaijit, N. (2011). **Environmental Sustainability in the Thai Hotel Industry.** International Business & Economics Research Journal, vol.10, no.11, November, 2011.
- 7.3 Lertwannawit, A. and Anuwichanont, J. (2011). **Tourists' Expectation and Perception towards Environmental Issue Management for Green Tourism of Khao Yai National Park.** International Business & Economics Research Journal, vol.10, no.9, September, 2011.
- 7.4 Anuwichanont, J. (2010). **Examining the Relationship between Commitment and Airline Loyalty and the moderating Effect of Uncertainty Avoidance.** Journal of Business and Economic Research, vol.8, no.9, September, 2010.
- 7.5 Serirat, S., Lanjananda, P. and Anuwichanont, J. (2010). **Strategy Formulation for Developing Destination Sustainable Competitiveness and Equity for Tourism in Koa Chang, Trad Province, Thailand.** International Business & Economics Research Journal, vol. 9, no.10, October, 2010.
- 7.6 Mechinda, P., Serirat, S., Anuwichanont, J. and Nak, G. (2010). **An Examination of Tourists' Loyalty towards Medical Tourism in Pattaya, Thailand.** International Business and Economic Research Journal, vol.9, no.1, January, 2010.
- 7.7 Anuwichanont, J. and Lanjananda, P. (2009). **The Impact of Perceived Value on Spa Loyalty and Its Moderating Effect of Destination Equity.** Journal of Business & Economics Research, vol. 7, no.12, December, 2009.

ผู้ร่วมวิจัยลำดับที่ 4: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปณิศา มีจินดา

1. ชื่อ-นามสกุล (ภาษาไทย) นางปณิศา มีจินดา
(ภาษาอังกฤษ) Mrs. Panisa Mechinda
2. ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้ช่วยศาสตราจารย์
3. ที่อยู่ (ที่ทำงาน) ภาควิชาการตลาด คณะบริหารธุรกิจ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ตำบลคลองหก อำเภอธัญบุรี
จังหวัด ปทุมธานี รหัสไปรษณีย์ 12110
E-mail Address mechinda.panisa@gmail.com

4. ประวัติการศึกษา

4.1 ปริญญาตรีสาขา ศิลปศาสตรบัณฑิต (ภาษาฝรั่งเศส)

สถาบัน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ปีที่สำเร็จ พ.ศ. 2535

4.2 ปริญญาโทสาขา การตลาดมหาบัณฑิต (ภาษาอังกฤษ)

[Master of Science in Marketing (English language)]

สถาบัน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ปีที่สำเร็จ พ.ศ. 2542

4.3 ปริญญาโทสาขา บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต [Master of Business Administration (MBA)]

สถาบัน มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
ปีที่สำเร็จ พ.ศ. 2542

4.4 ปริญญาเอกสาขา การตลาดดุษฎีบัณฑิต (หลักสูตรนานาชาติ)

[Doctor of Philosophy (Marketing) International Program]

สถาบัน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ปีที่สำเร็จ พ.ศ. 2546

5. สาขาวิชาที่มีความชำนาญพิเศษ

5.1 การตลาด

5.2 การบริหารธุรกิจ

6. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งในประเทศและภายนอกประเทศ

6.1 งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว

ปี พ.ศ. 2551

1. ความจงรักภักดีของของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติต่อแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดภูเก็ต (หัวหน้าโครงการวิจัย)

ปี พ.ศ. 2552

1. การสร้างคุณค่าตราแหล่งท่องเที่ยวและความคุ้มค่าของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในมรดกโลกของประเทศไทย: กรณีศึกษาอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (ผู้ร่วมวิจัย)
2. ผลกระทบของความคุ้มค่าที่รับรู้ต่อความภักดีในธุรกิจสปาและผลกระทบของตัวแปรกำกับจากคุณค่าแหล่งท่องเที่ยว: กรณีศึกษานักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี ประเทศไทย ได้รับทุนสนับสนุนนบริหารธรรมสาร จำกัด (ผู้ร่วมวิจัย)
3. การศึกษาเพื่อวางยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและทางการแพทย์ สำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ: กรณีศึกษานักท่องเที่ยวทางการแพทย์ชาวต่างชาติ ในเมืองพัทยา อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี สนับสนุนโดย สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ (วช.) (ผู้ร่วมวิจัย)

ปี พ.ศ. 2553

1. ยุทธศาสตร์การสร้างความสามารถทางการแข่งขันอย่างยั่งยืน และคุณค่าแหล่งท่องเที่ยวในเกาะช้าง จ.ตราด ประเทศไทย (ผู้ร่วมวิจัย)
2. ยุทธศาสตร์การพัฒนาความสามารถทางการแข่งขันอย่างยั่งยืน และคุณค่าแหล่งท่องเที่ยว ในเกาะช้าง จังหวัดตราด ประเทศไทย ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (ผู้ร่วมวิจัย)
3. แผนการพัฒนาการให้บริการเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงแรม/ที่พักนักท่องเที่ยวในเกาะเสม็ด ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (ผู้ร่วมวิจัย)
4. การกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อสร้างความสามารถทางการแข่งขันและความยั่งยืนสำหรับการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ประเทศไทย ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (หัวหน้าโครงการวิจัย)

6.2 งานวิจัยที่กำลังทำในปัจจุบัน

ปี 2554

1. แผนการตลาดในการสร้างคุณค่าตราร้านอาหาร/ภัตตาคารเพื่อสุขภาพให้แข็งแกร่งสำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ ในกรุงเทพมหานคร ประเทศไทย ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (ผู้ร่วมวิจัย)
2. การจัดการประเด็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวสีเขียวในผืนป่าดงพญาเย็น-เขาใหญ๋: กรณีศึกษา อุทยานแห่งชาติเขาใหญ๋ อุทยานแห่งชาติทับลาน อุทยานแห่งชาติปางสีดา อุทยานแห่งชาติตาพระยา และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าดงใหญ๋ ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (ผู้ร่วมวิจัย)

3. การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์: กรณีศึกษาตามแนวพื้นที่ชายฝั่งตอนใต้ จากประเทศไทย ไปราชอาณาจักรกัมพูชาและสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (ผู้ร่วมวิจัย)
4. การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับตราโดยการบูรณาการรายการอาหารท้องถิ่นไทย และการส่งเสริมการตลาดของภัตตาคาร/ร้านอาหารสำหรับนักท่องเที่ยว: กรณีศึกษาพัทยา จังหวัดชลบุรี ประเทศไทย (ผู้ร่วมวิจัย)
5. แผนการตลาดเพื่อส่งเสริมคุณค่าครัวไทยสู่ตลาดอาเซียน : กรณีศึกษา ประเทศไทย, สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และราชอาณาจักรกัมพูชา (ผู้ร่วมวิจัย)
6. การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการประเด็นปัญหา ด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวสีเขียวในผืนป่าดงพญาเย็น-เขาใหญ่: กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติ เขาใหญ่ อุทยานแห่งชาติทับลาน อุทยานแห่งชาติปางสีดา อุทยานแห่งชาติตาพระยา และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าดงใหญ่ (ผู้ร่วมวิจัย)
7. การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์: กรณีศึกษาตามแนวพื้นที่ชายฝั่งตอนใต้ จากประเทศไทย ไปราชอาณาจักรกัมพูชา และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม (ผู้ร่วมวิจัย)

ปี 2555

1. คุณค่าตราแหล่งท่องเที่ยวจากการเรียนรู้ทางธรรมชาติผ่านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยว : กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ประเทศไทย (ผู้ร่วมวิจัย)
3. แนวทางการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับตราและการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ตามเส้นทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขงตอนบน: กรณีศึกษา ประเทศไทย (เชียงใหม่/เชียงราย) สาธารณรัฐแห่งสหภาพพม่า (เชียงใหม่) สาธารณรัฐประชาชนจีน (เชียงรุ่ง) สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (เชียงทอง หลวงพระบาง) (ผู้ร่วมวิจัย)
4. กลยุทธ์ระดับธุรกิจเพื่อสร้างข้อได้เปรียบทางการแข่งขันในการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของภาคเอกชนตามเส้นทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขงตอนบน: กรณีศึกษา ประเทศไทย (เชียงใหม่/เชียงราย) สาธารณรัฐแห่งสหภาพพม่า (เชียงใหม่) สาธารณรัฐประชาชนจีน (เชียงรุ่ง) สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (เชียงทอง หลวงพระบาง) (หัวหน้าโครงการวิจัย)

6.3 ผลงานตีพิมพ์ต่างประเทศ (International Publication)

1. Mechinda Panisa, Serirat Siriwan, and Gulid Nak (2009), "An Examination of Tourist's Attitudinal and Behavioral Loyalty: Comparison between Domestic and

International Tourists” in Journal of Vacation Marketing (2009) vol. 15 issue 2 (the 2nd Quarter)

2. Lanjananda Panisa and Patterson Paul G., (2009), “Determinants of customer-oriented behavior in a health care context” in Journal of Service Management (2009) vol. 20 no.1 *** (Highly Commended Award Winner at the Literati Network Awards for Excellence 2010.)

3. Mechinda Panisa, Serirat Sirivan, Anuwichanont Jirawat, Gulid Nak., (2010): “An Examination of Tourists’ Loyalty towards Medical Tourism in Pattaya, Thailand” in Journal of Business and Economic Research (2010), vol.9, no. 1 (January)

4. Anuwichanont, Jirawat and Mechinda Panisa (2009) “The Impact of Perceived Value on Spa Loyalty and Its Moderating effect of Destination Equity” in Journal of Business and Economic Research (2009), vol. 7, no. 12, (December)

5. Mechinda, Panisa and Patterson, Paul G. (Publication: “The Impact of Service Climate and Service Provider Personality on Employees’ Customer-oriented Behavior in a high-Contact Setting” in Journal of Service Marketing (2011). Issue 2 (May)

6. Mechinda, Panisa, Serirat Sirivan, Popijit Nongluck and Lertwannawit Aurathai (2010), “The Relative Impact Of Competitiveness Factors and Destination Equity On Tourist’s Loyalty In Koh Chang, Thailand ” in International Business and Economics Research (2010), vol. 9, no. 10, (October)
